

ISAÍAS

Yinh Isaías ti' ch'ichitoj hej te' hum tz'ib'nheb'il yuh heb' ya' profeta yet Israel. Sk'ahol ya' Amoz yeh ya' Isaías ti', ah Jerusalén ya'. Kaw tzehto ya' yet xawten Komam Dios ya' sprofetahoj b'et Israel; 40 hab'il x'ehik'oj ya' profetahil, yet stanhxakaniloj Israel b'oj sreinothal Judá, ha' tu' xanitoj ya' Isaías hunq'ahan tzoti' ti', yinh hab'il 740 b'oj 700 yalanhto maxhto chulkuj Komam Jesucristo. Hanhk'anhe te' hum Isaías ti' q'a' xhto b'ina yinh Nuevo Testamento.

Oxeb' majan yeyoj Isaías ti': capítulo 1 ch'apni yinh 7, hat ayayoj ta kaw xikiltaj yeh Komam Dios b'oj hej stzoti' Komam xul tet ya' Isaías yib'anhiloj stx'ojal konhob' Israel, hune' konhob' ch'inikanh sb'ah, kaw lolo' b'oj mach chuh st'inhanil, yuxin mach chuh yok xhchejab'lomoj Komam Dios kaw Xikiltaj Yeyi. Yinh capítulo 7, ch'apni yinh 39, hat ayayoj ta Komam Dios chuh skolni konhob' Judá tet heb' naj yenemigo, yaja' yilal syeni heb' ya' hune' skawxob'al sk'ul yinh Komam.

Capítulo 40 ch'apni yinh 55, hat ayayoj tzet xuh swatx'enpaxkanh Komam Dios Israel, lawi yetalaxkantoj yuh yenemigo, x'ilaxkantoj chejab'lomal b'et Babilonia. Yaja' xta'wekoj Komam Dios yul sti' skolnoj heb' ya', ha' Komam x'anikoj yinh yanma ya' Ciro sreyal Persia, yuh yanikoj ya' howal yinh heb' naj ah Babilonia, haktu' xuh sk'aywa heb' naj, yuxin x'eltij heb' ya' israelita yalanh schejb'anil Babilonia tu'. Yaja' yilal stx'ahtx'en sb'ah

heb' ya', kat yanikoj heb' ya' skawxob'al sk'ul yinh Komam Dios.

Capítulo 56 ch'apni yinh 66, hat ayayoj tzoti' xul tet ya' Isaías yib'anhiloy anma xto meltzo b'et Israel, lawi sb'eyk'oj chejab'lomal b'et Babilonia, tzet chuh sb'elwoj heb' ya' yunhe yoknojkoj heb' ya' yuh Komam Dios, haka' hune' sajiql'inal xol sunil hej konhob', yuxin yilal yoknojkoj Espíritu Santo yuh heb' ya' (59:16-21), yunhe haktu' chuh sb'elwoj heb' ya' yinh tzalalal, kat yanojkoj heb' ya' skawxob'al sk'ul yinh skanhil yeh Komam Dios.

Kaw ayxakanoj smul Judá

1 ¹ Yet aykoj ya' Uzías, ya' Jotam, ya' Acáz b'oj ya' Ezequías sreyaloj Judá,^a ha' tu' xa'ni Komam Dios hunq'ahan tzetet ti' yila' ya' Isaías sk'ahol ya' Amoz, yib'anhiloy Judá b'oj Jerusalén.

² Yab'ehab' satkanh b'oj tx'otx' tx'otx' tzet chal Komam Yahveh:

«Xin ch'ib'tze wuninal han, masantotik'a xch'ib'kanh, yaja' xikanh sb'ah winh han.

³ Yohtaj no' buey yahaw, yohtaj no' burro b'ay xhlow no' yuh yahaw; wal Israel, mach ninoj stxumu, mach yohtajb'al hinkonhob' han», xhi Komam.

⁴ ¡Ay! Konhob' kaw ahmul, anma ijnhe yalil smul, yik'al anma stx'ojalnhetik'a chuh, uninale xhpalk'on stx'ojal.

^a1.1 *Judá* Ha' heb' ya' ti' x'ek'le reyal yinhxanhetik'a hab'il 792 b'oj 686, yalanhto maxhto chulkuj Komam Jesucristo.

Xeyakanoj Komam Yahveh, xetinhchankanoj
sDiosal Israel xikiltaj yeyi.

⁵ Maxhtik'a cheyakanoj hewi'ehal,
matxa b'ay chuh hex hin haten han.

Ayxakankoj lahwilal yinh hewi', matxakanoj heyip.

⁶ Lahwentajxanhekanoj sunil henimanil, matxa
ninoj tzet k'ul;

ch'ichitoy yinh heyoj masanta yinh hechunhkul.

K'ejaxanhe txijtxo henimanil, matxa xhtajkanoj
helahwilal.

Mach anhteb'iloj, mach pichb'ilojtoj helahwilal tu';
mach mak ch'anikoj te' aceite yinh, yuh yel sya'il.

⁷ Xax etalaxkantoj sunil hetx'otx',
xnhuslaxkantoj sunil skonhob'al;

yinh hesat slokantoj heyenemigo sunil sat
hetz'unub',

xax etalaxkantoj haka' xuh stanhtzelaxiloj heb' naj
nan konhob'al.^b

⁸ Haxanhe k'anch'anla Sión x'alaxkanoj,
schukilxanhe xkan haka' te' pat ch'alaxkanh xol hej
te' uva,

haka' hunuj ni'an pat aykanh xol hej te' melón,
schukilxanhe haka' hunuj konhob' hoyb'ilayoj yuh
enemigo.

⁹ Ta matxa hunuj mak xakanoj Komam Yahveh
Sunil Chuh Yuh koxol ti',

lahanmi xonh tanh b'oj Sodoma b'oj Gomorra.

^b1.7 heb' naj nan konhob'al Chuh yal-laxpax hune' tzoti' ti' shelb'aloj Sodoma.

**Xhq'anlax tet skonhob' Komam
Dios ta sheltoj sb'eyb'al**

¹⁰ Hex swi'al Sodoma, ab'ewej tzet chal Komam
Yahveh;

konhob' Gomorra, ab'ewej yinh k'ul skuyb'anil
Komam Dios.

¹¹ Chal Komam Yahveh:

«Matzet ch'oknikoj hun tenan hexahanb'al wuh
han.

Xax kajtzakanh hink'ul yinh hej no' winaj kaneluh
xhnhuslaxkantoj sunil cheyakojo xahanb'alil
han,

yinh sxhepuhal no' noq' b'aq'ichnheb'il;
matxa xhwoche schik'il hej no' buey han, hej no'
kaneluh b'oj hej no' winaj kaplaxh.

¹² ¿Tzet yuh chex hul yinh hinsat han?

Mataj hayin chin q'an teyet han,
tonhe chex hul hexanha'kantoj yamaq'il watut han.

¹³ Matxa cheyitij ofrenda matzet ch'oknikoj wuh
han,

xahin yah snhub'al incienso han.

matxa xhwoche wila' yamb'ab'ahil yet konhob' han
b'oj heyek'tzen hej q'inh:

q'inh x'ahaw b'oj sábado xewb'al tz'ayik,
haxkam mach xhwoche wila' hej q'inh chek'tze
mak ch'uni stx'ojal han.

¹⁴ Chin yah hej q'inh cheyek'tze yinh hej q'inh
x'ahaw han,

b'oj hej q'inh xikiltaj yeyi;
matxa xhtecha wuh han, xax kajtzahiloj hink'ul
yinh han.

15 Yet cheleb'ankanh heq'ab' yunhe hetxahli wet
han,
xhwiloj hinsat teyet han,
waxamkami kaw tx'ihal el chex txahli, mach
xhwab'etoj han,
haxkam nohnajxakankoj chik' yinh heq'ab' yuh hej
stx'ojal cheyuh.

16 Sajnhewej heb'ah, kat hetx'ahtx'en heb'ah.
Matxa xhwoche wila' hetx'ojal han,
b'ejwejkanoj heyuni stx'ojal.

17 Q'aytzewej heb'ah heyuni sk'ulal,
awejkoj yinh hek'ul heyuni st'inhanil;
kolwahanhwej yinh anma ch'a'lax ek'oj ya' yanma,
uwej tzet yetwanoj ay heyuni yinh nixhtej meb'a'
unin,
kat heyuni sk'ulal yinh heb' ya' kamnajxa
yichamil», xhi Komam.

18 Chal Komam Jahaw: «Katwej, kat janiwejkoj hej
tzetet yinh stxolal,
waxamkami kajxanhelinhlo hemul,
sajb'ojkaniloj haka' sajil ch'en sajb'at,
waxamkami lahan b'oj q'ap q'ape kaj morado,
lahan sajil chub'kaniloj haka' lana.

19 Ta cheyijye tzet xhwal han,
chelob' sk'ulal tzet ch'ah sat tx'otx' tx'otx' ti'.

20 Yaja' ta mach cheyijye, kat heyinikanh heb'ah,
yilal hekamoj yinh ch'en espada.
Hayin Yahveh hin ti' xhwal han», xhi Komam.

Stx'ahtx'e' Komam Yahveh Jerusalén

21 Jerusalén, ¡wak'a' xuh hawetankantoj hab'ah
haka' hunuj ix tx'oj yeh swi'!

Yalanhto tu', maxhtik'a chapohiloj hab'ah winh
han.

Sunil anma ch'ehik'oj yinh st'inhanil, sunil mak
sk'ulalnhetik'a chuh;

wal ti'nanh, nab'a' potx'wahomxa mak ay b'et ti'.

22 Lahan hachtik'a b'oj ch'en plata,

yaja' ti'nanh, lahan hachxa b'oj ch'en sq'alemal
xhkani lawi yeltoj ch'en plata.

Lahan hachtik'a b'oj k'ul-la vino,

yaja' ti'nanh, lahan hachxa b'oj vino kalb'ilxa b'oj
ha' ha'.

23 Xhpalk'on swi'ehal heb' ya' aykoj ijb'alom
tawinh,

yetb'i sb'ah heb' ya' b'oj heb' naj elq'om;

sunil heb' ya' ch'a'ni txonho' sb'ah yuh ch'en
melyuh, manhk'ohom chejb'anile,

kat sayni heb' ya' tzet chuh salax tzetet tet heb' ya'.

Mach chuh heb' ya' tzet yetwanoj ay yulax yinh
nixhtej meb'a' unin,

mach swatx'e heb' ya' sya'tajil ch'ek'toj yinh heb'
ya' kamnajxa yichamil.

24 Yuxin ti'nanh, chal Komam Yahveh Jahaw Sunil
Chuh Yuh, YA' ch'a'ni yip Israel:

«¡K'uxanxa! Chin pajnoj yinh wenemigo han,
xhwaha' tzet yetwanoj ay schani han.

25 Xhwiha'kanh hinq'ab' tawinh han,

Chin hotxo'iloj sq'alemal b'ay ch'eltoj ch'en haplata
han.

kat hach hintx'ahtx'enoj yinh sunil skistalil han.

²⁶ Xhwaha'paxkoj heb' ya' juez kaw k'ul haka'tik'a
yet payxa han,

b'oj heb' ya' b'ay chaq'umla hab'ah yet yichob'anil;
Lawitu' kat yal-laxoj tawinh: “Konhob' b'ay ch'ulax
sk'ulal,

konhob' maxhtik'a spohiltoj sb'ah yinh Komam
Dios”, xhinahoj.

²⁷ Xhkol-laxoj Sión yinh st'inhanil,

kat hinkolnoj maktaj xhmeltzohojkoj yul hinq'ab'
han.

²⁸ Yaja' xhtanhojkaniloj mak xhpalk'on swi'ehal
b'oj mak ahmul;

xhtanhojiloj mak xhpohniltoj sb'ah yinh Komam
Dios.

²⁹ Chex tx'ixwojkanh yinh ichamta hih xikiltaj yeh
kaw cheyoche;

chex kajpulujiroj yinh b'ay tz'unb'ilayoj te' lob'ehal
xesik'le.^c

³⁰ Lahan chex tanhoj b'oj te' hih xax howihayoj
sxaj,

b'oj b'ay ayayoj te' lob'ehal mach ha' ha' xol.

³¹ Anma ay yip, lahan chub'iloj b'oj sq'al te' te',

wal hej tzetet xuh, lahan xhtanhoj b'oj tz'itq'a';

hun-nhe chuh stz'a'ojtoj, mach mak xhb'utnujayoj
q'a' q'a' yinh.

^c1.29 *te' lob'ehal xesik'le* Ha' hunq'ahan xsik'le heb' ya' yuh shaq'en heb' ya' hej komon dios, kat sq'an-ni heb' ya' sk'ulal yib'anh hej snoq' b'oj stx'otx'.

**Chaha'koj Komam Yahveh
aq'ank'ulal xol sunil hej konhob'**

(Miq. 4:1-3)

2 ¹ Hej tzetet x'a'lax yila' ya' Isaías sk'ahol ya'
Amoz yib'anhiloj Judá b'oj Jerusalén.

² Yet ch'apnoj slahwob'al tz'ayik,
hune' witz b'ay ayatoj yatut Komam Yahveh,
ha' ch'okoj swi'aloj hej witz;
q'a' ayto yelapnojal chub'kaniloj sataj hej tz'ulik
witz.

xanhe xhtenchahoj sunil hej konhob' b'et tu'.

³ Tx'ihalk'a hej konhob' chuluj kat yalnoj:
«Katwej, ahojonhwejtoj b'ay witz yet Komam
Yahveh,

b'ay yatut sDiosal ya' Jacob.

Ha' Komam xhyenoj sb'eyb'al jet,
kat jehojk'oj yinh sb'eyb'al Komam», xhinahoj
anma tu'.

B'et Sión ch'elojtij kuyb'anile,

b'et Jerusalén xhtitoj stzoti' Komam Yahveh.

⁴ Ha' YA' ch'a'noj tzet yetwanoj ay schani hej
konnob',

kat swatx'enoj Komam yinh st'inhanil hej howal
ch'ek'ayoj xol tx'ihal konhob',

hej konhob' ay yelapnojal yeyi.

Xhpak'oj yespada heb' ya' yinh azadónhal,
kat spak'oj hej slanza heb' ya' yinh k'upb'al
trigohal.

Matxa hunuj konhob' ch'anojkoj howal yinh
hunujxa konhob';

matxa mak skuyu' sb'ah, yunhe stoj yinh howal.

⁵ Katwej yik'al ya' Jacob,
kat kob'elwi xol sajilq'inal stzoti' Komam Yahveh.

Tzet xhtanhoj anma xhpalk'on slolo'al

⁶ Mamin, xatinhchakanoj hakonhob', heb' ya' yik'al
ya' Jacob,

haxkam tzet q'aynaj yuni anma ay yetk'ulal b'ay
ch'ahiloj tz'ayik, ha' chuh heb' ya'.

Ay anma kunlom haka' heb' naj filisteo,
kat yanikoj heb' ya' lahk'ulal xol b'oj mak nan
konhob'al.

⁷ Nohnajkantoj sat stx'otx' heb' ya' yinh oro b'oj
plata,

kaw tx'ihalkanoj sq'alomal heb' ya'.

Tx'ihalkanoj scheh heb' ya' b'oj scarro heb' ya' yet
howal.

⁸ Yaja' tx'ihalpax hej tiyoxh ay sat stx'otx' heb' ya';
shaq'e heb' ya' hej tiyoxh matzet ch'oknikoj, kaw
sq'ab' heb' ya' xwatx'eni.

⁹ Xikaniloj heb' ya' spixan,

tx'ixwob'al xuh yinikanayoj sb'ah heb' ya'.

Mach chawa' nimank'ulal^d yinh heb' ya'.

¹⁰ Okanhwejtoj yul hej nhahch'en,

eb'awejtoj heb'ah yalanh tx'otx' tx'otx' yuh xiwkilal
tet Komam Yahveh,

haxkam kaw ch'elwanoj niman skanhil smay YA'.

¹¹ Ch'ilaxojiloj spixan mak ch'anikoj smay yuh
slolo'al,

kat yinojkanayoj sb'ah mak xhpalk'on slolo'al.

^d2.9 *nimank'ulal* Jinikanh choche yala'iloj hune' tzoti' ti' yinh hebreo.

Hanhk'anhe Komam Yahveh ch'alaxojkoj smay
yinh hune' tz'ayik tu'.

¹² Yinhtik'a hune' tz'ayik tu' chub' Komam Yahveh
Sunil Chuh Yuh tzet yetwanoj ay yuni,
b'ay chaha' YA' tzet yetwanoj ay schani anma
ch'anikoj smay yuh slolo'al,
cheta'kantoj YA' mak kanh yeh yab'en sb'ah
b'oj sunil tzet kaw ch'alaxkoj smay;

¹³ Sk'upu'ayoj YA' te' tziš nahat yekanh ay b'et
Líbano

b'oj te' hih kaw ay yip ay b'et Basán;

¹⁴ kat yak'alnhenojajoj YA' hej witz nahat yekanh,
mato hej wonhan nahat aykanh.

¹⁵ Smaq'a'ayoj YA' hej torre nahat yekanh,
mato hej peyab' kawxeb'ilkoj.

¹⁶ Cheta'kantoj YA' hej te' barco yet Tarsis,^e
mato b'oj hej te' k'ul-la barco kaw ch'elwani.

¹⁷ Ch'ilaxojiloj spixan mak ch'anikoj smay yuh
slolo'al,

kat yinojkanajoj sb'ah mak xhpalk'on slolo'al.
Hanhk'anhe Komam Yahveh ch'alaxojkoj smay
yinh hune' tz'ayik tu',

¹⁸ kat stanhojkaniloj sunil hej tiyoxh.

¹⁹ Yet chinojkanh sb'ah Komam Yahveh,
kat yanojkoj YA' xiwkilal sat tx'otx' tx'otx',
xhtoj anma yaha'k'toj sb'ah yul hej sholanil ch'en
nimejtaj ch'en,
yul hej holan yalanh tx'otx' tx'otx',

^e2.16 *te' barco yet Tarsis* Haktu' sb'ih hune' majan te' barco ch'ek' b'et tu'.

cheb'a'kantoj sb'ah yuh xiwkilal tet Komam
Yahveh,

haxkam kaw ch'elwanoj niman skanhil smay YA'.

²⁰ Yinh hune' tz'ayik tu', sb'eja'kanayoj anma hej
stiyoxh nab'a' oro b'oj plata

tet hej no' tx'ow b'oj tet no' sotz',

hunq'ahan tiyoxh watx'eb'il yuh, yuh shaq'eni.

²¹ Kat yokojkantoj anma tu' yul hej sholanil hej
ch'en nimejtaj ch'en,

yul hej slot'anil hej ch'en ch'en,

haxkam kaw ch'elwanoj niman yelapnojal yeh
Komam,

yet chinojkanh sb'ah YA', kat yanojayoj YA'
sya'tajil sat tx'otx' tx'otx'.

²² Matxa cheyakojskawxob'al hek'ul yinh anma
mach yelapnojal yeyi,

haxkam haka'nhe yah sk'ul anma, haknhetu'
yek'toj sq'inal.

Ch'ayoj sya'tajil yib'anh Judá b'oj Jerusalén

3 ¹ ¡Ab'ewej yinh k'ul! Komam Yahveh Jahaw Sunil
Chuh Yuh

ch'inojiloj sunil tzet b'ay xhkawxi sk'ul Judá b'oj
Jerusalén;

chiha'kaniloj YA' sunil tzet sloh, tzet chuk'u b'oj
sunil mak xhkolni heb' ya' b'oj mak ch'a'ni
yip heb' ya'.

² Chiha'loj Komam heb' naj winaj mach xiwi,
heb' naj winaj k'ul yinh howal;

heb' ya' juez, heb' ya' profeta,

mak ahb'elom b'oj heb' ya' icham winaj;

³ ya' aykoj swi'aloj yinh 50 heb' naj soldado,

ya' ay yelapnojal yeh ay yul konhob',
 ya' b'ay sq'umla sb'ah ya' rey,
 ya' kaw helan swatx'en hej tzetet yinh sq'ab',
 b'oj mak kaw helan syeni hej k'ayb'alk'ule.

⁴ Kat yanojkoj Komam heb' naj tzehtaj swi'aloj
 konhob',

nixhtej unin chaha'koj Komam yahawoj heb' ya'.

⁵ Sunilxanhetik'a anma ch'a'noj ek'oj ya' yanma yet
 anmahil,

chiha'kanh sb'ah yinh hunun,
 chaha' anma howal yinh mak ch'ehayoj skawilal
 yatut.

Chiha'kanh sb'ah heb' naj tzehtaj yinh heb' ya'
 icham winaj,

chiha'kanh sb'ah mak komonalnhe yeh yinh mak
 ay yelapnojal yeyi.

⁶ Yinh hune' tz'ayik tu', chala' hune' naj winaj tet
 yuxhtaj:

«Okanh ijb'alomal jinh han, haxkam ay xil haq'ap
 chawakoj tawinh,

okanh yahawoj hune' konhob' sq'alxanhe aykanoj
 ti'», xhinahoj naj.

⁷ Kat sta'woj yuxhtaj naj tu' tet:

«¡Machoj! Mach chuh hinwatx'enkoj hej stx'ojal
 han;

matzet chin loh han, mach xil hinq'ap han,
 Mach chin heyakoj yahawoj konhob' han»,
 xhinahoj naj.

⁸ Xhlektahoj Jerusalén, kat yayk'ayoj Judá,
 haxkam tx'oj stzotel heb' ya' yinh Komam Yahveh,
 mach k'uluj tzet chuh heb' ya',

chinikantij heb' ya' showal Komam ch'elwan niman
sq'aq'al smay.

⁹ Syelobj heb' ya' smanhtx'ixwilal,
lahan chute heb' ya' b'oj Sodoma,
chakoj heb' ya' smay yet chanikoj heb' ya' smul,
mach ewantajoj chuh heb' ya'.
K'anch'an heb' ya', sya'tajilnhe chitij heb' ya'
yib'anh.

¹⁰ Tzet saq'al^f tet anma k'ul sb'eyb'al, k'ul chila',
kat ya'noj tzalahoj sk'ul yinh slonobj spaj tzet
stz'unu.

¹¹ ;Tzet sb'isk'ulalil tet mak tx'oj! Tx'oj xhtanjoj.
Yilal schanoj tzet yetwanoj ay schani.

¹² Tzeh mak ch'a'ni ek'oj ya' yanma hinkonhob'
han;
heb' ix ix aykoj yahawoj yinh.

Chach sub'lax yuh mak aykoj ijb'alomal tawinh,
kat hach yinitoj yinh b'eyb'ale mach k'uluj.

¹³ Linhanxakanh Komam Dios b'ay xhwatx'i
sya'tajil,
yunhe ya'ni Komam tzet yetwanoj ay schani
skonhob'.

¹⁴ Chub' Komam tzet yetwanoj ay yuni yinh heb'
ya' icham winaj
b'oj yinh heb' ya' aykoj yahawoj konhob', kat
yalnoj Komam:
«Hex ti', xeyetatoj wuwa han,

^f**3.10** *Tzet saq'al* Mach kaw stxumlax tzet choche yala'iloj hebreo b'et ti', chuh yal-laxpaxoj yinh hakti': Alwej tet anma k'ul sb'eyb'al.

nohnaj heyatut yinh tzet cheyelq'aloj tet mak meb'a'.

¹⁵ ¿Tzet cheyuh heyalni, yuxin chexanhkantoj hinkonhob' han, kat heya'ni ek'oj ya' yanma mak meb'a'?», xhi Komam Yahveh Jahaw Sunil Chuh Yuh.

Tzet xhtanhoj heb' ix ah Jerusalén

¹⁶ Chal Komam Yahveh:

«Kaw lolo' heb' ix ah Sión, nahat-ta chikanh heb' ix snuq' yet xhb'elwi heb' ix, xhmontewi heb' ix yinh smujli, kaw nank'ulalnhe xhtoh hunun yoj heb' ix, kat sq'anhtzen heb' ix nixhtej aykoj yelawoj yoj.

¹⁷ Yuxin kaw hayin Yahaw hin ti' xhwaha'koj sal yinh swi' heb' ix han, chin pech'b'a'kanoj swi'^g heb' ix ah Sión han», xhi Komam.

¹⁸ Yinh hune' tz'ayik tu', ha' Komam Jahaw xhtanhtzenojkaniloj sunil tzet chakoj anma yelawoj:

nixhtej yelaw oje, hej diadema aykoj yelaw tz'ayik yinh b'oj hej yechel x'ahaw,

¹⁹ ch'en uwe, ch'en ome, hej velo,

²⁰ hej haka' boina chakoj anma yinh swi', ch'en nixhtej cadena chakoj anma yinh yoj, tx'anhb'ale,^h nixhtej netb'al

b'ay ayaytoj perfume, hej amuleto,

^g3.17 *pech'b'a'kanoj swi'* Chuh yokpax hune' tzoti' ti' shelb'aloj: Ch'ob'an chub'kanoj heb' ix.

^h3.20 *tx'anhb'ale* Mach kaw ohtajb'iloj sunil tzetet ayayoj b'et ti' b'oj tzet chaliloj.

21 ch'en kolq'ab', ch'en ome chaktoj anma yul
stxam,

22 hej xilq'ape kaw ay stohol,
hej capa, hej chalina, hej tx'uy,

23 ch'en espejo, q'ap lino kaw k'ul,
hej haka' boina chakoj anma yinh swi'
b'oj q'ap nixhtej tz'ulik q'ape.

24 Matxa ch'ab'elaxoj sxuq'al sam perfume,
samxanhe anma ch'ek'oj,
tx'anh tx'anh chaha'koj anma stx'anhb'aloj,
pech'anxa swi' anma, matxa watx'eb'ilojkanh xil
swi'.

Matxataj xilq'ape kaw ay stohol chaha'koj yinh,
haxa xilq'ape stzakohi;
xhtanhojiloy sk'ulch'anil, haxkam tx'ixwilalxa
ch'okojkanoj shelb'aloj.ⁱ

25 Xhkamojtoj heb' naj winaj ay yul konhob' ti'
yinh ch'en espada,
kat skamojtoj heb' naj soldado yinh howal.

26 Ch'oq'oj konhob' ti' yinh, kat yokoj b'isk'ulal
yuh,

haxkam matxa hunuj anma xhkanojkanoy.

4¹ Yinh hunq'ahan tz'ayik tu', matxa tx'ihaloy heb'
naj winaj xhkanoj,
yuxin hujwanhxa heb' ix ix, xhq'an-noj mohyoj
sb'ah yinh hune' naj winaj, kat yalnoj heb' ix:
«I'onh hawixaloy han, hayonh xhkolotze' kob'ah
han,

ⁱ3.24 *tx'ixwilal xah ch'okojkanoj shelb'aloj.* Mach kaw stxumlax
tzet choche yala'iloj hebreo b'et ti', chuh yal-laxpaxoj ta
xhnhuslaxoj ch'en ch'en, kat spaq'chalaxkoj yechel yinh stz'umal
anma ch'ilaxtoj chejab'lomal.

kat koloq'noj xil koq'ap han, yaja' akój hab'ih jinh
han,
haximwal mach ch'ilaxojiloj kopixan han»,
xhinahoj heb' ix.

Chaha' Komam sk'ulch'anil yila' Israel

² Yinh hune' tz'ayik tu', chiha'kanh Komam Yahveh
mak xhwolnoj,
ha' ch'a'noj elwanoj sk'ulch'anil maktajto
xhtechahojapnoj yuh b'et konhob' Israel,
ch'okoj smay kat ya'noj tzalahoj sk'ul yinh sat
tz'unub' ch'ahoj sat tx'otx' tx'otx'.

³ Maktajto xhkanoj b'et Sión,
maktajto mach xhkamoj b'et Jerusalén,
maktaj ch'a'laxoj ehoj b'et tu', ch'al-laxoj yinh:
“Skonhob' Komam Dios pohb'ililoj”, xhinahoj.

⁴ Ha' tu' Ch'al-laxoj yet xax yuh Komam Jahaw tzet
yetwanoj ay yuni,
yet xax yayoj Komam sya'tajil yib'anh skonhob'
haka' hunuj q'a' q'a',
yet xax stx'ahtx'e Komam skistalil aykoj yinh heb'
ix ix ah Sión,
stx'ahniloj Komam hej chik' lihantoj yiktajb'al
Jerusalén yuh hej mule chakoj.

⁵ Chaha'ayoj Komam Jahaw hune' niman topan
k'ejla nhub' yib'anh sunil witz Sión
b'oj maktaj xhyamojkoj b'et tu' yinh tz'ayikalil;
wal aq'b'alil, sxaj q'a' q'a' chaha'koj Komam.
Sq'aq'al smay Komam ch'enhlenojtoj sunil anma,

⁶ Haktu' chuh stanhenoj Komam heb' ya';
ha' ch'enhlenoj anma tu' tet q'a', tz'ayikalil,

kat yenhlenoj tet ha' nhab' b'oj kaq'e'.

B'it yet te' uva^j

5¹ Xhwaha'koj b'it tet ya' wamigo kaw ocheb'il wuh han, tet yuva ya' xhwaha'koj hune' b'it ti' han.

Ay yuva ya' wamigo kaw ocheb'il wuh tz'unb'ilayoj yuh yinh sk'ul hune' witz kaw k'ul sat han.

² Xk'aj ya' tx'otx' tx'otx', xkutxb'ankanh ya' ch'en ch'en sat,

xtz'un-nihayoj ya' te' k'ul-la uva sat tx'otx'.

Xakanh ya' hune' torre xol te' uva tu',

xwatx'en ya' b'ay sxanhlaxiltij yal te';

smaj ya' ta kaw k'ul chub' sat te',

yaja' kaw pah xuh sat te'.

³ Ti'nanh xin, hex ah Judá b'oj hex ah Jerusalén hex ti',

alwej wet han mak ay smul yinh te',

tom wuva han, mato hayin han.

⁴ ¿Tom ayto tzet mach xwuh yinh te' han?

¿Tzet-to mach xwuh han?

¿Tzet yuh kaw pah xuh sat te'?

K'ajam xwechma han ta chi' chuh sat te'.

⁵ Xhwala' teyet han tzet xhwub' yinh wuva ti' han:

xhwiha'iloj speyab'il te' han, yunhe yetalaxojkantoj te';

chin huycha'kank'oj ch'en ch'en aykoj speyab'iloj

te' han, yunhe sxanhlaxojkantoj te'.

^j5.0 *B'it yet te' uva* Mt. 21:33-44, Mr. 12:1-11, Lc. 20:9-18 b'oj Jn. 15:1-8.

⁶ Chin tinhcha'kanoj wuva ti' han,
 matxa mak xhamnoj te', matxa mak ch'inojiltoj
 sq'ab' te';
 ch'ahojkaniloj te' tx'ix b'oj telaj xol te'.
 Xhwala' tet moyan han ta matxa chaha'ayoj ha'
 nhab' yib'anh te'.

⁷ Yuva Komam Yahveh Sunil Chuh Yuh, ha'
 konhob' Israel,
 konhob' Judá, ha' hune' stx'otx' Komam kaw
 choche b'ay tz'unb'ilayoj te' lob'ehal.
 Xoche Komam ta xuh anma st'inhanil, yaja'
 ilwejk'anab'i, potx'walnhe xuh;
 xoche Komam ta xuh anma nimejtaj sk'ulal,
 yaja' mach xab'etoy YA' yet ch'awi yuh yek'kanoj
 ya' yanma.

Stx'ojal tzet chub' Komam Dios yinh mak tx'oj

⁸ Tzet sb'isk'ulalil tet anma xhloq'ni hun tenan te'
 nhah,
 kat yetnhen hun tenan hej tx'otx' tx'otx',
 masantotik'a chetnhekanoj sunil hej tzetet, kat
 skankanoj yinh sunil;^k
 kochenhe schukilnhe ay sat tx'otx' tx'otx' yab'eni.

⁹ Yaja' xax yal Komam Yahveh Sunil Chuh Yuh wet
 han,
 xal YA' yul hintxikin han:
 «Tx'ihal hej te' nhah xhtinhchalaxojkanoj, matxa
 mak xhkanojkanoj yul te',

^k5.8 *skankanoj yinh sunil* Choche heb' naj q'alom yetnhe' tx'otx' tx'otx', yuh ya'ni heb' naj ek'oj yah yanma anma meb'a'. Mach shunb'ah sb'ah snab'al heb' ya' israelita yinh hune' ti', haxkam yet hunun majan sfamilia heb' ya' yeh tx'otx' tx'otx', (Lv. 25:10,13-16,23-24) Aypaxayoj hune' ti' yinh (Miq. 2:1-2,9).

waxamkami kaw nimejal b'oj kaw k'ulch'an te'.

¹⁰ Hune'xanhe ni'an tonelal vino chaha' kanheb'
hectáreahil¹ te' uva,

hune'xanhe koxhtalil hinhat ch'ahoj yinh lahunheb'
koxhtalil hinhat stz'unlaxoj.

¹¹ Tzet sb'isk'ulalil tet mak maxhtotik'a sajb'iloj,
kat stoh uk'u,

uk'u chukanoj, kat yek'kantoj aq'b'al,
masantotik'a ch'uk'kanojkanh yinh k'ul.

¹² Yet chek'tzen nimejtaj q'inh, kat yanikoj hej
arpa,

hej lira, hej tinab', hej flauta b'oj hej vino;
yaja' mach xhtit Komam Yahveh yinh sk'ul,
mach yohtajoj tzet-taj chuh Komam.

¹³ Yuxin ch'ilaxojkantoj hinkonhob' chejab'lomal
han,

haxkam mach choche hinyohtajnhe' han.

Xhkamojkantoj sunil mak ay yelapnojal yeh yuh
nhohchalal,

kat skamojkantoj tx'ihal anma yuh tajinhti'al.

¹⁴ Yuxin kaw k'ul chuh shajnitaj sb'ah b'ay ch'apni
kamom,

kat sb'iq'nitoj konhob' b'oj mak aykoj ijb'alomal
yinh,

ichamta anma kaw stzalahi yet chuni stx'ojal, yet
chuni tzet chal sk'ul.

¹⁵ Ch'elojkanaj spixan sunil anma, ch'ilaxojkanayoj;
ch'elojkanaj stx'ixwilal mak chakoj smay yinh tzet
chuh.

¹5.10 *kanheb' hectáreahil* 10 yugadas yeyoj hune' tzoti' ti' yinh hebreo. Ha' hantaj tx'otx' tx'otx' swatx'e lahunhk'onh no' buey yinh hune' tz'ayik.

¹⁶ Wal Komam Yahveh Sunil Chuh Yuh,
ch'alaxojkoj smay Komam yet chunuj YA'
st'inhanił;

Syeb'iloj sb'ah Komam Dios xikiltaj yeyi, yuh
st'inhaniłnhetik'a tzet chuh YA'.

¹⁷ Ch'ilchahoj k'ul-la ch'im sloh no' nixhtej tzeh
kaneluh,^m

haxa b'ay sq'al konhob' tu' xhlowoj hej no' kaneluh
b'oj hej no' kaplah.

¹⁸ Tzet sb'isk'ulalil teyet hex cheya' yuluj hek'ul
yinh hej leq'ti'al,

kat heyuni hej stx'ojal, kat heyalni ta mach ch'ek'oj
ya' heyanna.

Cheyik'oj hemul teyinh haka' yilaxk'oj hej ijatz
kaw al.

¹⁹ Xhto heyalpaxoj: «¡Lemb'ilojab' chuna Komam
tzet choche yub',

yub'ab'na Komam Dios yinh lemb'il tzet ayiktoj yul
snab'al yuni, YA' xikiltaj yeyi,
yunhe johtajnheniloj han!», kexchi.

²⁰ Tzet sb'isk'ulalil tet mak ch'alni ta k'ul hej tzetet
tx'oj,

kat yalni ta tx'oj hej tzetet k'ul;

tet mak ch'a'ni pak'oj sk'ejalholo yinh sajilq'inal,

b'oj mak ch'a'ni pak'oj sajilq'inal yinh sk'ejalholo,

mak ch'alni ta k'ayal hej tzetet chi',

mak ch'alni ta chi' hej tzetet k'ayal.

^m5.17 *Ch'ilchahoj k'ul-la ch'im sloh no' nixhtej kaneluh*, Mach kaw stxumlax tzet choche yala'iloj hebreo b'et ti'.

²¹ Tzet sb'isk'ulalil tet mak ch'alni ta kaw tz'ajan
sk'ul,

kat yalni ta kaw itz'at swi'.

²² Tzet sb'isk'ulalil tet mak kaw helan yuk'ni vino,
mach mak xhk'ojikoj yinh yet swatx'en yuk'eh;

²³ mak ch'a'ni txonho' sb'ah yuh ch'en melyuh,
yunhe ya'ni sb'ah yinh mak ay smul,
kat matxa ch'ulaxkanoj st'inhanil yinh mak mach
smul.

²⁴ Yuxin haka' chuh snhusmunakanayoj te' ch'im
yuh q'a' q'a',

kat stz'a'ayoj tajinhla sxaj telaj xol q'a' q'a', haktu'
chuh hetanhojiloj;

lahan b'oj haka' te' te' xhq'a'toj sxe',

kat stanhayoj sxumak haka' pojooj,

haxkam mach xeyijye skuyb'anil Komam Yahveh
Sunil Chuh Yuh,

xeyahni stzoti' YA' sDiosal Israel xikiltaj yeyi.

²⁵ Yuxin xtit lemna chil Komam Yahveh yinh
skonhob',

xinikanh sb'ah Komam yinh, xanikoj YA' lahwilal
yinh.

Xb'ilikanojkanh hej witz, nananxanhe b'ay

xkankanoj b'ejna kamom yul hej b'eh haka' q'alem.

Waxamkami haktu' xute sb'ah,

maxhto xhtanhayoj showal Komam,

ib'iltokanojkanh sb'ah Komam yinh.

²⁶ Chaha'kanh YA' hune' bandera ch'awtenojtij hej
konhob' kaw nahat ayah,

xub'luj Komam, kat yawtenojtij YA' hune' konhob'
ay b'ay xhkachnakanoj tx'otx' tx'otx';

yinhxanhe anhe xhtij, kat yuluj.

²⁷ Mach hunuj mak sikitoj aykoj xol heb' naj,
mach hunuj mak xhlektayi;
mach hunuj mak xhtit swayanh, kat swayk'oj,
mach hunuj mak lohan yekoj stx'anhb'al,
mach mak paq'monajtoj stx'anhal sxanhab'.

²⁸ Kaw xixi' yeh swi' sflecha heb' naj,
sunil yarco heb' naj konhb'ab'il yinh k'ul.
Lahan scasco sheh heb' naj b'oj ch'en ch'en
kawxanhe pech'po,
lahan sruedahil scarro heb' naj yet howal b'oj
kajxuchkum.

²⁹ Lahan yawi heb' naj b'oj no' b'alam,
haka' yawi hej no' tz'ul b'alam.
Ch'el yaw no', kat stzab'nihayoj no' tzet sloh,
lawitu' kat yinitoj no', yunhe matxa mak ch'iniloj
tet no'.

³⁰ Yinh hune' tz'ayik tu', ch'awoj heb' naj yinh
konhob' tu', haka' swahcha ha' mar;
maktik'a xht'anhxojtoj yib'anh tx'otx' tx'otx',
b'isk'ulalxa yilnoj sat tx'otx', k'ejxanhe tisto sat
tx'otx';
matxa ninoy sajilq'inal yuh sk'ejal topto nhub'.

Tzet xuh yawten Komam Dios ya' Isaías

6¹ Yinh hune' hab'il,ⁿ yet xkam ya' rey Uzías,
ha' tu' xwilni Komam Dios han. Tz'onhanayoj
Komam yul hune' tz'onhob'al kaw nahat yekanh

ⁿ6.1 *Yinh hune' hab'il* Yinhxanhetik'a hab'il 740 yalanhto maxhto
chulkuj Komam Jesucristo. 2 R. 15:7; 2 Cr. 26:23

b'oj kaw ay yelapnojal yeyi;⁰ majcheb'iltoj sunil yul yatut Komam yuh stxam xil sq'ap YA'. ²Ch'ek'atoj hunq'ahan serafín^p yib'anh Komam, wajeb'taj sxik' hunun: ka'itan ch'enhlientoj sat, ka'itan ch'enhlientoj yoj, yok ka'itan ch'inik'oj. ³Chalni serafín tu' tet hunun yinh kaw ip:

«¡Xikiltaj yeh Komam, xikiltaj yeh Komam,
xikiltaj yeh YA' Yahveh Sunil Chuh Yuh!
¡Nohnajtoj sunil sat tx'otx' tx'otx' yuh sq'aq'al
smay Komam!», xhi.

⁴Xhb'ilikanoj yumbralil hej spultahil yatut Komam, yuh yipal yul snuq' mak ch'awi tu'; xnohkaniktoj nhub' yul yatut Komam Dios. ⁵Haktu' xuh walni han:

«¡Ay! Chin kamoj han,
kaw hinsat x'ilni ya' Rey hinDiosal han,
Komam Yahveh Sunil Chuh Yuh.
Kistal hintzotel han, xol anma kistal stzotel chin
ehayoj han», kinchi han.

⁶Hatik'atu' x lupwitij hune' serafín hink'atanh han; ib'il hune' tzaq'a' kajxanhe nhatxnho yuh, hunq'ahan ch'en tenaza x'inikanh tzaq'a' tu' yuh yib'anh b'ay ch'ahtoj xahanb'al. ⁷Xanikoj serafín tu' hune' tzaq'a' tu' yinh hinti' han, xalni wet han:

«Ilk'anab'i, x'ok hune' ti' yinh sxaj hati', xtanhkanoj
hatx'ojal ti'nanh;

⁰6.1 *tz'onhob'al kaw nahat yekanh b'oj kaw ay yelapnojal yeyi* Nimej Hitzantajil Yeyi b'oj nimej yelapnojal yeyi, lanhan yalni yib'anhiloj Komam Dios.

^p6.2 *serafines* Heb' ya' tzujlinaj, choche yala'iloj Serafín ti' yinh hebreo.

x'a'laxkanoj nimank'ulal yinh hamul», xhi.

⁸ Lawitu' xwab'en yul snuq' Komam Jahaw han, chalni Komam:

—¿Maktaxka xhwaha'toj han? ¿Maktaxka xhjaha'toj yuh yinojtoj hune' ab'ix ti'?, xhi Komam. Haktu' xuh walni han:

—Ayin han la Mamin, ahintoj han, kinchi han.

⁹ Xalni Komam:

—Asi', kat hawalni tet hune' konhob' ti':

“Waxamkami kaw cheyab'e yinh k'ul, maxhtik'a chetxumu'iloj;

waxamkami kaw cheyil yinh k'ul, maxhtik'a stxumchahojiloj heyuh”, kachinahoj.

¹⁰ Chakawnhe' yanma hune' konhob' ti';

chamajche' sat b'oj stxikin,

yunhe mach chuh yilnoj b'oj yab'enoj;

yunhe mach xhk'ojoj stxumnujiloj,

haximwal mach xhmeltzohojkoj yul hinq'ab' han,

yunhe mach xhwaha' nimank'ulal yinh han, xhi Komam.

¹¹ Xwalnipax han:

—¿Hantaj tz'ayik steye' hune' ti' Mamin?, kinchi han.

Xalni Komam:

«Masantotik'a ch'etalaxojkantoj hej konhob',

kat matxa hunuj mak xhkanojkanoj b'et tu';

masantotik'a matxa hunuj mak xhkanoj yul yatut,

kat matxa tzet xhkanojkanoj sat tx'otx' tx'otx',

ch'etaxojkantoj sat tx'otx'.

¹² Masantotik'a xhwaha'kantoj sunil konhob' b'ay
kaw nahat hayin Yahveh hin ti' han,
kat matxa hunuj mak xhkanojkanoj sat hune'
tx'otx' tx'otx' ti'.

¹³ Ta xhto kanoj haywanhojxa,
xhtik'a tanhtzelaxojpaxiloj.
Yaja' haka' yet stzok'laxk'oj te' hih b'oj te' saj hih,
kat-to skan ni'anxa yoj te' b'ay stzok'laxk'oj,
ha' ni'an tu' xhkanoj, kat swolnojtij hunekxa,
xikiltaj yeyi», xhi Komam.

Mach xa' ya' Acaz yuluj sk'ul yinh stzoti' ya' Isaías Profeta

7 ¹ Yet aykoj ya' Acaz, sk'ahol ya' Jotam, yihtxikin
ya' Uzías sreyaloj Judá, ha' tu' x'ahtoj ya' Rezín
sreyal Siria b'oj ya' Peka sreyal Israel, sk'ahol ya'
Remalías, yanojkoj howal yinh Jerusalén; yaja' mach
xuh yetnhen heb' ya'.

² Xaxtik'a apni hune' ab'ix b'ay spalacio ya' David,
chalni:

—Xetb'inhe sb'ah Siria b'oj Efraín,^q xhi.

Haktu' xuh sk'uyc'unkanh ya' rey tu' xiwkilal b'oj
skonhob'; haka' sb'ili hej te' te' yet cha'ni hej kaq'e',
haktu' chutekanoj heb' ya'. ³ Xalni Komam Yahveh
tet ya' Isaías:

—Itoj naj Sear-jasub hak'ahol tawinh, kat hatoh
hawilnoj ya' rey Acaz. Hat chachab'ayoj hab'ah b'oj
ya' b'ay ch'apnikanoj hune' canal ch'initoj ha' ha',
b'ay ch'etxi ha' ha' ayatoj yib'anh b'eh; skawilal
sb'elal tx'otx' tx'otx' b'ay stx'ahlax q'ap q'ape. ⁴ Kat

^q7.2 *Efraín* Ha'tik'apax tx'otx' Israel.

7.1 Ilwejk'anab' yinh 2 R. 16.5-7

hawalnoj tet ya': "Nan-nhe hawuh, matzet chawakoj yinh hak'ul; mach chach xiwkanh b'oj mach chach kab'konkanh yuh ichamta ka'itan tilen ch'el snhub'al tu'; ya' Rezín b'oj heb' naj sirio, b'oj ya' sk'ahol ya' Remalías, kaw lemantij chil heb' naj. ⁵ Choche heb' naj sirio, heb' naj yik'al ya' Efraín b'oj ya' sk'ahol ya' Remalías yub' hune' niman stx'ojal tawinh. Chalni heb' naj: ⁶ Tonhwej jaha'koj howal yinh Judá, koxib'te'kanh, kat jetnheni, kat janikoj ya' sk'ahol ya' Tabeel reyal yinh", xhi heb' naj. ⁷ Yaja' hakti' yalni Komam Yahveh Jahaw:

"Mach chija' sb'ah hune' tu', mach ch'ek'ojtoj.

⁸ Damasco ha' aykoj swi'aloj Siria,

hanhe ya' Rezín aykoj swi'aloj Damasco;

yaja' yinh 65 hab'il, ch'etalaxojkantoj Efraín tu',
kat yelojkanoj konhob'al.

⁹ Samaria ha' aykoj swi'aloj Efraín,

ya' sk'ahol ya' Remalías aykoj swi'aloj Samaria tu'.

Ta mach xhkawxi hek'ul winh han,
matxa chex ehok'oj", xhi Komam.

¹⁰ Xalnipax Komam Yahveh tet ya' Acaz hunekxa:

¹¹ —Q'an hunuj tzet kaw chawoche yuh hawa'ni yuluj hak'ul yinh tzet xhwal hayin Yahveh hin haDiosal ti' han, mach yok yinh ta yalanhta b'ay ch'apni kamom, mato yib'anhta satkanh, xhi Komam.

¹² Yaja' xta'wi ya' Acaz, xalni ya':

—Machoj, matzet chin q'ana' han; mach xhwaha'koj Komam Yahveh yinh ilweb'al han, xhi ya'.

¹³ Haktu' xuh yalni ya' Isaías: «Ab'ewej ti'nanh, hex yik'al ya' rey David hex ti'. ¿Tom mach ch'ek' heyuh yinh heyinitij showal anma, yuxin cheyocepax

heyiha'tij showal hinDiosal han? ¹⁴Yuxin ha' kaw Komam Jahaw xhyenoj hune' k'ayb'alk'ule teyet: Yinh kaw yeli, xhkanoj ix q'opoh yinh tzet yeyi, kat spitzk'ahoj hune' ni'an winaj unin; kat yalaxojkoj Emanuel^r sb'ihoj. ¹⁵Yet tz'ulikto ni'an unin tu', hanhe no' lech b'oj no' kab' slob', masanto chohtajne' sik'nojiloy sk'ulal xol stx'ojal, ¹⁶haxkam yalanhto maxhto stz'ajnaloy sk'ul, matxa hunuj mak xhkanojkanoy yul skonhob' heb' ya' kawanh rey b'ay kaw chach xiw ti'. ¹⁷Lawitu' kat yanojtij Komam Yahveh ya' sreyal Asiria tawinh, yinh hafamilia b'oj yinh hakonhob'. Maxhtotik'a hunekoj chukuj hej stx'ojal ch'ek'ojtoj teyinh yet-tax xpohnihiloj sb'ah Efraín yinh Judá.

¹⁸Yinh hunq'ahan tz'ayik tu', ssub'luj Komam Yahveh, kat yawtenojtij Komam hej no' us ay b'ay hej ha' niman yet Egipto kaw nahat yetoj, kat yulujpax hej snoq'al no' kab' ay b'ay stx'otx'al Asiria. ¹⁹Chulujkanoy sunil tu', kat yehojajoy yinh sk'ul hej witz b'ay pahawljaj, yul hej nhahch'en, b'ay ayxakanatij hej te' nimejtaj tx'ix b'oj b'ay chuk' no' noq' ha' ha'.

²⁰Yinh hunq'ahan tz'ayik tu', ya' sreyal Asiria ch'oknojkoj yuh Komam Jahaw, haka' hunuj ch'en navaja tonhe k'ameb'il tet konhob' Asiria sq'axepal ha' niman Éufrates, kat yinojkaniltoj Komam xil swi' heb' ya' ah Israel, xil sat heb' ya' b'oj xil yoj heb' ya'.^s

^r7.14 *Emanuel* Aykoj Komam Dios jetb'ihoj, haktu' chaliloj hune' b'ihe ti'.

^s7.20 *xil yoj heb' ya'* Snimanil heb' ya' Israelita choche yala'iloj hune' ti'. Ha' choche yala'iloj ta ch'eloykanoy spixan heb' ya' yinh kaw k'ul, kat sk'aywahojkanoy heb' ya'.

²¹ »Yinh hunq'ahan tz'ayik tu', maktik'a xhch'ib'tzenoj hunuj swakax yok kak'onhoj skaneluh, ²² kaw tx'ihal hej no' lech chiha'kanoj, slob' hej no' requesón. Maktik'a xhto kolchahoj sat tx'otx' tx'otx' ti', slob' hej no' requesón b'oj no' kab'.

²³ Yinh hunq'ahan tz'ayik tu', sunil b'ay xhtik'a tz'unlax mil yoj te' uva, 25 libra xanhe ch'en plata ch'a'laxoj stoholoj; yet tu', nab'a' tx'ix b'oj komon telaj ch'ahojkaniloj sat. ²⁴ Nab'a' tx'ix b'oj komon telaj xhnohojkantoj sat tx'otx' tx'otx' tu', yuxin hej arco b'oj flecha xanhe ch'oknojkoj yuh shulnuj heb' ya' no' noq'. ²⁵ Yuh xiwkilal tet hej te' tx'ix b'oj yuh hej komon telaj, matxa mak xhtoj yinhlej sk'ul witz b'ay xhtik'a oknikoj ch'en azadón, haxkam b'et tu' xanhe xhlowoj hej no' wakax b'oj hej no' kaneluh, kat xanhnojkantoj no'.

Tzet choche yala'iloj sb'ih hune' sk'ahol ya' Isaías

8 ¹ Xal Komam Yahveh wet han:
«Say hunuj te' aq'in nimejal, kat hatz'ib'nhenkoj: Maher-salal-hasbaz^t yinh te'; k'ul chawutehayoj hatz'ib', yunhe stxumlaxi», xhi Komam.

² Hayin xwawtetij ya' Urías sacerdote b'oj ya' Zacarías sk'ahol ya' Jeberequías testigohoj han, haxkam chuh skawxi kok'ul yinh heb' ya' tu'.

³ Lawitu', xin way b'oj ya' profetisa wixal han, haktu' xuh skan ya' yinh tzet yeyi, xpitzk'a hune' ni'an kowinaj unin han. Xalni Komam Yahveh wet han: «Akoj Maher-salal-hasbaz sb'ihoj, ⁴ haxkam

^t8.1 Maher-salal-hasbaz Kaw toxa chuluj heb' naj yelq'a'iltij hej tzetet, kat yetanojkantoj heb' naj konhob', ha' choche yala'iloj hune' b'ihe ti' yinh hebreo.

yalanhto maxhto chuh yalnoj naj ni'an tu' mam mato mi', chuluj ya' sreyal Asiria yelq'a'kantoj sq'alomal Damasco b'oj Samaria», xhi Komam.

⁵ Xalnipax Komam Yahveh wet hunekxa han:

⁶ «Yuh mach xoche hune' konhob' ti' ha' ha' yet
Siloé kaw manyatajnhe yeltoj,

tzalalal xutekanoj sb'ah heb' ya'^u b'oj ya' rey Rezín
b'oj ya' sk'ahol ya' Remalías,

⁷ smala'kantij Komam Jahaw ha' niman Éufrates
yib'anh,

ha' mach sq'ahul chuh sch'ib'kanh:

lanhan yalni yib'anhiloj ya' sreyal Asiria b'oj sunil
skanhil smay ya'.

Sunil b'ay xhch'ib'ojkanojkanh ha',

kat snohojkanojkanh ha' ha' sunil sti'lajil.

⁸ Xhnohojkanojkanh ha' ha' b'et Judá,

ch'ahojkanapnoj ha' yinh snuq' anma.

Xhnohojkantoj sunil sat hatx'otx' ti' yuh ha' ha',
¡Emanuel!,

haka' chute no' t'iw yet sleb'antoj no' sxik'», xhi
Komam.

⁹ Yab'ehab'^v hej konhob' hune' ti',

sunil hej konhob' nahat yetoj:

Ahanhwej xayna heyawi yinh howal, chex
tanhojkaniloj.

^u8.6 *tzalalal xutekanoj sb'ah heb' ya'* Mach kaw stxumlax hebreo b'et ti'. Chuh yal-laxpaxoj ta xiwkanojkanh heb' ya'.

^v8.9 *Yab'ehab'* Tx'oj heyab'enoj heb'ah, haktu' yeyoj hune' tzoti' ti' yinh hebreo.

A'wej listohal heb'ah yuh hetoh yinh howal, kat hetanhojkaniloj.

Iwejkanh heb'ah, kat hetoh heyanojkoj howal, chex tanhojkaniloj.

¹⁰ Txolb'awej tzet cheyoche heyub', yaja' mach chija' sb'ah;

alwej tzet ayiktoj yul henab'al heyuni, yaja' mach chuh heyunuj,

haxkam aykoj Komam Dios jetb'ihoj han.^w

Yilal ay koxiwk'ulal tet Komam Dios

¹¹ Xal Komam Yahveh wet yuh skanhil smay han, ta mach chin ok tzujnuj yinh sb'eyb'al hune' konhob' ti' han, xalni Komam: ¹² «Mach cheyala ta chikanh sb'ah anma teyinh, haka' chute hune' konhob' ti' yalni; mach chex xiw tet hej tzetet b'ay xiw hune' konhob' ti'; mach chex xiwkanh. ¹³ Hanhk'anhe hayin Yahveh Sunil Chuh wuh ti' yetwanoj ay hexikiltajnhen han, yilal ay hexiwk'ulal wet han; yilal ay heni'anb'ahil wet han. ¹⁴ Hayin chin okoj haka' nhah b'ay chuh hakolnoj hab'ah han. Wal tet konhob' Judá b'oj Israel, haka' hunuj ch'en ch'en b'ay stxaq'mo anma, kat yayk'ayi, haktu' xhwub'kuj tet han. Haka' hunuj lek'ab' mato latz'ab', haktu' xhwub'kuj tet mak ah Jerusalén han. ¹⁵ Tx'ihal mak stxaq'mohoj, ch'ayk'ayoj, kat stanhojkaniloj; ch'ayoj yul lek'ab', kat stzab'laxojkantoj», xhi Komam.

¹⁶ Hex chex kuywi winh han, k'ub'awejtoj hune' tzet xhwakanoj ti' han; eb'awejtoj hinkuyb'anil yinh k'ul han.

^w8.10 aykoj Komam Dios jetb'ihoj han. Emanuel chaliloj hune' ti'.

¹⁷ Waxamkami chiloj Komam Yahveh sat yinh skonhob' ya' Jacob,

yaja' aykoj skawxob'al hink'ul yinh Komam han; xhkawxi hink'ul han ta chub' Komam tzet chala.

¹⁸ Hayin b'oj wuninal xa' Komam Yahveh han, hayonh chonh oknikoj syeb'aniloj yinh tzet xhkachni Israel yuh Komam Yahveh Sunil Chuh Yuh ch'ehayoj b'ay witz Sión han.

¹⁹ Ta ay mak ch'alni teyey: «Koq'amb'e'wej kob'ah tet heb' ya' ahb'elom b'oj tet heb' ya' stzotel b'oj kamom; heb' ya' tonhe sahsoni yet stzoteli», ta xhi teyey, chex ta'woj tet: ¿Tom mach chuh sq'amb'en hunuj konhob' tet sDiosal tzet yetwanoj ay yuni yinh mak itzitz, sataj sq'amb'en sb'ah tet kamom?, kexchinahoj. ²⁰ Ilwej tzet yalni kuyb'anile b'oj chejb'anile ab'ilkanoj yuh snalaxtij. Ta mach lahanoj yalni anma tu' b'oj stzoti' Komam, xolto sk'ejalholo ayiktoj.

²¹ Nananxanhe b'ay ch'ek'oj kolo anma, ch'a'laxoj ek'oj ya' yanma, xhnhohchahoj; yuxa nhohchalal, kat stitojkanoj showal. Xht'anhxojukanh satkanh, kat stz'akti'nhenoj srey b'oj sDiosal. ²² Yet xht'anhxojoj sat tx'otx' tx'otx', sya'tajilnhe chila', b'isk'ulal b'oj sk'ejalholo; xhyumlaxojkaniltij xol k'ejholo.

Xhpitek'ahoj hune' ni'an unin ch'okoj reyal

9 ¹ Wal Mak aykoj yinh sya'tajil ti'nanh, mach stohb'al q'inaloj xhb'elwoj xol sk'ejalholo. Yet yalanhto tu', xiloj Komam Dios spixan stx'otx' ya' Zabulón b'oj stx'otx' ya' Neftalí; yaja' yinh yahtoj tu', chaha'koj Komam smay tx'otx' Galilea, stx'otx'al

mak mach Israeloj; tx'otx' ch'ichitij sq'axepal ha'
niman Jordán masanta sti' ha' mar.

² Konhob' aytik'akoj yinh sk'ejalholo,
chila' hune' niman sajilq'inal;
mak ayxatik'akoj xol niman sk'ejholohal kamikal,
ch'apnoj jopna hune' sajilq'inal yib'anh.

³ Hach xach'ib'tzeloj konhob' Israel,
xawa'ni hun tenan tzalalal yila'.
Cha' tzalahoj sk'ul tawinh, haka' yet ch'ah sat hej
tz'unub',

haka' yet stzalah heb' naj soldado yet spohnihayoj
heb' naj hej tzetet xi' yinh howal.

⁴ Yinh kaw yeli, hach xakoliloj konhob' ti' yul
sq'ab' mak x'anikoj schejab'lomal, mak x'a'ni
ek'oj ya' yanma,
xawinihaltij yalanh schejb'anil hunxa konhob',
haka' xawute hatanhtzeniloj heb' naj soldado ah
Madián.^x

⁵ Sunil sxanhob' heb' naj soldado xhq'anh yayi yet
xhb'eyk'oj heb' naj yinh howal

b'oj sunil xil sq'ap heb' naj chik'tajxanhe,
xhnhuslaxojkantoj xol q'a' q'a', ch'etaxojkantoj.

⁶ Haxkam ay hune' ni'an winaj unin xax pitzk'ahi,
Komam Dios x'anitij ni'an unin tu' jet,
ha' ch'okoj yahawoj jinh, hakti' ch'al-laxoj yinh:
«Kaw k'ayb'alk'ule tzet ayiktoj yul snab'al yuni»,
«Dios ay skanhil smay»,

«Komam itzitzal yeh yinh stohb'al q'inal»,

«Ya' ijb'alom ch'anikoj aq'ank'ulal», xhinahoj yinh.

⁷ Ch'ayoj tz'onhnoj yul stz'onhob'al ya' David;
xhch'ib'tze'toj sreino sunil b'ayah,

^x9.4 Madián Yinh Jue. 6, 7, 8, hat tz'ib'nheb'il hune' ti'.

mach b'aq'inh xhtanhoyajoj aq'ank'ulal.

Xhkawxojkankoj reino yul sq'ab',

st'inhani b'oj nimejtaj sk'ulal,

ha' ch'okojkanoj sxe'aloj stz'onhob'al ti'nanh b'oj
yinh stohb'al q'inal.

Yuh kaw chonh yoche Komam Yahveh Sunil Chuh
Yuh, yuxin chub' YA' hune' ti'.

Showal Komam Yahveh yinh Israel

⁸ Xal Komam Jahaw tzet chaha'tij YA' yib'anh ya'
Jacob, yuxin xax aytij yib'anh Israel.

⁹ Sunil skonhob' ya' Efraín b'oj mak ch'ehayoj b'et
Samaria ch'ohtajnhenojiloj;

sunil mak xhpalk'on slolo'al, kat yanikoj smay yinh
tzet chuh, chala:

¹⁰ «Ta ch'ayk'ay hej ladrillo, xhkowatx'e'kanh yinh
ch'en ch'en watx'eb'ililtoj;

ta xhtitk'ay hej te' patzab' elnajtoj yinh te'
sicómoro,

haxa te' te' ch'eltoj yinh te' tziš xhjaha'koj
shelb'aloj», xhi.

¹¹ Yaja' Komam Yahveh ch'inojkanh heb' naj
yenemigo ya' Rezín yinh Israel,

ha' Komam ch'anojkoj yinh sk'ul heb' naj.

¹² Xtit heb' naj sirio yetk'ulal b'ay ch'ahiloj tz'ayik,
xtit heb' naj filisteo yetk'ulal b'ay xhtoh tz'ayik,
huneknhe xuh stanhtzenkaniloj heb' naj Israel.

Waxamkami haktu' xute sb'ah,

maxhto xhtanhoyoj showal Komam, maxhto
xhchewb'ihayoj.

¹³ Yaja' maxhtik'a xhmeltzokoj konhob' tu' yul
sq'ab' YA' x'anihayoj sya'tajil yib'anh;
maxhtik'a say anma Komam Yahveh Sunil Chuh
Yuh.

¹⁴ Yuxin hune'nhe tz'ayik b'ay sk'upu'iltoj Komam
Yahveh swi' b'oj snheh Israel ti',
haka' sk'uplaxk'oj te' palmera b'oj te' nixhtej aq'.

¹⁵ Heb' ya' aykoj swi'aloj konhob', ha' heb' ya' swi'
Israel,
heb' ya' profeta leq'ti'alnhe chala, ha' heb' ya'
snheh.

¹⁶ Sub'wahom heb' ya' aykoj swi'aloj konhob' ti',
xax k'aykantoj anma yuh heb' ya'.

¹⁷ Yuxin matxa stzalahoj Komam Jahaw yinh heb'
naj tzehtaj;
matxa stz'a'oj sk'ul Komam yinh nixhtej meb'a'
unin b'oj heb' ya' kamnajxa yichamil;
sunil mak mach stx'ahtx'en sb'ah b'oj stx'ojalxanhe
chuh,
sukalnhe chala yet stzoteli.
Waxamkami haktu' xute sb'ah,
maxhto xhtanhayoj showal Komam Yahveh,
maxhto xhchewb'ihayoj.

¹⁸ Sunil tzet chetatoj stx'ojal,
lahan b'oj b'olob' xhnhusnitoj hej te' tx'ix b'oj hej
komon telaj,
kat snhusnitoj te' nimejtaj te' ay xol q'eb'tajlaj,
kat schulni sb'ah hun topan nhub' kat
yinikanojkanh te' te' xol kaq'e'.

¹⁹ Yuh showal Komam Yahveh Sunil Chuh Yuh,

stz'a'ojkantoj sat tx'otx' tx'otx'; anma snhusu'kantoj
q'a'.

Mach hunuj mak stz'a'oj sk'ul yinh yuxhtaj.

²⁰ Ay heb' ya' xhlonojtoj tzet aykoj yinh swatx'
q'ab',

yaja' mach sb'eja'kanoj snhohchahoj heb' ya';
ay heb' ya' xhlonojtoj tzet aykoj yinh smek q'ab',
yaja' maxhtik'a chiha' sk'ul heb' ya'.

Somanta yuninal heb' ya' slob'kantoj.^y

²¹ Sk'uxk'e'toj sb'ah ya' Efraín b'oj ya' Manasés;
lawitu' kat yinojkanh sb'ah heb' ya' skawanhil yinh
Judá.

Waxamkami haktu' chute' sb'ah, mach
xhtanhojajoy showal Komam,
maxhtik'a xhchewb'ojajoy.

10 ¹ Tzet sb'isk'ulalil tet mak mach xhwatx'en hej
tzetet yinh st'inhanil,
b'oj mak ch'anihaltij hej chejb'anile ch'a'ni ek'oj
ya' yanma anma.

² Mach chuh tzet yetwanoj ay yuni yinh mak
meb'a',

mach chuh st'inhanil yinh mak ch'a'lax ek'oj ya'
yanma xol hinkonhob' han;

chiloj tzet ay heb' ya' kamnajxa yichamil,
kat yelq'awikoj yinh nixhtej meb'a' unin.

³ ¿Tzet cheyute' heb'ah yet chuluj hej huchan
heyib'anh?

¿Tzet cheyute' heb'ah yet xhwanojajoy sya'tajil
heyib'anh han?

¿Mak tet cheq'ana' ta xhkolwa teyinh?

^y9.20 yuninal heb' ya' slob'kantoj Sq'ab' heb' ya', haktu' yeyoj
yinh hebreo.

¿B'ay tu' cheyaha'kanoj heq'alomal?

⁴ Ta mach ch'ilaxojiloj hepixan, kat heyilaxojkantoj
xol heb' naj presolom,
xol anma xhpotx'laxoj chex kamoj.
Waxamkami haktu' chute' sb'ah,
maxhtik'a xhtanhojajoj showal Komam Dios,
maxhtik'a xhchewb'ohojajoj.

Ch'ayoj sya'tajil yib'anh Asiria

⁵ «Tzet sb'isk'ulalil tet Asiria,

ha' hune' te' te' ch'oknikoj wuh han yet aytij
hin-howal han;

ha' ch'oknojkoj wuh han yet xhwanojajoj sya'tajil
han.

⁶ Xhwatoj Asiria ti' yaha'koj howal yinh hune'
konhob' kaw tx'oj han,

yinh hune' konhob' ch'a'ni tij hin-howal han,
yunhe yelq'anojkantoj sq'alomal, kat yinojkaniloj
tzet ayah;

sxanha'kantoj haka' tz'otz'ew ay yul b'eh.

⁷ Yaja' mach chohtajnhe'iloj ya' sreyal Asiria tu' ta
lanhan yoknikoj ya' wuh han,

haxkam mataj tu' ayiktoj yul snab'al ya',
to hanhk'anche stanhtzeniloj ya',

kat sxanhnihayoj ya' hunun konhob' yalanh yoj.

⁸ Haxkam chal ya': "Sunil heb' ya' ijb'alom xhyijyen
tzet xhwal han,

q'a' k'ultu heb' ya' sataj hunujxa ya' rey.

⁹ Lahan Calno b'oj Carquemis wet han;

lahan Hamat b'oj Arfad;

Samaria b'oj Damasco, sunil xk'aywakanoj.

¹⁰ Kaw tx'ihal hej konhob' q'a' ayto yelapnojal yeh
 hej stiyoxh

sataj Jerusalén b'oj Samaria, xax hintanhtzeloj han.

¹¹ Haka' xuh hintanhtzeniloj Samaria b'oj hej
 stiyoxh han,

haktu' xhwute'toj Jerusalén b'oj hej stiyoxh han”,
 xhi ya'.

¹² Yaja' lawi stanhk'ohojkanoj Komam Jahaw yunuj
 sunil tzet ayiktoj yul snab'al yuni yinh witz Sión b'oj
 Jerusalén, kat yalnoj Komam: «Xhwaha'ayoj sya'tajil
 yib'anh ya' sreyal Asiria han, haxkam xhpalk'on
 slolo'al ya', chakoj ya' smay yinh tzet chuh, ¹³ chalni
 ya':

»“Hayin xwuh sunil ti' yuh skanhil weh han,
 hayin xwuh yuh stz'ajanil hink'ul han,
 haxkam kaw itz'at hinwi' han.

Xin heltoj b'ay ch'ek' snajachil hej konhob' han,
 xwelq'ankantoj sq'alomal han,
 kat wetanojkantoj maktaj aykoj sreyal haka' chute
 naj winaj kaw k'ul yinh howal han.

¹⁴ Haka' yilaxkanh sq'u' no' ch'ik,
 haktu' xuh wetnhenkanoj hej sq'alomal hej konhob'
 han;

haka'nhe yilaxtoj hej no' hos ab'ilkanoj,
 haktu' xuh wetnhenkanoj sunil hej stx'otx' han,
 mach hunuj mak x'inikanh hunuj sq'ab' winh han,
 mach hunuj mak ay tzet x'alni”», xhi ya' rey tu'.

¹⁵ ¿Tom chuh yalni ch'en ech eh ta q'a' k'ultu ch'en
 sataj mak ch'oknikoj ch'en yuh?

¿Tom chuh yalni ch'en sierra ta q'a' k'ultu ch'en
sataj mak ch'oknikoj ch'en yuh?

Mach chuh yinik'oj te' k'ojoch anma,
mach chuh sb'elwi te' k'ojoch schukil ta mach mak
ch'oknikoj te' yuh.

¹⁶ Yuxin chaha'tij Komam Yahveh Jahaw Sunil
Chuh Yuh,

hune' niman yab'il yib'anh heb' naj soldado asirio
ch'inojkaniloj yip heb' naj.

Mach ch'alaxojkoj smay heb' naj,
ch'okojkanoj niman q'a' yinh heb' naj, haka' schawi
q'a' q'a'.

¹⁷ Komam sDiosal Israel xikiltaj yeyi, sajilq'inal
yekoj Komam tet Israel;

yaja' haka' q'a' q'a' chute' sb'ah Komam,
yinh-nhe hune' tz'ayik snhusu'kantoj YA' sunil
Asiria haka' stz'a'toj te' tx'ix b'oj hej te'
komon telaj.

¹⁸ Cheta'kantoj Komam Dios sk'ulch'anil hej
sq'eb'tajlajil Asiria

b'oj b'ay tz'unb'il hej te' lob'ehal.

Lahan chute'kanoj Komam b'oj haka' hunuj mak
matxa yip yuh yab'il.

¹⁹ Matxa tx'ihaloj te' te' xhkanojkanoj xol
sq'eb'tajlajil,

somanta hunuj ni'an unin chuh sb'isnoj te'.

Hantajto heb' ya' israelita xhkolchahoj

²⁰ Yinh hunq'ahan tz'ayik tu', maktajto xhkanoj
b'et Israel,

maktajto xhkolchahoj xol yik'al ya' Jacob,

matxa chaha'koj skawxob'al sk'ul yinh mak x'ani
ek'oj ya' yanma,

haxkam yinhxa Komam Yahveh sDiosal Israel
xhkawxoj sk'ul, YA' xikiltaj yeyi.

²¹ Ay haywanhxa yik'al ya' Jacob xhkolchahoj,
ayto haywanhxa mak xhmeltzohojkoj yul sq'ab'
Komam Dios ay skanhil smay xol yik'al ya' Jacob.

²² Waxamkami haka' yekantoj arena sti' ha' mar,
haktu' hatx'ihalil Israel,
yaja' haywanhxanhe mak xhmeltzohoj.

Xax yal Komam ta yilal stanhojiloj,
ch'ulaxoj tzet yetwanoj ay yulaxoj yinh.

²³ Xax yal Komam Yahveh Jahaw Sunil Chuh Yuh,
ta stanhtze'iloj YA' sunil sat hune' tx'otx' tx'otx' ti',
yuxin yilal yunuj YA'.

²⁴ Yuxin hakti' yalni Komam Yahveh Jahaw Sunil
Chuh Yuh:

«Hinkonhob' ch'ehayoj b'et Sión han, mach chex
xiw tet Asiria,

waxamkami chex smaqa'a' heb' naj yinh sk'ojoch,
kat yinojkanh heb' naj sk'ojoch teyinh haka'
xex yute Egipto;

²⁵ yaja' toxa xhtanhojayoj hin-howal tawinh han,
kat hintanhtzenojkaniloj heb' naj han.

²⁶ Ha' Komam Yahveh Sunil Chuh Yuh ch'anojayoj
sya'tajil yib'anh heb' naj,
haka' xuh sk'aywa Madián yinh howal b'ay ch'en
niman ch'en Oreb;^z
chaha'kanh Komam sk'ojoch yib'anh ha' mar, haka'
xute YA' Egipto.

^z10.26 *Oreb* Ilwejk'anab' yinh Jue 7.23-25.

²⁷ Yinh hunq'ahan tz'ayik tu', ch'ilaxojiloj ijatz
 aykoj hawib'anh,
 kat sq'ahojkantoj te' te' x'alaxkoj stel hanuq'», xhi
 Komam.^a

²⁸ Hat-xa ay heb' naj asirio b'et Ajat,
 lanhan yek'toj heb' naj b'et Migrón,
 chanikanoj heb' naj hej stzitet b'et Micmas.

²⁹ Xhq'axponik'toj heb' naj yul ha' niman,
 b'ay chuh yek'toj anma, chalni heb' naj:
 «Hat chonh ehojayoj b'et Geba ti'», xhi heb' naj.
 Xhk'uyc'unkanoj Ramá xiwkilal tet heb' naj,
 kat yelkanokanh Gabaa, skonhob' ya' Saúl.

³⁰ Awanhwej ip hex ah Galim hex ti'.
 Apnojab' heyawi b'et Lais; kaw k'anch'an Anatot.

³¹ Nananxanhe b'ay xhtokankoj anma ay b'et
 Madmena,
 ch'elkanokanh mak ay b'et Gebim yuh skolnitoj
 sb'ah.

³² Hat-xa ay heb' naj asirio b'et Nob;
 yuch'b'ilxa sq'ab' heb' naj yuh yinh k'anch'anla
 witz Sión,
 yinh ni'an tz'ulik witz yet Jerusalén.

³³ Ilwejk'anab'i, lahan heb' naj asirio b'oj te' te' ay
 xol q'eb'tajlaj,
 ha' Komam Yahveh Jahaw Sunil Chuh Yuh
 xhq'ahnitoj te' yuh niman yip,
 kat yinik'oj Komam te' kaw nimejal stel,
 kat yayk'aykanoj te' sat tx'otx'.

^a10.27 *xhi Komam* Ya'taj stxumlaxi tzet choche yala'iloj hebreo
 yinh hune' versículo ti'.

³⁴ Ch'en echeh ch'inik'oj te' te' xol hej q'eb'tajlaj,
kat yek'toj punhna hej te' te' kaw k'ulch'an ay b'et
Líbano.

Chaha'koj YA' Mesías aq'ank'ulal

11 ¹ Haka' swolnitij hunuj yajanil te' te',^b
haktu' chuh spitzk'ahoj hune' yik'al ya' Isaí
ch'okoj reyal.

² Chuluj Yespíritu Komam Yahveh yib'anh YA',
ha' ch'a'noj stz'ajanil sk'ul YA' b'oj stxumb'al YA';
ha' ch'a'noj snab'al YA' b'oj skanhil smay YA',
kat ya'noj yohtajb'al YA' yib'anhiløj Komam
Yahveh

b'oj sxiwk'ulal YA' tet Komam,

³ Chaha' YA' tzalahoj sk'ul yinh sxiwk'ulal tet
Komam Yahveh.

Chub' YA' tzet yetwanoj ay yunuj, mach xhtoj ya'
yinh tzet yilni anma;
mataj tzet chab'e' YA' ha' xhwatx'enoj hej tzetet
yuh YA'.

⁴ To chub' YA' sk'ulal, tzet yetwanoj ay yulax yinh
anma meb'a',
kat yunuj YA' st'inhanil yinh mak ch'a'lax ek'oj ya'
yanma sat tx'otx' tx'otx'.

Lahan stzoti' YA' b'oj te' xik'omte',
stzoti'nhe YA' xhpotx'nojtoj mak kaw tx'oj.

⁵ Sk'ulal chuh YA', haka' stx'anhb'al YA' chub'kuj;
syelal xhk'alnoj yiktaj YA'.

⁶ Yet tu', hunxa ch'ehoj no' oj b'oj no' kaneluh,

^b11.1 Haka' swolnitij hunuj yajanil te' te' Ilwejk'anab' yinh Mt.
2:23

hunxa ch'ayoj hilnoj no' leopardo b'oj no' tz'ul
kaplaxh,

hunxa ch'ek'oj no' tzeh wakax, no' noq' kaw
b'aq'ichxa 'b'oj no' b'alam,

haxa hunuj ni'an unin xhtanhenoj no'.

⁷ Hun ch'ek'oj no' ix wakax b'oj no' ix oso,

hun ch'ayoj hilnoj yunin no';

telaj slob' no' b'alam haka' no' buey.

⁸ Xahuh sajchoj ni'an tz'ul unin b'ay sholan no'
icham lab'ah,

kat yanojiktoj ni'an unin yeltoj yinh im, sq'ab' yul
sholan no' icham lab'ah.

⁹ Matxa hunuj mak ch'unuj stx'ojal sunil b'ay
hinwitz Sión xikiltaj yeh han;

matxa tzet b'oj matxa mak ch'etanojtoj,

haxkam, haka' snohtzen hej ha' ha', ha' mar,

haktu' chuh snohojiloj sat tx'otx' tx'otx' ti' yuh
anma ch'ohtajnhenoj Komam Yahveh.

¹⁰ Yinh hunq'ahan tz'ayik tu', hune' yik'al ya' Isaí
ch'okojtoj reyal

ha' ch'ahoj haka' hunuj bandera,

kat yapnoj sunil hej konhob' sk'atanh ya'.

Ch'ohtajnhelaxojiloj yatut YA' b'ay ayah, kat
yalaxojkoj smay.

¹¹ Yinh hunq'ahan tz'ayik tu', sleb'a'toj Komam

Yahveh sq'ab' hunekxa yib'anh skonhob',

yuh yinojtij YA' paxoj maktajto xkolcha xol

skonhob' YA',

maktajto xkan b'et Asiria, Egipto, Patros, Etiopía,

^c11.6 no' noq' kaw b'aq'ichxa Mach kaw stxumlax tzet choche
yala'iloj hebreo b'et ti'.

Elam, Sinar, Hamat b'oj tx'otx' ay sti' ha' mar.

¹² Chaha'kanh Komam hune' bandera tet hunq'ahan
konhob' tu',

kat syamb'anojkoj YA' sunil heb' ya' ah Israel
pujankantoj;

syamb'a'koj YA' sunil heb' ya' ah Judá pujantoj
sunil b'ay xhkachnakanoj tx'otx' tx'otx'.

¹³ Matxa xhchichonoj sk'ul Efraín;

xhtanhojkaniloj mak ch'a'ni ek'oj ya' yanma Judá.

Matxa xhchichonojkoj sk'ul Efraín yinh Judá,

matxa chaha' Judá ek'oj ya' yanma Efraín.

¹⁴ Skab'ilxa konhob' tu' xhtoj anojkoj howal

yinh heb' naj filisteo ch'ehayoj yetk'ulal b'ay xhtoh
tz'ayik,

kat yelq'anojkaniltij sq'alomal hej konhob'

ch'ehayoj yetk'ulal b'ay ch'ahiloj tz'ayik;

ch'ek'oj b'atxb'on Edom b'oj Moab tet,

kat syijyenoj yik'al Amón tzet chala'.

¹⁵ Chaha' tanhojtoj Komam Yahveh hune' sq'ab' ha'
mar yet Egipto;

sleb'a'tij Komam sq'ab' yib'anh ha' niman Éufrates,

kat yanojtij Komam hune' niman kaq'e' yib'anh
ha';

hujeb' ch'elojkankoj sq'ab' ha' yuh Komam,

yunhe mach chiha'loj anma sxanhab', kat

sq'axponojik'toj.

¹⁶ Shaja' Komam hune' niman b'eh tet maktajto

xhkanoj yinh skonhob' Komam,

yet xhmeltzohojtij b'et Asiria,

haka' xute Komam heb' ya' israelita yet x'eltij heb'

ya' b'et Egipto.

B'it yuh ya'lax yuch'antiyoxh tet Komam Dios

12 ¹ Yinh hune' tz'ayik tu', chawala':
 «Xhwa' yuch'antiyoxh tawet han Mamin
 Yahveh,

waxamkami xtit hahowal winh han.

Xax chewb'ihayoj hahowal, xawa'ni yaq'lob'al
 hink'ul han.

² Ha' Komam Dios hinkolomal han,
 xhkawxi hink'ul yinh Komam han, mach chin xiw
 han.

Ha' YA' b'ay chin kolkoj hinh'ah han,
 ha' Komam Yahveh chin a'ni b'itnoj han,
 ha' YA' chin kolni han», kachinahoj.

³ Hex hun cheyaha' tzalahoj hek'ul,
 kat hetzalahoj yuh kolb'anile cha' Komam Dios,

⁴ kat heyalnoj yinh hune' tz'ayik tu':

«Jaha'wej yuch'antiyoxh tet Komam Yahveh,
 ahojab' jaw tet Komam,

jala'wejk'oj tet sunil hej konhob' sunil tzetet xax
 yuh Komam;

jaha'wej ohtajnh'e'iloj snimejalil smay Komam.

⁵ Jaha'wejk'oj smay Komam Yahveh yinh hej b'it,
 haxkam xax yuh Komam hej nimejtaj tzetet;
 ohtajnhelaxojab'iloj sunil sat tx'otx' tx'otx'.

⁶ B'itnojab' sunil mak ch'ehayoj b'et Sión, ahojab'
 yaw yuh tzalalal,

haxkam kaw nimej yelapnojal yeh Komam sDiosal
 Israel, YA' aykoj jetb'ihoj,
 xikiltaj yeh Komam» kexchinahoj.

Chuluj sya'tajil yib'anh Babilonia

13 ¹ Stzoti' Komam Dios xul tet ya' Isaías sk'ahol ya' Amoz yib'anhiløj Babilonia.

² Awejkanh hunuj q'ap bandera swi' hunuj witz b'ay mach ninoj tzet ayah;

awanhwej yinh kaw ip tet heb' naj soldado, awejkanh heq'ab' yuh heyeni tet heb' naj, kat yoktoj heb' naj b'ay hej spultah heb' ya' aykoj swi'aløj Babilonia.

³ Xax wawte heb' naj soldado pohb'ilxahiløj wuh han,

xwawte heb' naj hinsoldado kaw helan yinh howal han,

heb' naj stzalahi yet chin i'wa han, yunhe yuni heb' naj tzet xax wal han.

⁴ Xayanxanhe anma swi'laj witz, tx'ihalk'a mak jab'eni.

Xayanxanhe hej konhob' yawi, hej konhob' xyamikøj.

Chikanh Komam Yahveh Sunil Chuh Yuh sb'isil heb' naj soldado stohxa yinh howal.

⁵ Nahat speto heb' naj,

hat-ta b'ay xhkachnakanøj tx'otx' tx'otx' xtit heb' naj.

Ha' heb' naj ch'oknojkoj yuh Komam Dios, yunhe stanhtzenojkaniløj Komam sunil sat tx'otx' tx'otx'.

⁶ Ahojab' heyaw xiwkilal, haxkam kawilxa yetij hune' tz'ayik b'ay chub' Komam Yahveh tzet yetwanoj ay yuni;

stz'ayikal b'ay cheta'kantoj YA' Shaddai Sunil Chuh
Yuh, sunil tzetet.

⁷ Yuxin sunil mak xhpaxojiloj yip xiwkilal,
matxakanoj yip yab'enoj sb'ah.

⁸ Sunil mak xiwojkanojkanh.

Xhnohojkankoj b'isk'ulal yinh anma,
chuluj sya'il yinh haka' hunuj ix ix lanhan spitzk'a
yunin;

st'anht'e' sat hunun, yaja' matzet chuh yunuj;
xiwkilalxanhe xhnohojkoj yinh sat.

⁹ Ilwejk'anab'i, kawilxa yetij stz'ayik Komam
Yahveh,

b'ay chub' YA' tzet yetwanoj ay yuni;
kaw tx'oj hune' tz'ayik tu', stz'ayikal b'ay chiha'loj
Komam showal yinh sk'ul.

Matxa mak xhkanojkanoj sat tx'otx' tx'otx' ti';
stanhtze'kaniloj YA' anma ahmul ay sat tx'otx'.

¹⁰ Yet tu', matxa xhmujluj hej tx'umel b'oj sunil
tzetet xhmujli ay satkanh;
matxa xhmujluj tz'ayik yet ch'ahojiloj,
matxa xhmujlujpax x'ahaw.

¹¹ Xhwaha'ayoj sya'tajil yib'anh sunil anma yuh
stx'ojal han,

b'oj heb' naj tx'oj yuh smul.

Chin tanhtze'ayoj slolo'al mak xhpalk'on slolo'al
han,

kat winojiloj spixan mak ch'a'ni ek'oj ya' yanma
anma han.

¹² Kaw ninch'anxanhe anma xhwaha'kanoj haka'
ch'en oro kaw k'ul han,

q'a' ninch'anxanhe anma sataj ch'en oro xhtit b'et
Ofir.

¹³ Yuh hin-howal hayin Yahveh Sunil Chuh Wuh ti'
han, yinh hune' tz'ayik tu',
chin yukub'tajnhe' satkanh han,
kat sb'ilojkanh tx'otx' tx'otx' b'ay ayayoj.

¹⁴ Haka' hunuj no' gacela tzumb'eb'il,
haka' no' kaneluh mach mak xhtanheni,
haktu' chuh smeltzohojtoj sunil anma yul skonhob';
ch'elojkanh hunun maka, kat stojkanoj b'ay
stx'otx'al.

¹⁵ Maktik'a xhnachahoj, xhtanhojiloj;
maktik'a stzab'chahoj, xhpotx'laxoj yinh ch'en
espada.

¹⁶ Yinhtik'a sat anma tu' xhlinhlaxoj kamoj nixhtej
yunin,
ch'elq'alaxojiltij sunil tzet ayiktoj yul yatut,
kat yetalaxoj heb' ix ix.

¹⁷ Ilwejk'anab'i, xhwaha'koj yinh sk'ul heb' naj
medo han,
yunhe yinojkanh sb'ah heb' naj yinh heb' naj ah
Babilonia tu',
hune' konhob' mach ch'ochen schanoj ch'en plata
b'oj matzet chal sk'ul yinh ch'en oro.

¹⁸ Flecha xhpotx'nojtoj heb' naj tzehtaj yuh heb'
naj;
mach stz'a'oj sk'ul heb' naj yinh nixhtej kaj tz'ul
b'oj yinh nixhtej unin.

¹⁹ Haka' xukantoj Sodoma b'oj Gomorra yet
xetankantoj Komam Dios,

haktu' chub'kantoj Babilonia q'a' k'ulch'anto sataj
 sunil hej konhob';
 kaw chakoj heb' naj caldeo smay yinh Babilonia
 tu'.

²⁰ Matxa b'aq'inh ch'ehoj anma b'et tu',
 matxa mak ch'ehojayoj yinh yahtoj tu'.
 Matxa chaha'kanh heb' naj árabe spat b'et tu'
 b'oj matxa chaha' lowoj heb' ya' tanhehom kaneluh
 nixhtej skaneluh b'et tu'.

²¹ Haxa no' xol-telajil noq' ch'ehojayoj b'et tu',
 haxa no' aq'b'al noq'^d ch'ehoj yul yatut anma.
 Hat-xa ch'ehojayoj hej no' avestruz,
 kat stz'itwoj hej no' xol-telajil kaplaxh b'et tu'.

²² Haxa no' hiena ch'eloy yaw yul hej spalaciohal
 Babilonia,
 no' xol-telajil noq' haka' no' oj, haxa no' ch'eloy
 yaw yul hej b'ay ch'ek'tzelax hej q'inh.
 Yapnixa stz'ayikal b'ay xhtanhojiloj Babilonia;
 yulxa stz'ayikal b'ay ch'etalaxojkantoj.

Stzeyelaxoj ya' sreyal Babilonia^e

14 ¹ Stz'a'oj sk'ul Komam Yahveh yinh ya' Jacob.
 Ch'okojpax Israel skonhob'oj Komam, kat
 smeltzonojpaxtij Komam heb' ya' sat stx'otx'. Tx'ihal
 mak nan konhob'al ch'okoj yetb'ihoj heb' ya', kat
 yokoj stz'ajoj yik'al ya' Jacob. ² Tx'ihal hej konhob'
 xhkolwahoj yinh heb' ya', yunhe chuh smeltzohojpax

^d13.21 aq'b'al noq' Mach kaw stxumlax yinh k'ul tzet noq'al no'
 ch'al-lax yinh sunil hune' versículo ti'.

^e14.0 Stzeyelaxoj ya' sreyal Babilonia Ay mak ch'alni ta lanhan
 yalni yib'anhiloj ya' rey Sargón II sreyal Asiria. Hat x'ehik'oj ya'
 b'et Babilonia hayeb'xa hab'il yet skamojxa ya'.

heb' ya' sat tx'otx' tx'otx' ab'il tet yuh Komam Yahveh. Stzab'a'ayoj heb' ya' israelita tu' anma tu', kat yanojkoj heb' ya' schejab'lomal sat tx'otx' tx'otx' yet Komam Yahveh. Ch'okojkanoj heb' ya' yahawoj yinh anma tu' haka' x'utelax heb' ya' yuh, kat yanojkaniktoj heb' ya' yalanh schejb'anil mak x'etlikoj yinh heb' ya'.

³ Yet chex ya'noj xewoj Komam Yahveh yinh sunil b'ay x'ek' ya' heyanna, b'ay xeyil sya'tajil b'oj yalanh sik'leb'il munil b'ay xex alaxiktoj, ⁴ cheyala' hune' poema ti', yuh hetzeyenoj ya' sreyal Babilonia:
 ¡Wak'a' xtanhkanoj ya' ich ch'a'ni ek'oj ya' yanma anma!

¡Wak'a' xtanhkanoj ya' yuh yanikoj smay yinh tzet chuh!

⁵ Xetatoj Komam Yahveh skanhil smay anma tx'oj, xmaq'ni q'ahoj Komam sk'ojoch mak ch'a'ni ek'oj ya' yanma anma;

⁶ ha' hunq'ahan tu' x'anihayoj sya'tajil yib'anh hej konhob' yuh showal,
 maxhtik'a' xb'ejkanoj stzumb'en hej konhob';
 ha' hunq'ahan tu' xanhnihayoj hej konhob' yalanh yoj yuh niman showal,
 maxhtik'a' xtz'a' sk'ul yinh stzumb'en hej konhob'.

⁷ Aq'ank'ulalxa yeh sunil sat tx'otx' tx'otx', matxa tzet chal sk'ul, xayanxanhe tzalalal.

⁸ Somanta te' tz'isis b'oj te' tzis ay b'et Líbano chach stzeyeni, kat yalni te' tawet:

«Yet-taxtik'a' xach kami, matxa mak chul honh tzok'noj'oj han», xhi te'.

⁹ Xhk'ayojiloj sk'ul b'ay ch'apni kamom yet chach yilnoj,

X'ah wanoj mak kamnajxa,
 sunil heb' ya' x'ek' swi'aloj konhob' x'eltij hach
 schanoj;
 sunil heb' ya' sreyal hej konhob' ch'ah wanoj yul
 stz'onhob'al yuh hach schani.

¹⁰ Sunil heb' ya' stzoteli, kat yalni heb' ya' tawet:
 «Xpaxpaxiloj hawip haka' honh han, lahanonhxa
 ti'nanh», xhi heb' ya'.

¹¹ X'aykantoj halolo'al b'ay ch'apni kamom,
 b'oj hej b'it ch'ilaxiltoj yinh te' arpa, yuh yalaxkoj
 tawet.

Haxa no' haha' aykoj hatx'atoj b'oj hawenheloj.

¹² ¡Wak'a' xuh hatitk'aykanoj satkanh tx'umel kaw
 stz'ilo sab'sahk'alil!

Xach yumlaxkanayoj yinh tx'otx',
 hach kaw xhtik'a hatanhtzeloj hej konhob'.

¹³ Xhtik'a hawal yinh hawanma:

«Chin ahojtoj satkanh han.

yib'anh hej stx'umel Komam Dios xhwaha'toj
 hintz'onhob'al han;

hat-ta yetk'ulal norte chin okoj yahawoj han,
 b'ay hune' witz b'ay syamb'akoj sb'ah hej dios.

¹⁴ Chin ahojtoj yib'anhtokanatoj hej moyan kaw
 nahat yekanh han,

kat hinlahb'anojkoj hinb'ah yinh YA' kaw Nimej
 Hitzantajil Yeh han», kachi.

¹⁵ Yaja' xax hach yumlaxkanaytoj b'ay ch'apni
 kamom,

yichta b'ay xhmujlaxaytoj kamom.

¹⁶ Maktik'a chach ilnoj, ch'okojkanoj t'anhnoj
 tawinh,

lawi hach smatz'enojkanoj, kat yalnoj:

«Naj ich ti' sxib'tenkanh tx'otx' tx'otx',
 kat ya'ni k'uyk'unujkanh naj sunil hej konhob';
 17 haka' desierto xutekanoj naj sat yib'anh q'inal,
 xetankantoj naj hej konhob';
 maxhtik'a xb'ejtzoltij naj anma xaktoj yul preso»,
 xhinahoj.

18 Sunil heb' ya' sreyal hej konhob' ch'alaxkoj smay
 yet xhkami,

kat sxew heb' ya' yul spanteón.

19 Wal hach, nahat-ta chach yumlaxojiltij yul
 hapanteón haka' hunuj sq'ab' te' te' yahb'ehal
 yeyi,

haka' hunuj kamom xanhb'ilkantoj;

yulnhe hune' komon holan chach b'ejlaxojaytoj
 sk'atanh mak xhpotx'laxkamoj yinh ch'en espada.

20 Mach lahanoj chuh hamujlaxoj b'oj heb' ya' rey,
 haxkam xawetatoj hakonhob', xapotx'nitoj hawet
 konhob'.

Matxa b'aq'inh xhnalaxojtij yik'al mak xhpalk'on
 stx'ojal.

21 Watx'ewejtij b'ay xhpotx'laxkamoj hej sk'ahol
 hune' naj winaj ti',

xhkamoj heb' naj yuh smul smam heb' naj xakoj.

Mach hojab' chikanh sb'ah heb' naj, yunhe yetnhen
 heb' naj tx'otx' tx'otx',

kat swatx'en heb' naj hej skonhob' sunil sat yib'anh
 q'inal ti'.

22 Hayin xhwiha'kanh hinb'ah yinh heb' naj han,
 xhi Komam Yahveh Sunil Chuh Yuh;
 chin tanhtze'kaniloj Babilonia han, yunhe matxa
 ch'a'laxoj b'inahoj;

chin tanhtze'kaniloj maktajto xhkanoj b'et tu' han,
 hej yuninal b'oj hej yihtxikin, xhi Komam Yahveh.
 23 «Soq'omlaj xhwute'kantoj Babilonia ti' han,
 haxanhe no' aq'b'al noq^f ch'ehoj b'et tu'.
 Haka' chuh stz'islaxkanh q'alem yinh te' tz'isb'al,
 haktu' chuh hintanhtzenojkaniloj sunil han», xhi
 Komam Yahveh Sunil Chuh Yuh.

**Stzoti' Komam Dios xul tet
 ya' Isaías yib'anhiloj Asiria**

24 Xta'wekoj Komam Yahveh yul sti', Komam Sunil
 Chuh Yuh, xalni Komam:

«Haka'tik'a yektoj yul hin-nab'al han, haktu' chute'
 sb'ah;

chija' sb'ah haka' xwute walni han.

25 Chin tanhtze'kaniloj heb' naj asirio sat hintx'otx'
 han,

chin xanha'kan paq'chahoj heb' naj yib'anh hej
 hinwitz han.

Xhwiha'iltij hinkonhob' yalanh schejb'anil heb' naj
 han,

kat winojiloj ijatz aykoj yib'anh hinkonhob' yuh
 heb' naj han.

26 Ha' hune' ti' xax waktoj yul hin-nab'al wuni yinh
 sunil tx'otx' tx'otx' han;

ayxakanh hinq'ab' yinh sunil hej konhob' ay sat
 tx'otx' tx'otx' han», xhi Komam.

27 Hakti' yalni Komam Yahveh Sunil Chuh Yuh,
 mach mak chuh skachni Komam; xax yikanh
 Komam sq'ab',

^f14.23 no' aq'b'al noq' Mach kaw stxumlax yinh kaw k'ul tzet
 noq'al no' ch'al-lax b'et ti'.

mach mak chuh shelnitoj tzet ayxahiktoj yul
snab'al Komam.

**Stzoti' Komam Dios xul tet ya' Isaías
yib'anhiloj heb' naj filisteo**

²⁸ Yinh hune' hab'il b'ay xkam ya' rey Acaz,⁸ ha' tu'
xul stzoti' Komam Dios tet ya' Isaías:

²⁹ Sunil hex filisteo hex ti', mach chex tzalahi ta
xax q'ahtoj sk'ojoch mak chex maq'ni,
haxkam yinhtik'a hune' no' lab'ah tu' ch'elojtoj
hunujxa no' icham lab'ah, hunuj no' q'a'
tx'ojto.

³⁰ Mak meb'a', xhwa'oj sat hintx'otx' han;
mak kaw lanho ch'ek' yuh, kaw aq'ank'ulal sxewoj.
Wal heyik'al, chin potx'o'toj yuh nhohchalal han,
chin tanhtze'kaniloj maktaj xhto kanoj han.

³¹ ¿Hex skonhob' heb' naj filisteo hex ti', oq'anhwej;
ahojab' heyaw b'ay spultahil konhob'!
K'uyk'unanhwejkanh xiwkilal.

Haxkam lanhan yul hun tenan heb' naj soldado
yetk'ulal norte haka' hunuj niman topan
nhub',

mach hunuj heb' naj xhpohniloj sb'ah yinh stxol.

³² ¿Tzet chuh sta'welaxoj tet heb' naj chejab'lom
ch'alaxojtij yuh hune' konhob' tu'?

Hakti' chuh yal-laxoj: “Ha' Komam Yahveh
xwatx'en Sión,

yuxin b'et tu' skolo'toj sb'ah mak ch'a'lax ek'oj ya'
yanma yinh skonhob' Komam”, xhinahoj.

⁸14.28 Acaz Yinh hab'il 716, yalanhto maxhto chulkuj Komam
Jesucristo. Ilwejk'anab' yinh 2 R. 16:20; 2 Cr. 28:27

Xul stzoti' Komam Dios yib'anhiloj Moab

15 ¹ Stzoti' Komam Dios xul wet yib'anhiloj Moab han:

Yinh-nhe hune' aq'b'al x'etalaxkantoj konhob' Ar yet Moab,

hune'nhe aq'b'al b'ay xhtanhtzelaxkaniloj konhob' Kir yet Moab.

² Ch'ahtoj anma ah Dibón^h b'ay xhaq'elax hej komon dios yuh yoq'i.

Lanhan yoq'kanoj Moab, haxkam x'etalaxkantoj Nebo b'oj Medeba;

sunil mak q'oq'onheb'ilkanoj swi', ib'ilkaniloj xil sat.ⁱ

³ Ch'oq'kanoj anma yinh kaw k'ul, aykankoj xilq'ape stzako yinh, kat yek'kanoj yul hej b'eh.

Ch'ahkanoj yaw yuh sya'il yanma, ch'oq'kanoj b'ay txonhb'al b'oj yib'anh yatut.

⁴ Ch'ah yaw Hesbón b'oj Eleale, somanta b'et Jahaza ch'ab'elaxkanoj yul snuq'. Yuxin xhnohkankoj xiwkilal yinh heb' naj soldado yet Moab,

kat spaxkaniloj yip heb' naj xiwkilal.

⁵ Kaw ch'oq' wanma yinh Moab han.

^h15.2 *anma ah Dibón* Mach kaw stxumlax tzet choche yala'iloj hebreo b'et ti'.

ⁱ15.2 *q'oq'onheb'ilkanoj swi', ib'ilkaniloj xil sat* Kaw b'isk'ulal yekanoj heb' naj, haktu' choche yala'iloj hune' ti'. Ilwejk'anab' yinh Is. 7:20

Sunil mak ah Moab xhtoh eb'anojkantoj sb'ah b'et
 Zoar b'oj b'et Eglat-selesiyá.^j

Ch'oq' anma ch'ahkantoj yinh sk'ul witz b'et Luhit;
 ch'ab'elax yoq'kanoj b'ay sb'elal Horonaim.

⁶ Xax tanhkantoj snuq' ha' ha' ay b'et Nimrim;
 xax tajkaniloj nixhtej telaj, xax tajkaniloj te' te',
 matxa hunuj telaj yax jilni.

⁷ Yuxin syamb'akoj anma sq'alomal,
 kat yinitoj satajto snuq' ha' ha' ay b'ay te' tz'isis ay
 sti'laj ha' ha'.

⁸ Ch'ab'elaxkanoj yel yaw anma sunil b'ay snajachil
 Moab;
 hat-ta b'et Eglaim b'oj b'et Beer-elim
 ch'ab'elaxkanoj yel yaw anma.

⁹ Waxamkami chik'tajxanhekanoj ha' ha' ay b'et
 Dimón,^k
 xhto kam waha'toj hej nimejtaj sya'tajil yib'anh
 han;

hunuh no' b'alam xhlonojkantoj maktaj xhto kanoj
 b'et Moab,
 maktajto mach xhkamoj sat tx'otx' tx'otx' tu'.

16 ¹ Hata b'et Sela yul desierto, hat chatij heb' ya'
 aykoj yahawoj konhob' hej no' tzeh kaneluh,^l
 kat yapni masanta b'et k'ulch'anla witz Sión.

² Haka' yel hirna no' ch'ik, kat yanikanoj no' sq'u'
 yuh xiwkilal,

^j15.5 *Eglat-selesiyá* Tz'ul wakax oxeb' hab'il, haktu' chaliloj hune'
 ti'.

^k15.9 *Dimón* Ch'al-laxpaxoj ta hune' tzoti' ti', ha' konhob' Dibón
 ayayoj yinh versículo 2, yaja' b'et ti' tz'ib'nheb'ilayoj yinh hakti'
 yunhe shitzkoj yib'anhiloj chik'.

^l16.1 Ilwejk'anab' yinh 2 R. 3:4

haktu' yek'kantoj heb' ix ix ah Moab yul ha' niman
 Arnón, kat yelkanojkanh.

³ Chalni heb' naj tet Sión:

«Ilwej tzet chuh honh hekolni han, kolwahanhwej
 jinh han.

Enhlehonhwej haka' yenhelal te' te' yinh chuman
 tz'ayik han,

yub'ab'iloj haka' aq'b'alil;

eb'awejtoj mak lanhan yelkanh,

mach cheyakoj yul sq'ab' mak stzumb'eni.

⁴ Chawej ehøj hexol maktaj x'elkanh b'et Moab;
 eb'awejtoj tet mak ch'ochen tanhtzenojiloj», xhi
 heb' naj.

Yet matxa ch'a'laxoj ek'oj ya' yanma mak ah Moab
 ti',

yet matxa xhtanhtzelaxojiloj,

yet xhtojkanoj heb' naj enemigo, kat yanojkanøj
 heb' naj konhob',

⁵ kat yokojtoj hune' yik'al ya' David reyal.

Sk'ulch'anilnhetik'a tzet chub' ya', chub' ya' tzet
 sta'we'koj yib'anh,

chub' ya' tzet yetwanoj ay yulaxi;

chiha' b'elwoj ya' sunil anma yinh st'inhanil, kat
 yunuj ya' sk'ulal.

⁶ Johtaj han ta xhpalk'on slolo'al Moab; xhpalk'on
 yanikoj smay;

kaw chakoj smay yinh tzet chuh, kaw kanh yeh
 yab'en sb'ah,

tanhetik'a stzoteli, sukalnhe chala.

⁷ Yuxin sunil tx'otx' Moab ch'oq'oj yinh,

sunil mak ch'oq'oj yinh b'et Moab.

Ch'ek'ojkanoj ya' yanma yinh kaw k'ul,

kat yoq'ojkanoj yuh te' tajinh uva kilb'iltoj ay b'et

Kir-hareset.

⁸ Xax etaxkantoj te' uva ay b'et Hesbón b'oj b'et

Sibma;

xax tajkantoj te' yuh heb' ya' aykoj yahawoj hej

konhob'.

Yalanhto tu', ch'apnikanoj te' hat-ta b'et Jazer, kat

yek'toj te' b'ay desierto;

xhpalk'onkanik'toj te' satajto ha' mar.

⁹ Yuxin chin oq' yinh konhob' Jazer b'oj yinh te'

uva ay b'et Sibma han;

kat woq'pax yinh Hesbón b'oj Eleale han,

haxkam matxa mak ch'awi yuh tzalalal,^m

yet ch'uxlax sat yuva b'oj yet chinikanh sat

stz'unub'.

¹⁰ Matxa tzalalal, matxa mak stzalah b'ay tz'unb'il

hej te' lob'ehal.

Matxa mak xhb'itnoj xol te' uva,

matxa mak ch'awoj yuh tzalalal;

matxa mak xanhnojiltij yal te' uva b'ay sxanhxiltij

yal te'.

Matxa mak ch'awi yet sxanhxiltij yal te' uva.

¹¹ Xanhe xhtik'ton wanma yuh Moab haka' sb'ili

sat te' arpa han,

b'isk'ulal yeh wanma yuh Kir-hareset han.

¹² Nab'a'xanhe xhtoj Moab ti' b'ay xhaq'elax hej

komon dios,

^m16.9 *matxa mak ch'awi yuh tzalalal* Chuh yal-laxpaxoj ta ch'awi yinh howal yet chinikanh sat stz'unub', mato ch'awi yinh howal shelb'aloj yinikanh sat stz'unub'.

kat sikojkantoj yinh yahoj yaw;
 nab'a'xanhe xhtoj b'ay yatut hej sdios,
 matxa tzet xhnachahoj yuh.

¹³Ha' hunq'ahan tzoti' ti' xal Komam Yahveh
 yib'anhiloj Moab yet payxa; ¹⁴wal ti'nanh, chal
 Komam Yahveh:

«Yinh syox hab'il, haka' chuh sb'isni hunuj naj
 tz'ayiklom hantaj hab'il xhmunlahi,
 haktu' chuh stanhojiloj niman yelapnojaj yeh Moab
 b'oj sunil anma ay b'et tu'.

Matxa tx'ihaloj mak xhkanojkanoj, kat yelojkanoj
 yip», xhi Komam.

Chuluj sya'tajil yib'anh Damasco

17 ¹Stzoti' Komam Dios xul wet yib'anhiloj
 Damasco han:

«Ilwejk'anab'i, matxa konhob'oj chub'kuj Damasco;
 sq'alxanhe xhkanojkanoj.

²Matxa hunuj mak xhkanojkanoj yul konhob'
 Aroer; ⁿ

xewb'al noq' chub'kankoj, kaw aq'ank'ulal xhlowoj
 no' noq' b'et tu',
 mach mak sxib'tenojtoj no'.

³Ch'etalaxojtoj hune' konhob' kawxeb'ilkoj
 speyab'il yet ya' Efraín,

kat stanhojkaniloj sreinohal Damasco.

Tzet xhto kanoj tet Siria, lahan xhtanhojkanoj
 haka' xuh stanhayoj smay Israel»,
 xhi Komam Yahveh Sunil Chuh Yuh.

ⁿ17.2 Aroer Yinh stohb'al q'inal, haktu' chaliloj hune' tzoti' ti' yinh hebreo.

17.1 Is. 7:1; Is. 8:4

Ch'ayoj sya'tajil yib'anh Israel

⁴ Yinh hune' tz'ayik tu', xhtanhojiloj yip Samaria,
skanhil smay ya' Jacob,
kat stanhojkaniloj sq'alomal.

⁵ Lahan xhtanhoj haka' yet xhk'uplaxkanh ixim
trigo yuh heb' naj k'upum trigo,
yet chinikanh heb' naj ixim yuh sq'ab';
mato haka' yet xhpitz'nhelax sat ixim trigo b'ay
Yak'alil sti' ha' ha' yet Refaim.

⁶ Haywanhxanhe mak xhkanojkanoj yul konhob'
tu',
haka' yet xhyukxelax te' olivo, kab' maka
oxeb'xanhe sat te' xhkankanoj yinh
schunhkul,
maka kanheb', howeb'xanhe sat te' xhkankanoj
yinh sq'ab' b'ay q'a' aykoj sat te';
xhi Komam Yahveh sDiosal Israel.

⁷ Yinh hune' tz'ayik tu', sunil anma saynoj Komam
Dios Xwatx'eni,
chaha'koj sat yinh Komam sDiosal Israel xikiltaj
yeyi.

⁸ Matxa chaha'koj skawxob'al sk'ul yinh hej tiyoxh
b'oj b'ay xhaq'elax hej komon dios watx'eb'il yuh;
matxa chaha'koj sat yinh hej te' oy b'ay aykoj
yechel ich ix tiyoxh Asera,
b'oj ichamta b'ay xhnhuslax incienso tet hej komon
dios.

⁹ Yinh hune' tz'ayik tu', matxa mak xhkanojkanoj
yul hej konhob' kawxeb'ilkoj speyab'il,

haka' xukanoj skonhob' heb' naj heveo b'oj heb' naj
 amorreo,^o yuh xiwkilal tet heb' ya' israelita.

Sunil ch'etaxojkantoj,

¹⁰ haxkam xanahulnhetoj Komam Dios hakolomal,
 mach xanatij ta yinh-nhe Komam chuh hakolnikoj
 hab'ah.

Yuxin waxamkami chatz'un hej te' lob'ehal kaw
 k'ul,

kat hatz'un-ni te' uva xhtit b'ay nan konhob'al,

¹¹ waxamkami yinhtik'a hune' tz'ayik b'ay chatz'un
 te', hat sch'ib'kanh te',

kat swolnoj te' yinh hunxa tz'ayik;

yaja' yet ch'apnoj stz'ayikalil sya'tajil, kat yokoj
 yab'il matxa yanhal yinh te',

ch'etaxojkantoj sunil sat te'.

¹² Tzet sb'isk'lulalil sxaycha tx'ihal hej konhob',
 lahan chute b'oj haka' swahcha ha' mar.

Lahan yel yaw b'oj haka' swahcha ha' nimejtaj ha'.

¹³ Waxamkami lahan chute hej konhob' tu' b'oj
 haka' swahcha hej ha' ha';

yaja' ch'elkanojkanh yet xhkachni Komam;

ch'ilaxkantoj haka' yinitoj kaq'e' sq'alemal hej
 telaj,

maka haka' yilaxkanh pojok yuh kajxuchkum.

¹⁴ Yet ch'ay numnahi, xhnohkoj xiwkilal yinh
 Israel,

yaja' yet sajb'iloj, matxa yenemigo tu' itzitzto;

^o17.9 *amorreo* Haka' hej lugar tinhchab'ilkanoj xol q'eb'tajlaj, mato haka' sq'ab' te' te' b'ejb'ilxakantoj, haktu' yeyoj yinh hebreo.

haktu' xhtanhoj mak ch'iniloj tzet ayonh,
haktu' xhtanhoj mak ch'elq'ankoj jinh.

**Xul stzoti' Komam Dios tet ya'
Isaías yib'anhiloj Etiopía**

18 ¹Tzet sb'isk'ulalil tet hune' konhob' b'ay
ch'ab'elax yek' sirson hej no' nixhtej tz'ulik
noq',^p
hune' konhob' aykoj yib'anhatoj hej ha' niman yet
Etiopía,^q
²kat yanitij hej schejab'lom yul hej barco nab'a'
papiro
kat stit yul ha' niman Nilo.^r
Hex ihomk'oj ab'ix kaw ay yanhe,
aswej b'ay hune' konhob' b'ay ay anma kaw nimej
stel, anma xhjepjon stz'umal,
hune' konhob' b'ay xiw sunil anma;
hune' konhob' kaw ay yip b'oj kaw lolo' ch'ehayoj
sat hune' tx'otx' tx'otx' b'ay kaw ay ha' niman.
³Yet ch'alaxojkanh bandera yib'anh witz, kat
yoq'tzelaxoj ch'en trompeta,
cheyila' hex ayexayoj sat yib'anh q'inal ti';
cheyab'e' hex chex ehayoj sat tx'otx' tx'otx' ti'.

⁴Xal Komam Yahveh wet han:
«Hata b'ay ayin han, kaw aq'ank'ulal weh han,

^p18.1 *hej no' nixhtej tz'ulik noq'* Ha' no' nixhtej noq' ch'ek' sirson ay b'et Cus, mato yek' lehna q'ap q'ape aykoj yinh te' barco ch'ek' yib'anh ha' niman.

^q18.1 *Etiopía* Cus yeyoj hune' tzoti' ti' yinh hebreo. Hat xhkan hune' tx'otx' tx'otx' ti' yetk'ulal sur yet Egipto.

^r18.2 *Nilo* Ha' mar yeyoj hune' tzoti' ti' yinh hebreo.

kat wilnoj yinh k'ul haka' smujli tz'ayik yinh
 waresma han,
 haka' yay yal chew yinh sab'sahk'alil yet
 ch'ilaxkanh sat tz'unub'.

⁵ Haxkam yalanhto maxhto ch'ilaxkanh sat
 tz'unub',
 yet k'ulxa te' uva, yet matxa xumakoj yeh te',
 ch'ilaxojiltoj sq'ab' te' yinh cuchillo,
 stzok'laxojiltoj, kat sb'ejlaxojkantoj.

⁶ Ch'alaxojkanoj sunil tu' tet hej no' xol-telajil
 ch'ik,
 tet hej no' xol-telajil noq';
 b'et tu' ch'ek'ojtoj waresma yuh hej no' ch'ik,
 kat skanojkanoj sunil hej no' xol-telajil noq' yinh
 nhab'il b'et tu'», xhi Komam.

⁷ Yinh hunq'ahan tz'ayik tu', ch'ilaxojtij ofrenda tet
 Komam Yahveh Sunil Chuh Yuh,
 yuh hune' konhob' b'ay ay anma kaw nimej stel,
 anma xhjepjon stz'umal,
 hune' konhob' b'ay xiw sunil anma;
 hune' konhob' kaw ay yip b'oj kaw lolo' ch'ehayoj
 sat hune' tx'otx' tx'otx' b'ay kaw ay ha' niman.
 Chiha'toj yofrenda b'et witz Sión, b'ay ch'ehayoj
 Komam Yahveh Sunil Chuh Yuh.

Stzoti' Komam Dios xul yib'anhiløj Egipto

19 ¹ Stzoti' Komam Dios xul wet yib'anhiløj
 Egipto han:

«Ilwejk'anab' Komam Yahveh:
 lanhan yapni Komam b'et Egipto xol hune' moyan
 kaw anhe ch'ek'i.

Xanhe xhk'uyk'un hej stiyoxhal Egipto yinh sat
Komam,

kat spaxkaniloj yip heb' naj ah Egipto xiwkilal.

² «Xhwaha'koj heb' naj ah Egipto tu' yinh howal
han;

yuxhtaj heb' naj b'ay chaha'koj howal,
chaha'koj heb' naj howal yinh mak ch'ehayoj
skawilal yatut,

chaha'koj hej skonhob'al Egipto tu' howal yinh
hunun,

kat yanojkoj hej konhob' b'ay ayiktoj heb' ya' rey
howal yinh hunun.

³ Matxa stxumchahoj yuh Egipto tu' tzet chute'
sb'ah,

kat wetanojkantoj tzet ayiktoj yul snab'al yuni han.
Haktu' chuh sq'amb'enoj sb'ah tet hej stiyoxh,
tet mak sahsoni yet stzoteli, sq'amb'e' sb'ah tet
kamom b'oj tet mak ahb'elom.

⁴ Yaja' xhwaha'koj Egipto tu' yul sq'ab' hune' mak
kaw tx'oj ch'okoj yahawoj yinh han,
hune' mak mach stz'a' sk'ul yinh anma, ha' ch'okoj
sreyaloj;

xhi Komam Yahveh Jahaw Sunil Chuh Yuh».

⁵ Xhtanhojkantoj ha' niman Nilo,
xhtajojkantoj b'ay ch'ek' ha';

⁶ xhpohojkanojkanh sam b'aytaj ch'ek' ha' ha'.

Ninch'antajnhe stanhojayoj ha' nixhtej ha' ay b'et
Egipto tu', masantotik'a xhtanhojkantoj ha';
xhtajojkaniloj te' ah b'oj te' nixhtej te' xhch'ib'kanh
sti'laj ha' ha'.

⁷ Xhtajojkaniloj te' nixhtej te' xhch'ib'kanh sti' ha'
niman Nilo,

b'oj sunil hej tz'unub' aykoj sti'laj ha',
xhtajojkaniloj, kat stanhojkaniloj.

⁸ Ch'ahoj yaw sunil mak lujnhehom kay, ch'okoj
b'isk'ulal yuh;

mak ch'anihatoy slujb'al yul ha' Nilo, ch'okoj
b'isk'ulal yuh;

xhpaxojkaniloj yip mak ch'oknikoj txim yuh.

⁹ Mak xhmunlanhen lino b'oj mak xhwatx'en hej
q'ap q'ape saj, xhtakojkaniloj sk'ul.

¹⁰ Ch'eloy yip sunil mak watx'ehom q'ape tu';
ch'okojkanoj b'isk'ulal yuh heb' naj munlawom
xhtohlalaxi.

¹¹ Kaw xhpalk'on swi'ehal heb' naj ijb'alom yinh
Zoán;

matxa k'uluj tzet chal heb' naj b'ay sq'umla sb'ah
ya' faraón,

kat yalnipax heb' naj tet ya':

«Honh yik'al heb' ya' tz'ajan sk'ul han,

sk'ahol heb' ya' x'ek'le reyal yet payxa», xhi heb'
naj.

¹² Hach faraón hach ti', ¿b'ay tu' ay heb' naj tz'ajan
sk'ul tu' ti'nanh?

Yalab' heb' naj tawet, kat ya'ni heb' naj
hawohtajne'

tzet ayiktoj yul snab'al Komam Yahveh Sunil Chuh
Yuh yuni yinh Egipto.

¹³ Xhpalk'on swi'ehal heb' naj ijb'alom yinh Zoán;
xa' sub'u' sb'ah heb' naj ijb'alom yinh Menfis.

Xsub'lax Egipto yuh mak aykoj swi'aloj yinh.

¹⁴ Ha' Komam Yahveh x'anikoj hune' espíritu yinh
heb' naj, yunhe somchantoj snab'al heb' naj;
xa'ni k'ayojkantoj heb' naj Egipto tu' yinh sunil
tzet chuh.

Lahan chute Egipto tu' b'oj hunuj naj uk'um sxab'i,
tektonxanhe yek'i.

¹⁵ Matxa tzet chuh yulax yinh Egipto,
waxamkami swi'al yekoj, mato snhehalxanhe
yekanoj,
ta lahan b'oj te' palmera mato te' ah.

¹⁶ Yinh hune' tz'ayik tu', lahanxa chute' heb' naj ah
Egipto tu' b'oj heb' ix ix; xhnohojkoj xiwkilal yinh
heb' naj, kat sk'uyk'unujkanh heb' naj yet chilnoj
heb' naj ta chiha'kanh Komam Yahveh Sunil Chuh
Yuh sb'ah yinh heb' naj. ¹⁷ Sxiwoj anma ah Egipto tet
tx'otx' Judá; tonhe chab'e' yal-laxoj sb'ih Judá, kat
snohojkoj xiwkilal yinh, yuh tzet ayiktoj yul snab'al
Komam Yahveh Sunil Chuh Yuh yuni yinh Egipto.

¹⁸ Yinh hunq'ahan tz'ayik tu', ay howeb' skonhob'al
Egipto ch'alnoj yab'xub'al Canaán,^s kat sta'wenojkoj
yul sti' ta mach b'aq'inh spoho'iloj sb'ah yinh
Komam Yahveh Sunil Chuh Yuh. Ay hune' konhob',
Herez^t ch'al-laxoj yinh. ¹⁹ Yinh hunq'ahan tz'ayik
tu', ch'alaxojkanh hune' b'ay ch'alaxkoj xahanb'al

^s19.18 *yab'xub'al Canaán* Tita lanhan yalni yib'anhiloj ab'xub'al
hebreo b'et ti', haxkam ayxatik'a heb' ya' israelita ch'ehayoj
b'et tu' yinhtax wajebe' ciento hab'il, yalanhto maxhto chulkuj
Komam Jesucristo.

^t19.18 *Herez* Mach kaw stxumlax tzet choche yala'iloj hune'
tzoti' ti' yinh hebreo. Ay mak ch'alni ta skonhob'al tz'ayik choche
yala'iloj, mato skonhob'al tzet ch'etalaxkantoj.

tet Komam Yahveh yiktajb'al tx'otx' Egipto, kat yalaxojpaxkanh hune' ch'en ch'en tet Komam b'ay snajachil Egipto. ²⁰ Ha' hune' tu' xhyenoj tet anma, yunhe snalaxojtij Komam Yahveh Sunil Chuh Yuh b'et Egipto. Yet ch'ahoj yaw heb' ya' tet Komam Dios, kat sq'an-noj heb' ya' ta xhkol-laxiloj heb' ya' yul sq'ab' mak ch'a'ni ek'oj ya' yanma, ha' Komam ch'anojtij hune' skolomal heb' ya'; ha' xhkolwahoj yinh heb' ya', kat skolnojiloh heb' ya'. ²¹ Chaha' Komam yohtajnh'e'iloj sb'ah tet Egipto, kat yohtajnhenoj Egipto tu' Komam yinh hune' tz'ayik tu'; chaha' yofrenda tet YA', kat yanojkoj sxahanb'al tet Komam. Sta'we'koj tzetet yib'anh tet Komam, kat yunuj tzet sta'we'koj yib'anh. ²² Chaha'ayoj Komam Yahveh sya'tajil yib'anh Egipto, lawitu' kat yanhtenojpax YA'. Xhmeltzohojkoj yul sq'ab' Komam, stz'a'oj sk'ul YA' yinh, kat yanhtenoj YA'.

²³ Yinh hunq'ahan tz'ayik tu', ay hune' niman b'eh xhtij b'et Egipto, kat yapnoj b'et Asiria. Xahuh yapnoj heb' naj Asirio b'et Egipto, xahuh yapnoj pax heb' naj ah Egipto b'et Asiria. Hunxa shaq'e' skab'il konhob' tu' Komam Yahveh.

²⁴ Yinh hunq'ahan tz'ayik tu', ch'okoj Israel stz'ajoj Asiria b'oj Egipto, ha'xa ch'inojtij txahyeb'al yib'anh sunil sat tx'otx' tx'otx'. ²⁵ Ha' Komam Yahveh Sunil Chuh Yuh ch'anojayoj stxahyeb'al yib'anh hej konhob' tu', kat yalnoj Komam: «Xhwayoj hintxahyeb'al yib'anh hinkonhob' Egipto han, Asiria watx'eb'il wuh han b'oj Israel werencia han», xhinahoj Komam.

Ch'i'wahoj Asiria yinh Egipto b'oj Etiopía

20 ¹Yinh hune' hab'il, yet xanitoj ya' Sargón sreyal Asiria, ya' aykoj swi'aloj yinh hej soldado yaha'koj howal yinh Asdod, xetnhenkanoj heb' ya', ²ha' tu' xalni Komam Yahveh tet ya' Isaías, sk'ahol ya' Amoz: «Iloj xilq'ape stzako aykoj tawinh, kat hawiniloj haxanhab' aykoj yinh hawoj», xhi Komam.

Haktu' xute ya' Isaías. Xiloj ya' xil sq'ap, xiniloj ya' sxanhab'; etza xch'ob'ikanoj ya', xt'eb'ikanoj yoj ya'.

³Haktu' xuh yalni Komam Yahveh: «Xt'eb'ikanoj yoj ya' Isaías hinchejab'lom han, etza xch'ob'ikanoj ya' yulb'al oxeb' hab'il, yunhe syeniloj ya' tet Egipto b'oj Etiopía ta ch'ayoj sya'tajil yib'anh. ⁴Chiha'toj ya' sreyal Asiria heb' ya' ah Egipto chejab'lomal b'oj heb' naj etíope. Mach yok yinh ta ichamxa heb' ya' mato tzeh heb' ya'; t'eb'an yoj heb' ya' b'oj ch'ob'an heb' ya', kat yilaxojtoj heb' ya'; ch'il-laxoj syutz heb' ya', yunhe yeloj stx'ixwilal Egipto.

⁵Xiwojkanokanh anma, xatx'ixwanoj yuh Etiopía b'ay aykoj skawxob'al sk'ul, kat stx'ixwojpaxkanh maktaj ch'anikoj smay yinh Egipto. ⁶Yinh hunq'ahan tz'ayik tu', chala' anma ay sti' ha' mar: “Ilwejk'anab' tzet xtanhkanoj mak b'ay aykoj skawxob'al kok'ul, mak b'ay xhtik'a koq'an skolwal jinh, yunhe honh skolniloj tet ya' sreyal Asiria, matxa chuh kokolnoj kob'ah ti'nanh”, xhinahoj.

Tzet chuh yetaxojkantoj Babilonia

21 ¹Ha' ti' stzoti' Komam Dios xul tet ya' Isaías, yib'anhiløj desierto aykoj skawilal ha' mar:

Haka' hej kaq'e' nhab' ch'ek'toj b'et Neguev,
haktu' chuh stit b'ay desierto, hune' tzet b'ay kaw
xiw anma.

² Kaw tx'oj tzet xyeh Komam Dios wila' han:
mak xhpak'ikoj yinh yet anmahil, lanhan spak'ikoj
yinh yet anmahil;
mak xhtanhtzeniloj hej tzetet, lanhan stanhtzeniloj
hej tzetet.

¡Ikanh hab'ah Elam!

¡Hoywejayoj konhob' hex ah Media!

¡Matxa chin chab' oq'oj anma han!

³ Yuxin, xanhe chin k'uyc'un yuh sya'il hin-nimanil
han,

telan sya'il xhwab'e han,

lahan sya'il xhwab'e b'oj hunuj ix ix lanhan spitzk'a
yunin han.

Ch'ok-kanoj b'isk'ulal wuh yuh tzet xhwil han;

matxa chuh wilni yuh xiwkilal han.

⁴ Somchakantoj yul hinwi' han,

xanhe chin k'uyc'un xiwkilal han.

Xahin xiw han yet ch'ay numnahi, k'ajam xhtik'a
hintzala wilni han.

⁵ Ayxakoj itah sat mexhah,

ayxakoj yalaxayoj q'ap q'ape b'ay ch'ayoj tz'onhnoj
anma;

sunil mak xhwa'i, kat yuk'ni tzet chuk'u.

Iwejkanh heb'ah hex ayexkoj swi'aloj konhob',

i'wej hepahb'al lanza, kat hesuni ch'en,

⁶ haxkam xal Komam Jahaw wet han:

«Asi', kat hawanikoj hunuj naj soldado ch'ok
stanhenoj konhob',

ha' naj ch'alnoj sunil tzet chila'.

⁷ Yet chilnoj naj hej carro tarb'il yuh kak'onh no' cheh,
 mato anma ayatoj yib'anh hej no' burro mato
 yib'anh hej no' camello,
 yilab' naj yinh k'ul», xhi Komam.

⁸ Haktu' xuh yah yaw naj soldado xhtanhewi tu':
 «Hatnhetik'a ayinkanh b'et ti' hunun tz'ayik han
 Mamin,
 hunun aq'b'al hintanhewi yinh kaw k'ul han.

⁹ Ay hej carro xhtarlaxk'oj yuh kak'onh no' cheh,
 ayatoj katajwanh heb' naj winaj yul, lanhan yuli,
 xhi naj.

Xto yalnipax naj: “Xax etalaxtoj Babilonia, xax
 etalaxtoj Babilonia;
 xax maq'lax tixchahoj sunil hej yechel hej sdios”»,
 xhi naj.

¹⁰ Sxanhb'ilkantoj hinkonhob' haka' ixim trigo
 sxanhlaxiltij sat han;
 xax wal tawet sunil hej tzetet xal Komam Yahveh
 Sunil Chuh Yuh wet han,
 Komam sDiosal Israel.

**Stzoti' Komam Dios xul tet
 ya' Isaías yib'anhiloj Duma**

¹¹ Ha' ti' stzoti' Komam Dios xul wet yib'anhiloj
 Duma han:^u

Ay mak ch'awi wet hat-ta b'et Seir han, chalni:
 «Hach soldado chach tanhewi, ¿hantajto sajb'iloj?

^u21.11 *Duma* Edom x'utelaxayoj hune' tzoti' ti' yinh griego.

Hach soldado chach tanhewi, ¿hantajto sajb'iloj?», xhi.

¹² Xta'wi naj soldado xhtanhewi tu', xalni naj: «Lanhanxa sajb'iloj, yaja' lanhanxa yayoypax numnahi.

Ta xhto heyoché heq'amb'e', q'amb'ewej; ta xhto heyoché huluj hunekxa, chex huluj», xhi naj.

Stzoti' Komam Dios xul yib'anhiløj Arabia

¹³ Stzoti' Komam Dios xul wet yib'anhiløj Arabia han: Xul stzoti' Komam Dios tet ya' Isaías yib'anhiløj Arabia:

Hex txonhom hex ah Dedán chex ek' teq'toni, eb'ab'iltoj heb'ah heyuh xol hej q'uyan b'et Arabia.

¹⁴ Elanhwejtoj hechab' mak xhtaj sti', kat heya'ni ha' ha' yuk'u';

hex stx'otx'al Tema hex ti', as chawej mak lanhan yelkanh, kat heya'ni tzet sloh,

¹⁵ haxkam lanhan yelkanh tet ch'en espada, tet ch'en espada ib'ilatij yul yatut, tet hej arco konhb'ab'ilxa

b'øj yuh kaw how yekoj howal.

¹⁶ Xax yal Komam Yahveh wet han: «Yinh hune' hab'il, haka' chuh sb'isni hunuj naj tz'ayiklom hantaj tz'ayik xhmunlahi, haktu' chuh stanhojiløj niman yelapnojäl yeh Cedar ti'. ¹⁷ Ninch'anxanhe heb' naj soldado kaw ay yip ch'anikøj arco xhkanøjkanøj b'et Cedar. Hayin Yahveh hin sDiosal Israel ti' xhwal han», xhi Komam.

**Stzoti' Komam Dios xul tet ya'
Isaías yib'anhiloj Jerusalén**

22 ¹ Ha' ti' stzoti' Komam Dios xul tet ya' Isaías,
yib'anhiloj Yak'alil sti' ha' ha' b'ay Syeh
Komam hej tzetet:

¿Tzet lanhan yuni? ¿Tzet yuh ch'ahtoj anma swi'laj
yatut?

² Kaw xayaxanhe sunil anma yul konhob'.

¿Tzet lanhan wilni yul hune' konhob' kaw
ek'tzehom q'inh ti' han?

Yeli, mach yinjoj howal xkamtoj hej anma,
mach yinjoj ch'en espada; xkamtoj yet xoylaxayoj
konhob'.

³ Yinxanhe anhe ch'elkanojkanh sunil heb' ya'
aykoj swi'aloj konhob';
mach xtz'utb'alax hej arco yinh heb' ya', yaja'
xtzab'cha heb' ya'.

Sunil mak xtzab'laxkantoj yet lanhan yelkanh.

⁴ Yuxin xwal han: «Ahinwejkanoj han,
xhwoche oq'oj yinh kaw k'ul han;
mach cheya' snimanil hink'ul han,
xtanhtzelaxiloj sunil mak ay yul hinkonhob' han»,
kinchi han.

⁵ Ha' Komam Yahveh Jahaw Sunil Chuh Yuh x'alni
ta yilal yapni stz'ayikalil b'ay xiwkilal,
b'ay somchatoj snab'al anma,
b'ay sxanhlaxojkantoj sunil anma b'ay Yak'alil sti'
ha' ha' b'ay Syeh Komam hej tzetet.

Lanhan shuychalaxk'oj hej speyab'il konhob';
hat-ta swi'laj witz ch'ab'elax yelkanoj yaw anma.

⁶ Ayatoj heb' naj ah Elam yul hej carro yet howal
b'oj yib'anh hej sheh, ib'ilxa sflecha heb' naj
yuh;

xax yiltij heb' naj ah Kir spahb'al lanza.

⁷ Nohnajxakantoj hej carro yet howal b'ay hej
yak'alil sti' hawa' b'ay kaw k'ulch'an;
sti'xa spultahil konhob' ch'ehayoj heb' naj ayatoj
yib'anh cheh.

⁸ Matxa chuh skolni sb'ah Judá.

Yinh hune' tz'ayik tu', yinhxanhe anhe xex toh
hesaya' hech'en yet howal b'ay Palacio yet
Q'eb'tajlaj.

⁹ Xeyila ta kaw tx'ihal b'ay xax etaxtoj speyab'il
Skonhob' ya' David,
xenohtzen yinh ha' ha' hune' b'ay ch'etxi ha' ha'
ayaytij yalanh,

¹⁰ Xeyil yinh k'ul hantaj te' nhah ay b'et Jerusalén,
xeyetantoj hayeb' te', yunhe hekawxenkanh peyab'.

¹¹ Xewatx'e hune' b'ay ch'etxi ha' ha' xolb'al skab'il
peyab',
yunhe hat ch'etxi ha' ha' ayaytoj yul hune' b'ay
ch'etxi ha' ha' xilxa.

Yaja' mach xeyakoj henab'al yinh hune' mak
xwatx'enkanoj konhob' tu',
matzet xeyi' yinh, mak xwatx'enkanoj yet payxa.^v

¹² Yet tu', xal Komam Yahveh Jahaw Sunil Chuh
Yuh teyet
ta chex oq'i, kat yah heyaw yuh b'isk'ulal,

^v22.11 *mak xwatx'enkanoj yet payxa* Lanhan yalni yib'anhiloj
tzet chuh yetalaxojkantoj.

heq'oq'onhen hewi', kat heyanihoj xilq'ape stzako
teyinh.

¹³ Yaja' xex ok heyaha' tzalahoj hek'ul, tzalalal
heyekanoj,

xepotx'ni hej no' wakax b'oj hej no' kaneluh;
xeloh no' chib'e, xeyuk'ni vino, xeyalni:

«¡Wa'ojonhwej yinh kaw k'ul, jaha'wej tet janma,
haxkam sutanxakoj kamikal jinh!», kexchi.

¹⁴ Ha' Komam Yahveh Sunil Chuh Yuh x'a'ni hune'
ti' wab'e' han:

«Mach xhwaha' nimank'ulal yinh hune' hemul ti'
han,

masantotik'a chex kamoj», xhi Komam Jahaw,
Komam Yahveh Sunil Chuh Yuh.

X'oktoj ya' Eliaquim munil shelb'aloj ya' Sebna

¹⁵ Chal Komam Yahveh Sunil Chuh Yuh:

«As il ya' Sebna, ya' aykoj yahawoj yinh palacio,^w
kat hawalni tet ya':

¹⁶ ¿Tzet-ta haweh hawalni?

¿Mak x'alni tawet ta chuh hawatx'en hapanteón
b'et ti',

kat hawatx'en b'ay chach okojtoj yet chach kamoj?

Nahat-ta yekanh b'ay chawatx'e hapanteón,

kat haholni hune' ch'en niman ch'en b'ay chach
ehojayoj.

¹⁷ Ilk'anab'i, winaj ay yip, chach stzab'a'ayoj
Komam Yahveh,

^w**22.15** *ya' aykoj yahawoj yinh palacio* Mach kaw stxumlax hebreo b'et ti', ay mak ch'alni ta xb'eyk'oj ya' Isaías b'ay hune' ch'en niman ch'en b'ay lanhan swatx'en ya' Sebna spanteón, haka' chuh swatx'en heb' naj egipcio yet.

kat hach syumnujtuj YA' yinh sunil yip.^x

¹⁸ Chach sk'olcha'toj Komam haka' hunuj tzet
k'olan yeyi,

kat hach yanojtoj Komam b'ay hune' tx'otx' tx'otx'
kaw nimejal.

B'et tu' chach kamoj, hat xhkanojkanoj hej hacarro
yet howal kaw xhtik'a anikoj hamay.

Tx'ixwob'al chawub'kankoj yul spalacio hawahaw.

¹⁹ Chach hintena'aytij b'ay ayachatoj han,
kat hach hinb'ejnojiloy b'ay ayachkoj han.

²⁰ »Yinh hune' tz'ayik tu', xhwawte' ya' Eliaquim
hinchejab'lom han, ya' sk'ahol ya' Hilcías.

²¹ Yinhxa ya' xhwaha'koj xilq'ape ch'oknikoj
hawuh han,

xhwaha'koj tx'anhb'ale ch'oknikoj hawuh yiktaj
ya' han,

kat wanojkoj hamunil yul sq'ab' ya' han.

Mame chub'kuj ya' yinh anma ay b'et Jerusalén
b'oj yinh konhob' Judá.

²² Xhwaha'koj slawehal yatut ya' David yul sq'ab'
ya' han,

hune' munil q'a' ayto yelapnojal yeyi.

Tzet shaja' ya', mach mak chuh speb'anoj;

tzet speb'a' ya', mach mak chuh shajnoj.

²³ Hayin chin kawxe'kankoj ya' yinh smunil tu'
haka' chuh skankanoj ch'en lawuxh b'ay
xhpahlaxaytoj han.

Ha' ya' ch'inojkanh smay sfamilia smam.

^x22.17 Mach kaw stxumlax tzet choche yala'iloj hebreo yinh
hune' versículo ti'.

²⁴ Tx'ihal hej tzetet kaw ay yelapnoj al yeh yinh
 sfamilia smam ya' ch'alaxojkoj yul sq'ab':
 yik'al ya', maktaj xhto huluj,
 lahan b'oj sunil hej nixhtej netb'al kaw tz'ulik,
 ch'ichitoj yinh hej copa masanta yinh hej nixhtej
 xhaluh.

²⁵ »Yaja' yinh hune' tz'ayik tu', xhi Komam Yahveh
 Sunil Chuh Yuh,
 xhwiha'tij ch'en lawuxh pahb'ilaytoj yinh kaw k'ul
 han;
 ch'ahojtij ch'en, kat yayojkanoj ch'en sat tx'otx',
 b'oj sunil hej tzetet ib'il yuh ch'en,
 Hayin Yahveh hin ti' xhwal han», xhi Komam.

**Stzoti' Komam Dios xul tet
 ya' Isaías yib'anhiløj Tiro**

23 ¹ Stzoti' Komam Dios xul wet yib'anhiløj Tiro
 han:

K'ajwojab' hej te' barco ay b'et Tarsis,
 haxkam xax etalaxtoj te' nhah b'oj b'ay ch'apni hej
 te' barco;
 hat-ta b'ay niman isla Quitim xtit ab'ix, x'al-lax
 teyet.

² Hex ayex sti' ha' mar b'oj hex txonhomex ah
 Sidón, matxa chex tzoteli.

Hex ihomk'oj ab'ix hex ti', chex q'axponik'toj yul
 ha' mar,

³ yib'anh ha' nimejtaj ha', hex cheyitij te' trigo
 ch'ah b'et Sihor^y

b'oj sunil sat hej tz'unub' ch'ah sti' ha' niman Nilo.

^y23.3 *Sihor* Hune' sq'ab' ha' niman Nilo, haktu' chaliløj yinh hebreo.

Hex ti' chex txonhi tet sunil konhob'.

⁴ Tx'ixwanhkanh Sidón, yuh xawakoj skawxob'al
hak'ul yinh Tiro,

haxkam ich dios mar, ich kaw ay yip,^z hakti' xute
yalni:

«Mach sya'il xhtit winh haka' spitzk'a nixhtej unin
han,

mach wunin xax pitzk'a han;

mach nixhtej ix unin b'oj nixhtej winaj unin xax
hin ch'ib'tze han», xhi ha'.

⁵ Yet ch'ab'elaxojiloj b'et Egipto tzet xa'le Tiro ti',
stx'umub'tajnhe' sb'ah yuh sya'ilal.

⁶ Aswej b'et Tarsis; oq'anhwej hex chex ehayoj sti'
ha' mar.

⁷ Ha' hune' ti' payat konhob' tzalalalnhetik'a yeyi.
Nanan-nhe b'ay xhb'eyk'oj anma ay b'et tu'
txonhoj, kat skankanoj ehoy b'et tu'.

⁸ ¿Mak x'aniktoj yul snab'al yetantoj Tiro ti'?,
ha' skonhob' heb' ya' rey.

Kaw ay yelapnojal yeh heb' naj txonhom,
kaw ohtajb'il heb' naj loq'om ay b'et tu' sat tx'otx'
tx'otx'.

⁹ Ha' Komam Yahveh Sunil Chuh Yuh x'aniktoj yul
snab'al yetantoj,

yunhe yiniloj Komam spixan sunil mak ch'anikoj
smay yinh tzet chuh,

kat yiniloj Komam spixan mak kaw ay yelapnojal
yeh sat tx'otx' tx'otx'.

^z23.4 *ich dios mar, ich kaw ay yip*, Lanhan yalni yib'anhiloj Tiro b'et ti', haxkam ay mak ch'alni ta ich dios mar ti', ha' b'ab'el x'ehayoj b'et tu'.

¹⁰ Hach k'anch'anla Tarsis hach ti', munlanhe
 hatx'otx'^a haka' ch'utelax sti' ha' Nilo,
 haxkam xax etalaxkantoj b'ay ch'apni hej te' barco.

¹¹ Xleb'atoj Komam Dios sq'ab' yib'anh ha' mar,
 xhk'uyk'unkanh sunil hej konhob' yuh Komam,
 xchejni Komam etalaxojtoj hej skonhob'al Canaán^b
 kawxeb'ilkoj speyab'il.

¹² Xalni Komam tet Sidón: «Matxa b'aq'inh
 chawaha' tzalahoj hak'ul, haxkam xax hach
 etalaxi.

Ahanh wanoj, kat hatoh b'et Quitim,
 yaja' mach xewilal chawila' b'et tu'», xhi Komam.

¹³ Ilwejk'anab' stx'otx' heb' naj caldeo, matxa hune'
 konhob' tu';
 haxa hej no' xol-telajil noq' ay yul desierto
 ch'ehayoj b'et tu' yuh heb' naj ah Asiria.
 Xakanh heb' naj sq'och yinh speyab'il, xetantoj
 heb' naj,
 xetakantoj heb' naj spalacio ya' rey, sq'alxanhe
 xkankanoj.

¹⁴ K'ajwojab' hej te' barco ay b'et Tarsis,
 haxkam xax etalaxkantoj b'ay ch'apni te'.

¹⁵ Yinh hunq'ahan tz'ayik tu', xhnahulnhelaxojtoj
 Tiro yulb'al 70 hab'il, haka' sq'inal hunuj ya' rey,
 yaja' lawi yek'ojtoj 70 hab'il tu', kat yulaxoj yinh
 Tiro haka' yalni sb'it ix tx'oj yeh swi':

^a23.10 *munlanhe hatx'otx'* Hakti' yeyoj yinh griego, haxkam mach kaw stxumlax tzet yeyoj yinh hebreo.

^b23.11 *Canaán* Ha'tik'apax Tiro, haxkam heb' naj cananeo xkolchahi, hat x'ehayoj heb' naj b'et tu'.

¹⁶ «Ixx tx'oj yeh swi' nahulnheb'iltoj, i' hawarpa, kat hawek' hahoynoj sunil yul konhob'. Iltoj hunuj b'it kaw k'ulch'an, kat hakayeb'nheni, yunhe hanalaxtij».

¹⁷ Lawi yek'ojtoj 70 hab'il tu', kat yinojpaxkanh Komam Yahveh Tiro hunekxa. Stxonho'pax sb'ah hunekxa, kat stx'ojnhenojtoj yul swi' yinh sunil konhob' ay sat tx'otx' tx'otx'. ¹⁸ Yaja' sunil ch'en melyuh chiha', sunil tzet xhkanoj tet, xhpohlaxojiltoj tet Komam Yahveh, kat ya'laxoj tet YA'. Mach xhk'ub'alaxojtoj, mach ch'alaxojkoj xol sq'alomal konhob', haxkam tet heb' ya' ch'a'ni q'ana' sb'ah tet Komam Yahveh ch'a'laxoj, yunhe sloq'noj heb' ya' hun tenan tzet sloh, b'oj xil sq'ap heb' ya' kaw ay stohol.

Tzet xhtanhojkanoj sunil sat tx'otx' tx'otx'

24 ¹ Ilwejk'anab'i, cheta'toj Komam Yahveh tx'otx' tx'otx',

matxa tzet chaha'kanoj Komam sat tx'otx';

xhb'ilikanh sat tx'otx' yuh Komam, kat

spujb'ankantoj YA' anma ch'ehayoj sat tx'otx'.

² Lahan xhtanhoj konhob' b'oj heb' ya' sacerdote, naj chejab'lom b'oj yahaw,

ix chejab'lom b'oj yahaw,

mak txonhom b'oj mak xhloq'i,

mak ch'a'ni ch'en melyuh k'amil b'oj mak xhk'amli;

mak k'aslom b'oj mak ch'a'ni tzetet k'asil.

³ Ch'etalaxojkantoj sunil sat tx'otx' tx'otx',

kat yelq'alaxojkantoj sq'alomal tx'otx',

haxkam hakti' yalni Komam Yahveh.

⁴ Etab'ilkantoj tx'otx' tx'otx', xhtajtoj sat tx'otx';
 xhtajtoj sat yib'anh q'inal, kat ya'nikaniloj;
 xhpaxkaniloj yip mak ay yelapnojaj yeh sat tx'otx'
 tx'otx'.

⁵ Xkistalnhelaxkantoj tx'otx' tx'otx' yuh mak
 ch'ehayoj sat tx'otx',
 haxkam matxa syijyek'oj hej kuyb'anile;
 xmanhk'o hej chejb'anile yilal syijyelaxi,
 xetantoj slahk'ulal Komam aykanoj yinh stohb'al
 q'inal.

⁶ Yuxin hune' tz'akti' lanhan stanhtzenkaniloj
 tx'otx' tx'otx',
 mak ch'ehayoj sat tx'otx' ha' ay smul.
 Lanhan stz'akantoj mak ch'ehayoj sat tx'otx',
 matxa tx'ihaloj mak ay sat tx'otx'.

⁷ Lanhan yetaxkantoj yoj te' uva, matxa ak'la vino;
 b'isk'ulalxa yeh mak tzalalaltik'a yeyi.

⁸ Matxa mak stzalahi chanikoj hej te' tinab',
 matxa ch'ab'elax sxaycha anma tzalalal;
 matxa mak stzalahi chanikoj arpa.

⁹ Matxa mak ch'uk'ni vino yet lanhan sb'itni,
 k'ayalxa yab'en anma hej tzet k'uhinajxa.

¹⁰ Hune' konhob' b'ay lekankantoj sunil,
 b'isk'ulalxa jilnikanoj;
 pehanxakanoj sunil te' nhah, yunhe mach hunuj
 mak ch'oktoj yul te'.

¹¹ Ch'oq' anma yul hej b'eh, yuh matxa vino;
 matxa mak ch'a'ni tzalahoj sk'ul,
 x'ilaxiloj tzalalal sat tx'otx' tx'otx'.

¹² Sq'alxanhe konhob' xkankanoj,
 xmaq'laxkan tixhchahoj spultahil.

¹³ Hakti' xhtanhoj sunil konhob' ay sat tx'otx'
tx'otx':

haka' skankanoj hayeb'xa sat te' olivo lawi
syukxelaxaytij sat te',
mato haka' yet xhpitz'nhelax te' uva lawi yahkanoj
sat tz'unub'.

¹⁴ Maktajto xhkanoj,^c ch'ahoj yaw yuh tzalalal;
ch'awoj hat-ta yetk'ulal b'ay xhtoh tz'ayik,
yet chilnoj snimejalil smay Komam Yahveh.

¹⁵ Ch'alaxojpaxkoj smay Komam Yahveh yetk'ulal
b'ay ch'ahiloj tz'ayik;
ch'alaxojkoj smay Komam sDiosal Israel yuh hej
konhob' ay sti'laj ha' mar.

¹⁶ Hata b'ay xhkachnakanoj tx'otx' tx'otx' xhjab'e
sb'itni anma,
kat yalni: «¡Okojab' smay ya' k'ul sb'eyb'al!», ^dxhi.
Yaja' hakti' walni han: “Kaw k'anch'an hin han,
kaw k'anch'an hin han, tzet sb'isk'ulalil wekoj
han”, kinchi han.

Xhpak'ikoj anma yinh yet anmahil,
kaw tx'oj chuh spak'ikoj heb' naj yinh.

¹⁷ Lanhan stit hune' niman xiwkilal yib'anh anma
ch'ehayoj sat tx'otx' tx'otx' ti';
haka' stit yinh mak stohk'ayxa yul holan mato yul
hunuj lek'ab'.

^c24.14 *Maktajto xhkanoj* Mach kaw stxumlaxi mak ch'al-lax b'et ti'.

^d24.16 «¡Okojab' smay ya' k'ul sb'eyb'al!» Ch'al-laxi ta yet heb' ya' xhto kolchahoj b'et Israel yeh hune' ti'; yaja' aypax mak ch'alni, ta yet Komam Dios yeyi.

18 Maktik'a ch'elobjkanh tet heb' naj stzumb'eni,
 xhtohk'ayoj yul holan,
 maktik'a ch'ahojtij yul holan, yulxa lek'ab'
 ch'ayk'ayoj.
 Sajatoj sb'ah spultahil satkanh kat yayojiloj hune'
 niman nhab',
 kat sb'ilojkanobjkanh sxe'al tx'otx' tx'otx'.

19 Kaw tx'oj chuh sb'ilojkanobj tx'otx' tx'otx',
 ch'etaxojkantoj tx'otx' yuh hune' niman chixkab',
 xaymohojkantoj sat tx'otx' yet xhb'iloj tx'otx'.
 20 Lahan sb'iloj tx'otx' b'oj hunuj naj uk'um ch'ek'
 tektoni,
 xhb'iloj tx'otx' haka' hunuj te' pat yet ay kaq'e'.
 Kaw ayxakanayoj yalil smul tx'otx' yib'anh,
 matxa chuh yinojkanh sb'ah tx'otx'.

21 Yinh hune' tz'ayik tu', chaha'ayoj Komam
 Yahveh
 sya'tajil yib'anh hej tx'umel ay yelapnojal yeh ay
 satkanh,^e
 b'oj sunil heb' ya' rey ay sat tx'otx' tx'otx'.

22 Syamb'a'koj Komam sunil tu', kat
 smajchenoj YA' yul hune' haka' holan,
 haka' yet ch'alaxiktoj anma yul preso;
 ch'ek'ojtoj tx'ihal hej tz'ayik, kat yanojayoj Komam
 sya'tajil yib'anh.

23 Xhkajpulujiloj x'ahaw, kat stx'ixwojkanh tz'ayik,
 haxkam Komam Yahveh Sunil Chuh Yuh,
 ch'okojkanobj reyal b'et witz Sión, b'et Jerusalén,

^e24.21 hej tx'umel ay yelapnojal yeh ay satkanh Lanhan yalni yib'anhilobj komon dios.

kat yilnoj heb' ya' aykoj swi'aloj konhob' yelwanoj
sq'aq'al smay Komam.

B'it yuh ya'lax yuch'antiyoxh tet Komam Yahveh

25 ¹ Mamin Yahveh, hach hinDiosal han, xhwakoj
hamay han;

xhwa' yuch'antiyoxh tawet han,
haxkam chawuh nimejtaj k'ayb'alk'ule.

Payxa xawaktoj yul hanab'al hawuni, hato ti'nanh
xijkanoj sb'ah.

² Sq'alxanhe hej konhob' xawakanoj,
zahuychakanayoj hej konhob' kawxeb'ilkoj
speyab'il;

xawetakantoj hej spalacio jenemigo han,
matxa b'aq'inh ch'alaxojkanh hunekxa.

³ Yuxin hune' konhob' kaw ay yip, chakoj hamay;
xiw hune' konhob' b'ay ay anma kaw tx'oj tawet.

⁴ Haxkam tawinh-nhe chuh skolnikoj sb'ah mak
meb'a',

hach chatanhe mak mach chuh skolni sb'ah yet
ya'taj yekoj,

tawinh-nhe chuh skolnikoj sb'ah anma yet ay
kaq'e' nhab', chawenhle tet q'a'.

Wal mak tx'oj, lahan snab'al b'oj kaq'e' nhab'
xhmaq'nikoj sb'ah yinh peyab';

⁵ Lahan anma tu' b'oj q'a' b'ay maxhtik'a cha' ha'
nhab'.

Hach chach kachwa yinh heb' naj enemigo yunhe
mach chakoj heb' naj howal:

lahan b'oj yet xhpax yip tz'ayik yuh moyan;

hach chawa' k'aywahoj mak tx'oj, yunhe matxa
ch'ah xayna tzalalal.

⁶ Sunil hej konhob' chaha' wa'oj Komam Yahveh
 Sunil Chuh Yuh swi' hune' witz ti',
 hune' itah kaw xuq', no' chib'e kaw xuq' aykoj
 sxhepuhal chaha' Komam slob',
 xuq'la vino chaha'koj Komam, kaw k'ul itah chaha'
 Komam;
 chuk'u' anma k'ul-la vino.

⁷ B'et hune' witz ti' shatz'a'toj Komam q'ap velo
 ch'enhlenoj sunil konhob',
 hune' kamikal aykoj yenheloj sunil konhob'.

⁸ Stanhtze'kaniloj Komam kamikal yinh stohb'al
 q'inal,
 kat sunuj Komam Yahveh Jahaw yal sat sunil
 anma;
 matxa ch'ilaxojiloj spixan skonhob' Komam sat
 tx'otx' tx'otx';
 hakti' yalni Komam Yahveh.

⁹ Ch'al-laxoj yinh hune' tz'ayik tu':
 «¡Ha' YA' ti' koDiosal! Yinh Komam xhkawxi
 kok'ul,
 ha' Komam xonh kolni.
 ¡Ha' Komam Yahveh hune' ti', yinh Komam aykoj
 skawxob'al kok'ul!
 Tzalahojonhwej, kat ja'ni tzalahoj kok'ul,
 ha' Komam xonh kolni», xhinahoj.

¹⁰ Sleb'a'tij Komam Dios sq'ab', kat skolnoj Komam
 hune' witz ti';
 wal Moab, sxanhlaxojkantoj haka' chuh sxanhlaxtoj
 te' ch'im xol stza' no' noq'.

¹¹ Choche'pax Moab ti' yiha'kanh sb'ah
 haka' chute naj aykoj smaq'ni ha' ha' yet chanitoj
 naj sq'ab',
 yaja' stanhtze'iloj Komam slolo'al Moab b'oj sunil
 yip sq'ab'.^f

¹² Shuycha'k'oj Komam speyab'il Moab kaw nimej
 yekanh,
 ch'ayojkanoj huyna sat tx'otx', xhpak'ojkanoj
 pojojal.

B'it ch'alaxkoj yet ch'i'wa konhob' yinh howal

26 ¹ Yinh hune' tz'ayik tu', xhb'itnhelaxojtoj
 hune' b'it ti' b'et tx'otx' Judá:

«Kaw ay yip kokonhob';
 kolb'anile xakoj Komam Dios sb'ihoj haka' hej
 peyab' kaw k'ul yekanh.

² Hajwej pultah, yunhe yoktoj hune' konhob' k'ul
 sb'eyb'al,

anma mach spohiltoj sb'ah yinh Komam Dios.

³ Mamin, hach chawa' aq'ank'ulal tet mak mach
 spohiloj sb'ah tawinh,

haxkam xhkawxi sk'ul tawinh.

⁴ Kawxojab' hek'ul yinh Komam Yahveh Jahaw
 hunun tz'ayik,

haxkam yinh-nhe Komam chuh hekolnikoj heb'ah
 yinh stohb'al q'inal.

⁵ Ha' Komam ch'a'ni ayk'ayoj mak xhpalk'on
 slolo'al,

kat yiniloj Komam spixan konhob' kaw chakoj
 smay yinh tzet chuh,

^f**25.11** *sunil yip sq'ab'* Mach kaw stxumlax tzet choche yala'iloj hebreo b'et ti'.

ch'aykanoj xol pojoj, kat slonikantoj pojoj.

⁶ Mak meb'a' b'oj mak ch'a'lax ek'oj ya' yanma,
ha' sxahnikanayoj yalanh voj», xhinahoj.

⁷ Kaw tohol sb'eyb'al mak k'ul sb'eyb'al;
hach chatohlb'anhe sb'eyb'al anma tu'.

⁸ Tawinh aykoj skawxob'al kok'ul han Mamin
Yahveh,

b'oj yinh yulax hej st'inhanil;

hanhe tzet xhjoche han ta chach ohtajnhelaxiloj,
b'oj ta mach xhkonahulnhetoj hab'ih han.

⁹ Tz'ayik aq'b'al chach hinsay yinh sunil wanma
han;

yet chach huluj hawunuj tzet yetwanoj ay yulax sat
tx'otx' tx'otx',

kat yohtajnhenojiloj sunil mak ay sat yib'anh q'inal
hej sk'ulal.

¹⁰ Waxamkami stz'a' hak'ul yinh mak tx'oj,
maxhtik'a chohtajnh'e'iloj yunuj sk'ulal;

chuh anma tu' stx'ojal sat tx'otx' tx'otx' b'ay ay
anma k'ul,

mach yok yinh ta Nimej yelapnojal haweyi Mamin
Yahveh.

¹¹ Mamin Yahveh, waxamkami watx'eb'ilxatij
sya'tajil chawaha'ayoj yib'anh anma tu', yaja'
mach choche yila';

yet chilnoj heb' naj ta kaw chawoche hakonhob',
ha' tu' ch'elojkanoj stx'ixwilal heb' naj.

Nhuslaxojab'toj heb' naj yuh hahowal.

¹² Mamin Yahveh, hach chawaha' aq'ank'ulal jet
han;

yinh kaw yeli, sunil tzetet xax juh han, hach xawa'
jet han.

¹³ Mamin Yahveh, hach koDiosal han,
nantik'a mak x'ok yahawoj jinh han,
yaja' hachnhe chach kohaq'e han.

¹⁴ Kamnajxa anma x'ok yahawoj jinh tu' han,
matxa ch'ehojk'oj heb' naj hunekxa;
xax kami, matxa xhpitzk'ahojkanh,
haxkam xax hawayoj sya'tajil yib'anh,
xatanhtzenkaniloj;
yuxin payxa xnahulnhelaxkantoj.

¹⁵ Mamin Yahveh, hach xach'ib'tzeloz kokonhob'
han,
hach xanimejnheloj, yunhe yalaxkoj hamay yinh;
xanimejnhekantoj sunil hej snajachil kotx'otx' han.

¹⁶ Mamin Yahveh, xach kosay han yet ayonhkoj
yinh sya'tajil han;
xonh txahli tawet han yet xawanihayoj sya'tajil
jib'anh han.⁸

¹⁷ Haka' ix ix ayxa tzet yeyi yet lanhanxa
spitzk'ahoj yunin,
xhk'ajwi ix, kat yawi ix yuh sya'il,
haktu' xjute yinh hasat han Mamin Yahveh.

¹⁸ Nab'a'nhe xjab'e sya'il haka' hunuj ix ix tu' han,
mach xja' tzalalal yila' kokonhob' yinh yi'wa yinh
howal han;

⁸26.16 Ya'taj stxumlax tzet choche yala'iloj hebreo yinh hune'
versículo ti'.

mach anma xpitzk'apaxoj^h sat yib'anh q'inal juh
han.

¹⁹ Yaja' wal mak hawet, xhpitzk'ahojkanh,
ch'ahojpaxwanoj snimanil anma tu'.

Ch'ahoj wanoj mak ayxahaytoj yul tx'otx', kat
yawoj tzalalal,

haxkam hach chawatij sajilq'inal haka' yal chew,
kat yahojtij anma yul b'ay ch'apni kamom;

²⁰ Aswej konhob', okanhwejtoj yul heyatut,
kat hepeb'an pultah teyinh;

eb'awejoj heb'ah hayeb'oj tz'ayik,

masantotik'a xhchewb'ojayoj showal Komam
Yahveh.

²¹ ¡Ilwejk'anab'i! Lanhan yayiloj Komam Yahveh
satkanh,

chul Komam yaha'ayoj sya'tajil yib'anh anma ay
sat tx'otx' tx'otx' yuh sunil hej smul.

Matxa cheb'a'ayoj tx'otx' tx'otx' schik'il anma
potx'b'il;

syeb' tx'otx' mak potx'b'il sat tx'otx'.

Xhb'ejtzolaxojtij heb' ya' israelita

27 ¹ Yinh hune' tz'ayik tu', chaha'ayoj Komam
Yahveh

sya'tajil yib'anh ich lab'ah kaw anhe ch'ek'i,

ha' ich Leviatán ch'ek' kutx'kuni;

yespada Komam kaw tx'oj, kaw nimej b'oj kaw ay
yip, ha' ch'oknojkoj yuh YA'.

^h**26.18** *xpitzk'apaxoj* Mach ch'ayk'ayoj, haktu' yeyoj yinh hebreo. Chuh stxumlaxpaxoj ta mach xuh yetantoj heb' ya' israelita yenemigo.

Spotx'o' Komam ich dragón ay yul ha' mar.

² Yinh hune' tz'ayik tu', chala' Komam Dios:
B'itnanhwej tet te' k'ul-la uva.

³ Hayin Yahveh hin ti' chin tanhe te' han,
hunun tz'ayik hin hayen te' han.

Tz'ayik aq'b'al chin tanhe te' han, yunhe mach mak
ch'etantoj te'.

⁴ Matxatij hin-howal yinh te' han.

Ta ay mak haka' te' tx'ix mato haka' hej komon
telaj,

chim hintoh waha'koj howal yinh han,
kat hin nhusnikantoj yinh kaw k'ul han.

⁵ Ta choche ta chin tanhepax han,
yilal janikoj aq'ank'ulal koxol han,
ho', yilal janikoj aq'ank'ulal koxol han.

⁶ Chuluj stz'ayikalil b'ay cha'aytoj ya' Jacob ti' sxe',
xhwolnoj, kat sxumakloj Israel;
xhnohojkantoj sat, sat yib'anh q'inal.

⁷ Haxkam mach xayoj Komam Dios sya'tajil yib'anh
Israel,

haka' xute Komam maktaj x'a'ni ek'oj ya' yanma;
mach xpotx'toj Komam Israel,

haka' xuh stanhtzeniloj Komam maktaj xpotx'nitoj
Israel.

⁸ Manyatajnhe xuh yanihayoj Komam Dios
sya'tajil yib'anh skonhob' yet xanitoj Komam
chejab'lomal;

haka' yipal ch'ek' kaq'e' xhtit yetk'ulal b'ay
ch'ahiloj tz'ayik,

haktu' xuh stzumb'enkantoj Komam.

⁹ Yaja' chaha' nimank'ulal Komam yinh ya' Jacob,
 hakti' chuh sb'utnujtanhoj Komam smul heb' ya':
 haka' chuh smaq'lax tixhchahoj ch'en ch'en b'ay
 ch'eltoj ch'en txoh,
 haktu' chuh spak'ojkanoj pojojal sunil hej b'ay
 ch'ahtoj xahanb'al tet hej komon dios;
 matxahojab' hunuj te' oy b'ay aykoj yechel ich ix
 tiyoxh Asera chaha'kanoj Komam
 b'oj b'ay ch'ahtoj incienso xhnhuslax tet hej komon
 dios.

¹⁰ Hune' konhob' kawxeb'ilkoj speyab'il, sq'alxanhe
 aykanoj,
 matxa hunuj mak ch'ehayoj b'et tu',
 lahanxa yekanoj b'oj desierto.
 B'et tu' xhb'eyk'oj no' wakax lowoj,
 sloni no' hej sxaj te' te', kat yay pajnoj no' xewoj.
¹¹ Xhq'ahtoj hej sq'ab' te' te' yet xhtajiloj;
 lawitu' kat yanikoj heb' ix ix sq'a' yinh te'.
 Mach stxumb'al hune' konhob' ti',
 yuxin YA' xwatx'eni, mach stz'a'oj sk'ul YA' yinh.

¹² Yinh hune' tz'ayik tu',
 shunb'a'koj Komam Yahveh heb' ya' b'ay ha'
 niman Éufrates masanta b'ay snuq' ha' ha' yet
 Egipto,
 kat spohnojiloj YA' haka' spohlaxiloj sat ixim trigo,
 kat heyamb'alaxojkoj hunun hex israelita hex ti'.

¹³ Yinhtik'apax hune' tz'ayik tu' ch'oq'tzelaxoj
 hune' ch'en niman trompeta,
 kat smeltzohojtij maktaj x'ilaxtoj b'et Asiria
 b'oj maktaj xtzumb'elaxtoj b'et Egipto,

kat yuluj shaq'enoj Komam Yahveh b'ay witz
xikiltaj yeh ay b'et Jerusalén.

Ch'ayoj sya'tajil yib'anh Samaria

28 ¹Tzet sb'isk'ulalil tet konhob' Samaria telan
slolo'al,

ch'en corona b'ay chakoj heb' naj uk'um yik'al ya'
Efraín smay.

Hat ayatoj yib'anhatoj yak'alil sti' ha' ha' b'ay
tx'otx' k'ul-la tx'otx',

yaja' xhtanhojiloj niman sk'ulch'anil haka' stajiloj
sxumak te' haq'b'al.

Skonhob' heb' naj uk'unhetik'a chuh.

²Chaha'tij Komam Yahveh hune' naj winaj b'oj
soldado yinh konhob' tu',

hune' naj winaj kaw ay yip.

Chuluj naj haka' hunuj niman kaq'e' nhab' ch'ay
sajb'at xol,

haka' hunuj niman kajxuchkum ch'etantoj sunil
tzetet,

haka' sch'ib'kanh hej ha' ha' yuh hunuj ha' niman
nhab',

kat shuychanojkank'oj naj konhob' tu' sat tx'otx'.

³Xanhlaxojkantoj konhob' telan slolo'al,

hune' konhob' anhekoj ch'en corona b'ay chakoj
heb' naj uk'um yik'al ya' Efraín smay.

⁴Hat ayatoj yib'anhatoj yak'alil sti' ha' ha' b'ay ay
tx'otx' k'ul-la tx'otx',

yaja' xhtanhojiloj sk'ulch'anil haka' stajiloj sxumak
te' haq'b'al.

Lahan xhtanhoj b'oj te' higo kaw pet ch'eliloj,

te' kaw b'ab'el ch'ilaxkanh; maktik'a ch'ilni te', kat
yini loj te', kat slonitoj te'.

⁵ Yinh hune' tz'ayik tu', haka' hunuj corona kaw ay
smay,

haktu' chub'kuj Komam Yahveh Sunil Chuh Yuh,
haka' hunuj diadema kaw k'ulch'an, haktu'
chub'kuj Komam yinh maktajto xhkanoj xol
skonhob' YA'.

⁶ Ha' Komam ch'anojkoj yinh sk'ul heb' ya' juez
yunuj st'inhanil,
kat ya'noj Komam yip heb' naj soldado xhtanhen
spultahil konhob'.

Xhkachlax Jerusalén

⁷ Hakpaxtu' heb' ya' profeta b'oj heb' ya' sacerdote,
tektionxanhe yek' heb' ya' yuh vino,
xhlektakanoj heb' ya' yuh te' uk'eh;
somankan h yul swi' heb' ya', yet syeni Komam hej
tzetet yila' heb' ya',

uk'um heb' ya' yet hune'nhe chute heb' ya' snab'al.

⁸ Xayeb'ilkantoj sunil hej smexhah heb' ya', kistal
yekantoj;

matxa hunuj b'ay saj.

⁹ Tx'oj stzotel heb' ya' winh han,ⁱ chalni heb' ya':

«¿Mak lanhan hekuyni heyalni?

¿Mak tet lanhan hetihniloj stzoti' Komam Dios
heyalni?

ⁱ28.9 Tx'oj stzotel heb' ya' winh han Mach kaw stxumlaxi mak stzotel b'et ti', ay mak ch'alni ta ya' Isaías tx'oj xuh stzotel yinh heb' ya' sacerdote.

¿Tom ayiktoj yul henab'al ta lahan honh b'oj
nixhtej unin lanhanto yilaxiloj yinh im han?

¹⁰ Nixhtej unin tonhe skayeb'nhe tzetet haka'
stzotel mak xhwa'woni yet stzoteli,
hunun-nhe tz'ib' chala, hune'nhetik'a tzoti' chala;
chal ni'an, kat yalni ni'anxa», xhi heb' ya'.

¹¹ Yuxin ti'nanh, haka' stzotel mak xhwa'woni yet
stzoteli, hakxatu' stzoteloj Komam tet,
yinh yab'xub'al anma nan konhob'al stzoteloj
Komam Dios tet hune' konhob' ti'.

¹² Xax yal Komam tet hune' konhob' ti':
«Hayin chin okoj xewb'aloj tet anma han, ha' hune'
xewilal ti' xhwa' han;

xewojab' maktaj sikinajxa», xhi Komam,
yaja' mach xoche heb' ya' yab'e'toj tzet xal Komam.

¹³ Yuxin ninch'antajnhe yalnoj Komam stzoti' tet
heb' ya':
skayeb'nhe YA' tzetet, hunun-nhe tz'ib' chala' YA',
hune'nhetik'a tzoti' chala' Komam;
chala' YA' ni'an kat yalnoj YA' ni'anxa.
masantotik'a ch'ayk'ayoj heb' ya', stel yinh heb' ya'
chaha'ayoj;
xhlahwoj heb' ya', ch'okoj heb' ya' yul lek'ab',
kat stzab'laxojkantoj heb' ya'.

**Mach chuh skawxi sk'ul Jerusalén
yinh slahk'ulal b'oj Egipto**

¹⁴ Yuxin ti'nanh, hex ayexkoj yahawoj hune'
konhob' Jerusalén ti',
hex tzeyehom anma hex ti', ab'ewej tzet chal
Komam Yahveh.

¹⁵ Hex ti', cheyala:

«Xax kowatx'e hune' kolahk'ulal b'oj kamikal han,^j
xax jakoj hune' lahk'ulal koxol b'oj b'ay ch'apni
kamom han.

Yuxin yet chuluj niman sya'tajil, matzet xhjub' han,
haxkam yinh leq'ti'al xhkokolkoj kob'ah han,
leq'ti'al chonh tanhen han», kexchi.

¹⁶ Yuxin chal Komam Yahveh Jahaw:

«Yul konhob' Sión ti' xhwaha'koj hune' ch'en ch'en
xhkawxenkanh te' nhah han;
kaw sik'leb'il ch'en, kaw k'ul ch'en,
ha' ch'en kaw k'ul chub'kuj sxe'aloj te' nhah.
Maktik'a ch'a'noj yuluj sk'ul yinh, matzet chaha'koj
yinh sk'ul.^k

¹⁷ Yinh hune' tzet ch'ahoj tu', st'inhanil ha'
xhwaha'koj shelb'aloj nivel han;

nimejtaj sk'ulal, ha' xhwaha'koj shelb'aloj plomo
han», xhi Komam.

Ch'en sajb'at ch'etanojkantoj b'ay skolkoj sb'ah
leq'ti'al,

kat smalojtij ha' ha' yib'anh b'ay cheb'atoj sb'ah.

¹⁸ Ch'etaxojtoj helahk'ulal b'oj kamikal,

mach chija' sb'ah helahk'ulal b'oj b'ay ch'apni
kamom.

Chex paq'chahojtoj yet chuluj niman sya'tajil
heyib'anh.

^j**28.15** *b'ay ch'apni kamom han* Chuh yalnipaxiloj ta ha' hune' lahk'ulal b'oj Egipto mato b'oj ich mut, sdiosal kamikal yet heb' naj egipcio.

^k**28.16** *matzet chaha'koj yinh sk'ul* Maktik'a xhkawxi sk'ul yinh, mach ch'ilaxojiloj stx'ixwilal, hakti' yeyoj yinh griego. Ilwejk'anab' Ro. 9:33; 1P. 2:6

19 Hunun ek ch'ek'ojtoj niman sya'tajil tu', masan
chex ilaxojtoj yuh;

hunun sab'sahk'alil yek'ojtoj, tz'ayik aq'b'al
ch'ek'ojtoj.

Tonhe cheyab'e' sq'umal, kat hek'uyk'unujkanh
xiwkilal.

20 Ch'ek'ojtoj teyinh haka' yalni hune' k'ul-la
nab'ale:

“Mach chuh sway anma sat hune' tx'at kaw tz'ulik,
b'oj mach chuh yanikoj hune' enhele kaw tz'ulik
yib'anh”.

21 Chiha'kanh sb'ah Komam Yahveh haka' xute
Komam b'et witz Perazim;

xhtij showal Komam haka' xute YA' b'et Yak'alil
sti' ha' ha' yet Gabaón.

Chuluj Komam, yunhe yunuj YA' hune' nan munilal
xhk'ayoj sk'ul anma yilni;

chub' Komam hune' niman munil, hune' munil
mach suniloj mak ch'uni.

22 Ti'nanh xin, b'ejwejkanoj hetzeb'i,

tajka q'a' tx'ojto chuh yanojayoj Komam sya'tajil
heyib'anh,

haxkam xax wab'e han, ta cheta'kantoj Komam
Yahveh Jahaw Sunil Chuh Yuh sunil hune'
tx'otx' tx'otx' ti'.

23 Ab'ewej yinh k'ul, ab'ewej tzet xhwal han;
k'ul cheyute heyab'en tzet xhwal han:

24 Yet stz'un-ni hunuj anma stz'unub',
mach patxo' tx'otx' nhetik'ahoj chuh,
lawitu' kat mach chaytoj stz'unub';

mach watx'ehoj tx'otx' nhetik'a chuh, lawitu'
matzet stz'unu.

²⁵ Yet xax swatx'ekanh anma stx'otx',
kat stz'un-ni te' eneldo b'oj te' comino,
kat stxihnitoy anma ixim trigo yinh hej txol,
kat yanihayoj ixim cebada sat stx'otx';
stxamlajxa hej txol tu' stz'un anma ixim centeno.

²⁶ Ha' Komam Dios x'a'ni snab'al anma tu',
yunhe yohtajnheni tzet chuh stz'un-ni stz'unub':

²⁷ Te' eneldo, mach sxanhlaxiltij sat te' yinh te'
al-la te',
mach te' te' setsel yeh xhb'al-laxk'oj yib'anh te'
comino yunhe yeltij sat te',
haxkam hune' te' te' xhmaq'nihaltij sat te' eneldo
tu',

hune' te' ni'an te' xhmaq'nihaltij sat te' comino.

²⁸ Yilal sxanhlaxiltij sat ixim trigo, yaja' mach
stohb'al q'inaloj;
ch'alaxk'oj srudahil carreta yib'anh ixim, yunhe
spohlaxiloj sat ixim yinh yoj,
yaja' mach xhchak'laxkantoj sat ixim.

²⁹ Ha' Komam Yahveh Sunil Chuh Yuh ch'uni hune'
ti'.

Kaw k'ayb'alk'ule tzet chakoj Komam yinh sk'ul
anma yuni,

kaw nimejal stz'ajanil sk'ul Komam.

Heb' naj yenemigo konhob' Ariel ¹

29 ¹ ;Tzet sb'isk'ulalil tet konhob' Ariel, tet Ariel,
konnob' b'ay x'ehayoj ya' David!

¹29.0 Ariel Ha'tik'apax Jerusalén; yinh hebreo, chuhi ta witz yet Komam Dios choche yala'iloj.

Hunun hab'il heyek'tzen hej heq'inh hex ti',
 xhlahwi q'inh, kat heyichikoj hunekxa.

² Yaja' xhwaha'koj Ariel yinh sya'tajil han,
 ch'oq'oj anma, kat yahoj yaw.

Xhpak'oj hune' konhob' ti' Ariel hal.^m

³ Xhwaha'toj hinsoldado yuh hach shoynojajoy
 han;

xhwaha'kanh hintorre kaw ay yip hahoyanil han,
 kat wanokjanh hinq'och tawinh han.

⁴ Ch'elokkanoj hapixan, chach kanojkanoj pak'noj
 sat tx'otx';

nab'tajxanhe ch'ab'elaxoj yahojiloj yul hanuq' xol
 pojaj,

toxanhe chach sahsonoj yet chach tzoteloj, haka'
 yul snuq' heb' ya' stzotel b'oj kamom.

⁵ Yaja' kaw pet-tik'a stanhtze'kaniloj Komam

Yahveh Sunil Chuh Yuh heb' naj hawenemigo,
 haka' pojaj kaw kok', haktu' chub'kantoj heb' naj.

Lahan xhtanjoj heb' naj telan stx'ojal tu' b'oj yoj
 ixim trigo.

Yinxanhe anhe, kaw pet-tik'a,

⁶ chuluj Komam Yahveh Sunil Chuh Yuh yaha'ayoj
 sya'tajil;

yet chuluj YA', xhq'anhoj k'uh, chub' chixkab',
 xh-nhurnhunujkanh,

ch'ek'oj nimejtaj kajxuchkum, chaha' kaq'e' nhab',
 kat yelojtoj nimejtaj b'olob'.

⁷ Sunil hej konhob' ch'anikoj howal yinh Ariel,
 sunil mak ch'anikoj howal yinh hej speyab'il
 kawxeb'ilkoj,

^m29.2 *Ariel* B'ay ch'ahtoj xahanb'al chik'tajxanhe, haktu' chalpaxiloy hune' tzoti' ti'.

sunil mak ch'anikoj yinh sya'tajil,
 haka'nhe yek'toj hunuj wayike, haka'nhe syeni
 sb'ah hunuj tzetet yul wayike,
 haknhetu' stanhojiloj sunil mak tu'.

⁸ Lahan xhtanhoj b'oj hunuj mak xhnhohchahi, kat
 swayken swa'i,

yaja' yet ch'el swayanh, hune'nhetik'a snhohchahi.
 Mato haka' yet xhtaj sti' hunuj maka, kat swayken
 yuk'ni ya',

yaja' yet ch'el swayanh, hune'nhetik'a stjaj sti',
 matxakanøj yal sti'.

Haktu' xhtanhoj sunil hej konhob' ch'anikoj howal
 yinh witz Sión.

Stz'opal konhob' Israel

⁹ Suknhewejtoj hek'ul, suk sk'ul cheyute heb'ah;
 tz'opnhewejtoj heb'ah, mach hojab' chuh heyilni.
 Uk'anhwejkanh, yaja' mach yuhuj vino,
 ek'anhwej tektoni, yaja' mach yuhuj uk'eh.

¹⁰ Xax yakoj Komam Yahveh wayanh teyinh;
 xax smajchetøj Komam sb'aq' sat heb' ya' profeta,
 xanikøj YA' hune' q'ap velo yenheløj sat heb' ya'
 vidente.

¹¹ Sunil hej tzetet syeh Komam yila' heb' ya',
 lahan yekøj tet heb' ya' b'øj haka' hunuj te' hum
 chulb'ilayøj mach chuh shajlaxtoj.

Waxamkami ch'a'lax te' tet hunuj mak chuh ya'ni
 leer,

yaja' chala ta mach chuh yuh, haxkam mach chuh
 shajnitoj te'.

¹² Yaja' ta ch'a'lax te' tet hunuj mak mach chuh
 ya'ni leer,

chala' hune' mak tu' ta mach chuh ya'ni leer.

¹³ Yuxin chal Komam Jahaw:

«Hune' konhob' ti', mach yeloj chala ta chakoj
hinmay han,
sti'nhe ch'alni ta chin yoche han, yaja' mach chin
ek' yinh sk'ul han.

chakoj hinmay yalni han, yaja' schejb'anilnhe
anma skuyuh,

tonhe aykanoj yul swi' sunil tzet chala.

¹⁴ Yuxin xhwaha' k'ayoj sk'ul ichamta anma tu'
hunekxa han,

xhwub' nimejtaj k'ayb'alk'ule yinh sat han.

Chin tanhtze'iloj stz'ajanil sk'ul mak tz'ajan sk'ul
han,

kat hintanhtzenojiloj stxumb'al mak ay stxumb'al
han», xhi Komam.

¹⁵ ;Tzet sb'isk'ulalil tet mak ch'eb'antoj sb'ah tet
Komam Yahveh

yunhe yeb'anayoj tzet ayiktoj yul snab'al yuni,
hej stx'ojal ayiktoj yul snab'al yuni xol sk'ejalholo!
ta mach mak ch'ilni tzet chuh,

ta mach mak ohtajnhen tzet lanhan yuni.

¹⁶ Xhpalk'on swi'ehal hunq'ahan anma tu';
tox lahan ya' watx'ehom xih b'oj tx'otx' lak'ab'
tx'otx' xin.

Mach chal hej netb'al tet mak xwatx'eni:

«Mataj hach xin hawatx'e han», mach xhinahoj.

Mach chalpax hej tzetet watx'eb'il yinh tx'otx'
tx'otx' tet mak xhwatx'eni, kat yalni:

«Mach hawohtajoj tzet lanhan hawuni», mach
xhinahoj.

Xhelmohojkantoj Israel

¹⁷ Kaw toxa ch'okoj swi' witz Líbano stx'otx'aloj
tz'unub';

q'eb'tajlajxa chub'iloj stx'otx'al tz'unub'.

¹⁸ Yinh hunq'ahan tz'ayik tu',

xahuh yab'enoj anma maxhtik'a chuh yab'eni yet
ch'a'laxoj leer te' hum tet; ⁿ

anma maxhtik'a chuh yilni, xahuh yilnoj xol
sk'ejalholo.

¹⁹ Mak ya'taj ch'ek' yuh, stzalahojpaxkanh yinh
Komam Yahveh;

mak q'a' meb'a', chaha' tzalahoj sk'ul yinh Komam
sDiosal Israel Xikiltaj yeyi.

²⁰ Xhtanhojiloj mak kaw tx'oj,

xhtanhojiloj mak tzeyehom anma,

kat stanhojiloj mak ch'iniloj swayanh yuni stx'ojal;

²¹ mak ch'a'ni txonho' sb'ah yuh ch'en melyuh,
yunhe skawxenkej smul anma yib'anh,

mak ch'anihayoj slek'ab'il mak xhkolni mak mach
smul;

chakoj leq'ti'al, yunhe mach ch'ulax st'inhanil yinh
mak mach smul.

²² Yuxin chal Komam Yahveh sDiosal Israel, YA'
xkolni ya' Abraham,

hakti' yalni YA' yib'anhiloj yik'al ya' Jacob:

«Matxa stx'ixwanoj ya' Jacob, matxa sajt'eb'ojiloj
sat ya'.

ⁿ29.18 yet ch'a'laxoj leer te' hum tet Ha'tik'apax te' hum ayayoj
yinh versículo11.

²³ Yet chilnoj yik'al ya' sunil hej tzetet xax wuh yul
 skonhob' han,
 chohtajne'iloj ta hayin-nhe xikiltaj weh han,
 kat sxiwoj wet hayin sDiosal Israel xikiltaj weh ti'
 han.

²⁴ Mak somchanajtoj snab'al, schab' stxumb'al;
 mak tonhetik'a ch'ah yaw yinh tzetet, schab'
 skuyb'anil», xhi Komam.

Tzet xhtanjoj mak xhkawxi sk'ul yinh Egipto

30 ¹ Chal Komam Yahveh:
 «Tzet sb'isk'ulalil tet wuninal xhpohniloj sb'ah
 winh han.

Tzet ayiktoj yul snab'al, ha' chuh, mataj tzet
 xhwoche han;
 mataj hayin chin b'eytze han yet chanikoj hej
 lahk'ulal xol,
 yuxin haktu' chuh yahkanojkanh smalil smul.

² Matzet sq'amb'e wet han, kat stoh sq'an-noj
 skolwal Egipto;

yinh skolwal ya' faraón xakoj skawxob'al sk'ul,
 kat skolnikoj sb'ah yinh Egipto.

³ Yaja' yuh yanikoj skawxob'al sk'ul yinh ya' faraón
 tu', ch'ilaxojiloj spixan;

yuh xhkawxi sk'ul yinh ya', ch'a'laxoj tx'ixwanoj.

⁴ Waxamkami haxa b'et Zoán ay heb' ya' aykoj
 swi'aloj teyinh,

kat yapni heb' ya' hechejab'lom b'et Hanes,

⁵ sunil mak stx'ixwanojkanh yuh hune' konhob'
 matzet ch'oknikoj tu'.

Mach xhkolwahoj teyinh, matzet chaha' teyeyt,

chex yaha'koj yinh tx'ixwilal kat yinojkaniloj
hepixan», xhi Komam.

⁶ Ha' ti' stzoti' Komam Dios xul wet yib'anhiloj no'
noq' ay b'et Neguev han:

B'ay hune' tx'otx' tx'otx' nohnajajoj sya'tajil,
b'ay kaw ch'el yaw hej no' b'alam,
b'ay ay hej no' icham lab'ah b'oj hej no' lab'ah kaw
tx'oj,

hat chitoj heb' ya' hej stzitet kaw ay stohol;
yib'anh hej no' burro b'oj yib'anh hej no' camello
chitoj heb' ya' hej sq'alomal tu';
tet Egipto chitoj heb' ya', hune' konhob' matzet
ch'oknikoj.

⁷ Matzet ch'oknikoj skolwal Egipto tu', mach chuh
skolwahoj.

Yuxin «Rahab, xhkankanoj tuknuj»,^o xwakoj sb'ihoj
han.

⁸ Ti'nanh xin, asi', kat hatz'ib'nhenkoj hune' ti'
yinh hunuj te' aq'in yinh sat heb' naj;
chawaha'ajoj yul hunuj hum chulan yeyi,
yunhe ha' xhkanojkanoj, kat snanojtij tet heb' naj
yinh stohb'al q'inal.

⁹ Haxkam kaw wi'e hune' konhob' ti', uninale kaw
leq'ti',
uninale mach ch'ochen yab'e'toj skuyb'anil Komam
Yahveh.

¹⁰ Chal tet heb' ya' vidente: «Matxa cheyil hej tzetet
syeh Komam heyila' tu'», xhi.

^o30.7 «Rahab, xhkankanoj tuknuj» Mach kaw stxumlaxi tzet
choche yala'iloj hebreo b'et ti'.

kat yalnipax tet heb' ya' profeta:

«Matxa cheyal syelal jet yinh tzet chul teyet yuh
Komam Dios han.

Hanhe k'ulch'anla tzetet cheyal jet han, tzet
leq'ti'al.

¹¹ Pohwejiloj heb'ah yinh b'eh,
awejkanoj k'ul-la b'eyb'ale, iwejiloj YA' sDiosal
Israel xikiltaj yeh yinh kosat han», xhi.

¹² Yuxin hakti' yalni Komam sDiosal Israel xikiltaj
yeyi:

«Hex ti', mach cheyab'e tzet xhwal han;
cheyakoj skawxob'al hek'ul yinh stx'ojal b'oj
leq'ti'al,

yinh aykoj skawxob'al hek'ul;

¹³ yuxin xhtojkanoj hemul heyib'anh.

Lahan hex b'oj hunuj peyab' nahat yekanh, ayxatij
hatil yinh,
mach ninnoj ch'ek' yinh sk'ul anma, kat yay
huynahi.

¹⁴ Lahan chex tanhoj b'oj hunuj tx'otx' xhaluh
xhmaq'lax tixhchahoj, sq'alxanche xhkankanoj,
yuxin matxa tzet ch'oknikoj,
matxa chuh yilaxojk'oj ninnoj tzaq'a' yul,
matxa chuh yaytoj ha' ha' ch'ilaxatij yul oq' yul»,
xhi Komam.

¹⁵ Hakti' yalni Komam Yahveh Jahaw,
Komam sDiosal Israel xikiltaj yeyi:

«Chex kolchahoj ta cheyioj heb'ah

kat hexew yinh aq'ank'ulal yul hinq'ab' han.

Yinh aq'ank'ulal b'oj yinh skawxob'al hek'ul, hat
cheyi' heyip», yaja' mach xeyoche,

¹⁶ xex ok heyalnoj: «Machoj, chonh elojkanh yib'anh cheh han», kexchi.

Yuxin hex ti', yilal heyelojkanh.

Xeyalpaxoj: «Chonh ahojtoj yul hej carro kaw anhe ch'ek' han», kexchi.

Yuxin kaw anhe ch'ek'oj heb' naj chex tzumb'enoj.

¹⁷ Hune'nhe naj chex tzumb'enoj miloj hex, howanh-nhe heb' naj chex tz'umb'enojtoj hehunil.

Haka' skankanjoj yoj bandera yib'anh hunuj witz, haktu' chex tanhojkanjoj,

maka haka' hunuj bandera aykanh schukil swi' hunuj witz», xhi Komam.

Stz'a'oj sk'ul Komam Dios yinh skonhob'

¹⁸ Yuxin chex yechma Komam Yahveh, yuh stz'a' sk'ul YA' teyinh. Cheyaha'koj smay Komam, haxkam kaw stz'a'oj sk'ul Komam teyinh, st'inhanihnhetik'a tzet chuh Komam. ¡Tzet saq'al tet mak xhkawxi sk'ul yinh Komam!

¹⁹ Konhob' Sión ch'ehayoj b'et Jerusalén, matxa b'aq'inh chach oq'oj, haxkam yet ch'ahoj hawaw tet Komam, stz'a'oj sk'ul YA' tawinh, kat yab'enojtoj YA' tzet chawala'. ²⁰ Waxamkami chaha' Komam Jahaw sya'tajil hawila', kat yek'oj ya' hawanma, matxa cheb'a'toj sb'ah hakuywahom tawet; kaw hesat ch'ilnoj Komam. ²¹ Ta chapoho'iloj hab'ah yinh hawatx' mato yinh hamek, chawab'e' hune' yul nuq'e, kat yalnoj tawet: «Ha' hune' ti' b'eh yetwanjoj ay hawinitoj», xhinahoj tawet. ²² Hatotu' chaweta'toj sunil hatiyoxh nab'a' plata b'oj hej hatiyoxh nab'a' oro kaw ay stohol. Chab'ēja'toj haka' tzet kistal, kat hawalnoj tet: «Elanhwejtoj», kachinahoj. ²³ Chaha'tij

Komam Jahaw ha' nhab' yet chatz'un-nuj hatz'unub' sat tx'otx' tx'otx'; kaw tx'ihal ixim trigo chawiha'. Kaw nimejal b'ay chuh slowoj hanoq' yinh hunq'ahan tz'ayik tu'. ²⁴ K'ul-la trigo watx'eb'ilxa yinh k'ul slob' hej no' buey b'oj hej no' burro xhpatxnoj tx'otx' tx'otx'; kaq'e' ch'inojkantoj yoj ixim. ²⁵ Yet ch'apnoj stz'ayikal b'ay xhpotx'laxojtoj sunil anma, yet ch'ayk'ayoj sunil hej torre, ch'ahojiloj ha' ha' swi'laj witz nahat yekanh b'oj sunil hej tz'ulik witz. ²⁶ Ha' Komam Yahveh ch'anhtenoj slahwilal skonhob', kat yanhtenoj Komam lahwilal xakoj yinh. Lahanxa smujluj x'ahaw b'oj haka' yip smujli tz'ayik; hujelto el xhpalk'onojtoj smujluj yoj tz'ayik, lahanxa smujluj b'oj yet xhmujli hujeb' tz'ayik yinh huneknhe.

Ch'alaxojayoj sya'tajil yib'anh Asiria

²⁷ Ilwejk'anab'i, ha' kaw Komam Yahveh lanhan stit nahat,

lemantij chil YA' haka' schawi sxaj q'a' q'a';
 hoyb'il Komam yuh hune' nhub' ch'ah toptoni,
 kaw aytij showal stzotel Komam,
 stz'a' ch'ok stzoti' YA' haka' q'a' q'a'.

²⁸ Lahan sxob'al stxam Komam b'oj ha' ha' sch'ib'kanh, kat yahkanapnoj ha' yinh snuq' anma;

stxaye Komam hej konhob' haka' chuh stxayelax ixim trigo yul ch'en txayeb'al, kat stanhtzenojiloj Komam, chaha'koj Komam yet sti' hej konhob', yunhe yinojkantoj YA' yinh sya'tajil.

- ²⁹ Wal hex, cheb'itnhe'toj hej b'it haka' hunq'ahan
 xhb'itnhelax aq'b'alil yinh hej q'inh xikiltaj
 yeyi;
 stzalahoj hek'ul haka' chute mak ch'anikoj te'
 flauta yet xhtoh b'ay witz yet Komam Yahveh,
 b'ay skolkoj sb'ah Israel.
- ³⁰ Ch'ab'elaxoj yul snuq' Komam Yahveh kaw nimej
 yelapnojal yeyi,
 kat syenoj Komam skanhil smay.
 Kaw tx'oj chuh stij showal Komam,
 lahan b'oj q'a' q'a' xhnhusnitoj sunil hej tzetet,
 xhq'anhoj k'uh, ha' nhab' b'oj hej sajb'at.
- ³¹ Lawi yab'enoj Asiria yul snuq' Komam Dios,
 kat yanojajoj Komam sya'tajil yib'anh,
 xiwojkanojkanh Asiria tet Komam, kat
 stanhojkaniloj.
- ³² Yet chanojajoj Komam hunun sya'tajil yib'anh,
 sk'enhtzelaxoj hej tinab' b'oj hej arpa;
 chaha'koj Komam hune' howal kaw tx'oj yinh
 Asiria tu'.
- ³³ Payat-xatik'a watx'eb'ilxatij ich Tofet tet Asiria
 b'oj tet sreyal.
 Ich holan kaw nimej yeytoj yich b'oj kaw nimejal
 sti',
 ich niman holan b'ay telan q'a' q'a' b'oj hun tenan
 te' si'.
 Ha' Komam Yahveh xunujkoj q'a' yinh, kat
 stzujb'anoj YA' haka' hunuj stopanil azufre.

**Tzet sb'isk'ulalil tet mak
xhkawxi sk'ul yinh Egipto**

31 ¹ Tzet sb'isk'ulalil tet mak xhtoh saynoj kolwal
b'et Egipto,

mak ch'anikoj skawxob'al sk'ul yinh hej no' cheh,
kat yanikoj skawxob'al sk'ul yinh stx'ihalil scarro
heb' naj yet howal, b'oj mak ch'linik'oj hej
carro tu';

b'oj mak ch'anikoj skawxob'al sk'ul yinh stx'ihalil
heb' naj ayatoj yib'anh hej no' cheh yet
howal,

mataj yinh Komam sDiosal Israel xikiltaj yeh
xhkawxi sk'ul.

² Yaja' tz'ajanpax sk'ul Komam, yohtaj YA'
yanihayoj sya'tajil;

yet chalni YA' hunuj tzetet, mach smeltzokanh YA'
snab'al.

Chiha'kanh sb'ah Komam yinh mak tx'oj yinh mak
xhkolwa yinh anma stx'ojalnhetik'a chuh.

³ Anmanhe heb' naj ah Egipto tu', mach Diosoj heb'
naj;

chib'enhe hej sheh heb' naj, mach espíritu hoj no'.
Yet chinojkanh Komam Yahveh sb'ah yinh heb' naj,
yunhe yanojayoj Komam sya'tajil yib'anh heb' naj,
hun-nhe chuh yayk'ayoj heb' naj xhkolwahi b'oj
mak skol heb' naj.

Hun-nhe chuh skamojtoj heb' naj.

⁴ Xal Komam Yahveh wet han:

«Haka' yet spotx'ni no' b'alam hunuj no' kaneluh,

mach xiwkanh no' yuh heb' ya' tanhehom kaneluh,
 waxamkami xhyamikoj heb' ya' sunil,
 kat yawi heb' ya' yunhe sxib'tenkanh heb' ya' no',
 haktu' chuh yuluj Komam Yahveh Sunil Chuh Yuh
 skolnoj skonhob' b'et witz Sión.

⁵ Haka' yek'ayoj hoyon no' ch'ik yib'anh sq'u'
 yunhe stanhen no',
 haktu' chuh skolnoj Komam Yahveh Sunil Chuh
 Yuh Jerusalén;
 stanhe' Komam, kat skolnoj YA',
 ch'okoj Komam yetb'ihoj, kat skolnojiloy YA'.

⁶ Hex yik'al Israel, meltzohanhwejkoy yul sq'ab' YA'
 b'ay kaw tx'oj xuh heyantikoj hemul.

⁷ Haxkam yinh hune' tz'ayik b'ay sb'eja'toj anma
 sunil hej stiyoxh nab'a' plata b'oj nab'a' oro
 watx'eb'il yuh sq'ab' yuh yahmulal,

⁸ ha' tu' xhtanhajiloy heb' naj ah Asiria yinh ch'en
 espada,

yaja' mach anmahoj xhpotx'nojtoj heb' naj,
 yespada Komam Dios xhpotx'noj heb' naj.

Ch'elojkanh anma yuh howal, kat yilaxojkantoj
 heb' naj tzehtaj kaw ay yip ah Asiria
 chejab'lomal.

⁹ Yuh xiwkilal, ch'elojkanojkanh ya' sreyal^p yinh
 anhe,

kat yanojkanoy heb' ya' ijb'alom sbandera.^q
 Ha' ti' chal Komam Yahveh,

^p31.9 *ya' sreyal* Aykoj yetb'ihoj, hakti' yeyoj yinh hebreo.

^q31.9 *yanojkanoy heb' ya' ijb'alom sbandera* Chuh stxumlaxpax hebreo yinh hakti': Ch'elojkanh heb' naj ijb'alom ay yelapnojaj yeyi yet chilnoj heb' naj bandera yet howal.

ta ay hune' q'a' q'a' yuh Komam b'et Sión,
yok hune' horno b'et Jerusalén.

Ya' rey ch'unuj tzetet yinh st'inhanil

32 ¹ Ch'apnoj stz'ayikalil b'ay ch'okojtoj hune'
ya' rey ch'unuj sk'ulal;

st'inhanilnhetik'a chub' heb' ya' ch'okoj yahawoj
konhob'.

² Lahan chub'kuj heb' ya' b'oj b'ay cheb'a sb'ah
anma tet kaq'e',

haka' b'ay cheb'aktoj sb'ah anma tet ha' kaq'e'
nhab';

haka' yeltoj snuq' ha' ha' b'ay kaw tajinh,

maka haka' yenhel hunuj ch'en niman ch'en b'ay
kaw ay yip yok tz'ayik.

³ Chila' heb' ya' yinh kaw k'ul,

kat stxalb'anoj heb' ya' stxikin, yunhe yab'enoj
heb' ya' yinh kaw k'ul.

⁴ Mak tanhetik'a ch'uni hej tzetet, stxumu'iloj, kat
yohtajnhenojiloj;

k'ulxa stzoteloj mak xhwa'woni yet stzoteli,
xatxumlaxoj tzet chala'.

⁵ Matxa ch'al-laxoj ta kaw k'ulch'an sk'ul mak wi'e
suk sk'ul,

matxa ch'alaxojkoj smay mak manhtx'ixwil.

⁶ Haxkam mak wi'e suk sk'ul, swi'ehalnhe chala,

kat yaniktoj yul snab'al yuni stx'ojal;

stx'ojalnhe chuh, leq'ti'alnhe chal yinh Komam
Yahveh;

matzet cha' tet anma nhohchalal yeyi,

mach cha' ha' ha' yuk'u' mak tajinhti'al yeyi.

⁷ Stx'ojalnhe ch'oknikoj yuh mak manhtx'ixwil,

tzetet mach k'uluj ha' ayiktoj yul snab'al yuni.
Chakoj leq'ti'al yunhe skawxenkej smul anma
meb'a' yib'anh,

b'oj yinh mak mach chuh skolni sb'ah, yunhe mach
ch'ulax st'inhani yinh.

⁸ Wal mak k'ulch'an sk'ul, sk'ulch'anilnhe ayiktoj
yul snab'al yuni,
mach ch'ek' hek'on sk'ulch'anil sk'ul.

Heb' ix ix ah Jerusalén

⁹ ¡Iwejkanh heb'ah, hex ix hex mach ninnoj tzet chal
hek'ul ti',

ab'ewej tzet xhwal teyet han!

Hex ix hex kaw aq'ank'ulal heyeyi, ab'ewej tzet
xhwal han.

¹⁰ Kaw aq'ank'ulal heyeh ti'nanh,

mach ninnoj tzet cheyako yinh hek'ul,

yaja' ek'b'alxanhe hune' hab'il b'ay chex

k'uyk'unujkanh xiwkilal,

haxkam matxa satnoj tz'unub', matxa mak ch'i'noj
hej te' uva.

¹¹ Hex ix hex mach ninnoj tzet chal hek'ul ti',

k'uyk'unanhwejkanh xiwkilal.

Hex kaw aq'ank'ulal heyeh ti', xiwanhwejkanh.

Helweji loj xil heq'ap, awejkoj xilq'ape stzako
teyinh.

¹² Tinhwej stxam hek'ul, yuh heyeni ta xhtak hek'ul

yinh tx'otx' k'ul-la tx'otx' b'oj te' uva kaw tx'ihal
sat chakanoj;

¹³ yuh hej te' tx'ix b'oj hej te' komon telaj

ch'ahojkaniloj sat stx'otx'al hinkonhob' han,
yuh sunil te' nhah b'ay kaw ay tzalalal,

b'oj yuh hune' konhob' b'ay cha' anma tzalahoj
sk'ul.

¹⁴ Xhtinhchalaxojkanoj hej spalacio heb' ya' rey,
matxa mak xhkanojkanoj yul konhob' b'ay sxaycha
anma.

Xhtinhchalaxojkanoj hune' lugar ch'oknikoj yinh
tanhewal yinh stohb'al q'inal;
haxa b'et tu' ch'ehoj hej no' xol-telajil burro,
xahuh slowoj no' noq' b'et tu'.

¹⁵ Haktu' chute' sb'ah masantotik'a ch'ayojiloj
Yespíritu Komam Dios jib'anh.

Hatotu' xhpak'oj desierto yinh stx'otx'al tz'unub',
kat sch'ib'ojkanh tz'unub' haka' hunuj q'eb'tajlaj.

¹⁶ Xah ulaxoj st'inhanil b'oj nimejtaj sk'ulal sunil
sat hune' tx'otx' tx'otx' ti'.

¹⁷ Aq'ank'ulal, xewilal b'oj kawxob'alk'ule,
ha' chaha' nimejtaj sk'ulal yinh stohb'al q'inal.

¹⁸ Kaw aq'ank'ulalxa ch'ehojk'oj hinkonhob' han,
aq'ank'ulal ch'ehojk'oj yul yatut,
matxa ninoy tzet chala' sk'ul, xhnachahoj xewilal
yuh.

¹⁹ Waxamkami ch'etaxojkantoj^r hej q'eb'tajlaj,
kat yayojkanoj huyna konhob', maxhtik'a tzet
chub'.

²⁰ Tzet saq'al teyet hex cheyayoj hetz'unub' sti'laj
ha' ha',
kat heb'ejtzon no' buey b'oj no' burro lowoj.

^r32.19 *ch'etaxojkantoj* Chuh yal-laxpax yinh hakti': ch'ayk'aytij
ch'en sajb'at.

Ha' Komam xhkolnoj skonhob'

33 ¹ Tzet sb'isk'ulalil teyet hex chetanhtzeloj
anma,

yaja' maxhto hunekoj chex tanhtzelaxiloj;
chex pak'ikoj yinh anma, yaja' maxhto mak
xpak'ikoj teyinh.

Yet chach tanhk'ohoj hatanhtzenojiloj anma,
hachxa chach tanhtzelaxojiloj;
yet matxa chach pak'ojkoj yinh anma, tawinhxa
xhpak'ojkoj anma.

² Mamin Yahveh, tz'a'ojab' hak'ul jinh han,
haxkam tawinh-nhe xhjechmak'oj han.
Okanh jetb'ihoj hunun sab'sahk'alil han,
kat hawokpax kokolomal han yet ayonhkoj yinh
sya'tajil han.

³ Ch'elkanojkanh hej konhob' yet chab'en yul
hanuq';
nananxanhe b'ay xhtokankoj hej konhob' yet
chawinikanh hab'ah.

⁴ Haka' yetankantoj no' tz'ulik tziltzil hej tzetet,
haktu' yilaxojtoj heq'alomal;
haka' hej no' nimejtaj tziltzil ch'ek' q'isq'oni, kat
slonitoj no' sunil tzet ch'ilcha yuh.

⁵ Ch'alaxojkoj smay Komam Yahveh, Komam ay
satkanh.

Ha' Komam xhnohtzenojkoj st'inhanel, kat yunu
YA' nimejtaj sk'ulal yinh Sión;

⁶ ha' YA' ch'a'noj skawxob'al sk'ul, tz'ajank'ulehal,
yohtajb'al anma b'oj kolb'anile;
q'alomal yekoj sxiwk'ulal anma tet Komam Yahveh.

⁷ Ab'ewejk'anab' yoq' heb' naj schejab'lom ya' rey
yul hej b'eh;

b'isk'ulal yoq'kanoj anma ab'iltoj yuh yanikoj
aq'ank'ulal.

⁸ Tinhchab'ilxakanoj hej b'eh, matxa mak
ch'ek'kanoj yul.

X'etaxtoj lahk'ulal, mach syijye heb' naj tzet alb'il
yuh;

matxa yelapnojal yekoj anma yul sat yet anmahil.^s

⁹ Yuxin b'isk'ulal yeh tx'otx' tx'otx', tx'oj yekanoj
tx'otx',

lanhan stajkaniloj Líbano tx'ixwilal;

desierto xukantoj Yak'alil sti' ha' ha' yet Sarón,

matxa ninnoj syaxil swi' witz Carmelo b'oj Basán.

¹⁰ Chal Komam Yahveh:

«Wal ti'nanh, xhwiha'kanh hinb'ah han;

chin yeb'iloj skanhil weh b'oj niman yelapnojal
weh han.

¹¹ Tzet ayiktoj yul henab'al heyuni b'oj tzet cheyuh,
lahan b'oj sxaj telaj b'oj q'alem;

sxob' hinti' chex nhusujkantoj haka' q'a' q'a' han.

¹² Stanhilxanche hej konhob' xhkanoj;

haka' te' tx'ix tzezb'ilkanh, haktu' chuh
stz'a'ojkantoj xol q'a' q'a'.

¹³ Hex nahat ayex, ab'ewej tzet xax wuh han,

hex kawil heyekoj, ohtajnhewejiloj skanhil hinmay
han», xhi Komam.

¹⁴ Xanche xhk'uyk'un anma ahmul b'et Sión,

^s33.8 matxa yelapnojal yekoj anma yul sat yet anmahil Mach kaw
stxumlax tzet choche yala'iloj hebreo b'et ti'.

xiwkilalxa yeh anma kaw tx'oj, kat yalni:
 ¿Mak hunuj honh ti' chuh jehojk'oj xol q'a' q'a'
 ch'etantoj sunil hej tzetet;

xol q'a' q'a' mach b'aq'inh xhtanhayoj?

¹⁵ Hanhk'anhe mak ch'ehik'oj yinh sk'ulal, kat
 yalni tzet stoholal;

mak mach xhq'alomb'ikanh yinh ch'en melyuh
 yinh stx'ojal ch'i'laxi,

mak mach ch'a'ni txonho' sb'ah yuh ch'en melyuh
 yuh yetantoj st'inhanil,

mak xhmajchen stxikin yunhe mach chab'e tzet
 chal anma ch'ochen potx'wal,

mak xhmajchen sat, yunhe mach chil hej stx'ojal
 chuh anma.

¹⁶ Ha' anma tu' ch'ehojk'oj b'ay nahat-ta yekanh,
 yinh ch'en nimejtaj ch'en, hat skolo'koj sb'ah;
 ch'a'laxoj tzet sloh b'oj mach b'aq'inh chijle'
 tajinhti'al.

¹⁷ Cheyila' yelwanoj ya' Rey,
 cheyila' hune' niman tx'otx' tx'otx' kochenhe
 maxhtik'a skachnab'al.

¹⁸ Xhtij stz'ayikalil xiwkilal yinh hek'ul, kat
 heyalnoj:

«¿B'ay tu' ay ya' xhtik'a b'isni hej ch'en tohlab'al?

¿B'ay tu' ay ya' ch'iniloj ch'en tohlab'al yinh anma?

¿B'ay tu' ay ya' xhb'isni hej torre?»,^t kexchinahoj.

^t33.18 *B'ay tu' ay ya' xhb'isni hej torre* Mach kaw stxumlax tzet choche yala'iloj hebreo b'et ti'. Chuh stxumlaxi ta yuh yil-laxi hantaj ch'en tohlab'al ch'ilaxilox, mato yuh yil-laxi hantaj heb' naj soldado ch'alaxtoj yinh howal.

¹⁹ Matxa b'aq'inh cheyila' hune' konhob' kaw tx'oj
tu',

hune' konhob' kaw ya'taj stxumlax yab'xub'al,
mach hunuj mak stxumni yab'xub'al.

²⁰ Cheyila' Sión, hune' konhob' b'ay ch'ek'tzelax
hej q'inh xikiltaj yeyi;

cheyila' Jerusalén, b'ay ay aq'ank'ulal,
matxa ninoj tzet chala' sk'ul.

Lahan b'oj hunuj te' pat kaw k'ul yekanh,
kaw ay yip yeytoj ste'al, mach mak chuh st'ijnojtoj
stx'anhal.

²¹ B'et tu' syeb' Komam Yahveh skanhil smay jet.

Lahan Komam b'oj ha' niman kaw nimejal,
maka b'ay ch'ek' ha' ha' kaw nimej hun.

Mach chuh yek'ojtoj te' tz'ulik b'oj te' nimej barco
yet heb' naj enemigo b'et tu'.

²² Haxkam ha' Komam Yahveh chonh ijb'ani,

ha' YA' aykoj yahawoj jinh, ha' Komam koreyal.
¡Ha' YA' chonh kolnoj!

²³ Xax pax tihna stx'anhal te' niman te' aykanh
yiktajb'al sbarco heb' naj enemigo,

xax lohq'akanh te', matxa chuh yel lehna q'ap
q'ape yuh slohanil te',

Kaw tx'ihal hej tzetet ch'itxq'alaxojtoj,
somanta mak kotxlanhe yek' ch'inojtoj yet.

²⁴ Matxa hunuj mak ay b'et tu' ch'alnoj ta tx'oj
yeyi.

Komam Dios ch'a'noj nimank'ulal yinh smul maktaj
ch'ehayoj b'et Sión.

**Chaha'ayoj Komam Yahveh
sya'tajil yib'anh hej konhob'**

34 ¹ Hej konhob', hitzanhwejtij, kat heyab'eni;
hej nimejtaj konhob', ab'ewej yinh k'ul.

Yab'ehab' tx'otx' tx'otx' tzet xhwal han b'oj sunil
tzet ay sat tx'otx',

yab'ehab' sunil sat yib'anh q'inal b'oj sunil tzet ay
sat yib'anh q'inal.

² Lemantij chil Komam Yahveh yinh sunil konhob',
aytij showal YA' yinh sunil soldado hunq'ahan
konhob' tu'.

Xax stanhtzeloj Komam yinh kaw k'ul,
stanhtze'kaniloj YA' sunil.

³ Tonhe xhb'ejlaxojkantoj hej kamom,
xhpohojkanojkanh sam hej skamom tu',
ch'ayojkantij chorchon chik' swi'laj witz.

⁴ Spoho'kantoj sb'ah sunil tzetet ay satkanh,
schulu'ayoj sb'ah satkanh haka' hunuj te' hum
chulb'ilayoj;

xhtijk'ayojkanoj sunil tzetet xhjepla satkanh
haka' stajiloj sxaj te' uva maka te' higo kat
yayk'aytij.

⁵ Yet xhtanhk'ohoj wespada yunuj smunil satkanh
han,

kat yayojiloj yib'anh Edom,
hune' konhob' tz'akti'nheb'ilxa wuh han, yuh
wetantoj yinh kaw k'ul han.

⁶ Nohnajxakoj chik' b'oj xhepuh yinh yespada
Komam Yahveh,

lahan b'oj yet xhpotx'lax no' tzeh kaneluh, b'oj no'
winaj kaplaxh xahanb'alil.

Chaha'koj Komam hune' niman xahanb'al b'et
Bosra,

chub' Komam hune' niman potx'wal b'ay stx'otx'al
Edom.

⁷ Xhkamoj hej no' xol-telajil wakax, hej no' toro
b'oj hej no' tzeh wakax.^u

Chik'tajxanhe chub'kantoj tx'otx' tx'otx',
ch'okojkanoj hej xhepuh yinh hej pojoj.

⁸ Ha' hune' tz'ayik tu' b'ay xhpajnoj Komam
Yahveh,

hune' hab'il b'ay xhpajnoj Komam yinh tzet
x'utelax Sión.

⁹ Nab'a' q'olxa chub'kantoj sunil ha' nixhtej ha' ay
b'et Edom,

azufre chub'kantoj hej pojoj;

stzujluj q'a' q'a' yinh tx'otx' tx'otx' haka' stzujli
q'ol.

¹⁰ Mach xhtanhojajoy hune' tu' aq'b'alil b'oj
tz'ayikalil,

haxkam stohb'al q'inal ch'ahoj snhub'al;

xhtinhchalaxojkanoj yinh stohb'al q'inal,

matxa b'aq'inh ch'ek'ojtoj hunuj anma b'et tu'.

¹¹ Haxa b'et tu' ch'ehoj no' aq'b'al noq' b'oj no'
tx'ix utxum,

^u**34.7** *Xhkamoj hej no' xol-telajil wakax, hej no' toro b'oj hej no' tzeh wakax. Lanhan yalni yib'anhiloj heb' ya' rey, hej konhob' b'oj heb' ya' aykoj yahawoj konhob'.*

kat swatx'enoj no' hoh b'oj no' kuhnoq'^v sq'u' b'et
tu'.

Smale' Komam Yahveh tx'otx' yinh scordel
lektahomtoj tzetet;

b'oj yinh snivel tanhtzehomiloj tzetet yinh kaw
k'ul.

¹² Matxa hunuj konhob' b'ay ch'okoj ya' rey
yahawoj,

haxkam ch'ilaxojiloj sunil tzet aykoj yul sq'ab sunil
mak aykoj yahawoj konhob'.

¹³ Xhch'ib'ojkanh te' tx'ix yul hej spalacio;
te' tx'ixla telaj b'oj hej komon telaj xhch'ib'ojkanh
yul hej konhob' kawxeb'ilkoj speyab'il.

Haxa no' xol-telajil noq' haka' no' oj ch'apnoj ehoj
b'et tu',

sq'u'xa no' avestruz chub'kankoj.

¹⁴ Hunxa ch'ehoj no' howla noq' ay yul desierto
b'oj no' hiena,

chawte' no' xol-telajil kaplaxh hej yetb'i;
b'et tu' ch'ehojpax pixan kamom ch'ek' aq'b'alil;
^way b'ay chuh sxewoj b'et tu'.

¹⁵ B'et tu' swatx'e' no' aq'b'al noq' sq'u',
xnhanoj no' kat spajoj no' yuh yelajtij yunin no',
shunb'a'koj no' yuh stanhenoj no'.

B'et tu' syamb'a'paxkoj sb'ah no' ch'ik lohom
kamnaj noq',

hun ch'ehoj hunun no' winaj b'oj no' ix.

^v34.11 *no' kuhnoq'* Mach kaw stxumlax yinh kaw k'ul tzet-taj
noq'al no' ch'al-lax yinh hune' versículo ti'.

^w34.14 *b'et tu' ch'ehojpax pixan kamom ch'ek' aq'b'alil* Lilit, ha'
sb'ih hune' demonio yinh hebreo, ch'al-laxi ta ix hune' tu'.

¹⁶ Ilwejk'anab' tzet chal yum Komam Yahveh, a'wej leer:

Sunil no' noq' xhyamojkoj, lapan ay yetb'i no' hunun, haxkam hakti' yalni Komam Dios, syamb'a'koj Komam no' yuh sxob'al sti'.

¹⁷ Xax syeh Komam tet no' b'aytaj ch'ehoj no' hunun,

ha' Komam xyeni b'aytaj ch'ek' stx'otx' no'; chetnhe' no' stx'otx' sunilb'al q'inal, b'et tu' ch'ehoj no' yinh stohb'al q'inal.

Sk'ulch'anil chila' konhob' Sión

35 ¹ Stzalahojkanh desierto b'oj tx'otx' tajinh tx'otx',

xhnohojkoj tzalalal yinh, haxkam tx'otx' mach k'ul-la tx'otx'oj, sxumakloj tx'otx' haka' te' haq'b'al.

² Sxumakloj, kat ya'noj tzalahoj sk'ul, ch'awoj yuh tzalalal.

Lahan sk'ulch'anil chub'kaniloj tx'otx' b'oj tx'otx' Líbano;

k'ulch'anxa chub'kaniloj haka' witz Carmelo b'oj Yak'alil sti' ha' ha' yet Sarón.

Sunil mak ch'ilnoj sq'aq'al smay Komam Yahveh, ch'elwanoj Komam Dios.

³ A'wej yip mak xax paxiloj yip yuh xiwkilal, a'wej yip mak matzet chuh yuh xiwkilal.

⁴ Alwej tet anma chuntal ta chitij yanma yinh, mach hojab' xiwi, haxkam yulujxa kol-laxoj yuh sDiosal,

kat yanojayoj Komam sya'tajil yib'anh yenemigo, haka' yetwanoj ay schani heb' naj.

⁵ Yet tu' xhajlohojtoj sat mak tz'op,
kat yab'enojkanh mak chakanh,

⁶ Ch'ek'ojkanh mak kotxlanhe yek'i,
kat yawojkanh yuh tzalalal mak maxhtik'a chuh
stzoteli;

ch'ahojiloj ha' ha' yul desierto,
hamanxanhe yelojkantoj ha' ha' b'ay tx'otx' tajinh
tx'otx'.

⁷ Ha'lajxa chub'iloj b'ay tajinh,
ch'ahojiloj snuq' ha' ha' sat tx'otx' tajinh tx'otx'.
Ch'ahojiloj te' ah b'oj te' papiro b'ay ch'ehajoj no'
xol-telajil noq' haka' no' oj.

⁸ B'et tu' xhwatx'elaxojtoj hune' niman b'eh,
kat yal-laxoj yinh: «B'eh xikiltaj yeyi», xhinahoj
yinh.

Mak mach tx'ahtx'eb'iloj sb'ah yuh,
mach chuh yek'oj yul hune' b'eh tu';
mach ch'ek'oj mak xhpalk'on swi'ehal b'et tu'.

⁹ Matxa hunuj no' b'alam ch'ehoj b'et tu',
matxa no' howla noq' ch'ek'ojtoj b'et tu'.
Hanhk'anhe anma kolb'ilxahiloj chuh yek'oj yul
b'eh tu'.

¹⁰ Xhmeltzohojtoj anma kolb'ilxahiloj yuh Komam
Yahveh;

xhb'itnoj tzalalal yet ch'okojtoj b'et Sión,
hune' corona yet tzalalal ch'okoj yinh swi'.
Xhnachahoj tzalalal yuh, saq'al chila',
matxa ch'oq'oj, matxa chila' b'isk'ulal.

X'ok ya' Senaquerib yaha'koj howal yinh Judá*(2 R. 18:13-37; 2 Cr. 32:1-19)*

36 ¹ Yet 14 hab'ilxa yoktoj ya' Ezequías reyál, ha' tu' xb'eyk'oj ya' Senaquerib sreyal Asiria yanojkoj howal yinh sunil hej skonhob'al Judá kawxeb'ilkoj speyab'il, xetnhenkanoj ya'. ² Haktu' xuh yanitoj ya' sreyal Asiria tu' ya' aykoj yahawoj konhob' b'oj hun tenan heb' naj soldado, yunhe stoh heb' naj yanojkoj howal yinh ya' rey Ezequías b'et Jerusalén; hat x'el heb' naj b'et Laquis. Hat xwatx'ekoj sb'ah heb' naj yinh howal sq'axepal b'ay canal ch'initoj ha' ha' ch'ayiloj yul hune' b'ay ch'etxi ha' ha' yib'anhatoj tu', hune' b'ay stx'ahlax q'ap q'ape. ³ Ya' Eliaquim sk'ahol ya' Hilcías yahaw yekoj yinh palacio, ya' Sebna stz'ib'nhen hej te' hum b'oj ya' Joa sk'ahol ya' Asaf stz'ib'nhen hej tzetet ch'ek'toj yinh sq'inal konhob', ha' heb' ya' x'eltij chanoj heb' naj. ⁴ Xalni ya' aykoj yahawoj konhob' tu' tet heb' ya':

—Alwej tet ya' Ezequías yinh hakti': Hakti' yalni ya' sreyal Asiria kaw ay yelapnojal yeyi: ¿Mak yinh aykoj skawxob'al hak'ul? ⁵ ¿Ham hawalni ta xhk'ojoj hatzoti' yinh wohtajb'al b'oj yinh yip hun tenan hinsoldado ti' han? ¿Mak aykoj hawetb'ihøj yuxin chawikanh hab'ah winh han? ⁶ Yinh kaw yeli, xhwil han ta yinh Egipto xhkawxi hak'ul. Lahan Egipto tu' b'oj hunuj te' ah nab' tz'itan b'ay mach chuh skawxi kok'ul, haxkam yet ay mak xhq'ehi yinh te' xhpax tz'itna te', xhtoh te' yul koq'ab' kat kolahwi yuh te'; haktu' yekoj Egipto b'oj ya' faraón sreyal tu' tet sunil mak xhkawxi sk'ul yinh. ⁷ Ta

chawal wet han: “Yinh YA' Yahveh koDiosal aykoj skawxob'al kok'ul han”, ta kachi, ¿tom mataj ha' YA' tu' xawiloj spixan xin Ezequías, yet xawetantoj sunil hej lugar b'ay xhaq'elax YA' b'oj b'ay ch'alaxkoj xahanb'al tet YA', xawalni tet Judá b'oj tet Jerusalén ta hanhk'anhe yib'anh hune' b'ay ch'ahtoj xahanb'al ay b'et Jerusalén ti' chuh yanikoj anma sxahanb'al? ⁸Ti'nanh xin, watx'e hunuj halahk'ulal b'oj ya' wahaw sreyal Asiria han; xhwaha' kab'oj mil no' cheh tawet han ta chawaloj heb' naj winaj ch'inik'oj no'. ⁹Waxamkami aykoj Egipto hawetb'ihoj, heb' naj soldado ch'inik'oj no' cheh b'oj hej carro yet howal, ¿tox chach k'ojoj yinh hunuj heb' naj aykoj swi'aloj yinh heb' naj hinsoldado ti' hawalni han xin, mato hunuj schejab'lom ya' wahaw tu' q'a' mach yelapnojaj yeh han? ¹⁰Ham hawalni ta machkoj Komam Yahveh jetb'ihoj han yet chonh hul janojkoj howal tawinh ti'nanh han. Ha' kaw Komam x'alni wet han: “As akoj howal yinh hune' konhob' tu', kat hatanhtzeniloj”, xhi Komam, xhi ya'.

¹¹Haktu' xuh sta'wi ya' Eliaquim, ya' Sebna b'oj ya' Joa tet ya' aykoj yahawoj hej konhob' tu':

—Hayonh honh hachejab'lom ti' han, xhkotxum arameo han, mach chach tzotel jet yinh hebreo han, tzotelanh yinh arameo, haximwal mach chab'e anma ayatoj yib'anh peyab' ti' tzet chawala, xhi heb' ya'.

¹²Xalni ya' aykoj yahawoj hej konhob' tu':

—Matajnhe teyet b'oj tet ya' heyahaw tu' xin yatij ya' wahaw wala' hune' ab'ix ti' han, haxkam yet xhkohoynojajoj hune' konhob' ti' han, ch'ek'ojpax ya' yanma anma ayatoj yib'anh peyab' ti' teyinh. Chuluj hune' niman nhohchalal b'oj tajinhti'al

teyinh, xahelob'kantoj hetza', kat heyuk'nuj heyatxul, xhi ya'. ¹³ Lawitu' x'ah linhnoj ya' aykoj yahawoj hej konhob' tu', x'ah yaw ya', xalni ya' yinh kaw ip yinh hebreo:

—¡Ab'ewej tzet chal ya' sreyal Asiria kaw ay yelapnoj yeyi! ¹⁴ Hakti' yalni ya' rey: “Mach cheya' sub'u' heb'ah yuh tzet chal ya' Ezequías tu' teyet, haxkam mach xhk'ojoj ya' hex skolnojiløj. ¹⁵ Mach tonhehoj cheyila chalni ya' teyet ta cheyakojskawxob'al hek'ul yinh Komam Yahveh, chalni ya': Yinh kaw yeli ha' Komam Yahveh chonh kolnoj; mach ch'alaxojkoj hune' konhob' ti' yul sq'ab' ya' sreyal Asiria”, xhi ya'. ¹⁶ ¡Mach cheyab'etoj tzet chal ya' Ezequías tu'!, haxkam hakti' yalni ya' sreyal Asiria: “Jaha'wejkoj aq'ank'ulal koxol, hajwej pultah, kat heyeltij, haximwal chuh helonojsat heyuva b'oj heyigo, kat heyuk'nuj ha' ha' ch'ahtij yul heyoq' hunun hex, ¹⁷ masanto chin huluj hex wiha'toj sat hunujxa tx'otx' tx'otx' haka' heyet ti' b'ay kaw cha'te' trigo han, vino, ixim pan b'oj te' uva. ¹⁸ Mach cheya' yuluj hek'ul yinh tzet chal ya' Ezequías tu', haxkam tonhe chal ya' yet chalni ya' teyet ta chex skolo'iløj YA' Yahveh. ¿Tox ayxa hunuj sdiosal hej konhob' xhk'ojskolniløj skonhob' tet ya' sreyal Asiria xin? ¹⁹ ¿Tox xk'ojsdiosal Hamat, Arfad b'oj Sefarvaim skolniløj Samaria wet han xin? ²⁰ ¿B'aytet hunuj dios ay xol hej sdiosal hej konhob' ay sat tx'otx' tx'otx' ti' xax k'ojskolniløj skonhob' yul hinq'ab' han, yuxin cheyala ta chex skolo'iløj YA' Yahveh tu'?” xhi ya' sreyal Asiria.

²¹ Yaja' mach hunuj mak xta'wi tet ya', haxkam kachb'il heb' ya' yuh ya' rey ta mach xhta'wi heb' ya'.

²² Haktu' xuh stoh ya' Eliaquim sk'ahol ya' Hilcías, yahaw yekoj yinh palacio, ya' Sebna stz'ib'nhen hej te' hum b'oj ya' Joa sk'ahol ya' Asaf stz'ib'nhen hej tzetet ch'ek'toj yinh sq'inal konhob' yilnoj ya' rey Ezequías tu'. Hatz'b'ilkantoj xil sq'ap heb' ya' yuh b'isk'ulal yet x'apni heb' ya' yalnoj sunil tzet xal ya' aykoj yahawoj yinh hej konhob' tu'.

(2 R. 19:1-37; 2 Cr. 32:20-23)

37 ¹ Yet xab'en ya' rey Ezequías sunil hej tzetet ti', xatz'toj ya' xil sq'ap yuh b'isk'ulal, xanikoj ya' xilq'ape kaw stzako yinh, lawitu' x'oktoj ya' yul yatut Komam Dios. ² Xanitoj ya' Ezequías tu' ya' Eliaquim yahaw yekoj yinh spalacio, ya' Sebna stz'ib'nhen hej te' hum b'oj heb' ya' icham winaj xol heb' ya' sacerdote, yilnoj ya' Isaías sk'ahol ya' Amoz, ya' sprofeta Komam Dios; lapan aykoj xilq'ape kaw stzako yinh heb' ya', ³ yunhe stoh heb' ya' yalnoj tet ya': «Hakti' yalni ya' rey Ezequías: “Lahan hune' tz'ayik ti' b'oj haka' yet spitzk'ahojxa hunuj ni'an unin, yaja' matxa yip ya' mi'e; stz'ayikalil b'isk'ulal b'oj tx'ixwilal, stz'ayikalil sya'tajil hune' ti'. ⁴ ¿Xim yab'e Komam Yahveh koDiosal tzet xal ya' aykoj yahawoj hej konhob', ya' xatij ya' sreyal Asiria yet tx'oj xuh stzotel ya' yinh Komam Dios itzitzal yeyi? ¿Taxka chaha'ayoj Komam sya'tajil yib'anh ya' yuh stx'ojal xal ya' yinh Komam? Yuxin kaw xhkoq'an tawet han ta chach txahli jinh haywanh honhto xonh kankanoj ti' tet Komam Dios han”», xhi heb' ya'.

⁵ Lawi stanhk'okanoj heb' ya' xatoj ya' Ezequías tu' stzoteli, ⁶ xta'wi ya' Isaías tu' tet heb' ya': «Hakti' heyalnoj tet ya' heyahaw tu': Hakti' yalni Komam Yahveh: “Mach chach xiwkanh hawab'en tzoti'

tx'oj xal heb' naj schejab'lom ya' sreyal Asiria tu' winh han. ⁷ Chawila'k'anab'i tzet xhwub' han; xhwaha'koj hune' espíritu yinh ya' sreyal Asiria tu' han, kat yab'enojtoj ya' hune' tzet ch'al-laxoj tet, kat smeltzohojtoj ya' yul skonhob'; yaja' yet hat-xa ay ya' b'et tu', kat spotx'laxoj ya' yinh ch'en espada”», xhi Komam, xhi ya' Isaías tu'.

⁸ Yet xpaxtoj ya' aykoj yahawoj hej konhob', xilni ya' ta aykoj ya' sreyal Asiria yanojkoj howal yinh Libna, haxkam xab'ehiloj ya' ta xax paxtij ya' rey tu' b'et Laquis.

⁹ B'et tu' ay ya' sreyal Asiria tu' yet xab'eniloj ya' ta lanhanxa stoh ya' Tirhaca, sreyal Etiopía yanojkoj howal yinh ya', haktu' xuh yanitoj ya' heb' naj schejab'lom ya' yalnoj tet ya' Ezequías hunekxa: ¹⁰ «Hakti' heyalnoj tet ya' Ezequías sreyal Judá: “Mach ch'okoj Jerusalén yul sq'ab' ya' sreyal Asiria xhi haDiosal b'ay xhkawxi hak'ul tawet, yaja' mach chawa' yuluj hak'ul yinh tzet chal YA'. ¹¹ ¿Tom maxhto chawab'ekoj tzet xuh yetankantoj heb' ya' sreyal Asiria ti' hej konhob' xin, yuxin chach elojkanh hawalni? ¹² ¿Tom xk'oji sdiosal hej konhob' Gozán, Harán, Resef b'oj yik'al ya' Edén ay b'et Telasar skolniloj heb' ya' yul sq'ab' hej wichmam han xin? ¹³ ¿B'ay tu' aykoj ya' sreyal Hamat ti'nanh b'oj ya' sreyal Arfad hawalni? ¿Tzet xutuj heb' ya' sreyal Sefarvaim, konhob' Hena b'oj Iva?”», xhitoj ya'.

¹⁴ Lawi schanik'oj ya' Ezequías te' hum b'ay ayayoj hune' ab'ix tet heb' naj schejab'lom ya' sreyal Asiria tu', xilni ya' tzet chal te', x'oktoj ya' yul yatut Komam Dios, xleb'antoj ya' te' yinh sat Komam Yahveh. ¹⁵ Haktu' xuh yok ya' Ezequías tu' txahloj tet

Komam Yahveh, xalni ya': ¹⁶ «Mamin Yahveh Sunil Chuh Yuh, sDiosal Israel, hach chach ehayoj xol hej querubín, hachnhe hach sDiosal sunil konhob' ay sat yib'anh q'inal ti'; hach xawatx'e satkanh b'oj tx'otx' tx'otx'. ¹⁷ Il hin ti'nanh han Mamin Yahveh; ab'etoj tzet xhwal han. Il yinh k'ul Mamin, ilk'anab'i. Ab'ek'anab' sunil tzet xaltij ya' Senaquerib wet han, yunhe tx'oj stzotel ya' tawinh Dios Mamin itzitzal yeyi. ¹⁸ Yeli Mamin Yahveh, xax yetatoj heb' ya' sreyal Asiria tu' sunil hej konhob' tu' b'oj hej stx'otx'al. ¹⁹ Xax snhuskantoj heb' ya' ichamta stiyoxh xol q'a' q'a', haxkam mach Diosoj; anmanhe watx'enhe yinh te' te' maka yinh ch'en ch'en, yuxin xetatoj heb' ya'. ²⁰ Ti'nanh xin Mamin Yahveh, hach koDiosal han, kolonhiloj yul sq'ab' ya' sreyal Asiria tu' han, yunhe yohtajnheniloj sunil anma ay sat yib'anh q'inal ti' ta hachnhe Yahveh hach», xhi ya'.

²¹ Haktu' xuh yanitoj ya' Isaías profeta, sk'ahol ya' Amoz al-laxoj tet ya' Ezequías tu':

—Hakti' yalni Komam Yahveh sDiosal Israel yinh tzet xaq'an wet yinh ya' Senaquerib, sreyal Asiria han. ²² Hakti' yalni Komam yinh ya' Senaquerib:

Chach stzeyeh ix q'opoh ah Sión,
haxkam kaw chach syah ix, ix maxhto hunuj winaj
ch'ek' yinh.

Ewantajnhе syum ix k'ulch'anla Jerusalén swi' yinh
hasat yet chach elkanojkanh.

²³ ¿Mak yinh xach b'ahwahi, xach tzotel tx'oj yinh
hawalni?

¿Mak yinh xach pohli, xawanikoj hamay yuh
halolo'al?

Yinh Komam sDiosal Israel xikiltaj yeyi.

24 Heb' naj hachejab'lom xawatij hin sb'aha' hayin
Yahveh hin ti' han, xawalni:

“Xwetnhekanoj sunil q'eb'tajlaj nahat yekanh yuh
sunil hej hincarro yet howal han;

xin ahtoj swi'laj hej witz nahat yekanh han,
yib'anhtokanatoj q'eb'tajlaj Líbano.

Xwik'oj hej te' tzis q'a' nimejalto han b'oj te' tz'isis
q'a' k'ultu.

Nahat-ta xin ahkanapnoj swi'laj witz q'a' nahat
yekanh han,

xin b'eyatoj xol hej q'eb'tajlaj q'a' mujan han.

25 Hayin ti' han, tx'ihalk'a hej oq' xin watx'e han,
xwuk'ni ha' ha' yul han.

Xwaytoj woj yul hej ha' niman ay b'et Egipto han,
xtanhkantoj ha' sunil”, kachi.

26 Yaja', ¿tom maxhto mak ch'alni tawet ta
ayxatik'ahiktoj sunil hej tzetet ti' yul
hin-nab'al yet payxa hayin Yahveh hin ti'
han?

Payxatik'a ayiktoj yul hin-nab'al han ta ch'ek'ojtoj
hune' ti', ti'nanhto chija' sb'ah.

Hayin xwal han ta chaweta'toj hej konhob'
kawxeb'ilkoj speyab'il, sq'alxanhe
chawaha'kanoj.

27 Yuxin xpaxiloj yip hunq'ahan konhob' tu',
x'ok-kanoj xiwkilal yinh, matxa stxumchakanoj
yuh tzet wal yuten sb'ah.

Mach ninoj yip haka' te' nixhtej telaj, lahan b'oj te'
yaxla wolte'.

Lahan hej konhob' tu' b'oj hej telaj ch'ahiloj swi'laj
nhah, maxhtotik'a nimejoj, kat stajiloj.

28 Hach wohtaj han, wohtaj sunil tzet chawuh han.

Wohtaj han ta xtit lemna chawil winh han.

²⁹ Yuh lemantij chawil winh han b'oj yuh chawakoj hamay,
xhwaha'koj yet hati' han, kat wanojiktoj hunuj
ch'en lokob'al yul hatxam han,
kat hach hin meltzonojtoj yul b'eh b'ay xka hatit han», xhi Komam.

³⁰ »Xalnipax ya' Isaías tu' tet ya' Ezequías:

«Ha' hune' ti' xhyenojiloj tawet ta yel tzet xhwal tawet ti' han:

Hanhk'anhe tzet tonhe xhch'ib'ojkanh sat tx'otx' tx'otx', ha' chelob' hune' hab'il ti';

yinh skab' hab'il, ha'tik'apax tzet tonhe ch'ahiloj yinh te' hinhat xkan sat tx'otx' tx'otx', ha' chelob'paxoj;

wal yinh syox hab'il, cheyaha'ayoj hetz'unub', kat heyinojkanh sat;

chemunlanhe' heyuva, kat helonoj sat.

³¹ Maktaj xkolcha b'et Judá ti',

maktaj xax elkanh tet howal,

cha'aytoj sxe' haka' te' te', kat satnoj.

³² Haxkam maktaj xax kolchahi, ch'elojtoj b'et

Jerusalén ti' yunhe spohchahojiloj,

b'et witz Sión ti' x'eltoj mak mach xkami.

Yuh kaw chex woche han, yuxin xhwub' hune' ti' hayin Yahveh hin ti' han,

Sunil Chuh Wuh han, xhi Komam.

³³ »Yuxin hakti' yalni Komam Yahveh yinh ya' sreyal Asiria:

“Mach ch'okojtij soldado ya' b'et Jerusalén ti', mach hunuj sflacha ya' chaha'iltoj yinh.

Mach stxolb'a' sb'ah heb' naj soldado b'oj spahb'al
 lanza yinhtaj spultahil konhob'
 b'oj mach swatx'e'koj heb' naj sq'och yinh
 speyab'il.

³⁴ Yultik'a b'eh b'ay xhka yuluj ya', hat-tik'a
 xhmeltzohojpaxtoj ya',
 mach ch'okojtij ya' yul hune' konhob' ti'", xhi
 Komam Yahveh.

³⁵ Yuh wa'ni elwanoj hinb'ah han b'oj yuh ya'
 David hinchejab'lom han,
 chin kolo' hune' konhob' ti' han, kat hintanhenoj
 han, xhi Komam», xhitoj ya' Isaías.

³⁶ Hatik'atu' xb'eyk'oj yángel Komam Yahveh
 spotx'o' 185 mil heb' naj asirio tu' b'ay ch'ehayoj heb'
 naj soldado. Yuxin, haxa yet xsajb'iloj xk'aykaniloj
 sk'ul heb' ya' yilni ta b'ejankantoj hej kamom.

³⁷ Haktu' xuh smeltzokantoj ya' Senaquerib sreyal
 Asiria tu' b'et Nínive; b'et tu' xkankanoj ya'. ³⁸ Hune'
 tz'ayikalil, yet lanhan shaq'en ya' Senaquerib ich
 sdios Nisroc, yul yatut ich dios tu', xb'eyk'oj heb'
 naj sk'ahol ya' spotx'nojtoj yinh ch'en espada: naj
 Adramelec b'oj naj Sarezer; lawitu' x'elkanojkanh
 heb' naj, xtoh heb' naj yeb'anojtoj sb'ah b'et Ararat.
 Haxa naj Esar-hadón sk'ahol ya' x'ok-kanoj reyal
 shelb'aloj.

**Xanhte Komam Yahveh ya' Ezequías
yinh hune' yab'il kaw tx'oj**

(2 R. 20:1-11; 2 Cr. 32:24-26)

38¹ Yinh hunq'ahan tz'ayik tu', kaw tx'oj xuh yok hune' yab'il yinh ya' Ezequías, yuxin xb'eyk'oj ya' Isaías profeta, sk'ahol ya' Amoz yila' ya', xalni ya' tet ya': «Hakti' yalni Komam Yahveh: “Akoj sunil hej tzetet yinh stxolal xol hafamilia, haxkam matxa chach watx'oj, chach kamoj”», xhi Komam.

²Haktu' xuh smeltzoniktoj sb'ah ya' Ezequías tu' sat b'itz'ab', x'ok ya' txahloj tet Komam Yahveh, ³xalni ya': «Kaw chin q'an tawet han Mamin Yahveh, ta chanatij tzet chuh wa'ni q'ana' hinb'ah tawet yinh sunil wanma han, maxhtik'a chach wakanoj han; mach ninnoj stx'ojal ch'ilchahiloj winh han, xhwuh sunil tzet chawoche han», xhi ya'; haktu' xuh yok ya' rey tu' oq'oj yinh machnhe hanik'oj.

⁴Lawitu' xulpax stzoti' Komam Yahveh tet ya' Isaías, xalni Komam: ⁵«Okanhtoj hunekxa, kat hawalni tet ya' Ezequías: “Hakti' yalni Komam Yahveh sDiosal ya' David hawichmam: Xwab'etoj tzet xaq'an wet han, xwil hawoq'il han; xhto waha' 15 hab'ilxa haq'linal han. ⁶Chach hinkolo'iloj b'oj hune' konhob' ti' yul sq'ab' ya' sreyal Asiria han. Chin kolo' hune' konhob' ti' han. ⁷Ha' hune' ti' xhyeniloj tawet yuh Komam Yahveh ta yeli chub' Komam hune' tzet xta'wekoj yib'anh tawet: ⁸Chin meltzo' lahunheloj el hune' yenhel ch'en reloj^x b'ay ch'il-lax hora yinh tz'ayik yet ya' Acaz ti' han”», xhi Komam.

^x38.8 *ch'en reloj* Escalera hune' reloj ti'.

Haktu' xuh smeltzo lahunh el hune' yenhel ch'en
reloj b'ay ch'il-lax hora yinh tz'ayik tu'.

**Sb'it ya' Ezequías yuh yanikoj
ya' smay Komam Dios**

⁹ Yet x'anhcha ya' Ezequías sreyal Judá yinh yab'il
x'ok yinh, xanihayoj ya' hune' b'it ti':

¹⁰ «Xwaktoj yul hin-nab'al han, xwalni han:

“Yet kaw lanhanto wochen hinq'inal han, kat
hinmeltzohojna han,

chin toj b'ay ch'apni kamom han,

matxa xhwila' yaq'b'ilxa hinq'inal han”, kinchi
han.

¹¹ Xwal han ta matxa xhwila' Komam Yahveh xol
anma sat tx'otx' tx'otx' ti' han.

Matxa hunuj mak xhwila' xol anma ay sat yib'anh
q'inal ti' han.

¹² X'ilaxkaniloj hinq'inal han, xek'laxkanoj b'ay
chin ehayoj han,

lahan x'utelaxkanoj b'oj spat heb' ya' tanhehom
kaneluh.

Lahan xuh sk'uplax hinq'inal b'oj yet sk'upniloj ya'
chemlom tx'al tx'al yinh te' chemb'al han,

yinh-nhe ha' mataj chawiloj hinq'inal han.

¹³ Ch'ah waw^y aq'b'alil yuh sya'il han,

kochenhe ay hunuj no' b'alam lanhan sjonhnikantoj
sunil hinb'ajil han.

yinh-nhe ha' mataj chawiloj hinq'inal han.

¹⁴ Chin awi haka' chute no' latz'lanh b'oj no' grulla
han,

^y38.13 *Ch'ah waw* Mach kaw stxumlax tzet choche yala'iloj
hebreo b'et ti', ay mak ch'alni ta hakti' chaliloj: xwechma han.

lahan hink'ajwi b'oj no' palamuxh han.
 Xax tib'ayiloj wuh hint'anhxikanh satkanh han;
 ch'ek' ya' wanma han Mamin Yahveh, kolwahanh
 winh han.

¹⁵ Yaja' matzet chin tz'aj wala' han, ha' kaw
 Komam x'alni wet han, chub' Komam hune'
 tu'.

Xtokanoj hinwayanh^z yuh sya'il wanma han.

¹⁶ Komam Dios ch'uni hunq'ahan tzetet ti',
 haxkam hayin hun cha' YA' hinq'inal han.
 Hach xawa' hinkawilwalil han, xawa'ni hinq'inal
 hunekxa han.

¹⁷ Ilwejk'anab'i, aq'ank'ulalxa weh han, matxa
 ya'oj wanma han.

Xin hakoliloj tet ich holan b'ay ch'alaxaytoj kamom
 han,

xawa'ni nimank'ulal yinh sunil hinmul han.

¹⁸ B'ay ch'apni kamom, mach chuh ya'ni
 yuch'antiyoxh tawet,
 mach chuh yanikoj kamikal hamay;
 mak xax toh b'ay ch'apni kamom, matxa chuh
 yalni ta chawuh tzet chata'wekoj hawib'anh.

¹⁹ Hanhk'anhe mak itzitzal yeyi,
 ha'nhe chuh yanikoj hamay haka' hin ti' han.
 Chal mame mi'e tet yuninal ta chawuh tzet
 chata'wekoj hawib'anh.

²⁰ ;Komam Yahveh chin anhtenoj han!
 Yuxin xhkotzinha' hej tzetet b'ay ch'eltoj b'it han,

^z38.15 *Xtokanoj hinwayanh* Nank'ulal chin b'elwoj han, hakti' yeyoj yinh hebreo.

kat kob'itnoj yul yatut Komam Yahveh sunilb'al
koq'inal han.

²¹ Yalnaj ya' Isaías tu' tet heb' naj schejab'lom ya'
Ezequías:

—«Iwejtij ninnoj te' tajinh higo kilb'iltoj, kat
heyantikoj te' yib'anh hune' yab'il tx'oj tu', kat
swatx'oj ya'», xhi ya'.

²² Haktu' xuh sq'amb'en ya' Ezequías tu' tet ya'
Isaías:

—¿Tzet xhyenjojiloj wet han ta yeli chin toj b'ay
yatut Komam Yahveh han?, xhi ya'.

Xchah ya' Isaías hunq'ahan heb' naj speto Babilonia

(2 R. 20:12-19; 2 Cr. 32:27-31)

39 ¹ Yinh hunq'ahan tz'ayik tu', xatoj ya'
Merodac-baladán sreyal Babilonia hunq'ahan
te' hum b'oj sab'ehal tet ya' Ezequías, haxkam
xab'ehiloj ya' ta xtik'a tx'ojb'ikanh sk'ul ya', yaja'
xax watx'ikanh ya'. Sk'ahol ya' Baladán yeh ya'
Merodac-baladán tu'. ² Kaw xtzalah ya' Ezequías tu'
yinh heb' naj, xyeni ya' sunil sq'alomal ayiktoj yul
yatut tet heb' naj. Xyeh ya' ch'en oro tet heb' naj,
ch'en plata, hej te' te' kaw xuq' sam b'oj hej k'ul-la
perfume, b'ay xhk'ub'a ya' hej sch'en yet howal b'oj
sunil tzet k'ub'ab'iltoj yuh ya' b'et tu'. Xyekanoj ya'
sunil tzet ay yul spalacio tet heb' naj b'oj sunil hej
q'alomal ay yul konhob' b'ay aykoj ya' reyal. ³ Haktu'
xuh stoh ya' Isaías profeta yilnoj ya' rey Ezequías tu',
xq'amb'en ya' tet ya':

—¿B'ay speto hunq'ahan heb' naj winaj tu'? ¿Tzet xulk'uj heb' naj yala' tawet?, xhi ya'.

Xta'wi ya' Ezequías tu', xalni ya':

—Nahat speto heb' naj, ah Babilonia heb' naj, xhi ya'.

⁴Xq'amb'empax ya' Isaías tu':

—¿Tzet-taj xayeh tet heb' naj yul hawatut ti'?, xhi ya'.

Xta'wi ya' Ezequías tu':

—Xil heb' naj sunil tzet ay yul watut ti' han, xin yekanoj sunil hej q'alomal k'ub'ab'ilotj wuh tet heb' naj han, xhi ya'.

⁵Haktu' xuh yalni ya' Isaías:

—Ab'e tzet chal Komam Yahveh Sunil Chuh Yuh:

⁶“Ch'apnoj stz'ayikalil b'ay ch'ilaxojkantoj sunil tzet ayiktoj yul hawatut ti' b'et Babilonia b'oj sunil q'alomal k'ub'ab'ilkantoj yuh heb' ya' hawichmam, masanta ti'nanh; matxa ninnoj tzet xhkanojkanoj.

⁷Ch'ilaxojpaxtoj haywanhoj hawik'al, yunhe yokoj eunucohal b'ay spalacio ya' sreyal Babilonia”,^a xhi Komam, xhi ya'.

⁸Haktu' xuh yalni ya' Ezequías tu' tet ya' Isaías:

—Kaw k'ul tzet chal Komam Yahveh ti' wet han, xhi ya'. Haxkam ch'ek' yinh snab'al ya', ta yulb'al sq'inal ya', mach ninnoj howal ch'alaxojkoj, ch'okoj aq'ank'ulal.

^a39.7 Sunil sq'alomal Judá ti', ch'ilaxojtoj b'et Babilonia, yaja' mataj yuh ta ay hunuj smul ya' Ezequías xakoj, haxkam tzet ayayoj yinh hune' capítulo ti', x'ek'toj yalanhto capítulo 36 b'oj 37.

Cha' Komam Dios yaq'lob'al sk'ul skonhob'

40 ¹ Xal Komam Dios: «A'wej yaq'lob'al sk'ul hinkonhob' han, a'wej yaq'lob'al sk'ul», xhi Komam.

² K'ulch'an cheyute hetzotel tet Jerusalén, kat heyalni ta xax apni stz'ayikal b'ay ch'el chejab'lomal; xax ya' tanhoj sunil hej stx'ojal, kayel el xtanhtze smul yuh Komam Yahveh.

³ Ay hune' yul nuq'e ch'alni yinh kaw ip: «Watx'ewejtoj hunuj b'eh yul desierto tet Komam Yahveh; toholb'anhewejtij hunuj niman b'eh b'ay tx'otx' tajinh tx'otx' tet koDiosal.

⁴ Nohtzewej hej yak'alil sti' ha' ha', ak'alnhelaxojab'toj sunil hej witz b'oj hej wonhan, toholb'anhelaxojab' hej tx'otx' ixanla tx'otx', kat yak'alnhelaxtoj.

⁵ Haktu' chuh syenoj Komam Yahveh sq'aq'al smay, kat yilnoj sunil anma. Ha' kaw Komam Yahveh x'alni», xhi.

⁶ Ay hune' yul nuq'e ch'alni: «Awanh yinh kaw ip», xhi.

Xin ta'wi han: «¿Tzet yetwanoj ay walni yinh kaw ip han?», kinchi han.

«Alah ta sunil anma lahan b'oj nixhtej telaj; lemb'il xhtanhayoj sk'ulch'anil haka' sxumakil hej te' haq'b'al ay xol telaj.

⁷ Xhtajiloj telaj, kat smotx'ahayoj sxumakil, yet
 ch'ek'toj sxob'al sti' Komam yib'anh.
 Yinh kaw yeli, lahan sunil anma b'oj nixhtej telaj.
⁸ Xhtajiloj telaj, kat smotx'ahayoj sxumakil,
 wal stzoti' Komam Dios, ch'ehojk'oj yinh stohb'al
 q'inal», xhi wet han.

⁹ Sión, ahanhtoj schunhkulta hunuj witz nahat
 yekanh, kat hawinikanh yul hanuq',
 kat hapujb'ank'oj hune' ab'ix kaw k'ul.
 Mach chach xiw hawinikanh yul hanuq' Jerusalén.
 kat hawalnik'oj tet skonhob'al Judá:
 «Ay heDiosal la», kachi.

¹⁰ Chul Komam Yahveh Jahaw b'oj skanhil smay;
 kaw ay yip chuh yok Komam yahawiloj,
 sunil mak ch'ok-kantoj yalanh schejb'anil YA'.
 Ilwejk'anab'i, lanhan stit Komam b'oj tzet xchah
 spajoj, tzet schah YA' stoholoj b'ab'el sataj
 YA'.

¹¹ Lahan chuh yul Komam b'oj hunuj ya' tanhehom
 kaneluh,
 laq'b'il nixhtej tz'ul kaneluh yuh, laq'b'ilkoj no'
 stxam sk'ul ya' yuh,
 kaw manyatajnhe sb'eytzen ya' no' lanhanto
 spitzk'a nixhtej yunin.

Kaw nimej yelapnojal yeh sDiosal Israel

¹² Mach mak xax malen ha' mar yuh sq'ab',
 mach mak xax malen satkanh yuh sk'uchub'.
 Mach mak ohtajnje hantaj yalil tx'otx' tx'otx';
 mach mak xax malen hantaj yalil hej witz b'oj hej
 wonhan.

¹³ Mach mak ohtajnhe tzet ch'ek'aytoj yinh yanma
Komam Yahveh;

mach mak chuh skuyni Komam, mach mak chuh
yalni tet YA' tzet chuh YA'.

¹⁴ Mach mak chuh yalnitoj tet Komam tzet chuh
YA', yunhe stxumnihiloj YA' hej tzetet.

Mach mak xhyeni tet Komam yunhe yuni YA' tzet
yetwanoj ay yulaxi;

mach mak x'a'ni yohtajb'al Komam, mach mak
xkuyni Komam yinh tz'ajank'ulehal.

¹⁵ Haka' hunuj t'ulan ha' ha', haka' hunuj b'utan
sq'al pojoj,

haktu' yekoj sunil hej konhob' tet Komam.

Haka' yalil hunuj b'utan pojoj kaw kok', haktu'
yekoj hej isla tet Komam.

¹⁶ Mach xhk'uxan-ni no' noq' ay b'et Líbano yinh
yok no' xahanb'alil tet Komam;

mach xhk'uxan-ni sunil Líbano yunhe snhuslaxtoj
si'al.

¹⁷ Mach ninoj tzet chaliloj sunil hej konhob' tet
Komam;

mach ninoj yelapnojal yekoj yul sat YA',
haka'tik'a matzet, haktu' chutekoj YA'.

¹⁸ ¿Mak yinh chelahb'akoj Komam Dios?

¿Tzet tiyoxhal b'ay chuh helahb'anojkoj Komam?

¹⁹ Hunuj ya' watx'ehom hej tzetet yinh sq'ab',
swatx'ehayoj ya' hunuj tiyoxh,

haxa hunuj naj xhmunlanhen hej ch'en oro mato
plata,

haxa naj xhpichnitoj tiyoxh tu' yinh oro,

kat swatx'enayoj naj ch'en cadena plata yuh
yanikoj naj yelawoj tiyoxh tu'.

²⁰ Wal mak meb'a', say hunuj te' te' mach xhq'atoj, kat yinitoj te' tet ya' xhwatx'en tiyoxh yinh te' te', kat swatx'enayoj ya' hunuj tiyoxh kaw k'ul stz'onhi.

²¹ ¿Tom mach heyohtajoj hex ti'? ¿Tom maxhto cheyab'e yal-laxi?

¿Tom mach x'al-lax teyet yet yalanhto tu'?

¿Tom maxhto chetxumiloj yet-taxtik'a xwatx'i sat yib'anh q'inal?

²² Hat tz'onhan Komam yib'anh setselal tx'otx' tx'otx',

haka'nhe tziltzil yilnihaytij Komam anma sat tx'otx' tx'otx';

ha' Komam xhleb'antoj satkanh haka' hunuj q'ap q'ape,

kat swatx'enkanh Komam haka' hunuj pat b'ay ch'eh anma.

²³ Ha' Komam ch'iniloj skanhil smay heb' naj ay yelapnojal yeyi,

kat stanhtzenkaniloj YA' heb' naj aykoj yahawoj sat tx'otx' tx'otx'.

²⁴ Lahan heb' naj b'oj nixhtej te' lanhanto stz'unlaxi,

nixhtej kaw lanhanto yanihaytoj sxe' yul tx'otx',

maxhtotik'a ch'ek'toj xob' sti' Komam yib'anh, kat stajnaløj,

kat yilaxkantoj yuh kajxuchkum haka' te' tajinhla ch'im.

²⁵ Sq'amb'e Komam xikiltaj yeyi:

¿Mak yinh chuh hin helahb'ankoj han?

¿Mak hunuj lahan b'oj hayin han?, xhi Komam.

²⁶ T'anhxanhwejkanh satkanh, kat heyilni, ¿mak xwatx'en sunil hunq'ahan tzetet ti'?

Ha' Komam stxolb'an hunun tx'umel, yohtaj YA'
sb'ih hunun.

Kaw nimejal skanhil smay Komam, kaw ay yip YA',
mach hunuj tx'umel tu' xhk'aytoj.

²⁷ ¿Tzet yuh xin chawala Jacob ta mach chach yil
Komam Yahveh?

¿Tzet yuh chawala Israel ta xax hach toh nahul yuh
Komam yinh yuni st'inhanil tawinh?

²⁸ ¿Tom maxhto heyohtajoj? ¿Tom maxhto b'ay
cheyab'ekoj?

Itzitzalnhetik'a yeh Komam Yahveh yinh stohb'al
q'inal,

ha' Komam xwatx'en sunil sat tx'otx' tx'otx'.

Mach xhpaxiloj yip Komam, mach sikiloj YA';
mach mak xhk'oji smalen hantaj yohtajb'al Komam.

²⁹ Ha' Komam ch'a'ni yip mak sikinajxa,
kat ya'ni YA' yaq'b'ilxa yip mak xax paxiloj yip.

³⁰ Somanta heb' naj tzehtaj sikitoj, kat spaxiloj yip
heb' naj;

somanta heb' naj q'a' ay yip xhlektahi, kat yayk'ay
heb' naj;

³¹ Yaja' wal mak aykoj skawxob'al sk'ul yinh
Komam Yahveh,

chiha' yaq'b'ilxa yip, xhlupwuj haka' hej no' t'iw;
ch'anhewoj, yaja' mach xhpaxojiloj yip, xhb'elwoj,
yaja' mach sikojtoj.

Chaha' Komam Dios yaq'lob'al sk'ul konhob' Israel

41 ¹ Matzet cheyala hex konhob' ay sti' ha' mar.
Kanh yeh cheyute heb'ah. Hitzanhwejtij,
yunhe kotzotel yib'anhiløj hune' ti';

xhkoyamb'a'koj kob'ah yuh jalni tzet xhtanhojkanoj
hune' ti'.

² Hayin xwa' tij ya' rey yetk'ulal b'ay ch'ahiloj
tz'ayik han,^b ya' tonhetik'a ch'i'wa yinh
howal.^c

Hayin xhwakoj hej konhob' yul sq'ab' ya' han,
chin chani yinojayoj sb'ah heb' ya' rey tet ya' han.
Haka' pojoj chukanayoj heb' naj soldado yuh
yespada ya';

yarco ya' xhpujb'antoj heb' naj haka' te' ch'im.

³ Stzumb'e ya' heb' naj, yaja' matzet ch'utelax ya',
waxamkami mach yohtajoj ya' tx'otx' tx'otx' b'ay
xhb'elwi.

⁴ ¿Mak x'uni hune' ti'?

¿Mak stxolb'ankanoj sunil tzet ch'ek'ojtoj yinh
sq'inal hunun majan anma yet-tax yalanhto
tu'?

Hayin Yahveh hin ti' han, hayin-nhe Dios hin han.
Hayin ti' b'ab'el hin han b'oj slahwob'al.

⁵ Xil hej konhob' ay sti'laj ha' mar, xnohkankoj
xiwkilal yinh;

xhb'ilikanoj sunil hej konhob' nahat yetoj, lanhan
shitzkoj, yulxa.

⁶ Skol hunun mak yet anmahil,

kat yalni tet yuxhtaj ta chitij yanma yinh.

⁷ Ya' hosom te' ch'a'ni yip ya' xhwatx'en hej tzetet
yinh ch'en plata b'oj oro;

^b41.2 Lanhan yalni yib'anhiloj ya' Ciro sreyal Persia.

^c41.2 *ya' tonhetik'a ch'i'wa yinh howal.* Komam Dios ch'awten ya' yinh sk'ulch'anil sk'ul yunhe yuni ya' sk'ulal.

ya' xhchak'ni ch'en metal yuh martillo, ha' ya'
 ch'a'ni yip ya' ch'anikoj ch'en yunque, chalni
 ya' tet ya':

«Kaw k'ul chawute hahunb'an ch'en», xhi ya'.
 Lawitu' kat spahnikoj ya' slawuxhal stiyoxh tu'
 yunhe mach ch'ayk'ayi.

⁸ Wal hach Israel, hach hinchejab'lom han,
 hayin xach hinsik'le han Jacob,
 yik'al ya' wamigo Abraham han.

⁹ Hayin xach witij hat-ta b'ay xhkachnakanoj tx'otx'
 tx'otx' han,
 nahat-ta xach witij han, xwalni tawet han:

«Hach hinchejab'lom han, hayin xach hinsik'le han;
 mach xwiloj hinsat tawinh han.

¹⁰ Yuxin mach chach xiwi, ayinkoj hawetb'ihoj han;
 mach chach xiwkanh, haxkam hayin hin haDiosal
 han.

Hayin xhwa' hawip han, chach hin kolo' yinh
 stohb'al q'inal han,
 chach hintzab'a' yinh sk'ulal chuh hinwatx' q'ab'
 han.

¹¹ Sunil mak aykoj showal tawinh,
 stx'ixwojkanojkanh, kat yelojkanoj spixan;
 mak ch'inikanh sb'ah tawinh, kaw k'ul chuh
 stanhojkaniloj sunil.

¹² Chasaya' maktaj hawenemigo, yaja' matxa
 xhnachahoj hawuh;
 maktaj ch'anikoj howal tawinh, haka'tik'a matxa
 tzet.

¹³ Haxkam hayin Yahveh hin ti' haDiosal han,

hayin tza'b'nhe hawatx' q'ab' han, kat walni tawet
han:

“Mach chach xiwi, hayin chach hinkol han”, kinchi
han.

¹⁴ Chal Komam Dios: «Waxamkami lahan-hachnhe
b'oj no' tzojoy skonhob' ya' Jacob, mach
chach xiwi;

waxamkami kaw tz'uliknhe konhob' Israel,
yaja' hayin chin kol han, xhi Komam Yahveh,
sDiosal Israel xikiltaj yeyi, Komam aykoj
skolomaloj.

¹⁵ Yaja' mataj hanhe hune' tu', to chach wute'koj
haka' hunuj ak'la aq'in

stark'oj no' buey yib'anh ixim trigo han, yuh
sxanhlaxiltij sat ixim,

hunuj te' kaw k'ul yehtij yeh;

chach ek'ojtoj yib'anh hej witz, kat
hakov'tzenojkantoj,

haka' yoj ixim trigo chawute'kanoj hej wonhan.

¹⁶ Chawaha'kanh xol kaq'e', kat yilaxojkantoj yuh
kaq'e';

sajleklo chub'kantoj yuh kajxuchkum.

Wal hach, chawaha' tzalahoj hak'ul yinh Komam
Yahveh,

chawaha'koj hamay yinh Komam sDiosal Israel,
xikiltaj yeyi.

¹⁷ »Mak meb'a' b'oj mak matzet ayah, say hej ha'
ha', yaja' mach ch'i'cha ha' yuh,
tajinhxakanoj yaq' yuh tajinhti'al.

Yaja' hayin Yahveh hin ti' xhwab'e'toj tzet chala'
han,
mach chin tinhcha'kanoj hayin sDiosal Israel ti'
han.

¹⁸ Xhwaha' ahojiloj hej ha' niman swi'laj hej witz
b'ay kaw tajinh han,
kat yahojiloj snuq' ha' ha' b'ay hej yak'alil sti' ha'
ha';
xhpak'oj desierto soq'omlajil wuh han,
kat yahojiloj snuq' ha' ha' sat tx'otx' tx'otx' kaw
tajinh.

¹⁹ Xhch'ib'ojkanh te' tziis sat tx'otx' tajinh tx'otx'
wuh han,
hej te' acacia, hej te' arrayán b'oj hej te' olivo.
Chin tz'unu' hej te' tz'isis sat tx'otx' tx'otx'
hatilxakanoj yuh stajinh han,
xhwaha'paxayoj hej te' olmo b'oj hej te' boje han.
²⁰ Yunhe sunil anma ch'ilnoj, kat yohtajnhenoj,
ch'okoj tuknuj yab'e', kat stxumnujiloj, ta hayin
xwuh hune' ti' yuh skanhil hinmay han,
hayin Yahveh hin ti' xin watx'e han,
sDiosal Israel xikiltaj weh han», xhi Komam.

Ch'uchwa Komam Dios yinh hej komon dios

²¹ «Hulanhwej, kolwej heb'ah», xhi Komam Yahveh.
«Hulanhwej, kat heyeni tzet-taj chuh heyuni»,
xhi Komam sreyal ya' Jacob.

²² Hulanhwej kat heyalni jet han tzet xhtij kosataj
han,
tihwejiloj hej tzetet xax ek'toj jet han,
yunhe jilni han ta yetwanoj ay jab'entoj tzet cheyal
han.

Alwej jet han tzet-taj xhto ek'ojtoj,
yunhe jilni han tzet xhtanhojkanoj sunil.

²³ Alwej jet han tzet-taj xhto ek'ojtoj,
yunhe johtajnhen han ta kaw yeli dios hex.
Yaja' uwej hunuj tzet chuh heyuni xin,
mach yok yinh ta sk'ulal mato stx'ojal,
uwej hunuj tzetet xhk'ay kok'ul jilni han, kat
koxiwkanh han.

²⁴ Yinh kaw yeli, mach ninoj yelapnojal heyeyi,
mach ninoj tzet chuh heyuni;
yahb'ehal yeh mak chex sik'leni.

²⁵ Ay hune' naj winaj xwa' tij yetk'ulal norte han,
xab'entoj naj tzet xwal han;
hat-ta yetk'ulal b'ay ch'ahiloj tz'ayik ch'ah yaw naj
wet han.

Sxanha' paq'chahoj naj heb' ya' aykoj yahawoj
konhob', haka' somlax tx'otx' tx'otx' yuh ya'
watx'ehom hej netb'al yinh tx'otx' tx'otx'.

²⁶ ¿Mak x'alni hune' ti' yet-tax yichob'anil tu'
yunhe johtajnheni?

¿Mak x'alninakanoj yet-tax yalanhto tu' yunhe jalni
ta syelal xalkanoj?

Mataj hex ti', mach hunuj tzoti' x'ab'elax heyalni.

²⁷ Hayin walnajkanoj tet konhob' Sión yet yalanhto
tu' han ta xhkol-laxoj,

hayin xwatoj hune' hinchejab'lom yala' hune' ab'ix
kaw k'ul tet Jerusalén han,

ta toxa xhpaxojtij anma ay b'et tu'.

²⁸ Xwil han, yaja' mach hunuj maka,
mach hunuj komon dios tu' x'alni hune' ti';
mach hunuj xta'wi yet xin q'amb'en hune' ti' han.

²⁹ Ilwejk'anab'i, mach yelapnojal yeh sunil hej
 komon dios tu',
 mach ninnoj tzet chuh yuni; snab'a'ilnhe yeyi,
 lahan-nhe b'oj kaq'e'.

**B'ab'el b'it yib'anhiloj ya'
 schejab'lom Komam Yahveh**

42 ¹ Ha' ya' ti' hinchejab'lom sik'leb'il wuh han,
 hayin xhwa' yip ya' han, kaw chin tzalah yinh
 ya' han.

Xax wakoj Wespíritu yinh ya' han,
 yunhe yuni ya' st'inhanil yinh sunil konhob'.

² Mach ch'awoj ya', mach chiha'kanh ya' yul snuq';
 mach ch'awoj ya' yul hej b'eh.

³ Mach slaha' ya' sjonhnojtoj te' ah q'ahnajxatoj,
 mach sb'utu'kanayoj ya' mecha nab'tajxanhe
 xhmujli.^d

Yinh kaw yeli, chub' ya' st'inhanil.

⁴ Mach sikojiloj ya', mach xhpaxojiloj yip ya',
 masantotik'a chaha'koj ya' st'inhanil sat tx'otx'
 tx'otx'.

Hej konhob' nahat-ta yetoj ay sti'laj ha' mar,
 chechmak'oj skuyb'anil Komam.

⁵ Hakti' yalni Komam Dios Yahveh,
 YA' xwatx'en satkanh, lawitu' xleb'antoj YA';
 YA' xwatx'en tx'otx' tx'otx' b'oj sunil tzet ch'ah sat
 tx'otx',
 YA' ch'a'ni shaq'o anma ch'ehayoj sat tx'otx'
 tx'otx',

^d42.3 *mecha nab'tajxanhe xhmujli* Lanhan yalni yib'anhiloj hej konhob' matxakanoj yip.

kat ya'ni YA' sq'inal maktaj xhb'elwi sat tx'otx':

⁶ «Hayin Yahveh hin ti' xach wawte han,
yunhe wa'ni elwanoj sk'ulal xhwuh han.

Xin xek haq'ab' han, hayin xach wakoj han, yunhe
hawok yecheloy hinlahk'ulal tet hinkonhob'
han;

sajilq'inal chawub'kankoj tet hej konhob'.

⁷ Xhwoche han ta chahaja'toj sb'aq' sat maktaj
mach chuh yilni,

kat hawinojiltij anma ayiktoj yul preso;
chawiha'iltij maktaj ayiktoj yul preso ch'ehayoj xol
sk'ejalholo.

⁸ ¡Hayin Yahveh hin han, ha' hune' ti' hinb'ih han!
Matxa hunujxa mak tet xhwaha' sq'aq'al hinmay
han,

matxa ch'alaxojkoj smay hej tiyoxh hin helb'aloj
han.

⁹ Ilwejk'anab'i, xax yij sb'ah tzet alb'ilkanoy wuh
yet yalanhto han,

ak'xa tzet xhwala' teyet ti'nanh han;

xhwalkanoj teyet han, yalanhto maxhto chijkoj
sb'ah», xhi Komam.

B'it yuh ya'lax yuch'antiyoxh tet Komam Dios

¹⁰ Awejkoj smay Komam Yahveh yinh hunuj ak'
b'it.

Maktaj ay hat-ta b'ay xhkachnakanoy tx'otx' tx'otx',
yahab'koj smay Komam;

maktaj ch'ek' yib'anh ha' mar b'oj sunil hej no'
noq' ay yul ha',

hej konhob' ay sti' ha' mar b'oj sunil mak ch'ehayoj
b'et tu', yahab'koj smay Komam.

¹¹ Tzalahojab' desierto b'oj hej skonhob'al,
ahojab' yaw hej swayanhb'alil Cedar.

B'itnojab' anma ay b'et Sela yinh tzalalal,
ahojab' yaw sb'itni swi'laj hej witz.

¹² B'itnhewejoj sq'aq'al smay Komam Yahveh,
kat heb'itni tet Komam yul hej konhob' kaw nahat
yetoj ay sti'laj ha' mar.

¹³ Ch'elotoj Komam Yahveh haka' hunuj naj
soldado kaw k'ul yinh howal,
kat yinojtij YA' showal haka' hunuj naj soldado.
Ch'awoj Komam yet xhtoj YA' yinh howal,
kat yi'wahoj YA' yinh hej yenemigo.

¹⁴ Chal Komam Dios: «Payxa mach ninoj tzet xhwal
han,
mach xin tzotel han, tonhe xwuk'kanaytoj han;
wal ti'nanh, chin awoj haka' hunuj ix ix lanhanxa
spitzk'a yunin han,
chin k'ajwoj han, kat hin haq'chahoj han.

¹⁵ Schukilxanhe hej witz b'oj hej wonhan
xhwaha'kanoj han,
xhwaha' tajojkantoj hej telaj ay b'et tu' han;
chin tanhtze'kantoj hej ha' ha' han,
kat stanhojkantoj hej ha' niman.

¹⁶ Xhwiha'toj heb' ya' tz'op yul hune' b'eh
maxhtik'a yohtajoj han;
chin b'eytze' heb' ya' yul hej b'eh b'ay maxhtotik'a
hunekoj ch'ek' han.

Xhwaha' pak'oj sk'ejalholo yinh sajilq'inal yinh sat
heb' ya' han,
kat wak'alnhenojtoj hej witzlaj yinh sat heb' ya'
han.

Xhwub' hunq'ahan tzetet ti' han,
mach yek'b'anil wunuj han.

¹⁷ Yaja' mak ch'anikoj skawxob'al sk'ul yinh hej
tiyoxh,
maktaj ch'alni tet hej tiyoxh: “Hex ti' hex kodiosal
han”, xhi,
stx'ixwojkanh hunq'ahan tu', kat spaxoj yinhtaj.

Mach chi' Israel skuyb'anil

¹⁸ «Hex chakanh hex ti', ab'ewej;
hex tz'op hex ti', t'anhxanhwejkoj, kat heyilni yinh
k'ul.

¹⁹ Mach hunuj mak q'a' tz'opto haka' hinkonhob'
han, hinchejab'lom han.
Mach hunuj mak q'a' chakanhto haka' hinkonhob'
han, hinchejab'lom ch'inik'oj ab'ix han.
Matxa hunuj mak q'a' tz'opto sataj mak sik'leb'il
wuh han,

q'a' tz'opto sataj schejab'lom Komam Yahveh.

²⁰ Kaw tx'ihalxakanoj tzetet chilah, yaja' maxhtik'a
stxumiloj;

chuh yab'eni, yaja' mach chab'etoj.

²¹ Yuh sk'ulal tzet chuh Komam Dios,
xoche YA' snimej hitzan-nhe' skuyb'anil,
kat yanikoj YA' smay skuyb'anil.

²² Yaja' matxa ninnoj tzet ay skonhob' Komam,
elq'ab'ilxakantoj sunil sq'alomal;
ay mak ch'eb'antoj sb'ah yul hej nhahch'en,
ay mak aykaniktoj yul preso.
Ch'elq'alaxkantoj tzet ayah,
mach hunuj mak xhtejnihayoj hej tzetet
ch'elq'alaxtoj tu';

stzab'laxkantoj, yaja' mach hunuj mak chuh
skolniloj», xhi Komam.

²³ ¿Mak ch'ab'enojtoj hunq'ahan tzet xhwal hexol
ti' han?

¿Mak ch'ochen yab'enoj tzet ch'ek'ojtoj?

²⁴ Ha' Komam Yahveh x'a'ni k'aywahoj Israel,
x'ilaxkantoj chejab'lomal, haxkam xakoj smul tet
Komam.

Mach xoche Israel tu' ehojk'oj yinh sb'eyb'al
Komam yeb'ilkanoj tet yuh Komam,
mach xab'etoj skuyb'anil Komam.

²⁵ Yuxin xtit showal Komam yinh heb' ya',
xtanhkaniloj heb' ya' yinh howal, xnhusnikantoj
q'a' q'a' heb' ya'.

Yaja' maxhtik'a xab'etoj heb' ya' tzet xal Komam.

Hanhk'anhe Komam Yahveh chuh skolni Israel

43 ¹ Yaja' ti'nanh, hakti' yalni Komam Yahveh
xwax'en ya' Jacob;

ya' xwax'en konhob' Israel:

«Mach chach xiwi, haxkam hayin xach hinkoliloj
han;

hayin xwako'j hab'ih han, hach wet han.

² Yet chach ek'ojtoj xol ha' ha', hayin chin okoj
hawetb'ihoj han,

yet chach q'axponoj yul ha' niman, mach
chahiq'a'toj ha';

yet chach b'elwoj xol q'a' q'a',

mach chach tz'a'ojtoj, mach stzujluj sxaj q'a'
tawinh.

³ Hayin Yahveh hin ti' haDiosal han,

sDiosal Israel hin han, xikiltaj weh han, hakolomal
weh han.

Xwa' Egipto han, yunhe hach hinkolniloj han,
xwa'ni Etiopía b'oj Seba hahelb'aloj han.

⁴ Kaw ay yelapnojal haweh yul hinsat han,
kaw k'ulch'an hawekoj wet han b'oj kaw chach
woche han;

yuxin anma xhwaha' hahelb'aloj han,
xhwaha' hej konhob' han, yunhe skolchahoj
haq'inal.

⁵ Mach chach xiwi haxkam ayinkoj hawetb'ihoj
han;

xhwiha'tij hawik'al b'ay ch'ahiloj tz'ayik b'oj
yetk'ulal b'ay xhtoh tz'ayik han, yunhe
hinyamb'anojkoj han.

⁶ Xhwala' tet tx'otx' yetk'ulal norte han ta chex ya'
tx'otx' paxoj wet han,
kat walnoj tet tx'otx' yetk'ulal sur han ta chex yatij
tx'otx' wet han.

Iwejtij paxoj wuninal ay b'ay xhkachnakanoj tx'otx'
tx'otx' han.

⁷ Iwejtij sunil mak chin alni sDiosaloj han, haxkam
hayin xin watx'e han;

hayin kaw xin watx'ehayoj han, yunhe yanikoj
hinmay han.

⁸ »Chawejtij konhob' ay sb'aq' sat, yaja' mach
chilah;

ay stxikin, yaja' mach chab'e.

⁹ Syamb'ahab'koj sb'ah sunil hej konhob',
syamb'ahab'koj sb'ah hej nimejtaj konhob'.

¿B'aytet hunuj konhob' x'alnikanoj tzet-taj
ch'ek'ojtoj,

mato x'alnikanoj tzet-taj xax ek'toj?

Yihab'tij stestigo, kat syeni ta yel chala, yunhe
jab'enoj, kat jalnoj:

“Kaw yel hune' ti'”, konhchinahoj», xhi Komam.

¹⁰ «Yaja' hex ti' hex hintestigo han, xhi Komam
Yahveh,

hex hinchejab'lom sik'leb'il wuh han, yunhe hin
heyohtajnhen han,

kat heya'ni yuluj hek'ul winh han, kat hetxumniloj
ta hayin-nhe Dios hin han.

Mach hunujxa Dios b'ab'el x'ehik'oj hinsataj han,
matxa hunujxa xhto hulujpaxoj.

¹¹ Hayin-nhe Yahveh hin ti' Dios hin han,
hayin-nhe chuh wa'ni kolb'anile han.

¹² Hayin xwalkanoj han, hayin xin pujb'ak'oj han
ta chex hin kolo'iloj han,

haktu' xuh hex hinkolni han,
xwa'ni yohtajne'iloj sunil anma han.

Mataj hunuj komon dios xex kolni.

hex hintestigo han, ta hayin-nhe Dios hin han,
hayin Yahveh hin ti' xhwal han.

¹³ Dios hinxatik'a yet yalanhto tu' han.

Mach mak chuh skolniloj hunuj anma yul hinq'ab'
han;

mach mak chuh yetantoj tzet xax hinwatx'e han»,
xhi Komam.

¹⁴ Hakti' yalni Komam Yahveh xex skolniloj,
Komam sDiosal Israel xikiltaj yeyi:

«Yunhe hex hinkolnojiloj han, xhwaha'toj heb' naj
soldado yinh Babilonia han,
kat wa'noj elojkanh heb' naj caldeo yul sbarco b'ay
kaw chakoj smay han.

¹⁵ Hayin hin sDiosal Israel xikiltaj weh han,
hayin xin watx'e Israel han, hin hereyal han», xhi
Komam.

¹⁶ Hakti' yalni Komam Yahveh,
Komam xajnitaj ha' mar, yunhe skan b'eh yiktajb'al
ha',
xwatx'etaj YA' hune' b'eh xol ha' ha' xanhe
xhwahchahi.

¹⁷ Xiltij Komam hun tenan heb' naj soldado kaw
k'ul yinh howal,
ib'il hej scarro heb' naj yuh b'oj hej scheh heb' naj
yunhe stanhtzeniloj Komam heb' naj.
Xtokanoj heb' naj yichta ha' mar,
xiq'nikantaj heb' naj ha',
xtanhkaniloj heb' naj haka' stanhayoj smechahil
candil:

¹⁸ «Nahulnhewejtoj hej tzetet xax ek'toj,
matxa chenatij hej tzetet payxa yunaj.

¹⁹ Xhwub' hunuj tzetet ak' han,
ayinxakoj wuni han, ¿tom mach cheyila?
Ayinkoj hinwatx'entaj hune' b'eh yul desierto han,
kat yelojtoj hej ha' niman sat tx'otx' tx'otx' matzet
cha' sat.

²⁰ Chaha'koj no' xol-telajil noq' hinmay han,
no' xol-telajil noq' haka' no' oj b'oj no' tz'ul
avestrusz,
haxkam xhwaha' ahajiloj hej ha' ha' yul desierto
han,

ch'elojtoj ha' niman sat tx'otx' tx'otx' matzet cha'
sat,

yunhe wa'noj ha' ha' yuk'u' hinkonhob' sik'leb'il
wuh han.

²¹ Hinkonhob' kaw hayin xin watx'e han,
yunhe yalnoj'oj hej tzetet ch'anikoj hinmay han.

²² »Yaja' mach xin hahaq'e han Jacob,
xkajtzahiloj hak'ul winh han Israel.

²³ Mach xawitij no' noq' xhnhuslaxkantoj sunil
xahanb'alil wet han,
mach xawakoj hinmay yinh xahanb'al han.
Mach xwa' kajtzahojiloj hak'ul yinh hinq'an-nihayoj
ofrenda tawet han,
mach incienso xin chil hawaha'koj wet han.

²⁴ Mach te' wale' kaw xuq' sam xaloq'o yunhe
hawinitij te' ofrendahil wet han;
mach sxhepuhal haxahanb'al b'ay xawa' tzalahoj
hink'ul han.
Ha' xawuh, ha' hawa'ni kajtzahojiloj hink'ul yuh
hamul han,
xin sikiloj wilni hej stx'ojal chawuh han.

²⁵ »Yaja' hayin xhwa' nimank'ulal yinh hatx'ojal
han,

haxkam xhwuh tzet xhwal han,
matxa b'aq'inh chin nab'tij han.

²⁶ Ta ay ninnoj hahowal winh han,
katah, kat juni tzet yetwanoj ay yulaxi.
Say tzet chuh hakolni hab'ah, yunhe hayeni wet
han ta mach ninnoj hamul.

²⁷ Ya' b'ab'el hawichmam^e xakoj ya' smul wet han,
xinikanh sb'ah heb' ya' hakuywahom winh han.

²⁸ Yuxin xwa' tx'ixwanoj heb' ya' aykoj yahawoj
yinh watut han;^f
xwanikoj ya' Jacob yul sq'ab' mak xtanhtzeniloj
yinh k'ul han,
x'ilaxkaniloj spixan Israel.

Hanhk'anhe Komam Yahveh, ha' YA' Dios

44 ¹ »Ti'nanh xin Jacob hinchejab'lom han,
ab'e tzet xhwal han, Israel sik'leb'il wuh han.

² Hayin Yahveh hin ti' xach hinwatx'e han,
hayin xach hinwatx'ehayoj yalanhto maxhto chach
pitzk'a han,

hayin chach hinkol han.

Mach chach xiwi Jacob, hinchejab'lom han,
hach Jesurún^g sik'leb'il wuh han.

³ Hayin xhwaha' elojtoj ha' ha' yul desierto han,
kat yahojiloj snuq' ha' ha' sat tx'otx' tajinh tx'otx'.
Xhwaha'tij Wespíritu yib'anh hawik'al han,
kat wanojayoj hintxahyeb'al yib'anh hawuninal
han.

⁴ Haka' sch'ib'kanh telaj hayeb'il yinh k'ul,
haka' sch'ib'kanh hej te' tz'isis sti'laj ha' niman,
haktu' chuh sch'ib'ojkanh.

^e43.27 *Ya' b'ab'el hawichmam* Lanhan yalni yib'anhiloj ya' Jacob, haxkam yinh ya' x'eltoj 12 yik'al Israel.

^f43.28 *aykoj yahawoj yinh watut han* Ay hunq'ahan te' payat hum ch'alnipaxoj ta ha' heb' ya' aykoj yahawoj tawinh, xiloj heb' ya' spixan Watut han, xhi.

^g44.2 *Jesurún* Ilwejk'anab' yinh Dt 32:15 Ay mak ch'alni ta hune' b'ihe ti', lanhan yalni yib'anhiloj tzet chuh yehik'oj ya' Israel yinh sat Komam, haka' hunuj konhob' tohol sb'eyb'al.

⁵ Ay mak ch'alnoj: “Hin yet Komam Yahveh han”,
xhinahoj.

Ay hunxa mak ch'alnoj: “Hinyik'al ya' Jacob han”,
xhinahoj.

Ay hunxa mak ch'anojkoj sb'ih Komam Yahveh
yinh sq'ab',

kat yalnoj ta yetnhe Komam Yahveh yeyi, chala'
sb'ah Israelal.

⁶ Chal Komam Yahveh sreyal b'oj skolomal Israel,
Komam Yahveh Sunil Chuh Yuh:

«Hayin b'ab'el hin b'oj slahwob'al han,
hayin-nhe Dios hin han, matxa hunujxa maka.

⁷ Ta ay hunuj mak ch'alni ta lahan b'oj hayin han,
hulujab'i, kat yalni, tzet-taj xhto ek'ojtoj;

haka' xwute yalanhto tu' han, yet-tax xin watx'en
payat hinkonhob' han;

yalab' yinh hinsat han, tzet-taj yunujxa, tzet-taj
yek'ojxatoj.

⁸ Mach chex xiwi, mach chex k'uyc'uni.

¿Tom mataj hakti' xwute walnikanoj teyet yet
yalanhto han?

Yuxin hex hintestigo han, ta hayin-nhe Dios hin
han, matxa hunujxa maka.

Matzet, mach hunujxa ch'en niman ch'en wohtaj
b'ay chuh skolnikoj sb'ah anma han», xhi
Komam.

Wi'ehal yuh xhaq'elax hej tiyoxh

⁹ Mach ninoj tzet ch'oknikoj mak xhwatx'en hej
tiyoxh; mach ninoj tzet ch'oknikoj ichamta tiyoxh
kaw ocheb'il yuh. Tz'op mak xhaq'en hunq'ahan

tu', mach ninoj tzet yohtaj, yuxin ch'okojkanoj yinh tx'ixwilal. ¹⁰ Maktik'a xhwatx'enayoj hunuj yechel anma, kat yutenkoj haka' dios, kat shaq'eni, nab'a'nhe chuh hune' mak tu', matzet chaliloj.

¹¹ Sunil mak xhaq'eni ch'okojkanoj yinh tx'ixwilal, haxkam anmanhe mak xhwatx'en tiyoxh tu'. Ta syamb'akoj sb'ah sunil mak tu', kat wuni tzet yetwanoj ay yulax han, ch'elkanoj spixan, kat xiwkanokanh.

¹² Ya' xhwatx'enayoj hej tzetet yinh ch'en hierro chitij ya' stenaza, skajtze ya' ch'en hierro xol tzaq'a', kat schak'ni ya' ch'en yinh ch'en martillo yunhe swatx'ihayoj hunuj tiyoxh. Yip sq'ab' ya' xhwatx'enayoj. Yaja' ta mach xhwa' ya', xhpaxiloj yip ya'; ta mach chuk' ya' ha' ha', sikiloj ya'.

¹³ Ya' hosom te', smale ya' te' te' yinh smetro, chayoj ya' yechel tiyoxh tu' yinh lápiz b'oj compás, lawitu' kat shosni ya' te' yinh cepillo. Haktu' chute ya' swatx'enayoj yechel anma, kaw k'ulch'an chute ya' haka' anma, kat yaniktoj ya' yul yatut. ¹⁴ Chik'oj ya' te' tzis, kat sayni ya' te' tz'isis b'oj te' hih, te' sch'ib'kanh xol q'eb'tajlaj; mato stz'un ya' te' tah yunhe sch'ib'kanh te' yuh ha' nhab'. ¹⁵ Ch'oknipaxkoj yuh anma, yunhe snhusni si'al, ch'oknikoj hayeb' te' yuh, yunhe sq'axhni, wal yaq'b'ilxa te', yunhe stahtzeniltij span yul horno. Yaja' swatx'epaxayoj hune' sdios yinh te', kat shaq'eni; swatx'e hune' stiyoxh, kat yay jahnoj yinh sat.

¹⁶ Yiktaj te' aq'in tu' xhnhuslaxtoj, yinh te' stxoh anma schib'e, kat swa' yinh kaw k'ul. Xhq'axhnipax yinh te', kat yalni: «¡Ah, chin q'axanb'ikanh han, kat wilni yah sxaj q'a' q'a' han!», xhi. ¹⁷ Yaja' yinhxanhe

te' aq'in xhto kani, hat swatx'ehayoj hune' stiyoxh sdiosoj; ch'ay jahnoj yinh sat, yunhe shaq'eni, kat sq'an-ni tet, kat yalni: «Kol hin han, haxkam hach hindios han», xhi.

¹⁸ Mach ninoj tzet yohtaj hunq'ahan anma tu', mach stxumb'al. Mutz'an sb'aq' sat, mach chuh yilni; majcheb'il snab'al, mach chuh stxumnihiloj hej tzetet. ¹⁹ Mach ninoj snab'al, mach ch'ok stxumu'iloj ta yiktaj te' te' tu' xnhustuj, xtahtzeniltij span yib'anh stzaq'a'il te', stxonihaltij no' chib'e yib'anh te', xlonitoj anma tu' no' chib'e; yaja' yinh te' xto kani, hat xwatx'ehayoj hune' tzet kaw yahb'ehal yeyi, kat yay jahnoj shaq'enoj hune' spunhanil te' te'. ²⁰ Tanh sloh hunq'ahan anma tu', cha' sub'u' sb'ah tet leq'ti'al, kat sk'aynitoy sb'ah. Mach xhk'oji stxumnihiloj ta leq'ti'alnhe yeh hune' tiyoxh aykoj yul sq'ab' tu'.

**Chaha' Komam Dios nimank'ulal
yinh Israel kat skolnojiloj Komam**

²¹ «Nawejtij hunq'ahan tzetet ti' hex yik'al ya'
Jacob,

haxkam hach hinchejab'lom han Israel.

Hayin xach hinwatx'e han, hach hinchejab'lom
han.

Mach chach hin nahulnhe'toj han^h Israel.

²² Haka' stanhayoj moyan, haktu' xuh

hintanhtzenayoj stx'ojal chawuh han;

haka' stanhayoj asun, haktu' xuh hinb'utni tanhoj
hamul han.

^h44.21 *Mach chach hin nahulnhe'toj han* Chuh stxumlaxpax hebreo yinh hakti': Mach chin hanahulnhetoj han.

Meltzohanhkoj yul hinq'ab' han, haxkam hayin
xach hinkoliloj han», xhi Komam.

²³ B'itnojab' satkanh tzalalal yuh sunil hej tzetet
xax yuh Komam Yahveh;
awojab' yinh kaw ip yalanhta tx'otx' tx'otx'.
Awojab' hej witz, hej q'eb'tajlaj b'oj sunil te' te'
yuh tzalalal,
haxkam xkoliloj Komam yik'al ya' Jacob,
xyeloj Komam sq'aq'al smay b'et Israel.

²⁴ Hakti' yalni Komam Yahveh hakolomal,
YA' xach watx'eni yalanhto maxhto chach pitzk'ahi:
«Hayin Yahveh hin han, hayin xin watx'e sunil hej
tzetet han,
hayin xin leb'atoj satkanh han, xin watx'enayoj
tx'otx' tx'otx' han;
mach mak xin kolni han.

²⁵ Hayin xhwute han yunhe mach chij sb'ah tzet
chal heb' naj chal sb'ah profetahil;
hayin xhwetatoj snab'al heb' naj ahb'elom han;
Hayin chin suknhetoj stz'ajanil sk'ul mak tz'ajan
sk'ul han,
yunhe sukalxanche tzet chala.

²⁶ Yaja' hayin xhwute han yunhe yijni sb'ah tzet
chal hinchejab'lom han,ⁱ
kat k'ul ch'elikoj tzet ayiktoj yul snab'al heb' ya'
ch'inik'oj wab'ix han.
Hayin xhwal han ta ch'ehojpaxayoj anma b'et
Jerusalén ti' hunekxa,

ⁱ44.26 *hinchejab'lom han* Heb' ya' hinchejab'lom han, ay mak
ch'alni ta hakti' yeyoj yinh hebreo.

kat swatx'elaxojpaxkanh hej skonhob'al Judá.
Hayin chin watx'e'kanh b'ay sq'alxanhe aykanoj
han.

²⁷ Chuh walni han ta xhtanhtoj ha' mar,
kat stanhtoj hej ha' niman.

²⁸ Hayin xhwal tet ya' Ciro han: “Lahan hawekoj
wet b'oj hunuj ya' tanhehom kaneluh han;
hach chawub' sunil tzet xhwoche han”, kinchi han.
Hayin xhwal tet Jerusalén han:^j
“Chach watx'elaxojpaxkanh”, kinchi han.
Kat walnipax tet watut han:
“Ch'alaxojpaxayoj haxe'al hunekxa”», kinchi han.

Tzetet xal Komam Dios ta chub' ya' Ciro

45 ¹ Ha' Komam Yahveh xpohnihiloj ya' Ciro;
ha' Komam xtzab'ni sq'ab' ya', yunhe
yanihaktoj ya' hej konhob' yalanh schejb'anil,
kat yinikaniloj ya' sunil sch'en heb' ya' rey yet
howal.
Ha' Komam xhajni spultahil hej konhob' yinh sat
ya',
matxa mak chuh speb'ani, yuxin hakti' yalni
Komam Yahveh tet ya':
² «Hayin chin b'ab'oj hasataj han,
kat wak'alnhenojtoj hej witz yinh hasat han;^k
chin maq'a' tixhchahoj hej pultah nab'a' bronce
han,

^j44.28 *Hayin xhwal tet Jerusalén han:* Mach kaw stxumlax yinh hebreo mak ch'alni hunq'ahan chejb'anile ti'.

^k45.2 *wak'alnhenojtoj hej witz yinh hasat han* Ya'taj stxumlax hebreo b'et ti'.

kat hink'upnujkantoj hej ch'en hierro ch'ek'toj
q'atna yinhtaj pultah han.

³ Xhwaha' q'alomal eb'ab'iltoj xol sk'ejalholo tawet
han,

q'alomal eb'ab'iltoj b'ay ewan yeyi,
yunhe hawohtajnhenojiloj ta hayin Yahveh hin ti'
Dios hin han;

hayin sDiosal Israel han, hayin xach wawte han,
xwalni hab'ih han.

⁴ Yuh ya' Jacob hinchjab'lom han, konhob' Israel
sik'leb'il wuh han,

yuxin xach wawte han, xwalni hab'ih han;
xwanikoj hamay han, waxamkami mach hin
hawohtajoj han.

⁵ Hayin-nhe Yahveh hin ti' Dios hin han, matxa
hunujxa maka.

Mach hunujxa Dios, to hayin-nhe han.

Waxamkami mach hin hawohtajoj han, hayin
xhwaha' hawip han,

⁶ yunhe yohtajnhenojiloj sunil anma ay yetk'ulal
b'ay ch'ahiloj tz'ayik

masanta yetk'ulal b'ay xhtoh tz'ayik,
ta matxa hunujxa mak Dios, to hayin-nhe han.

Hayin-nhe Yahveh hin ti' Dios hin han, matxa
hunujxa maka.

⁷ Hayin chin watx'e sajilq'inal b'oj sk'ejalholo han,
hayin xhwa' sk'ulal b'oj sya'tajil han.

Hayin Yahveh hin ti' xhwuh sunil hunq'ahan tzetet
ti' han.¹

⁸ »Yahab'tij satkanh sk'ulal, nahat hojab' xhtita.

¹45.7 *sunil hunq'ahan tzetet ti' han.* Lanhan yalni yib'anhiloj tzet
chub' YA' yinh ya' Ciro.

Ayobjab'iloj st'inhanil haka' yal chew,
 haka' yanihaytij moyan ha' nhab'.
 Ayobjab' nimejtaj sk'ulal sat tx'otx' tx'otx' b'oj
 kolb'anile;
 hun hojab' chuh yahiloj sat tx'otx' tx'otx',
 hayin Yahveh hin ti' xin watx'e han», xhi Komam.

⁹ ;Tzet sb'isk'ulalil tet mak ch'a'nikoj howal yinh
 Komam Dios Xwatx'eni!
 Haxkam lahan-nhe b'oj hune' ni'an xih;
 mach chal tx'otx' xih tet mak xhwatx'eni, kat yalni
 tx'otx':
 «Il yinh k'ul tzet lanhan hawatx'eni,
 mach stxikin tzet lanhan hawatx'en ti'»,^m mach
 xhinahoj tx'otx'.

¹⁰ Tzet sb'isk'ulalil tet mak ch'alni tet smam:
 ¿Tzet yuh xin hawitij sat yib'anh q'inal han?, xhi;
 kat yalni tet smi': ¿Tzet yuh xin hachah pitzk'ahoj
 han?, xhi.

¹¹ Chal Komam Yahveh,
 Komam sDiosal Israel xikiltaj yeyi, Komam
 xwatx'en Israel:
 «¿Tom chex huluj heq'amb'e'iloj wet han tzet
 xhwub' yinh yahtoj tu' han?
 ¿Tom chex okoj heq'amb'e'iloj wet han tzet xhwub'
 yinh wuninal han,
 kat hex-xa cheyala' wet han tzet xhwub' han?

¹² Hayin xin watx'e tx'otx' tx'otx' b'oj maktaj
 ch'ehayoj sat tx'otx' han,

^m45.9 *mach stxikin tzet lanhan hawatx'en ti'* Mach kaw stxumlax hebreo b'et ti'. Chuh yalpax yinh hakti': Tom mach haq'ab'.

hayin xin leb'atoj satkanh han, xin txolb'antoj sunil
 hej tx'umel han.

¹³ Hayin xwikanh ya' Ciro yinh sk'ulch'anil hink'ul
 han,

kat wak'alnhenojtoj sunil hej b'ay xhb'elwi ya' han.

Ha' ya' xhwatx'enojkanh hinkonhob' han,

kat sb'ejtzonej ya' hinkonhob' ib'ilotj chejab'lomal
 han;

yaja' mach ch'en melyuh sq'ana' ya', matzet
 sq'ana'ayoj ya',

hayin Yahveh Sunil Chuh Wuh ti' xhwal han», xhi
 Komam.

¹⁴ Chal Komam Yahveh tet Israel:

«Chach okoj yahawoj yinh heb' naj ah Egipto,
 heb' naj ah Etiopía b'oj heb' naj sabeo kaw nimejal
 stel.

Chiha'ayoj sb'ah heb' naj tawet kat yokoj heb' naj
 hachejab'lomoj.

Ch'okoj ch'en cadena yinh heb' naj, kat sb'elwoj
 heb' naj hawinhtaj.

Ch'ayoj jahnoj heb' naj tawet, kat yalnoj heb' naj:

“Yinh kaw yeli, aykoj Komam Dios hawetb'ihoj,
 mach hunujxa Dios, to hanhk'anhe YA' Dios;

¹⁵ Yinh kaw yeli Dios Mamin, mach xjil tawinh
 yalanhto tu' han,

hach skolomal Israel”, xhinahoj heb' naj, xhi
 Komam.

¹⁶ Sunil mak watx'ehom tiyoxh,
 stx'ixwojkanojkanh,

ch'ilaxojkaniloj spixan, kat yokojkanoj yinh
tx'ixwilal.

¹⁷ Wal Israel, skolo'iloj Komam Yahveh yinh
stohb'al q'inal;

matxa b'aq'inh stx'ixwanoj, matxa ch'ilaxojiloj
spixan.

¹⁸ Haxkam hakti' yalni Komam Yahveh xwatx'en
satkanh,

YA' xwatx'en tx'otx' tx'otx', YA' xwatx'enayoj
tx'otx'.

Mach tonhehoj xwatx'e Komam tx'otx', to yuh
yehayoj anma sat tx'otx':

«Hayin-nhe Yahveh hin han, matxa hunujxa maka.

¹⁹ Mach ewantajoj chin tzotel han,

mataj b'ay k'ejholo sat yib'anh q'inal chin tzotel
han.

Mach xhwal tet yik'al ya' Jacob han ta snab'a'ilnhe
chin say han.

Hayin Yahveh hin han, syelal xhwal han,
stoholal tzet xhwalkanoj han.

Komam Yahveh b'oj hej stiyoxh Babilonia

²⁰ »Maktaj hexto mach xex kam yul hej konhob',
yamb'awejkoj heb'ah, kat hetita.

Mach ninoj tzet yohtaj anma ch'ek' hojoni,
ch'ijnik'oj hej stiyoxh watx'eb'il yinh te' te';
kat yok txahloj tet hune' dios mach chuh ya'ni
kolb'anile.

²¹ Tzotelanhwej, kat heyalni tzet chuh hekolni
heb'ah;

yamb'awejkoj heb'ah, kat heyalni tzetet cheyala'.

¿Mak x'alnikanoj hunq'ahan tzetet ti' yet yalanhto
tu'?'ⁿ

¿Mak x'alnikanoj yet payxa?

Hayin Yahveh hin ti' xwalkanoj han.

Matxa hunujxa Dios, to hayin-nhe han.

Mach hunujxa Dios ch'uni sk'ulal, kat ya'ni
kolb'anile haka' hin han.

²² »Saywej hin han, chex hinkolo' han hej konhob'
ay b'ay xhkachnakanoj tx'otx' tx'otx',
hayin-nhe Dios hin han, matxa hunujxa maka.

²³ Hayin kaw xin ta'wekoj yul hinti' han,
syelal xwal han, yilal yijnoj sb'ah.

Sunil mak ch'ayoj jahnoj yinh hinsat han,

kat sta'wenojkoj tzetet yul sti' yinh hinb'ih han,

²⁴ kat yalnoj anma: “Yinh-nhe Komam Yahveh
ch'ilchahiloj nimejtaj sk'ulal b'oj skanhil yeh
anma”, xhinahoj.

Sunil mak aykoj showal winh han, stx'ixwanojkanh.

²⁵ Syeb'iloj sb'ah ta yet Komam Yahveh sunil yik'al
ya' Israel, kat yalaxojkoj smay.

46 ¹ Ch'ay jahnoj ich dios Bel, kat yayk'ay ich
Nebo sat tx'otx'.

Yib'anh no' noq' ch'ijnik'oj ijatz cheyahtoj ichamta
hetiyoxh cheyijk'oj;

kaw al hunq'ahan ijatz tu' tet no' noq' sikinajxa.

² Hun-nhe chuh yayk'ay ichamta tiyoxh tu' xol
tx'otx' tx'otx'.

Mach chuh skolni hej dios tu' anma,

mach chupax yuh anma tu' skolni hej sdios,

ⁿ45.21 *hunq'ahan tzetet ti'* Lanhan yalni yib'anhiloj ichamta stiyoxh Babilonia, ta mach xuh yalnihiloj tzet ch'ek'ojtoj yinh ya' Ciro.

hun-nhe chuh yilaxkantoj chejab'lomal.

³ «Ab'ewej tzet xhwal han hex yik'al ya' Jacob hex ti', maktaj xto kan b'et konhob' Israel: Tanheb'ilex-xatik'a wuh han yalanhto maxhto chex pitzk'ahi,

hayin xex hin chelk'oj han.

⁴ Haktu' xhwute' han, waxamkami icham hex-xa, yet sajxa xil hewi' yuh ichamil.

Hayin xex hinwatx'e han, chex hintanhe' han; mach chex waha' ayk'ayoj han, chex hinkolo' han.

⁵ »¿Mak yinh chuh hin helahb'ankoj han?

¿Mak lahan hin b'oj heyalni han?

⁶ Ay mak ch'inihaltij ch'en oro b'oj ch'en plata k'ub'ab'iltoj yuh, kat smalen ch'en,

kat ya'ni ch'en tet hunuj ya' xhmunlanhen ch'en metal,

yunhe swatx'en ya' hunuj yechel sdios yinh ch'en, kat yay jahnoj hune' mak tu' shaq'enoj.

⁷ Chikanh anma tu' hune' tu', kat yinitoj yib'anh swixik';

chayoj b'ay yetwanoj ay skani, kat skankanoj b'et tu', mach chuh sb'ilen sb'ah.

Waxamkami ch'ah yaw anma tu' tet, mach chuh sta'wi tet,

b'oj mach chuh skolniloj anma tu' yinh sya'tajil.

⁸ »Nawejtij hune' ti', kat hetx'ixwikanh,^o mach chenahulnhetoj hex wi'e hex ti'.

^o46.8 kat *hetx'ixwikanh* Mach kaw stxumlax tzet choche yala'iloj hebreo b'et ti', yaja' chuh stxumlaxpax yinh hakti': Linhb'awej heb'ah.

⁹ Nawejtij tzet-taj x'ek'toj yet payxa.

Hayin-nhe Dios hin han, matxa hunujxa maka.

Dios hin han, mach hunuj mak lahan b'oj hayin
han.

¹⁰ Hayin xwalkanoj yalanhto tu' han tzet ch'ek'ojtoj
yinh slahwob'al tz'ayik;

hayin xwalkanoj yet payxa han tzet ch'ek'ojtoj yinh
yahtoj tu'.

Xhwal han ta yilal yijnoj sb'ah tzet ayiktoj yul
hin-nab'al wuni han,

xhwub' sunil tzet xhwoche wub' han.

¹¹ Xax wawte hune' naj winaj ay yetk'ulal b'ay
ch'ahiloj tz'ayik han,

nahat-ta xhtoj naj haka' hunuj no' ch'ik,

ha' naj ch'unuj sunil tzet ayiktoj yul hin-nab'al
wuni han.

Xax wal han, yilal wunuj han;

tzet ayxahiktoj yul hin-nab'al wuni han, xhwub'
han.

¹² Ab'ewej tzet xhwal han hex kaw heyanma ti',
hex nahat heyeloj yinh heyuni sk'ulal.

¹³ Mach nahatoj yeloj nimejtaj sk'ulal xhwub' han,
matxa nahatoj yetoj b'ay chex hinkolo'iloj han.

Hayin xhwaha' kolb'anile tet Sión han,

kat hinyenoj sq'aq'al hinmay yinh Israel han.

Tzet yetwanoj ay yuni Komam Dios yinh Babilonia

47 ¹ «Ayanhtij q'opoh Babilonia maxhto winaj
ch'ek' yinh,

ayanh tz'onhnoj xol pojoj;

ayanhtij yib'anh hatz'onhob'al ixh q'opoh caldea,
tz'onhanh sat tx'otx',

haxkam matxa b'aq'inh ch'al-laxoj ta kaw k'ulch'an
hach b'oj ta mach ninoj tzet chuh shitzkoj
tawinh.

² Okanh yinh ch'en molino, kat hakok'tzen ixim
harina;

iloj havelo yinh hasat, ikanh yoj xil haq'ap,
yeltij hab'ul, kat hawek'toj yul ha' niman.

³ Il-laxojab'i ta ch'ob'an hach,
il-laxojab' hatx'ixwilal yuh anma.

Chin pajnoj tawinh han, mach hunuj mak xhwaha'
nimank'ulal yinh han», xhi Komam.

⁴ YA' Kokolomal, ha' YA' sDiosal Israel xikiltaj yeyi;
Yahveh Sunil Chuh Yuh sb'ih Komam.

⁵ «Tz'onhanh, matzet chawala,
kat hawoktoj xol sk'ejalholo ixh q'opoh caldea,
haxkam matxa b'aq'inh ch'al-laxoj tawinh ta hach
yahaw hach yinh sunil hej konhob'», xhi
Komam.

⁶ Yet xtit hin-howal yinh hinkonhob' han,
xwiloj spixan hinkonhob' han, xwanikoj yul haq'ab'
han.

Maxhtik'a xtz'a' hak'ul yinh.

Xawakoj hune' munil kaw ya'taj yub' heb' ya'
ichamtajxa han.

⁷ Xawala ta sunilb'al q'inal chach okoj reinahil,
yaja' mach xach ok hatxumu'iloj hunq'ahan ti';
mach x'ek' yinh hanab'al tzet chach tanhojkanoj.

⁸ Yuxin ab'e hune' ti' ti'nanh, ixh kaw ch'ochen hej
tzetet kaw ay stohol;

tz'onhan hach yul hatz'onhob'al, mach ninoj tzet
chal hak'ul,

kat hawalni yinh hawanma: “Kaw hayin-nhe han,
matxa hunujxa mak ek'b'al hinsataj han;

mach xhkamojtoj wichamil han,

mach chin kanoj yinh manh uninale han”, kachi.

⁹ Yaja' kaw pet-tik'a, hun-nhe chuh yuluj skab'il
sya'tajil tawinh:

xhkamojtoj hawichamil, kat hakanoj yinh manh
uninalehal.

Kaw ay yip chuh yuluj tawinh,

waxamkami chach kunli, kat hawuni k'ayb'alk'ule
yinh hanawalil.

¹⁰ Kaw xhtik'a kawxi hak'ul yinh stx'ojal chawuh,
xawanihaktoj yul hanab'al ta mach mak chach ilni.

Xach yetatoj stz'ajanil hak'ul b'oj hawohtajb'al

yet xawalni ta kaw hachnhe, ta matxa hunujxa mak
lahan b'oj hach.

¹¹ Yaja' chuluj hune' huchan tawinh, mach chuh
hakachnoj stitoj;

chuluj hune' stx'ojal tawinh, mach chuh

hapahnojiltoj yinh hanawalil;^P

chuluj hune' niman sya'tajil hawib'anh, mach

ninoj tzet ch'ek' yinh hanab'al kat yuluj, kaw

pet-tik'a chuluj.

¹² Kam uh hej k'ayb'alk'ule yinh hanawalil b'oj

yinh hakunli yinhtaxtik'a hani'antohal;

xhjila' ixhnanh ta xhkolwa tawinh, ta ay mak

xiwojkanh tawet.

^{P47.11} *mach chuh hapahnojiltoj yinh hanawalil* Chuh stxumlax
hebreo yinh hakti': Mach hawohtajoj b'ay xhtitojkoj.

¹³ Sikinajachxa hawab'entoj tzet chal heb' naj b'ay
 chaq'umla hab'ah.

Hulujab' heb' naj ch'ilni tzet chuh shelni sb'ah
 satkanh,

heb' naj ch'ilni hej tx'umel, kat yahb'eli, heb' naj
 xhb'isni hunun x'ahaw,

hach skolab' heb' naj yinh hej tzetet chuluj tawinh.

¹⁴ Yaja' ilk'anab'i, lahan heb' naj b'oj yoj ixim trigo
 stz'a'toj xol q'a' q'a';

mach chuh skolni sb'ah heb' naj tet sxaj q'a' q'a'.

Mach tzaq'a'oj hune' tu', mach chuh yay tz'onhnoj
 anma sk'atanh, kat sq'axhni.

¹⁵ Hakti' xhtanhojkanoj heb' naj hakunlom b'ay
 kaw chach sikitoj haq'amb'en hab'ah sunilb'al
 haq'inal,

Hununtajnhe chuh yanojkanoj heb' naj sb'eyb'al
 tu',

mach hunuj heb' naj chuh hach skolnoj.

Xhkachwa Komam Dios yinh Israel

48 ¹ Ab'ewej tzet xhwal han, sfamilia ya' Jacob,
 hex aykoj Israel heb'ihoj;

hex elnajextoj yinh yik'al ya' Judá.

Ab'ewej hex cheta'wekoj hej tzetet yul heti' yinh
 sb'ih Komam Yahveh,

hex cheya' b'inahoj Komam sDiosal Israel,

yaja' mach yinjoj heyanma b'oj mach yuh heyunoj
 hej nimejtaj sk'ulal.

² kat heyalnipaxoj ta hat ayex yul konhob' xikiltaj
 yeyi,

b'oj ta kaw yinh Komam sDiosal Israel xhkawxi
 hek'ul,

Komam Yahveh Sunil Chuh Yuh, haktu' sb'ih
Komam.

³ «Yinhtax yichob'anil xwalkanoj hej tzetet xax
ek'toj han;^q

hayin xwa' ohtajnhelaxoj han.

Pet-tik'a xijna sb'ah tzet xwalkanoj han.

⁴ Haxkam wohtaj han ta kaw wi'e hach,
q'a' kaw hachto sataj ch'en hierro,
kaw pech'po hapalanh haka' ch'en bronce.

⁵ Yuxin payat-taxa xwalkanoj hunq'ahan tzetet ti'
tawet han,

xwa'ni hawohtajnhe' han yalanhto maxhto
ch'ek'toj,

yunhe mach chawala ta hatiyoxh x'uni,
ta ichamta hatiyoxh watxeb'il yinh te' te' b'oj yinh
ch'en metal ha' x'uni hunq'ahan tzetet ti'.

⁶ Xax hawab'e sunil hunq'ahan ti', il yinh k'ul,
yilal hawalnoj ta syelal hune' ti'.

Ti'nanh xin, ak'xa tzet xhwala' tawet han,
tzetet ewan yeyi b'oj maxhto hawohtajoj.

⁷ Kaw ak'to hunq'ahan tzetet ti',^r maxhto payxahoj,
hato ti'nanh chawab'e,

yunhe mach chawala' ta hawohtajxatik'a.

⁸ Maxhtotik'a chawab'ekoj yal-laxi, maxhto
hawohtajoj,

maxhtik'a xin hajtoj hatxikin han.

^q48.3 *hej tzetet xax ek'toj han* Lanhan yalni yib'anhiloj stx'ojal chuh heb' ya' israelita, yuxin ch'ilaxojkantoj heb' ya' chejab'lomal b'et Babilonia.

^r48.7 *Kaw ak'to hunq'ahan tzetet ti'* Lanhan yalni yib'anhiloj tzet chuh yinojkanh Komam ya' rey Ciro, yunhe ya'noj YA' meltzohojtij skonhob'.

Haxkam wohtajtik'a han ta chapoho'iloj hab'ah
 winh han,
 wi'e xatik'a ch'al-lax tawinh yet-tax xach pitzk'ahi.
 9 »Yuh wa'ni elwanoj hinb'ah han, mach xwitij
 hin-howal han,
 yuh yok hinmay han, xin chewnhehayoj hin-howal
 han,
 yuxin mach xach hintanhtzeloj han.

10 Yinh kaw yeli, xach hintx'ahtx'e han,
 yaja' mataj haka' stx'ahtx'elax ch'en plata,
 to yul hune' horno yet sya'tajil xach waktoj han
 yuh hach wilwen han.

11 Wuh han, yuh wa'ni elwanoj hinb'ah han, yuxin
 xwuh hune' ti' han.

Mach chuh yilaxiloj hinpixan han,
 mach hunujxa mak tet chuh wa'ni sq'aq'al hinmay
 han.

Xkoliloj Komam skonhob' tet Babilonia

12 »Ab'e tzet xhwal han Jacob,
 Israel sik'leb'il wuh han: “Hayin-nhe Dios hin han,
 hayin b'ab'el hin b'oj slahwob'al han.

13 Hinq'ab' xwatx'en tx'otx' tx'otx' han,
 hinwatx' q'ab' xleb'antoj satkanh han;
 tonhe xwal sb'ih han, hun-nhe xuh yul yinh hinsat
 han.

14 Yamb'awejkoy heb'ah hehunil, kat heyab'eni:
 ¿Tom ay hunuj dios x'alnikanoj ta ch'ek'ojtoj hune'
 ti'?

Ta xin sik'le hune' ya' winaj kaw ocheb'il wuh han,
 yunhe yunuj ya' tzet ayiktoj yul hin-nab'al wuni
 yinh Babilonia han,

kat yetalaxojkantoj heb' naj caldeo.

¹⁵ Hayin xwalkanoj han, hayin xwawte ya' han.

Hayin xhwaha' tij ya' han, kat yi'wahoj ya' yinh
sunil tzet chub'.

¹⁶ Hitzanhwejtij hink'atanh han, kat heyab'en
hune' ti':

Mach ewantajoj xin tzotel yinhtax yichob'anil han;
yet chunikanoj sunil hunq'ahan tu', hat ayin b'et
tu' han"», xhi Komam.

Ti'nanh xin, ha' Komam Yahveh Jahaw b'oj
yespíritu xin anitij yinh skanhil smay han.

¹⁷ Hakti' yalni Komam Yahveh hakolomal, Komam
sDiosal Israel xikiltaj yeyi:

«Hayin Yahveh hin ti' haDiosal han,
hayin chach hinyetoj yinh hej tzetet k'ul tawet han,
kat hach hinh'eytzen yul b'eh yetwanoj ay
hawinitoj han.

¹⁸ Ta xawab'etoj hej hinchejb'anil han,
kaw k'ulmi hawehik'oj, aq'ank'ulalmi chach ehik'oj
haka' yeltoj hunuj ha' niman;
lahanmi nimejtaj sk'ulal chawuh haka'nhetik'a
schulni sb'ah ha' mar.

¹⁹ Lahanxam stx'ihalil hawik'al b'oj arena,
lahanxam stx'ihalil hawuninal b'oj arena tu'.
Maxhtik'am xin tanhtzeloj han,
b'oj maxhtik'am xwiloj hinsat yinh han», xhi
Komam.

²⁰ Elanhwejtij b'et Babilonia,
elanhwejkanh tet heb' naj caldeo.
Alwejk'oj hune' ti', kat heyah xayna tzalalal,

a'wej ohtajnhelaxojiloj hat-ta b'ay xhkachnakanoj
tx'otx' tx'otx', kat heyalni:

«Xax skoliloj Komam Yahveh ya' Jacob
schejab'lom», kexchi.

²¹ Waxamkami xex ya' ek'oj Komam yul desierto,
mach xeyijle tajinhti'al;

xkab'nhetoj Komam ch'en niman ch'en,
x'eliloj hamna ha' ha' yul ch'en yuh Komam.

²² «Yaja' wal mak tx'oj, mach ch'ehojk'oj yinh
aq'ank'ulal», xhi Komam Yahveh.

Skab' b'it yib'anhiloj ya' schejab'lom Komam Dios

49 ¹ Hej konhob' aykoj sti' ha' mar, ab'ewej tzet
xhwal han,

hej konhob' nahat-ta ayah, ab'ewej yinh k'ul tzet
xhwal han:

Komam Yahveh xin awten han, yalanhto maxhto
chin pitzk'a han;

xal Komam hinb'ih han yet ayintokoj yinh hinmi'
han.

² Lahan xute Komam hintzoti' b'oj ch'en espada
kaw ayatij yeh han,

xin yenhlen Komam yalanh sq'ab' han, yunhe
hinyoknikoj yuh han;

lahan xin yute Komam b'oj hunuj flecha kaw xixi'
swi' han,

xin yanihaytoj Komam b'ay sk'ub'atoj sflecha han.

³ Xalni Komam wet han: «Israel, hach hinchejab'lom
han,

hawuh ch'alaxojkoj hinmay han», xhi Komam.

⁴ Lawitu' xin ta'wi han: «Nab'a'nhe xin munla han,

nab'a'nhe xweta hinb'ah han, mach ninoj tzet xkan
wet han.

Yaja' yul sq'ab' Komam Yahveh aykoj sunil,
ha' Komam Dios ch'a'noj spaj hinmunil han»,
kinchi han.

⁵ Ti'nanh xin, stzotel Komam Yahveh;
Komam xin watx'en yalanhto maxhto chin pitzk'a
han,
yunhe wok schejab'lomoj Komam han.
Yunhe hinmeltzonkoj Israel skonhob' ya' Jacob yul
sq'ab' Komam han.
Kaw aykoj hinmay yul sat Komam Yahveh han,
Komam Dios ch'a'ni wip han.

⁶ Ha' Komam ch'alni: «Mach ch'ek'na yinh hawok
hinchejab'lomoj han,
yinh hawinikanh yik'al ya' Jacob,
yinh hawa'ni meltzohojtoj maktajto mach xkam ah
Israel.
Chach waha'koj sajilq'inalil tet sunil hej konhob'
han,
yunhe hawinojtoj kolb'anile tet anma,
masanta b'ay xhkachnakanoj tx'otx' tx'otx'», xhi
Komam.

⁷ Hakti' yalni Komam Yahveh skolomal Israel,
Komam sDiosal Israel xikiltaj yeyi,
chal Komam tet ya' schejab'lom mach hunuj mak
ch'ocheni,
ya' yahb'il yuh sunil hej konhob',
ya' x'ok schejab'lomoj heb' naj kaw tx'oj aykoj
yahawoj hej konhob':

«Yet chach yilnoj heb' ya' rey, ch'ahoj linhnoj heb'
ya',
ch'ayoj jahnoj heb' ya' aykoj swi'aloj hej konhob'
yinh hasat wuh hayin Yahveh hin ti' han,
hin sDiosal Israel han, xikiltaj weh han;
hayin xach hinsik'le han, mach chach waha'kanoj
han», xhi Komam.

Swatx'e'kanh Komam Dios Sión hunekxa

⁸ Chal Komam Yahveh:

«Yet x'apni stz'ayikalil b'ay xwuh sk'ulal tawinh
han, xin ta'wi tawet han;
yet x'apni stz'ayikalil kolb'anile, xin kolwa tawinh
han.

Chach hintanhe' han, kat hach wanojkoj yecheloj
hinlahk'ulal hinxol b'oj konhob' han.

Hach chach oknojkoj wuh han yunhe
hinwatx'enojpaxkanh Israel han,
kat hawitxq'anojtoj tx'otx' tx'otx' yinh heb' ya',
tx'otx' etab'ilkantoj.

⁹ Chawala' tet anma ayiktoj yul preso ta ch'eltij,
kat hawalnoj tet anma ayiktoj xol sk'ejalholo, ta
ch'eltij xol sajilq'inal.

Lahan chub'koj heb' ya' wet haka' nixhtej kaneluh
xhlow sti'laj b'eh han,
kat slowoj heb' ya' b'ay te' yaxla ch'im, b'ay swi'laj
witz maxhtik'a ninoj tzet cha'a.

¹⁰ «Mach xnhohchahoj heb' ya', mach xhtajoj sti'
heb' ya';
mach chab'e' heb' ya' q'a' b'oj sya'il ch'ok tz'ayik,
haxkam stz'a' hink'ul yinh heb' ya' han, hayin chin
b'eytze' heb' ya' han,

xhwiha'toj heb' ya' b'ay ay snuq' hej ha' ha' han.

¹¹ Chin watx'e'toj hune' b'eh b'ay hej witz han,
xhwak'alnhe'toj hej b'eh han», xhi Komam.

¹² Ilwejk'anab'i, nahat-ta xhtij hinkonhob' han;
ay mak xhtij yetk'ulal norte b'oj b'ay xhtoh tz'ayik,
aypax mak xhtij b'et Sinim.^s

¹³ ¡B'itnojab' satkanh yinh ip yuh tzalalal!

¡Yahab' tx'otx' tx'otx' tzalahoj sk'ul!

¡Ahojab' yaw hej witz yuh tzalalal!

Haxkam xax ya' Komam Yahveh yaq'lob'al sk'ul
skonhob';

stz'a' sk'ul YA' yinh anma ch'ek' ya' yanma ay b'et
tu'.

¹⁴ Yaja' xal Sión: «Xin yakanoj Komam Jahaw han,
xin snahulnhetoj Komam han», xhi.

¹⁵ Mach snahulnhetoj ya' mi'e ni'an yunin xhto
txutxwi,

mach xhtanhk'o ya' yochen yunin tu'.

Waxamkami snahulnhetoj ya',

wal hin han, mach chach hin nahulnhe'toj han.

¹⁶ Ilk'anab'i, tz'ib'nheb'ilkankoj hab'ih yul hinq'ab'
han;

aynhetik'atij speyab'il Jerusalén yinh hinsat han.

¹⁷ Kaw anhe cha' mak chach watx'enojkanh;

xtokanoj mak xach etantoj b'oj mak xach
tanhtzeniloj.

¹⁸ T'anhxanhkanh, kat hawilni hahoyanil,

ilk'anab' tzet chuh syamikoj sunil hawuninal, kat
stit hak'atanh.

^s49.12 *Sinim* Hune' konhob' xhb'ina b'et ti', hat xhkan yetk'ulal sur b'et Egipto, yaja' ti'nanh Asuán xah sb'ih.

Hayin Yahveh hin ti' chin ta'wekoj yul hinti' han,
 ta sunil hawuninal tu' ch'oknojkoj hawuh haka' hej
 yelow chakoĵ anma yinh,

haka' hej nixhteĵ yelow chakoĵ ix mohyom yinh.

¹⁹ Waxamkami x'etalaxkantoĵ sat hatx'otx',

haq'alxanhe x'alaxkanoĵ,
 x'etalaxkantoĵ hatx'otx';

yaja' ti'nanh, matxa xhk'uxan-noĵ hatx'otx' yinh
 maktaj ch'ehojajoĵ b'et ti'.

Nahat-ta xtokanoĵ mak xach etantoĵ.

²⁰ Hawuninal pitzk'anaj yet ib'ilachtoĵ

chejab'lomal,
 xhmeltzohojtij, kat yalnoĵ tawet:

“Kaw tz'ulik hune' lugar ti', a' hunuj b'ay chonh
 ehayoj han”, xhinahoj.

²¹ Kat hawalnoĵ yinh hanab'al:

¿Mak x'a'ni sunil wik'al ti' han, haxkam maxhtik'a
 wuninal han?

Mach chuh wilni yinh wunin han, x'ilaxkantoĵ
 chejab'lomal, x'ilaxkaniloĵ wet han.

¿Mak xch'ib'tzen sunil anma ti'?

Xin kankanoĵ hinchukil han, ¿b'ay tu' xin xtitkoĵ?,
 kachinahoj.

²² Chal Komam Yahveh Jahaw:

«Xhwala' tet hej konhob' han,
 xhwaha'kanh hinbandera tet hej konhob' han,
 yunhe schelnojtij hej hak'ahol,
 kat yijnojtij hakutz'in yib'anh swixik'.

²³ Heb' ya' rey ch'okoj haka' heb' naj chejab'lom

xhkuynitoĵ nixhteĵ unin,
 heb' ix reina chach ch'ib'tzenoj.

Ch'ayoj jahnoj heb' ya' yinh hasat, masanto ch'ayoj
 spalanh heb' ya' sat tx'otx',
 kat sleq'nojiløj heb' ya' spojølal hawoj.
 Hatotu' chawohtajne'iloj ta hayin Yahveh hin ti'
 Dios hin han,
 b'oj ta mach stx'ixwan maktaj xhkawxi sk'ul winh
 han.

²⁴ Hunuj naj soldado kaw ay yip,
 hej q'alomal chi' naj yinh howal, mach chuh
 yilaxiloj tet naj;
 mak ib'iltoj chejab'lomal, mach chuh yelkanh tet
 anma kaw tx'oj ch'a'ni ek'oj ya' yanma.

²⁵ Yaja' hakti' yalni Komam Yahveh:
 «Ho', ch'ilaxojiloj anma xtzab'toj naj soldado yinh
 howal,
 kat yilaxojiloj q'alomal tet heb' naj tx'oj ch'a'ni
 ek'oj ya' yanma anma.
 Hayin xhwaha' howal b'oj mak ch'anojkoj howal
 tawinh han;
 hayin chin kolo'iloj hawuninal han.

²⁶ Schib'ehaltik'a hawenemigo xhwaha' slob' han,
 yinhtik'a schik'il ch'uk'ujkanh haka' vino.
 Haktu' chuh yohtajnhenojiloj sunil anma ta hayin
 Yahveh hin ti' hakolomal han,
 hayin xhwa' yip ya' Jacob han, hayin chach
 hinkoliloj han.

Mach xkawxi sk'ul heb' ya' israelita yinh Komam

50 ¹ Chal Komam Yahveh:
 «¿Tom xwakanoj hemi' han, haxkam xwatx'i
 te' hum xin pohnitoj hinb'ah b'oj ya' han?

¿Tom xex hintxonhtoj chejab'lomal han, haxkam
ay hink'as tet hunuj anma han?

Machoj, xex hintxonhtoj han haxkam xeyuh
stx'ojal,

xin pohtoj hinb'ah b'oj hemi' han, haxkam
xewi'enhe heb'ah.

² ¿Tzet yuh mach mak xnacha wuh han yet xin hul
han?

¿Tzet yuh mach mak xta'wi wet han yet xin awi
han?

¿Tom xeyaktoj yul henab'al, ta mach chin k'oji hex
hinkolni han?

¿Tom xeyaktoj yul hewi' ta mach wip hex
hinkolniloj han?

Tonhe xhwalna han, kat stanhtoj ha' mar,
chuh hintanhtzentoj hej ha' niman han, kat spak'i
desiertohal;

yuh manh ha'il, ch'ehtoj sam hej no' kay,
xhkamk'oj no' yuh tajinhti'al.

³ Hayin chin k'ejholonhehayoj satkanh han,
kat hinpichnitoj yinh b'isk'ulal han», xhi Komam.

Syox b'it yib'anhiloy ya' schejab'lom Komam Dios

⁴ Ha' Komam Yahveh Jahaw xin yenitoj han, yunhe
wa'ni yaq'lob'al sk'ul mak sikinajxa han,
yuh nixhtej tzoti' k'ul xhwal tet han.

Hunun sab'sahk'alil hin spitzk'an Komam han,
chal Komam yul hintxikin han,
yunhe wok tuknuj wab'enoj yinh tz'ajank'ulehal
han tzet chal Komam.

⁵ Ha' Komam Yahveh Jahaw x'a'ni hintxumb'al
han,

mach xin wi'enhe hinb'ah han, mach xhwa' stel
winh tet YA' han.

⁶ Xwatoj stel winh tet mak chin haten han,
xwa'ni hinq'otx tet mak stzilniloj xil hinsat han.
Mach xweb'atoj hinsat tet mak chin b'ahni han
tet mak chin stzub'nhen han.

⁷ Ha' Komam Yahveh Jahaw chin kolni han,
yuxin matzet chal hink'ul han yet chin b'ahlax han.
Yuxin xin kawne hinsat haka' hunuj ch'en niman
ch'en han,

haxkam wohtaj han ta mach chin tx'ixwanoj han.

⁸ Kawil yekoj hink'atanh mak ch'alni han ta saj
hinsat teyet han.

¿Maktaxka chuh skawxenkoj hunuj tzetet wib'anh
han?

Maktik'a ch'ochen skawxenojkoj hunuj tzetet
wib'anh han,

hulujab'i, kat kotoh sataj ya' juez han.

⁹ Ha' Komam Yahveh Jahaw chin kolni han:
mach mak chuh skawxenkoj hunuj mule wib'anh
han.

Lahan stanhojiloj heb' naj wenemigo b'oj xilq'ape
ayxakoj yub'ulal han.

¹⁰ ¿Maktaxka ay sxiwk'ulal tet Komam Yahveh
hexol ti',

kat yab'entoj yul snuq' schejab'lom Komam?

Waxamkami xhb'elwi xol sk'ejalholo,

b'oj ta mach hunuj yoj tz'ayik ch'ay yib'anh,

kat yanikoj skawxob'al sk'ul yinh Komam Yahveh,

kat yi'ni yip yinh sDiosal.

¹¹ Yaja' sunil hex cheyako'j heq'a', kat hetzujb'an
 hej heyantorcha,
 kat heb'elwi yinh sq'aq'al heq'a' tu' b'oj yinh
 heyantorcha chetzujb'a.
 Ha' hune' ti' xhwaha' teyet han:
 chex ayojkanoj b'ejnoj xol niman sya'tajil.

Yaq'lob'al sk'ul Sión

51 ¹ «Maktaj ch'ochen ehojk'oj yinh yuni hej
 st'inhani
 kat sayni Komam Yahveh, yab'ehab' tzet xhwal
 han.
 Ilwejk'anab' ch'en niman ch'en b'ay xex eltoj,
 yet chex ok tuknuj hetxumnujiloj b'ay ch'eltoj
 ch'en pohb'il ch'en;
 okanhwej tuknuj hetxumu'iloj b'ay x'eltoj
 heyichmam.
² Ilwejk'anab' ya' Abraham hemam b'oj ya' Sara
 xex initij sat yib'anh q'inal.
 Schukil ya' Abraham tu' yet xwawten ya' han,
 yaja' xin txahye ya' han, xwa'ni tx'ihal yik'al han.
³ Waxamkami etab'ilxakantoj Sión,
 chaha' Komam Yahveh yaq'lob'al sk'ul.
 Haka' Edén chute'koj Komam sdesiertohal;
 haka' b'ay tz'unb'il hej te' lob'ehal, haktu' chute'
 Komam hej tx'otx' tajinh tx'otx'.
 Chila' anma tzalalal b'et tu', stzalahoj sk'ul,
 chaha' yuch'antiyoxh, kat yanojkoj b'it.
⁴ »Yab'ehab' hinkonhob' tzet xhwal han, yab'ehab'
 hinkonhob' han,
 haxkam chin pujb'a'k'oj hinkuyb'anil han,

sajilq'inal chub'kuj hej st'inhanil xhwuh tet hej
konhob' han.

⁵ Kawilxa yetij sk'ulal xhwub' han,
ayxakoj yinh b'el kolb'anile xhwa' han.
Skanhil hinmay ch'unuj tzet yetwanoj ay wunuj
yinh hej konhob' han.

Xhkawxi sk'ul hej konhob' ay sti' ha' mar winh
han,
yinh skanhil hinmay aykoj skawxob'al sk'ul han.

⁶ T'anhxanhwejkanh satkanh,
kat het'anhxihayoj sat tx'otx' tx'otx';
haka' stanhayoj nhub', haktu' chuh stanhojayoj
satkanh,
xilb'ojiloy tx'otx' tx'otx' haka' hunuj xilq'ape.
Xhkamojtoj mak ch'ehayoj sat tx'otx' haka' chuh
stanhiloy nixhtej us.

Wal kolb'anile xhwa' han, ch'ehojk'oj yinh stohb'al
q'inal,

mach xhtanhojayoj nimejtaj sk'ulal xhwuh han.

⁷ »Hex heyoyhtaj sk'ulal, ab'ewej tzet xhwal han,
konhob' xhk'ub'an hinkuyb'anil yinh yanma han.
Mach chex xiw tet anma chex tzeyeni,
mach xhpaxiloy heyip yet chex b'ahlaxi.

⁸ Haxkam haka' yok yub'ulal xilq'ape, haktu' chuh
stanhojiloy heb' naj,

kat slolaxojkantoj heb' naj yuh no' haha', haka'
chuh slonitoj no', no' lana.

Wal nimejtaj sk'ulal xhwuh han, ch'ehojk'oj yinh
stohb'al q'inal,

mach b'aq'inh xhtanhojayoj kolb'anile xhwa' han»,
xhi Komam.

⁹ ¿Iloj hawayanh Mamin, iloj hawayanh!

Yeh skanhil hamay, yip hawatx' q'ab'.

Yeh skanhil hamay haka' xawute yet payxa, yinh
sq'inal hej ik'ale yet payat-taxa.

Hach xaxitkanojkamoj ich Rahab,

xapotx'nikankamoj ich niman noq' ay yul ha' ha'.

¹⁰ Hach xatanhtzetoj ha' mar, ha' ha' kaw nimejal
yich,

xawatx'entoj b'eh yich ha' mar, yunhe yek'toj mak
xakoliloj.

¹¹ Haktu' chuh smeltzohojpaxtij mak xax skoliloj
Komam Yahveh,

xhb'itnoj tzalalal yet ch'okojtoj b'et Sión,

hune' corona yet tzalalal ch'okoj yinh swi'.

Xhnachahoj tzalalal yuh, saq'al chila',
matxa ch'oq'oj, matxa chila' b'isk'ulal.

¹² «Hayin kaw xhwa' yaq'lob'al hak'ul han.

¿Mak hach hachil, yuxin chach xiw tet anma,
tet mak anmanhe, lahan-nhe b'oj telaj?

¹³ ¿Tom xax hanahulnhetoj Komam Yahveh xach
Watx'eni,

Komam xleb'antoj satkanh, xwatx'enayoj tx'otx'
tx'otx'?

¿Tom hunun tz'ayik haxiwoj tet mak ch'a'ni ek'oj
ya' hawanma,

tet mak ch'ochen hach stanhtzenojiloj yuh showal?
Yaja', ¿b'ay tu' ay showal anma tu'?

¹⁴ Toxa ch'ilaxojiltij anma ib'iltoj chejab'lomal;
mach xhkamojaytoj yul holan b'ay ayaytoj, mach
chijle' nhohchalal.

¹⁵ Hayin Yahveh hin ti' haDiosal han,

Yahveh Sunil Chuh Yuh, haktu' hinb'ih han;
 hayin chin b'ile ha' mar han, kat schulni sb'ah ha'.
 16 Hayin xwal han tzet yetwanoj ay hawalni,
 xach hintanhen yuh skanhil hinmay han;
 hayin xin leb'atoj satkanh han,
 xin watx'enayoj tx'otx' tx'otx' han, xwalni tet Sión
 han:
 “Hach hinkonhob' han”», kinchi han.

Skolo' Komam Dios Sión tet showal.

17 Iloj hawayanh, iloj hawayanh, ikanh hab'ah
 Jerusalén.
 Hach x'ek' ya' hawanma yuh niman showal Komam
 Yahveh,
 haka' hunuj mak ch'a'ni uk'nujaytoj hunuj copahil
 vino,
 kaw k'ul chuh yuk'nikanaytoj, masanto
 ch'uk'kanojkanh.
 18 Yinh sunil hawuninal xawa' pitzk'ahoj, mach
 hunuj chach b'eytzeni;
 yinh sunil hawuninal xach'ib'tze,
 mach hunuj mak xekni haq'ab', kat hach sb'eytzeni.
 19 Ha' skab'il tzetet ti' x'ek'toj tawinh:
 x'etalaxkantoj hakonhob', xach tinhchalaxkanoj;
 xkamkantoj hawet konhob' yuh nhohchalal b'oj
 yuh howal.
 ¿Mak stz'a'oj sk'ul tawinh?
 ¿Mak ch'a'noj yaq'lob'al hak'ul?
 20 Matxakanoj yip hej hawuninal,
 lahanxa yekantoj b'oj hej no' sajcheh kan-naj yul
 latz'ab',
 b'ejankantoj hej hawuninal yul hej b'eh.

X'ayk'ay sunil showal Komam Dios yib'anh heb' naj
yuh swatx'enkoj Komam sb'eyb'al heb' naj.

²¹ Yuxin hach ch'ek' ya' hawanma, ab'e hune' ti';
uk'um hachxa, k'ajam mach ninoj vino xawuk'u';

²² Hakti' yalni Komam Yahveh haDiosal,
Komam ch'a'ni sb'ah yinh skonhob':

«Xax wiloj copa yul haq'ab' han, ch'en chach a'ni
uk'ujkanh.

Ch'en b'ay nohnajaytoj hin-howal han,
matxa b'aq'inh chawuk'u' hunekxa.

²³ Xhwaha'k'toj ch'en yul sq'ab' heb' naj ch'a'ni
ek'oj ya' hawanma han,

heb' naj x'alni tawet: “B'ejayoj hab'ah xol pojoj,
yunhe yek'toj xanhxon sunil anma hawib'anh”, xhi
heb' naj.

Haktu' xuh hawanihayoj hab'ah xol pojoj,
x'ek'kantoj xanhxon heb' naj hawib'anh haka'
sxanhlaxtoj pojoj.

52 ¹ Iloj hawayanh Sión, iloj hawayanh, akoj
skawxob'al hak'ul yinh Komam Dios;

Jerusalén konhob' xikiltaj yeyi, akoj xil haq'ap b'ay
ch'elwan sk'ulch'anil,

haxkam matxa ch'okojtij anma mach Dios sat b'et
ti',

anma mach tx'ahtx'eb'iloj sb'ah yuh.

² ¡Panhiloj pojoj tawinh Jerusalén!

¡Ikanh hab'ah! ¡Ayanh tz'onhnoj^t yul hatz'onhob'al
hunekxa!

^t52.2 *Ayanh tz'onhnoj* Chuh stxumlaxpax hebreo yinh hakti':
Ikanh hab'ah Jerusalén ib'iltoj chejab'lomal.

Iloj tzet k'alnehayoj hanuq' ixh k'anch'anla Sión
ib'iltoj chejab'lomal.

³ Chal Komam Yahveh:

«Mach ninoy ch'en melyuh xin chah han yet xex
ilaxtoj chejab'lomal,

yuxin mach ch'en xhwaha'pax han yet chex
hinkolnojtij han», xhi Komam.

⁴ «Haxkam hakti' yalni Komam Yahveh Jahaw:

Yet payxa, xb'eyk'oj hinkonhob' b'et Egipto han,
hat x'ehayoj b'et tu' haka' nan konhob'al;

lawitu' xa'ni Asiria ek'oj ya' yanma, k'ajam mach
smul tet.

⁵ Ti'nanh xin, ¿tzet-to xhwuh b'et ti' han?, xhi
Komam Yahveh.

Mach smul hinkonhob' han, tanhetik'a x'ilaxkantoj
chejab'lomal b'et Babilonia;

maktaj aykoj yahawiloj yinh, xanhe ch'awikanoj,
tx'oj stzotel winh hunun tz'ayik han», xhi Komam.

⁶ «Yaja' ch'apnoj stz'ayikal b'ay chohtajnhe'iloj
hinkonhob' hinb'ih han,

chohtajnhe'iloj ta hayin xhwal han:

“Ayin han la”», xhi Komam.

⁷ Kaw k'ulch'an stit ya' i'nhe tzoti' k'ul swi'laj witz,
ya' i'nhe tzoti' yet aq'ank'ulal,

ya' ch'alnik'oj tzoti' yet kolb'anile, kat yalni ya' tet
Sión: “Rey haDiosal”, xhi ya'.

⁸ Ch'ah yul snuq' heb' naj soldado xhtanhewi,
hun-nhe chuh yah xayna heb' naj tzalalal,

haxkam kaw ha' heb' naj ch'ilni smeltzo Komam
Yahveh b'et Sión.^u

⁹ Jerusalén etab'ilkantoj,
iwejkanh yul henuq' yuh tzalalal,
haxkam xax ya' Komam Yahveh yaq'lob'al sk'ul
skonhob',
xax skoliloj YA' Jerusalén.

¹⁰ Syeb' Komam Yahveh skanhil smay yinh sat sunil
hej konhob',
kat yilnoj sunil konhob' ay b'ay xhkachnakanoj
tx'otx' tx'otx' ta koDiosal xonh kolniloj.

¹¹ Elanhwejtij b'et tu', elanhwejtij,
mach chetzab' tzetet kistal yeyi; elanhwejtij b'et
tu'.

Tx'ahtx'ewej heb'ah hex cheyijk'oj hej tzetet yet
Komam Yahveh.

¹² Yaja' mach yinhojxanhe anhe chex elojtij,
mach tonhehoj chex elojkanh,
haxkam Komam Yahveh sDiosal Israel xhb'ab'oj
yinh hesat,
kat yokoj tzujnuj YA' teyinh, chex stanhe' Komam
yinh kaw k'ul.

**Skanh b'it yib'anhiløj sya'tajil ch'ek'ojtoj
yinh ya' schejab'lom Komam Yahveh**

¹³ Ilwejk'anab'i, sunil tzet k'ul ch'eløjkoj tet ya'
hinchejab'lom han;

^u52.8 *ch'ilni smeltzo Komam Yahveh b'et Sión* Chuh stxumlaxpax hebreo yinh hakti': Ch'ilni smeltzontij Komam Yahveh konhob' Sión.

kaw nimej hitzan ch'utelaxojkoj ya', ch'alaxojkoj
smay ya'.

¹⁴ Tx'ihal mak xk'ay sk'ul yilni ya',
haxkam tx'oj yekantoj sat ya',
matxa stxumlaxi ta anmato ya'.

¹⁵ Haktu' chuh sk'ayojpax sk'ul tx'ihal hej konhob'
yuh ya';
yet ch'il-laxoj ya' yuh heb' ya' rey, matxa hunuj
tzoti' chuh yalnoj heb' ya',
haxkam chila' heb' ya' tzet maxhtotik'a hunekoj
x'al-lax tet,
kat stxumnujiloj heb' ya' tzet maxhtotik'a hunekoj
xax yab'e heb' ya'.

53 ¹ 1 ¿Yaja' mak xax a'ni yuluj sk'ul yinh hune'
tzet xhjal ti' han?

¿Mak xax ilni skanhil smay Komam Yahveh yinh
ya'?

² Xch'ib'kanh ya' schejab'lom Komam Dios tu'
haka' swolnitij sq'ab' te' te' xax tzok'laxk'oj,
kat yanihaytoj sx'e' xol tx'otx' tajinh tx'otx'.
Mach ninoj tzet k'ulch'an yinh ya', matzet
ch'elwani;

mach ninoj tzet k'ulch'an yilot yinh ya'.

³ Yahb'il ya' yuh anma, mach x'ochelax ya'.

Nohnajkoj sunil sya'ilal yinh ya', q'aynaj ya' yek'
ya' yanma.

Mach hunuj mak xt'anhxikoj yinh ya';
xyahlax ya', mach ninoj tzet xji' yinh ya'.

⁴ Yaja' ha' ya' x'ijnitoy sunil hej yab'il aykoj jinh,
ha' ya' x'ab'en sya'il hej sya'ilal ch'ek'toj jinh.

Wal honh, xjaktoj yul konab'al ta Komam Dios
x'a'ni ek'oj ya' yanma ya',

ta ha' Komam x'anihayoj sya'tajil yib'anh ya',
chiniloj Komam spixan ya'.

⁵ Yaja' yuh kowi'ehal, x'alaxkoj lahwilal yinh ya',
x'a'laxkanoj ek'oj ya' yanma ya' yuh kotx'ojal.
Yinh ya' x'ek'toj sya'tajil, yunhe jilni aq'ank'ulal;
yuh hej lahwilal x'ok yinh ya', ay kokawilwalil.

⁶ K'aynajonhkantoj kohunil haka' no' kaneluh.
Sunil mak ch'uni tzet-tik'a choche yub';
yaja' yib'anh ya' xatoj Komam Yahveh sunil
kotx'ojal.

⁷ Xb'ahlax ya', x'ilaxiloj spixan ya',
yaja' maxhtik'a ninoj tzet xal ya';
haka' yilaxtoj hunuj no' tzeh kaneluh potx'laxoj,
haktu' xuh yilaxtoj ya'.

Lahan xute ya' b'oj hunuj no' kaneluh mach ninoj
tzet chute yet xhk'uplaxiltoj xil yuh mak
ch'iniltoj,
mach ninoj tzet xal ya'.

⁸ Xtzab'laxtoj ya', mach x'ulax st'inhanil yinh ya';
mach mak ay yok yinh tzet xhtanhojkanoj ya'.^v
X'ilaxiloj sq'linal ya', xpotx'lax ya' yuh swi'ehal
hinkonhob' han.

⁹ Xol anma kaw tx'oj xmujlaxaytoj ya',
xol anma stx'ojalnhetik'a chuh^w xkam ya',
waxamkami mach hunuj stx'ojal xuh ya', mach
leq'ti'al xal ya'.

^v53.8 *ta mach yik'al chakanoj* Mach mak ch'ok tuknuj stxumu'iloj b'ay xhtitojkoj yik'al ya', hakti' yeyoj yinh griego. Ilwejk'anab' yinh Hch. 8:32-33

^w53.9 *xol anma stx'ojalnhetik'a chuh* Hakti' yeyoj yinh griego, haxkam ya'taj stxumlax hebreo b'et ti'.

¹⁰ Komam Yahveh x'ochen a'noj ek'oj ya' yanma
ya' yinh hej sya'tajil.

Yaja' yuh xa' sb'ah ya' xahanb'alil yunhe stanhtzen
ya' smul anma,

nahatil ch'ehojk'oj ya', kat yilnoj ya' yinh yik'al.

Sunil tzet k'ul ch'elobjoj tet ya' yinh sunil tzet
choche Komam Yahveh ta chuh ya'.

¹¹ Lawi yilnoj ya' hun tenan sya'tajil,

kat yilnoj ya' sajilq'inal,^x kaw stzalahoj sk'ul ya'
yet chilnoj ya'.

Kaw tx'ihal mak skolo'iloj ya' schejab'lom Komam
Dios kaw k'ul sb'eyb'al tu',

haxkam ha' ya' ch'ijnojtoj sunil hej stx'ojal anma.

¹² Yuxin chaha' Komam Dios hune' lugar tet ya' xol
anma kaw ay yelapnojaj yeyi,

kat spohnojajoj ya' hej q'alomal haka' hunuj naj
soldado kaw yip xhpohnihajoj hej q'alomal

xi' yinh howal xol heb' naj yetb'i,

haxkam xa' kamoj sb'ah ya', lahan x'utelaxkoj ya'
b'oj anma tx'oj.

Tx'ihal anma xiloj ya' smul, xtxahli ya' yinh anma
ahmul.

**Choche Komam Yahveh Israel b'oj choche
ya' yak'nhe'iloj yinh stohb'al q'inal**

54 ¹ «jB'itnanh yinh tzalalal ixh mach chuh yilni
yinh yunin,

ixh maxhtik'a hunuj yunin!

Awanh yinh tzalalal, ixh maxhto hunekoj xhpitzk'a
yunin,

^x53.11 *kat yilnoj ya' sajilq'inal* Hakti' yeyoj yinh griego wal yinh hunq'ahan te' masorético machkoj hune' tzoti' ti'.

haxkam ix ab'ilkanoj, q'a' tx'ihalto yunin ix
 chila' yinh sataj ix ay yichamil», xhi Komam
 Yahveh.

² «Ch'ib'tzetoj b'ay aykanh hapat,
 akoj yaq'b'ilxa scortinahil b'ay chach ehayoj;
 mach chach xiwi, ch'ib'tzetoj stx'anhal,
 kat hachak'nihaytoj yestacahil yinh kaw k'ul.

³ Haxkam chach ch'ib'ojiloj yinh hawatx' b'oj yinh
 hamek,
 chetnhe' hawik'al tx'ihal hej konhob',
 kat snohtzenoj hej konhob' etab'ilkantoj.

⁴ Mach chach xiwi, haxkam matxa chach a'laxoj
 tx'ixwanoj.

Matzet chawakoj yinh hak'ul, haxkam matxa
 ch'ilaxojiloj hapixan.

Chanahulnhe'toj hej tx'ixwilal x'ek'toj tawinh yinh
 haq'opohal,
 matxa b'aq'inh chanab'tij tzet xuh yek' ya'
 hawanma yet xach kan yinh manh
 ichamilehal.

⁵ Haxkam YA' xach Watx'eni, chach yute'koj ya'
 yixaloj.

Yahveh Sunil Chuh Yuh, haktu' sb'ih YA'.

Hakolomal, ha' Komam sDiosal Israel xikiltaj yeyi.

Ha' YA' sDiosal sunil sat tx'otx' tx'otx'.

⁶ Lahan hachtik'a b'oj hunuj ix ix kaw q'opoto
 x'alaxkanoj yuh yichamil b'oj kaw b'isk'ulal
 yeyi,

yaja' xach yawte haDiosal hunekxa, chalni YA'
 tawet:

⁷ «Xach wakanoj hayeb' tz'ayikal han,

yaja' chach hinchab' hunekxa han, haxkam kaw
stz'a' hink'ul tawinh han.

⁸ Yet xtit lemna xhwil tawinh han,
xweb'antoj hinb'ah tawet han;
yaja' xtz'a'kanh hink'ul tawinh han,
xin yeni han ta chach woche yinh stohb'al q'inal
han”»,
xhi Komam Yahveh xach kolniloj.

⁹ «Haka' xwute hinta'wenkoj yul hinti' tet ya' Noé
han,
ta matxa b'aq'inh xhnohojkanh ha' ha' sat tx'otx'
tx'otx',
chin ta'wepaxkoj yul hinti' ti'nanh han, ta matxa
b'aq'inh xhtij hin-howal tawinh han,
b'oj matxa xhwaha'ayoj sya'tajil hawib'anh han.

¹⁰ Waxamkami shela' hej witz b'ay ayayoj, kat
sb'ilojkanh hej wonhan,
yaja' maxhtik'a chin b'eja'kanoj hach wochen han,
b'oj mach ch'etaxojtoj hune' lahk'ulal yet
aq'ank'ulal xin watx'e b'oj hach han»,
xhi Komam Yahveh, Komam stz'a' sk'ul tawinh.

¹¹ «Konhob' kaw k'anch'an, ch'ek' ya' yanma yuh
kaq'e' nhab',
b'oj mach mak ch'a'ni yaq'lob'al hak'ul.
Ch'en nixhtej ch'en kaw k'ulch'an ayayoj yib'anh
ch'en carbunclo,
ha' ch'en xhwaha'koj tawinh han yet chach
hinwatx'enojkanh hunekxa han;
ch'en zafiro xhwaha'ayoj haxe'oj han.

¹² Yinh ch'en rubí chin watx'e' hej hatorrehal han,

yinh ch'en carbunclo^y chin watx'e' hej hapultahil
han,

yinh ch'en nixhtej ch'en kaw k'ulch'an chin
watx'e'ayoj sunil hapeyab'il han.

¹³ Hayin Yahveh hin ti' chin kuyu'tuj sunil
hawuninal han;

k'ul chila' sunil hawuninal tu'.

¹⁴ St'inhanil ch'a'noj hawip,
matxa mak ch'a'noj ek'oj ya' hawanma, matxa
chach xiwoj;

matxa xhitzojkoj xiwkilal tawinh.

¹⁵ Ta ay hunuj konhob' ch'anojkoj howal tawinh,
mataj hayin xhwaha'tij han.

Yaja' chach i'wahoj yinh mak ch'anojkoj howal
tawinh tu'.

¹⁶ »Hayin xin watx'e ya' xhmunlanhen ch'en hierro
xhwatx'enkoj q'a' q'a' yinh tzaq'a' han,
kat swatx'en ya' ch'en munlab'al ch'en nanan-nhe
b'ay ch'oknikoj.

Hayin xin watx'epax naj ch'etantoj tzetet han,
yunhe yetantoj naj.

¹⁷ Yaja' maxhto hunuj mak xax watx'en ch'en ch'en
yet howal xhk'oji hach stanhtzeniloj.

Chamajche' sti' sunil mak ch'ochenoj skawxenojkoj
hamul hawib'anh.

Ha' hune' ti' xhwa' tet mak ch'a'ni q'ana' sb'ah wet
han;

hayin xhwa' i'wahoj han», xhi Komam Yahveh.

^y54.12 *carbunclo* Kaw stzejo hunq'ahan ch'en nixhtej ch'en ti', kajnhe maymo ch'en, yaja' mach kaw ohtajb'iloj tzet ch'enal ch'en ch'al-lax b'et ti'.

Chawte Komam Yahveh anma yunhe skolchahi

55 ¹ Hulujab' sunil anma xhtaj sti', kat yuk'ni ya';
 hulujab' mak mach smelyuh, wa'ojab'i, kat
 yinitoj tzet sloh,
 yihab'toj svino b'oj slech matanil.

² ¿Tzet yuh chetanhtzeloj hemelyuh yinh itah mach
 ch'a'ni heyip?

¿Tzet yuh chetanhtzeloj hetohol yinh hej tzetet
 mach chex a'ni nohoj?

Ab'ewej tzet xhwal han, kat helonoj k'ul-la itah,
 chelob' tzet kaw xuq'.

³ Hulanhwej hink'atanh han, kat heyab'entoj tzet
 xhwal han;

ab'ewej tzet xhwal han, haktu' chuh heyehojk'oj.
 Chin watx'e' hune' hinlahk'ulal yinh stohb'al q'inal
 b'oj hex han,

yunhe yijni sb'ah tzet xin ta'wekoj wib'anh yuh
 kaw xhwoche ya' David^z han.

⁴ Ilwejk'anab'i, hayin xwakoj ya' stestigohoj hej
 konhob' han,

hayin xwakoj ya' swi'aloj b'oj kuywahomal yinh
 hej konhob' han.

⁵ Hach chawawte' hej konhob' mach hawohtajoj,
 yinhxanhe anhe xhtoj hej konhob' mach chach
 ohtajnhenoj hak'atanh,

haxkam hayin Yahveh hin haDiosal ti' han,
 hin sDiosal Israel han, xikiltaj weh han, hayin
 xwakoj hamay han.

^z55.3 *ta'wekoj wib'anh yuh kaw xhwoche ya' David* Ilwejk'anab' yinh 2 S. 7:12-16. Lanhan yalni yib'anhiløj Komam Jesucristo b'et ti'.

- 6 »; Saywej Komam Yahveh yet xhto huh snacha
Komam heyuh;
awanhwej tet Komam yet kawilto yekoj YA' teyinh!
- 7 Shelab'toj anma tx'oj sb'eyb'al,
anma ayiktoj yul snab'al yuni hej stx'ojal,
sb'ejab'kanoj hej tzetet mach k'uluj ayiktoj yul
snab'al tu';
meltzohanhwejkoy yul sq'ab' Komam Yahveh,
stz'a'oj sk'ul Komam teyinh.
Meltzohanhwejkoy yul sq'ab' koDiosal,
choche Komam yaha' nimank'ulal yinh anma.
- 8 Haxkam tzet ch'ek'iktoj yul hin-nab'al han, mataj
ha' ch'ek'iktoj yul henab'al;
mach lahanoj hinb'eyb'al b'oj hex han», xhi Komam
Yahveh.
- 9 «Haka' snahatil yekanh satkanh yib'anh tx'otx'
tx'otx', haktu' yeh hinb'eyb'al han,
q'a' nahat-to yekanh sataj heb'eyb'al;
q'a' nahat-to aykanh hin-nab'al sataj henab'al han.
- 10 »Ilwejk'anab' yayiloj ha' nhab' b'oj ch'en sajb'at
satkanh,
matxa xhmeltzo hunq'ahan tu' satkanh, haxkam
schak'an-nhe sat tx'otx' tx'otx';
ch'ahiloj tz'unub' yuh, cha' tz'unub' tu' sat,
kat yeltoj hinhat yinh b'oj tzet sloh anma.
- 11 Haktu' yepax hintzoti' ch'eltoj yul hinti' han;
mach xhmeltzohi ta mach sat cha'a;
yilal yuni tzet xhwoche han, kat yuni tzet chin chej
yub' han.

12 »Chex elojtij b'et tu' yinh tzalalal,

kaw aq'ank'ulal chex meltzohoj b'ay hetx'otx'.
 Yet chex yilnoj hej witz b'oj hej wonhan,
 ch'ahoj yaw, kat sb'itnoj tzalalal;
 sunil hej te' te' ay xol telaj, spoq'o' te' sq'ab' teyinh.
¹³ Te' tz'isis xhch'ib'ojkanh shelb'aloj te' tx'ix,
 te' arrayán xhch'ib'ojkanh shelb'aloj te' komon
 telaj.
 Ha' hunq'ahan tzetet ti' ch'a'noj elwanoj smay
 Komam Yahveh,
 ha' xhyenajiloj skanhil smay Komam yinh stohb'al
 q'inal».

**Stxahyeb'al Komam Dios
 yib'anh sunil hej konhob'**

56 ¹ Chal Komam Yahveh:
 «Uwej st'inhanil, kat heyuni nimejtaj sk'ulal;
 haxkam toxa cheyila' kolb'anile xhwaha' han,
 kat syenajiloj sb'ah nimejtaj sk'ulal xhwub' han.
² Tzet saq'al tet mak xhyijyenk'oj hinchejb'anil han,
 kat mach spohniltoj sb'ah yinh;
 tet mak xhyijyen sábadó xewb'al tz'ayik, kat mach
 chiloj spixan,
 kat stanhen sb'ah yinh yuni stx'ojal», xhi Komam.

³ Ta chakoj sb'ah hunuj mak nan konhob'al yul
 sq'ab' Komam Yahveh,
 mach yetoj ayah chal yinh hakti':
 «Chin spohojiloj Komam yinh skonhob' han», mach
 xhinahoj;
 Mach yetoj ayah chalpax naj eunuco:
 «Lahan hin b'oj hunuj te' tajinh te' han», mach
 xhinahoj naj.

⁴ Haxkam hakti' yalni Komam Yahveh:

«Ta syijye heb' naj eunuco hinsábado xewb'al
tz'ayik han,

ta chuh heb' naj tzet xhwoche han,

kat mach spohiltoj sb'ah heb' naj yinh hinlahk'ulal
han,

⁵ xhwaha'kankoj sb'ih heb' naj yul watut

b'oj yul speyab'il hinkonhob' yinh stohb'al q'inal
han,

mach b'aq'inh sulaxojkanh;

q'a' k'ultu hune' tu' sataj yilnoj heb' naj yinh
sk'ahol b'oj skutz'in.

⁶ Wal mak nan konhob'al chaha'koj sb'ah yul
hinq'ab' han,

yunhe ya'noj q'ana' sb'ah wet han, kat hinyochen
han,

kat yok hinchejab'lomal han,

ta syijye' hinsábado xewb'al tz'ayik han, kat mach
chiha'loj spixan,

kat mach spoho'iltoj sb'ah yinh hinlahk'ulal han;

⁷ hayin xhwiha'toj b'ay hinwitz xikiltaj yeh han,
kat wa'noj tzalahoj sk'ul yul watut b'ay stxahli
anma wet han.

Chin chab' hej sxahanb'al xhnhuslaxkantoj sunil
han,

b'oj sunil hej sxahanb'al chaha'koj b'ay ch'alaxatoj
xahanb'al wet han,

haxkam watut ti' han, “yatut Komam Dios b'ay
stxahli sunil hej konhob'”, haktu' ch'al-laxoj
yinh», xhi Komam.

⁸ Hakti' yalni Komam Yahveh Jahaw;

YA' xhyamb'ankoj heb' ya' israelita pujankantoj:

«Chin hunb'a'koj hinkonhob' b'oj hunq'ahanxa hej
konhob' han,
kat hinyamb'anoj heb' ya' b'oj heb' ya' yamb'ab'ilxa
wuh han», xhi Komam.

Showal Komam Dios yinh heb' ya' ijb'alom tx'oj

⁹ Hex xol-telajil noq' hex ti',
hex howla xol-telajil noq' hex ti',
hulanhwej, kat hetanhtzeniloj hinkonhob' han.

¹⁰ Haxkam tz'op maktaj ijb'alom yinh,
mach ninoj tzet yohtaj heb' naj;
Lahan heb' naj b'oj ichamta tx'i' mach ch'awi yinh
anma,
tonhetik'a hilanayoj swayi, isah b'oj wayojnhe
chuh.

¹¹ Lahan heb' naj b'oj ichamta tx'i'
nhohchalalnhetik'a yeyi, maxhtik'a
xhnohyi;
tanhehom kaneluh heb' naj, yaja' mach ninoj
stxumb'al heb' naj:
chuh heb' naj tzet-tik'a choche, yetnhe heb' naj
sayah.

¹² Chalni heb' naj: “Katwej, juk'u'wej vino,
uk'ujonhwejkanh yinh te' uk'eh;
hatik'a tzet xhjuh ti'nanh, ha' xhjub'pax hekal,
maka q'a' k'ultu xhjute' hekal”, xhi heb' naj.

57 ¹ Xhkamtoj anma k'ul sb'eyb'al, yaja' matzet
chi' anma yinh;
ch'ilaxiloj anma k'ulch'an sk'ul sat tx'otx' tx'otx',
yaja' mach mak stxumnihiloj ta yunhe matxa
stx'ojal chilah yuxin xhkamtoj.

² Maktaj tohol sb'eyb'al, kaw aq'ank'ulal xewoj yet xhkamoj.

³ Yaja' hex yunin heb' ix kunlom ti', katwej, yuninal heb' naj sayni yix b'oj heb' ix tx'oj yeh swi',

⁴ ¿Mak yinh chex tzeb'i heyalni?

¿Mak yinh cheyech'ye hesat, kat heyanihaltij heyaq'?

Yuninal anma wi'e heyeyi, anma leq'ti'.

⁵ Yalanh hej te' hih b'oj sunil hej te' te' hupan yeyi, hat cheyuh sunil tzet choche henimanil;

sti'laj snuq' ha' ha', xol slot'ilal hej ch'en ch'en, hat cheyako j nixhtej heyuninal xahanb'alil.

⁶ Q'a' xhto heyoche hehaq'e' ch'en ch'en kaw tx'utx'u' ay b'ay snuq' ha' ha';

tet ch'en cheya' heyofrenda yet vino b'oj hej tajinh ofrenda; b'et tu' ay heyerencia.

¿Tom chin tzalahoj wilnoj hunq'ahan tu' han?

⁷ Yib'anh hune' witz kaw nahat yekanh xeyahtoj hewayb'al,

hat-ta b'et tu' xex ahtoj heyaha'ko j hexahanb'al.

⁸ Xeyaktoj yechel hej komon dios yinhtaj hepultah b'oj yinh ste'al pultah tu'.

Xepohiltoj heb'ah winh han, xech'ob'b'an heb'ah, xex ahtoj sat hetx'at kaw nimejal,

xewatx'en helahk'ulal b'oj anma b'ay xeyoche wayoj,

cheyilnikanoj sch'ob'anil.

⁹ Xex b'eyk'oj heyaha'kanoj te' aceite b'oj tx'ihal perfume tet ich dios Moloc,

nahat-ta xeyatoj heb' naj hechejab'lom,

somanta b'ay ch'apni kamom xawatoj heb' naj
sq'amb'e' sb'ah.

¹⁰ Xex sikitoj heyek'kanoj kolohi,
yaja' maxhtik'a xetxumiloj ta matzet chaliloj
hunq'ahan tu'.

Xawi'pax hawip hunekxa, yuxin mach xpaxkaniloj
hawip.

¹¹ »¿Mak xex xib'teni, mak x'anikoj xiwkilal teyinh,
yuxin chepohiltoj heb'ah winh han,
xin henahulnhenkantoj han,
matxa cheyab'e tzet xhwal han?
¿Taxka yuh nahatil matzet xhwal han, yuxin mach
chex xiw wet han?

¹² Yaja' ti'nanh, xhwala'iloj sk'ulal cheyuh heyalni
han, mach ninnoj tzet ch'oknojkoj heyuh.

¹³ Yet ch'ahoj heyaw, hex skolab' hetiyoxh tu'.

Ch'ilaxojkantoj sunil tu' yuh kaq'e',
hunepch'an-nhe xhtanhoyajoj.

Wal mak xhkawxi sk'ul winh han,
ch'ehojk'oj sat tx'otx' tx'otx' chiha' yerenciahoj,
kat yehojk'oj b'ay hinwitz xikiltaj yeh han», xhi
Komam.

**Cha' Komam nimank'ulal
yinh mak xhmeltzokoj yul sq'ab'**

¹⁴ Ch'al-laxoj: «Watx'ewejtoj b'eh, ak'alnhewejtoj
b'eh;

iweji loj hej tzetet yul sb'eh hinkonhob' han»,
xhinahoj.

¹⁵ Haxkam hakti' yalni YA' kaw Nimej Hitzantajil
Yeyi b'oj YA' kaw nimej yelapnojal yeyi;

YA' itzitzalnhetik'a yeh yinh stohb'al q'inal, YA'
kaw xikiltaj yeyi:

«Kaw nahat yekanh b'ay ayin han b'oj kaw nimej
yelpnojal yeyi;

yaja' ayinpaxkoj yetb'ihoj mak xhtak sk'ul yuh
smul han b'oj mak ch'inihayoj sb'ah wet han;
xhwa' yip han, kat yinipaxtij sk'ul yinh mak
ch'inihayoj sb'ah wet han.

¹⁶ Mach stohb'al q'inaloj xhwaha'koj howal teyinh
han,

mach stohb'al q'inaloj xhwiha'tij hin-howal teyinh
han;

haxkam yinhtik'am hinsat xhpaxkaniloj yip sunil
mak xin watx'e han.

¹⁷ Yuh heyochentoj hej tzetet yuxin xtit lemna
xhwil teyinh han,

xwanihayoj sya'tajil heyib'anh han,

xex hintinhchankanoy han;

yaja' xtit hehowal, q'a' xto heyoche heyub' tzet
kaw cheyoche.

¹⁸ Xax wil heb'eyb'al han, yaja' chex wanhte' han;

chex hinb'eytze' han, kat wa'noj yaq'lob'al sk'ul
mak b'isk'ulal yeh han;

¹⁹ xhwaha' hune' b'it ti' heyaha'koj han:

“Ayojab' aq'ank'ulal tet mak nahat yetoj,

ayojab' aq'ank'ulal tet mak kawil yetij”.

«Hayin xhwanhte' hinkonhob' han», xhi Komam
Yahveh.

²⁰ Wal anma tx'oj, lahan b'oj yet xhchulni sb'ah ha'
mar,

mach mak chuh schewnhenayoj ha';

chijnikantoy ha' tz'otz'ew b'oj hej tz'il.

²¹ «Mach aq'ank'ulal tet mak tx'oj», xhi hinDiosal han.

Hune' ayuno mach k'uluj yul sat Komam Dios

58 ¹ «Awanh yinh kaw k'ul, mach chach xiwi, ikanh yul hanuq' haka' hunuj ch'en trompeta; alkoj stx'ojal hinkonhob' yinh sat han, alkoj smul yik'al ya' Jacob yinh sat.

² Hunun tz'ayik hinsayni heb' ya' han, choche heb' ya' yohtajne' hinb'eyb'al han, lahan chutenapax heb' ya' b'oj hunuj konhob' ch'ochen unuj nimejtaj sk'ulal, koche mach xakanøj heb' ya' hinchejb'anil yilal syijyelax han;

choche heb' ya' ta xhwuh sk'ulal yinh heb' ya' b'ay ch'ulax tzet yetwanoj ay yulax han, kat yochen heb' ya' hitzojkoj hink'atanh han.

³ Chalni heb' ya': “Nab'a'nhe xhja' ayuno han ta matzet chawi' yinh.

Nab'a'nhe ch'ek' ya' janma juni han, ta maxhtik'a chawil tzet xhjuh han”, xhi heb' ya'. Yaja' yet cheya'ni ayuno, heyet cheyuh, kat heya'ni ek'oj ya' yanma heb' naj hemunlawom.

⁴ Yet cheya'ni ayuno tu', cheteyekoj heb'ah, cheya'ni howal, kat hemaq'men heb'ah yinh kaw k'ul.

Ta cheyoche ch'ab'elaxtoj tzet cheyala, matxataj haktu' cheyute heya'ni ayuno.

⁵ Mataj hune' ayuno b'ay hune'nhe tz'ayik b'ay hextik'a cheyakojoj b'isk'ulal yinh heyanna, mataj ha' xhwoche han;

hex ti' chex ay k'onhnoj haka' hunuj te' ah ay sti'
ha' ha',

kat heway yib'anh xilq'ape kaw stzakohi, kat heyay
hilnoj xol tanh.

Ha' hune' tu' cheyal ayunohal, kat heyalni ta
xhwoche hune' tu' han.

⁶ Mataj hune' tu' xhwoche han.

Ayuno xhwoche, ha': B'ejtzowejiltij anma mach
smul ayiktoj yul preso,
iwejiloj yalil munil aykoj yib'anh mak xhmunla
teyinh;

b'ejtzowej anma cheya' ek'oj ya' yanma,
t'ijwejtoj tzet k'alnhehayoj anma.

⁷ A'wej tzet sloh mak nhohchalal yeyi,
kat heya'ni b'ay ch'eh anma mach yatut;
a'wej xil sq'ap mak mach xil sq'ap,
b'oj mach cheyeb'a heb'ah tet heyet anmahil
ch'ochen hekolwal.

⁸ Ta haktu' cheyute, chex elwanoj haka' yelwan
sajilq'inal yet sajb'inahiloj,
kaw lemb'il xhwanhte' helahwilal han.

Nahat xhb'ab'oj sk'ulal yinh hesat,
kat yokoj tzujnuj sq'aq'al hinmay teyinh han.

⁹ Ch'ahoj heyaw, kat hinta'woj teyet hayin Yahveh
hin ti' han;

ta chex awoj yuh heq'an-noj hinkolwal han,
chin ta'woj teyet han, kat walnoj han: “Ayin han
la”, kinchinahoj han.

Ta cheb'ejkanoj heya'ni ek'oj ya' yanma heyet
anmahil,
ta matxa cheyetoj anma, kat matxa cheyalk'oj
sq'umal;

¹⁰ ta cheya' tzet sloh anma nhohchalal yeh yinh
tzet cheloh,
ta chex kolwa yinh anma ch'ek' ya' yanma,
chex elwanoj haka' sajilq'inal xol sk'ejalholo;
haka' sajilq'inal yinh chuman, haktu' chub'iloj
aq'b'alil teyet.

¹¹ Hayin chex hinb'eytze' yinh stohb'al q'inal han,
xhwaha' hun tenan tzet cheloh yul desierto han,
kat wa'noj heyip han.

Lahan cheyub'iloj haka' hunuj b'ay tz'unb'il te'
haq'b'al kaw hayeb'il,
haka' hunuj snuq' ha' ha' mach xhtanhayoj.

¹² Chewatx'e'kanh hekonhob' etab'ilkantoj yet
payxa,
kat hewatx'enojajoj sxe' payat-taxa aynaj.
“Watx'ehomkanh peyab' huychab'ilxak'oj,
watx'ehomkanh nhah sq'alxanhe aykanoj”, haktu'
ch'al-laxoj yinh hakonhob'.

Yib'anhiløj sábadø xewb'al tz'ayik

¹³ Yijyewejk'oj sábadø xewb'al tz'ayik;
mach heyetøj cheyuh yinh hintz'ayik xikiltaj yeh
han,

stz'ayikalil tzalalal cheyutekoj hune' tz'ayik tu',
xikiltaj yekøj wet hayin Yahveh hin ti' han, ay
yelapnojal yeyi.

Ta cheyijye hune' tz'ayik tu',
ta mach heyetøj cheyuh yinh hune' tz'ayik tu',
ta mach cheyal tzoti' matzet ch'oknikøj,

¹⁴ haktu' chuh heya'noj tzalahøj hek'ul winh hayin
Yahveh hin ti' han.

Chex waha'koj yahawøj yinh konhob' han,

kat wa'noj tzalahoj hek'ul yinh tx'otx' tx'otx' xwa'
yerenciahoj ya' Jacob heyichmam han»;
ha' kaw Komam Yahveh x'alni hune' ti'.

**Chala'atij konhob' Israel smul kat
skolnoj Komam Dios**

- 59** ¹ Kaw ay skanhil smay Komam Yahveh, chuh skolni Komam anma;
mach chakanhoj Komam, kat mach chab'e YA'.
² Stx'ojal cheyuh, ha' xex pohnitoj b'oj heDiosal.
Yuh mule cheyako, yuxin smajche Komam Dios stxikin,
yunhe mach chab'e Komam tzet cheyala.
³ Nohnajkoj chik' yinh heq'ab',
nohnajkoj stx'ojal yinh yiximal heq'ab'.
Leq'ti'alnhe cheyala, stx'ojalnhe ch'eltij yul heti'.
⁴ Matxa hunuj mak ch'anikoj yinh sk'ul yuni sk'ulal,
matxa mak ch'alni syelal yet xhwatx'elax hunuj
sya'tajil.
Xhkawxi sk'ul yinh leq'ti'al, chanikoj leq'ti'al tet
hunun.
Nohnajkoj stx'ojal yinh, stx'ojalnhe chuh.
⁵ Spajiltij sos no' icham lab'ah,
kat swatx'en slem haka' xekab'.
Maktik'a xhlonitoj no' hos tu', xhkami,
lab'ah ch'eliloj yul no' yet xhmaq'laxpohoj no'.
⁶ Mach chuh swatx'i xilq'ape yinh slem no' noq' tu';
mach chuh sq'aptzenoj sb'ah yinh tzet swatx'e tu'.
Nohnajkoj mule yinh sunil tzet chuh,
stx'ojalnhetik'a chuh.
⁷ Kaw lemb'il ch'ok yub' stx'ojal
b'oj kaw lemb'il xhpotx'wa yinh anma mach smul.

Aynhetik'ahiktoj yul snab'al tzet chuh yuni stx'ojal;
 chetatoj hej tzetet sunil b'ay ch'ek'i,
 b'isk'ulalnhe ch'ek' yaha'kanoj.

⁸ Mach yohtajoj sb'elal aq'ank'ulal, mach chuh tzet
 st'inhanil.

Kotxanla b'eh swatx'etoj,
 mak ch'ok tzujnuj yinh, mach ch'i'cha aq'ank'ulal
 yuh.

⁹ Yuxin mach ch'ulax st'inhanil jinh,
 b'oj mach johtajoj tzet chuh jehik'oj yinh stoholal.
 Xhjechmak'oj sajilq'inal, yaja' sk'ejalholonhe xuli;
 xhkosay sajilq'inal, yaja' xol sk'ejalholo chonh
 b'elwi.

¹⁰ Tonhe xhkomatxme b'ay chonh ek' haka' mak
 tz'op;
 tonhe xhkotzab'tze b'itz'ab' haka' mak mach
 chilah.

Chonh lektahi, k'ajam mach aq'b'aliløj ayonh to
 chuman tz'ayik;

k'ajam kawilwalil jeyi, yaja' koche kamomonhxa.

¹¹ Kohunilonh chonh awi haka' no' oso,
 mach xhtuki jawi haka' no' palamuxh.

Xhjechmak'oj yulax st'inhanil jinh, yaja' mach mak
 ch'uni;

xhjechmak'oj kokolb'anil, yaja' mach chuli,

¹² haxkam kaw tx'ihalxakanoj komul yul hasat han,
 ha' ch'alni jet han ta tx'oj jekoj han;
 aynhetik'atij komul yinh kosat han, johtaj hej
 stx'ojal xhjuh han.

¹³ Xkowi'enhe kob'ah tet Komam Yahveh,
 xkopohniltoj kob'ah yinh YA', xja' stel jinh tet
 koDiosal,
 ayonhnhetik'akoj jalni ta yilal ja'ni ek'oj ya' yanma
 anma, kat kopak'ikoj yinh;
 ayonhnhetik'akoj janiktoj yul konab'al tzet chuh
 kosub'ni anma.

¹⁴ Xyahlxkanh hej st'inhanil,
 nahat-ta x'alaxkantoj hej nimejtaj sk'ulal;
 xhlektalaxkanh syelal b'ay txonhb'al,
 matxa xhchalaxiktoj sk'ulal.

¹⁵ Xax tanhkanayoj syelal,
 maktik'a ch'anikanoj stx'ojal, ch'ilaxkaniloj sunil
 tzet ayah.

Xax yil Komam Yahveh hune' ti', mach choche YA'
 yila',

haxkam matxa ch'ulax st'inhanil.

¹⁶ Xhk'ay sk'ul Komam yilni,
 haxkam mach hunuj mak ch'uni hunuj tzetet,
 yunhe matxa ch'ulax hunq'ahan ti'.

Yuxin skanhil smay Komam chuluj kolnoj anma tu',
 xhkol-laxoj yuh nimejtaj sk'ulal chub' Komam.

¹⁷ Snohtze'koj Komam nimejtaj sk'ulal yinh haka'
 hunuj coraza,
 kat yanojkoj Komam kolb'anile yinh swi' haka'
 hunuj casco;
 xhpajnoj Komam yinh kaw k'ul haka' yalaxkoj
 hunuj capa,
 ohtajnheb'il Komam Dios yuh kaw choche YA'
 anma.

18 Chaha' Komam tzet yetwanoj ay schani hunun
 anma,
 chaha'ayoj YA' sya'tajil yib'anh yenemigo.
 Maktaj b'ay aykoj showal Komam,
 chaha' YA' tzet yetwanoj ay schani,
 sunilta hej konhob' pujantoj b'ay xhkachnakanoj
 tx'otx' tx'otx'.

19 Sunil anma ay yetk'ulal b'ay ch'ahiloj tz'ayik
 masanta b'ay xhtoh tz'ayik,
 xiwoj tet Komam Yahveh yet chilnoj niman
 yelapnojal yeh Komam,
 haxkam haka' hunuj ha' niman ch'ib'najkanh,
 haktu' chuh yuluj Komam,
 kaw ay yip chuh yuluj Komam Yahveh yuh sxob'al
 sti'.

20 «Chuluj Komam Dios skolo'iloj Sión,
 b'oj sunil yik'al ya' Jacob xhelnitoj sb'eyb'al», xhi
 Komam Yahveh.

21 Chal Komam: «Ha' hune' ti' hinlahk'ulal b'oj hex
 han.

Wespíritu b'oj hintzoti' ab'il wuh teyet han,
 matxa b'aq'inh spoho'iloj sb'ah teyinh
 b'oj yinh heyik'al yinh stohb'al q'inal», xhi Komam.

Sk'ulch'anil ak' Jerusalén

60 ¹ Ahanh wanoj Jerusalén, elwanojab'
 sajilq'inal tawinh,

haxkam xax apni sajilq'inal tawet.

Xhjepjon sq'aq'al smay Komam Dios hawib'anh.

² Ilk'anab'i, smajchekantoj sk'ejalholo sunil sat
 tx'otx' tx'otx',

aykanayoj sk'ejalholo yib'anh hej konhob';
yaja' ch'elwanoj Komam Yahveh hawib'anh,
chuluj sq'aq'al smay Komam hawib'anh.

³ Xhb'eytzelaxojtoj hej konhob' b'ay hasajilq'inal;
kat yulujpax heb' ya' rey yila' yelwan sajilq'inal tu'
tawinh.

⁴ Ikanh hasat, kat hat'anhxitoj hahoyanil:
sunil mak xhyamikoj, kat yul hak'atanh.
Nahat-ta xhtij hak'ahol, kat yuluj hak'atanh;
xhchel-laxojtij hej hakutz'in tawet.

⁵ Yet chawilnoj hune' tu', ch'elwanoj tzalalal
tawinh,
stzalahojkanh hawanma, xanhe xhtik'tonoj yuh
tzalalal,
haxkam ch'ilaxojtij sq'alomal hej konhob' ay sti'
ha' mar tawet,
kat yapnoj hej sq'alomal sunil konhob' tawet.

⁶ Chuluj hojo hej no' camello tawet
b'oj no' dromedario^a xhtit b'et Madián b'oj Efa.
Chuluj sunil heb' ya' ah Sabá hak'atanh,
ib'il hej ch'en oro b'oj incienso yuh heb' ya' tawet
yet chuluj heb' ya',
kat spujb'anojk'oj heb' ya' yinh sb'it tet Komam
Yahveh.

⁷ Ch'a'laxoj sunil hej no' kaneluh ay b'et Cedar
tawet;
ch'oknojkoj no' winaj kaneluh ay b'et Nebaiot
hawuh.
Cheyaha'toj no' ofrendahil wet b'ay ch'alaxkoj
xahanb'al wet han,

^a60.6 *dromedario* Etza lahan no' b'oj no' camello, tonhe hune'nhe sq'os no' stel yinh.

kat yelwanoj watut b'ay aykoj sq'aq'al hinmay han.

⁸ »¿Mak hunq'ahan lahan yek' b'oj moyan ti',
kat slupwitoj haka' no' palamuxh b'ay sq'u'?

⁹ Ha' sunil konhob' nahat-ta yetoj ay sti' ha' mar
xhkawxi sk'ul winh han;

b'oj hej te' barco yet Tarsis, ha' te' kaw b'ab'el,
ha' te' ch'inojtij hawuninal kaw nahat speto;
chiha'tij te' yoro b'oj splata hawuninal tu',
yunhe yokoj hinmay hayin Yahveh, hin sDiosal

Israel ti' han, Xikiltaj weh han,
haxkam hayin xwa' elwanoj han.

¹⁰ Anma nan konhob'al xhwatx'enojkanh hapeyab',
kat ya'noj q'ana' sb'ah sreyal tawet,
waxamkami xtit hin-howal han,
xwanihayoj sya'tajil hawib'anh han;
wal ti'nanh, yuh sk'ulch'anil hink'ul han,
stz'a'oj hink'ul tawinh han.

¹¹ Matxa b'aq'inh xhpehoj hapultahil,
mach xhpehoj tz'ayikalil b'oj aq'b'alil,
yunhe chuh yilaxojtij sq'alomal hej konhob' tawet,
kat yilaxojtij sreyal hej konhob' tu' tawet.

¹² Konhob' mach ch'ochenoj yaha' q'ana' sb'ah
tawet, xhtanhojiloj;
ch'etalaxojkantoj yinh kaw k'ul.

¹³ «Chawetnhe' sunil sk'ulch'anil ay b'et Líbano:
q'eb'tajlaj nab'a' tz'isis, te' tah b'oj te' boje,
yunhe ya'noj elwanoj watut xikiltaj yeh han,
kat wanojkoj smay b'ay xhwayoj woj han.

¹⁴ Chuluj yuninal anma x'a'ni ek'oj ya' hawanma,
kat yinojayoj sb'ah tawet,

kat yayoj jahnoj yich hawoj sunil mak xach yahni,
kat yalnoj:

“Sión yet Komam xikiltaj yeyi, sDiosal Israel”,
xhinahoj tawinh.

¹⁵ »Waxamkami xach tinhchalaxkanoj, xach
yahlaxi,

b'oj matxa mak ch'ek'kanoj yul hej hab'eh,
yaja' hayin chach waha' elwanoj yinh stohb'al
q'inal han,

kat hawa'noj tzalalal yila' sunil majan ik'ale.

¹⁶ Chaha' hej konhob' hej k'ul-la yitah tawet,
kat yinojtij heb' ya' rey hej sq'alomal tawet;
haktu' chuh hatxumnujiloj ta hayin Yahveh hin ti'
hakolomal han;

YA' ch'a'ni yip ya' Jacob, ha' YA' hakolomal.

¹⁷ Chin hela'toj habronce yinh oro han,
plata xah xhwaha' tawet shelb'aloj ch'en hierro
han.

Bronce xah xhwaha' shelb'aloj hej te' aq'in han,
hierro xah xhwaha' shelb'aloj ch'en ch'en han.

Xhwaha'koj aq'ank'ulal yahawoj tawinh han,
nimejtaj sk'ulal xhwaha'koj ijb'alomal tawinh han.

¹⁸ Xhtanhoyoj stx'ojal sat hatx'otx';
matxa tzet ch'etalaxojtoj sat hatx'otx',
matxa tzet sq'alxanhe xhkanoj.

Kolb'anile chach hoynojyoy haka' speyab'il hunuj
konhob',

b'itnojxanhetik'a chub' sunil mak ch'okojtoj b'et
tu'.

¹⁹ Matxataj tz'ayik ch'a'noj sajilq'inal tawet yinh
tz'ayikalil,

matxataj x'ahaw xhmujluj hawib'anh aq'b'alil,
haxkam Hayin Yahveh hin ti' xhwaha' sajilq'inal
tawet yinh stohb'al q'inal han,

hayin hin haDiosal ti' chin elwanoj tawinh han.

²⁰ Matxa b'aq'inh xhtoj tz'ayik;

mach sb'eja'kanoj x'ahaw smujluj,

haxkam hayin Yahveh hin ti' xhwaha' sajilq'inal
tawet yinh stohb'al q'inal han,

kat stanhojkaniloj hej tz'ayik b'ay xawil b'isk'ulal.

²¹ Sunil anma ay yul hakonhob' ti' k'ulxa chute'
sb'eyb'al,

kat yetnhenojkanoj hune' tx'otx' tx'otx' ti' yinh
stohb'al q'inal.

Lahan cheyub'kuj haka' swol hunuj te' te' hayin
kaw xin tz'un han;

tzetet hayin kaw xin watx'e han, yunhe hinyeni
sq'aq'al hinmay han.

²² Familia kaw tz'uliknhe, smilal anma ch'elojkoj.

Niman konhob' ch'elojkoj hune' ni'an konhob' ti'.

Hayin Yahveh hin han, yet ch'apnoj stz'ayikalil,
lomb'il xhwub' hune' ti' han», xhi Komam.

Xhkol-laxoj Sión

61 ¹ Aykoj Yespíritu Komam Yahveh Jahaw winh
han,

haxkam xin sik'le YA' han, yuh winitoj tzoti' k'ul
tet anma meb'a' han.

Xin yatij Komam yuh wanhten mak ya' yanma han,
kat walnik'oj han ta xhkolchahoj anma ib'iltoj
chejab'lomal,

b'oj ta ch'ilaxojiltij anma ayiktoj yul preso.

² Xin yatij Komam wala'k'oj han, ta yulujxa
 shab'ilal b'ay syeb' Komam Yahveh
 sk'ulch'anil sk'ul yinh skonhob',
 b'oj stz'ayikal b'ay spajtze' YA' tet hej jenemigo.
 Xin yatij Komam waha' yaq'lob'al sk'ul mak
 b'isk'ulal yeh han,

³ kat wa'ni hunuj ch'en corona tet mak ch'ek' ya'
 yanma ah Sión han, ha' schab' shelb'aloj tanh;
 perfume yet tzalalal ch'a'laxoj tet shelb'aloj oq'ilal;
 kat hin helnojtoj sb'isk'ulal yinh hunuj b'it yet
 tzalalal han.

Ch'al-laxoj “Te' hih yet sk'ulal” yinh heb' ya',
 te' tz'unb'il yuh Komam Dios, yunhe syeniloj
 Komam sq'aq'al smay.

⁴ Chewatx'e'kanh tzet sq'alxanche aykanoj yet
 payxa,
 chewatx'e'kanh hej konhob' etab'ilkantoj yet
 payxa.

Chewatx'e'paxkanh hej konhob' sq'alxanche
 aykanoj.

⁵ Ch'okoj anma nan konhob'al hechejab'lomoj,
 ha' ch'a'noj lowoj hekaneluh,
 ha' xhmunlanhenoj hetx'otx', kat stanhenoj heyuva.

⁶ Chex al-laxoj “sacerdotehoj Komam Yahveh”,
 ch'al-laxoj smunlawom Komam Dios teyinh.
 Chelob' sq'alomal hej konhob',
 kat heyanojkoj hemay yinh hej sq'alomal.

⁷ Kab'xa chuh hechanoj hej tzetet shelb'aloj tzet
 xuh yilaxiloj hetx'ixwilal;
 cheyaha' tzalahoj hek'ul yinh heyerencia shelb'aloj
 tzet xuh yilaxiloj hepixan;

kab' chuh hechanoj heyerencia sat hetx'otx',
kat heyehojk'oj yinh tzalalal yinh stohb'al q'inal.

⁸ Hayin Yahveh hin ti' han, xhwoche st'inhanil han,
yaja' chin yah eleq' b'oj stx'ojal han.
Yinh kaw yeli xhwaha' spaj tet han,
kat hinwatx'enoj hunuj lahk'ulal hinxol b'oj
hinkonhob' yinh stohb'al q'inal han.

⁹ Ch'oh'tajnhelaxojiloj heyik'al xol sunil konhob',
kat yalaxojkoj smay xol hej konhob'.
Sunil mak ch'ilnoj, chala' ta txahyeb'il hune'
konhob' tu' yuh Komam Yahveh.

¹⁰ Kaw chin tzalah yinh Komam Yahveh han,
xhwa' tzalahoj hink'ul yinh hinDiosal han,
haxkam xa' Komam kolb'anile wet han,
xin ya'ni i'wahoj Komam han.
Lahan hin b'oj hunuj naj mohyom ch'anikoj
scorona han,
maka haka' hunuj ix mohyom ch'anikoj ch'en
nixhtej ch'en kaw k'ulch'an yelawoj.

¹¹ Haka' yahiloj hinhat sat tx'otx' tx'otx',
kat yahiloj nixhtej tz'unub' b'ay tz'unb'il te'
lob'ehal,
haktu' chuh hinya'noj i'wahoj Komam Yahveh
Jahaw han,
kat hinb'itnoj yinh sat sunil konhob' han.

62 ¹ Yuh Sión, mach chin tanhk'ohoj hintzoteloj
han;
yuh Jerusalén, mach chin xewoj han,
masantotik'a ch'elwanoj sk'ulal tawinh haka' yet
sajb'iloj;

kat smujluj hakolb'anil haka' hunuj antorcha aykoj
q'a' yinh.

² Sunil hej konhob' ch'ilnoj hej sk'ulal chawuh,
sunil heb' ya' rey ch'ohtajnhenojiloj sq'aq'al
hamay.

Ch'ak'b'oj hab'ih, ha' Komam Dios ch'a'noj hune'
hab'ih tu'.

³ Haka' hunuj scorona heb' ya' rey kaw ch'elwani,
haktu' chawub'kuj tet Komam Yahveh koDiosal;
haka' hunuj diadema chakoj heb' ya' rey, haktu'
chawub'kuj yul sq'ab' haDiosal.

⁴ Matxa b'aq'inh ch'al-laxoj
“Konhob' tinhchab'ilkanoj” tawinh,
mato “Tx'otx' tx'otx' etab'ilkantoj”.
“Hefzi-bá”, ha'xa ch'al-laxoj tawinh,
“Beula”, xhinahoj yinh hatx'otx',
haxkam stzalahoj sk'ul Komam Dios tawinh,
kat yalnoj Komam Wixal tawinh.

⁵ Haka' smohyi hunuj naj tzeh b'oj sq'anab',
haktu' chach yute' hawuninal, chach yaha'koj
yetoj;

haka' stzalah sk'ul naj q'anab'e yinh sq'anab'
haktu' chuh stzalahoj haDiosal tawinh.

⁶ Jerusalén, xax wakoj heb' naj chach tanhenoj
yib'anh hapeyab'il han;
mach sb'eja'kanoj heb' naj yalnoj tz'ayik aq'b'al:
“Hex cheya' snab'tij Komam Dios,
mach cheb'ejkanoj heyalni.

⁷ Mach cheya' xewoj Komam, masantotik'a
swatx'e'kanh YA' Jerusalén hunekxa,
kat yalaxojkoj smay yuh sunil anma ay sat tx'otx'
tx'otx'”, xhinahoj heb' naj.

⁸ Xax sta'wekoj Komam Yahveh yul sti' yuh yipal
 swatx' q'ab' b'oj yuh skanhil smay, xalni YA':
 “Matxa b'aq'inh xhwaha' hatrigo slob'toj
 hawenemigo han,

kat yuk'nujtuj anma nan konhob'al hawak'la vino
 xawi' spajoj hamunil.

⁹ To hex cheyiha'kanh sat hetz'unub',
 kat helonojtoj, kat heyanojkoj hinmay Hayin
 Yahveh hin ti' han;
 cheyiha'kanh sat heyuva, kat heyuk'nuj hevino
 b'ay yamaq'il watut xikiltaj yeh han”, xhi
 Komam.

¹⁰ Ek'anhwejtoj, ek'anhwejtoj yul pultah,
 watx'ewejtoj b'eh tet konhob';
 toholb'anhewejtoj, toholb'anhewej sat b'eh,
 iwejkanh sunil hej ch'en ch'en sat,
 awejkanh hunuj bandera yuh yul sunil hej konhob'.

¹¹ Xax pujb'ak'oj Komam Yahveh hune' ab'ix ti'
 tet sunil anma ay b'ay xhkachnakanoj tx'otx'
 tx'otx':

«Alwej tet k'ulch'anla Sión ta lanhanxa yul
 skolomal;

alwej tet ta ib'il skonhob' Komam yuh, skonhob'
 YA' xax skoliløj».

¹² Ch'al-laxoj yinh heb' ya' israelita: “Konhob'
 xikiltaj yeyi”.

“Heb' ya' kolb'ililøj yuh Komam Yahveh”, haktu'
 ch'al-laxoj yinh heb' ya'.

Wal yinh Jerusalén: “Konhob' kaw ocheb'il”,
 “Konhob' mach tinhchab'ilojkanøj”, haktu'
 ch'al-laxoj yinh.

**Chaha'ayoj Komam Yahveh
sya'tajil yib'anh yenemigo^b**

63¹ —¿Mak hune' speto b'et Edom,
speto b'et konhob' Bosra, aykoj xilq'ape kaj
yinh?

Kaw ay smay yekoj xil sq'ap yinh, kaw ay yip
sb'elwi.

«¡Hayin han, hayin ti' xhwuh nimejtaj sk'ulal yinh
anma han,
hayin-nhe chuh hinkolni anma han!».

² —¿Tzet yuh kajxanhe linhlo xil haq'ap
haka' yet mak sxanhnihaltij yal te' uva?

³ —Hinchukilnhe xin xanhiltij yal te' uva han,
mach mak xkolwa winh han;
xin xanhkanoj paq'chahoj hej wenemigo yuh
hin-howal han,
lemantij xhwil han xin xanhnikantoj han, x'ok
tixhna schik'il winh han,
x'ok-kanoj yinh sunil xil hinq'ap han.

⁴ Xwaktoj yul hin-nab'al han, ta yilal yapni hune'
tz'ayik b'ay chin pajni han.
Xax apni stz'ayikal b'ay chin koliloj hinkonhob'
han.

⁵ Xin t'anhxi han, yuh wilni han ta ay hunuj mak
chin kolni han,

^b63.0 *yenemigo* Lanhan yalni yib'anhiloj sunil hej konhob'
ch'inikanh sb'ah yinh Komam Dios. Xhb'ina Edom, yuh yal-lax
yib'anhiloj yenemigo Komam Dios.

yaja' xk'ayiloj hink'ul han, mach hunuj mak xin
kolni han.

Skanhil hinmay xin a'ni i'wahoj han, hin-howal xin
kolni han.

⁶ Lemantij xhwil han xin xanhnikan paq'chahoj hej
konhob' han,
xwetantoj konhob' yuh hin-howal han,
xmalmokantoj schik'il sat tx'otx' tx'otx'.

Sk'ulch'anil sk'ul Komam Dios yinh Israel

⁷ Xhwala'k'oj sk'ulch'anil sk'ul Komam Yahveh
han,

xhwaha'koj smay Komam Yahveh yuh sunil hej
tzetet xax yuh han.

Yuh sunil hej tzetet xax yuh Komam jinh, stz'a'
sk'ul YA' jinh b'oj kaw chonh yoche YA'.

Chin tzalahoj yuh sk'ulch'anil sk'ul Komam yinh
yik'al Israel han

b'oj yuh sunil hej sk'ulal xax yuh YA' jinh.

⁸ Haxkam xal Komam wet han: «Hinkonhob' yeh
heb' ya' han,

hej wuninal mach xhpak'ojkoj winh han»,

xhi Komam. Yuxin ha' Komam skolomal heb' ya'.

⁹ Yet x'ek' ya' yanma heb' ya' ha' hun Komam x'ek'
ya' yanma;

mach nanoj^c mak xatij YA' skolo'iloj heb' ya',

kaw ha' Komam xul kolnojiloj heb' ya'.

Yuh choche Komam heb' ya'

b'oj yuh stz'a' sk'ul YA' yinh heb' ya'

yuxin xskoliloj Komam heb' ya';

^c63.9 mach nanoj Ángel yeyoj hune' tzoti' ti' yinh hebreo.

xikanh Komam heb' ya', xchelnikanh Komam heb'
ya' haka' yet payxa.

¹⁰ Yaja' xikanh sb'ah heb' ya' yinh Komam,
xa'ni heb' ya' b'isk'ulal yila' Yespíritu Komam
xikiltaj yeyi,

yuxin x'ok Komam yenemigohoj heb' ya', xanikoj
YA' howal yinh heb' ya'.

¹¹ Xnatij heb' ya' hej tzetet x'ek'toj yet payxa,
yet xinihaltij ya' Moisés heb' ya' b'et Egipto, xalni
heb' ya':

«¿B'ay tu' ay YA' x'anitoj hune' ya' tanhehom
kaneluh yunhe sb'eytzenik'toj Israel yiktajb'al
ha' mar?

¿B'ay tu' ay YA' x'anitij Yespíritu xikiltaj yeyi,
yunhe yehik'oj xol skonhob'?

¹² ¿B'ay tu' ay YA' xyeni niman skanhil smay x'ok
yetb'ihoj ya' Moisés,

YA' xkab'nhentoj ha' mar yinh sat heb' ya',
yunhe yohtajnhelaxiloj yib'anhiloj YA' yinh
stohb'al q'inal?

¹³ ¿B'ay tu' ay ya' x'inik'toj heb' ya' yichta ha' mar,
haka' yek'toj no' cheh yinh anhe yul desierto,
mach ninoj stxaq'mo heb' ya'?» xhi heb' ya'.

¹⁴ Yespíritu Komam Yahveh xtanhen heb' ya' haka'
hej no' wakax xhlow b'ay yak'alil sti' ha' ha'.

Haktu' xuh stanhen Komam skonhob', yunhe
yalaxkoj smay sq'aq'al smay YA'.

Xtxahli Konhob' tet Komam Dios yunhe skol-laxi

¹⁵ T'anxanhaytij yinh kaw k'ul hat-ta satkanh;
ilaytij yinh kaw k'ul b'ay hawatut xikiltaj yeyi
b'oj kaw ay yelapnojaj yeyi.

¿B'ay tu' ay niman sk'ulch'anil hak'ul b'oj skanhil
hamay?

¿B'ay tu' ay hatz'ab'alk'ulehal b'oj sk'ulal hak'ul?

¹⁶ Yaja' hach Komam han.

Waxamkami matxa chonh yal anmahil ya' Abraham
han,

matxa hojab' chonh snatij ya' Israel han,

yaja' hach Komam han mamin Yahveh;

kokolomalnhetik'a haweh han.

¹⁷ Mamin Yahveh, ¿tzet yuh tonhe chawila

xhkopohniltoj kob'ah yinh hab'eyb'al han?

¿Tzet yuh chakawnhe janma han, yunhe matxa

koxiwb'ulal tawet han?

Meltzohanh, haxkam honh hachejab'lom han,

meltzohanh yuh hej ik'ale hawet yeyi.

¹⁸ Mach nahatiloj xetnhe hakonhob' hawatut

xikiltaj yeyi,

yaja' ti'nanh, xax xanhkantoj heb' naj jenemigo

han.

¹⁹ Koche maxhtik'a hunekoj xach ok yahawoj jinh

han,

koche maxhtik'a hunekoj xonh al-lax hakonhob'oj

han.

64 ¹ Oxhimi xhajloto satkanh, kat hawaytij.
Xanhem xhb'ilikanoj hej witz yinh hasat,

² haka' yet stz'atoj te' si' yuh q'a' q'a', kat

shujikanojkanh ha' ha';

hakmitu' chuh hawa'ni ohtajnhe'iloj hab'ah tet

hawenemigo,

katmi sk'uyk'unkanojkanh hej konhob' yinh hasat.

³ Yet xach ayiloj, xawuh hej tzetet kaw xiwb'alk'ule
jilni,

yukanxanhokanoj hej witz yinh hasat.

⁴ Maxhto hunekoj ch'ab'elaxkoj mato ch'il-laxi ta
ay hunuj dios lahan hach b'oj,
ta chuh hej k'ayb'alk'ule yinh maktaj aykoj
skawxob'al sk'ul yinh.

⁵ Chach eltij hachab' anma kaw stzalahi chuni
sk'ulal, kat snanitij hab'eyb'al.

Yaja' aytij hahowal jinh han, haxkam xjako j komul
han;

payxa xonh ichikoj janikoj komul han.

¿Tzet chuh kokolchahoj han?

⁶ Lahan honh kohunil b'oj anma kistal yetoj han;
sunil hej sk'ulal xhjuh han, lahan b'oj q'ape kistal
yetoj.

Xonh motx'ahayoj kohunil haka' hej sxaj telaj han;
kotx'ojal chonh inikantoj haka' kaq'e' han.

⁷ Mach hunuj mak chach haq'eni,
mach ninnoj mak ch'anikoj yinh sk'ul yuh skawxi
sk'ul tawinh.

Yuxin xaweb'atoj hab'ah jet han, xonh
hatinhchankanoj yuh kotx'ojal han.

⁸ Yaja' hach Komam han Mamin Yahveh;
hayonh tx'otx' honh han, hach watx'ehom hej
netb'al yinh tx'otx' tx'otx'.

Hach xonh hawatx'e kohunil han.

⁹ Mach kaw chawitij hahowal Mamin Yahveh,
matxa chawatij hej kotx'ojal yinh stohb'al q'inal
han.

Ilonh han, honh hakonhob' han.

¹⁰ Desiertoxa yekantoj hej hakonhob' xikiltaj yeyi,
desiertoxa yekantoj Sión, etab'ilxakantoj Jerusalén.

¹¹ Hune' b'ay xikiltaj yeyi,

hune' kaw k'ulch'an b'ay xakoj heb' ya' jichmam
hamay han, xnhuslaxkantoj yuh q'a' q'a',
x'etalaxkantoj sunil hej tzetet kaw xhjoche han.

¹² ¿Tom mach ninnoj tzet chawala' yuh hunq'ahan
ti' Mamin Yahveh?

¿Tom tonhe chawila'kanonj, kat hawinojkaniloj
kopixan yinh kaw k'ul han?

**Chaha'ayoj Komam Dios
sya'tajil yib'anh anma tx'oj**

65 ¹ «Xin yeloj hinb'ah tet mak mach hin
ohtajnhenoj han;^d
mak mach chin sayni han, xin nacha yuh han.

“Ayin han la, ayin han la”,
kinchi tet mak mach ch'ah yaw wet han.

² Sunilb'al tz'ayik xin leb'atoj hinq'ab' tet hune'
konhob' kaw wi'e han,

hune' konhob' ch'initoj sb'ah yinh hej b'eh mach
k'uluj,

kat yuni tzet-tik'a ayiktoj yul snab'al.

³ Hune' konhob' kaw yinhtik'a hinsat chin sb'ah
han,

chanikoj sxahanb'al b'ay tz'unb'ilayoj te' lob'ehal,
kat snhusni incienso yib'anh ladrillo;

⁴ ch'ay tz'onhnoj hune' konhob' ti' xol hej panteón,
kat yek' aq'b'al yuh b'ay ewan.

Sloh schib'ehal no' txitam, kat stxikni hej tzetet
kistal yeyi,

⁵ kat yalni: “Mach chex hitzkoj hink'atanh han,

^d65.1 *mach hin ohtajnhenoj han* Lanhan yalni yib'anhiloj heb' ya' israelita. Yaja' x'oknipaxkoj yuh ya' Pablo yet xtzotel ya' yib'anhiloj heb' ya' gentil yinh Ro 10:20-21

hitzanhwejiloj, haxkam q'a' xikiltajto weh hesataj
han”, xhi.

Kaw chin yah hune' tu' haka' stoh nhub' yul stxam
anma han,

lahan b'oj q'a' q'a' mach xhtanhayoj sunilb'al
tz'ayik.

⁶ »Yaja' ilwejk'anab'i, tz'ib'nheb'ilkanoj sunil
hunq'ahan ti' yinh hinsat han,

mach tonhehoj xhwila' han;

xhwaha' tzet yetwanoj ay schanoj han, xhwaha'
ek'oj ya' yanma han.

⁷ Haktu' xhwub' yuh hetx'ojal han b'oj yuh stx'ojal
heyichmam,

haxkam xsnhus heb' ya' incienso swi'laj witz,

xiniloj heb' ya' hinpixan b'ay hej wonhan han.

Chin male' hetx'ojal tu' han, kat wa'noj tzet
yetwanoj ay wa'noj teyet han», xhi Komam
Yahveh.

⁸ Chal Komam Yahveh:

«Haka'tik'a snachaloj te' k'ul-la uva yinh hunuj
stxihanil te' uva matxa k'uluj,

kat ay mak ch'alni ta mach ch'etalaxtoj te', haxkam
ayto hayeb'ojxa te' k'ul.

Haktu' xhwub'pax yinh hej hinchejab'lom han;

yuh heb' ya' mach chin tanhtze'iloj sunil Israel han.

⁹ Xhwaha' yik'al ya' Jacob han.

Xol yik'al ya' Judá, xhwihaitij mak ch'etnhenoj
hej hinq'eb'tajlaj han.

Mak sik'leb'il wuh han, chetnhe' tx'otx' tx'otx',
kat yehojajoy hej hinchejab'lom b'et tu' han.

¹⁰ Xhnohojkantoj hej no' kaneluh b'ay Yak'alil sti'
 ha' ha' yet Sarón,
 b'ay ay ha' tajinh snuq' ha' ha' yet Acor, hat
 ch'a'laxoj lowoj hej swakax mak chin sayni
 yul konhob' han.

¹¹ »Yaja' hex ti', chepohiltoj heb'ah winh hayin
 Yahveh hin ti' han,
 chenahulnhetoj hinwitz xikiltaj yeh han,
 kat heyanihatoj itah b'oj vino sat mexhah tet
 sdiosal sq'alomal^e

b'oj tet sdiosal tzet ch'ek'toj yinh sq'inal anma.^f

¹² Hayin chex waha' kamoj yinh ch'en espada han,
 chex ayoj jahnoj, kat yelojtoj henuq'.

Haxkam xex wawte han, yaja' mach xex ta'wi;
 xin tzotel han, yaja' mach xeyab'e.

Xeyuh hej stx'ojal yul hinsat han,
 xesik'len hej tzetet mach xhwoche han», xhi
 Komam.

¹³ Yuxin chal Komam Yahveh Jahaw:

«Xhwa'oj hej hinchejab'lom han, wal hex, cheyijle'
 nhohchalal;

chuk'u' hej hinchejab'lom tzet chuk'u' han, wal
 hex, cheyijle' tajinhti'al;

stzalahoj hej hinchejab'lom han, wal hex, chex
 tx'ixwanoj.

¹⁴ Xhb'itnoj hej hinchejab'lom yuh tzalalal han,
 wal hex, ch'ahoj heyaw yuh sya'il heyanna, chex
 oq'oj yuh b'isk'ulal.

^e65.11 *sq'alomal* Ha' dios shaq'e heb' naj cananeo; Gad sb'ih hune' dios ti'.

^f65.11 *tzet ch'ek'toj yinh sq'inal anma* Meni sb'ih hune' sdiosal heb' naj cananeo ti' yinh hebreo.

¹⁵ Tz'akti'alxa ch'oknojkoj heb'ih yuh mak
sik'leb'ilxa wuh han.

Hayin Yahveh Yahaw hin ti' chex hintanhtze'iloj
han,

yaja' chin hela'toj sb'ih hej hinchejab'lom han.

¹⁶ Maktik'a xhq'an-noj hunuj txahyeb'al,
yinh sb'ih Komam sDiosal ch'alni syelal chala';
maktik'a xhta'wenojkoj hunuj tzetet yul sti',
yinh sb'ih Komam Dios ch'alni syelal sta'we'koj yul
sti'.

Chin nahulnhe'toj hej sya'tajil xax ek'toj han,
xhtanhojkaniloj yinh hinsat han.

Ak'la satkanh b'oj ak'la tx'otx'

¹⁷ »Ilwejk'anab'i, chin watx'e' hunuj ak'la satkanh
b'oj hunuj ak'la tx'otx' han.

Matxa ch'a'laxoj b'inahoj hej tzetet xax ek'toj,
matxa xhnalaxojtij.

¹⁸ Tzalahanhwej, kat heya'ni tzalahoj hek'ul yinh
stohb'al q'inal yuh hej tzetet hinwatx'enojxa
han.

Hinwatx'enojxa hune' Jerusalén kaw chila' tzalalal
han,

hune' konhob' nohnajkoj tzalalal yinh.

¹⁹ Xhwaha' tzalahoj hink'ul yinh Jerusalén han,
kat hintzalahoj yinh hinkonhob' han.

Matxa b'aq'inh ch'ab'elaxoj yoq'oj,
matxa ch'ahoj yaw yuh b'isk'ulal.

²⁰ Matxa nixhtej unin hayeb'nhe tz'ayik ch'ehojk'oj,
kat skamoj,

mach heb' ya' icham winaj mach stz'ajnahoj
sq'inal.

Maktik'a cien hab'il kat skamoj, tzeh ch'utelaxojkoj;
wal mak mach ch'apnoj yinh cien hab'il,
tz'akti'nheb'il chub'kuj.

²¹ Chaha'kanh anma yatut, kat yehojk'oj yul,
stz'unu' yuva, kat slonoj sat yuva tu'.

²² Matxa nanoj mak ch'ehojk'oj yul yatut
chaha'kanh,

matxa nanoj mak xhlonoj sat stz'unub'.

Nahatil ch'ehojk'oj hinkonhob' haka' hunuj te' te'
han,

anma sik'leb'il wuh han, chaha' tzalahoj sk'ul yinh
sat smunil.

²³ Mach snab'a'ilojnhe xhmunlahoj, mach petoj
xhkamojtoj yuninal,

haxkam yik'al mak txahyeb'il yuh Komam Yahveh
yeh heb' ya',

haktik'apaxtu' yuninal heb' ya'.

²⁴ Yalanhto maxhto ch'awi heb' ya' wet han,

kat hinta'wojna tet heb' ya' han;

maxhtotik'a xhtanhk'okoj heb' ya' stzoteli,

kat wab'enojtoj tzet chala' heb' ya' han.

²⁵ Hunxa xhlowoj no' tzeh kaneluh b'oj no' oj,
xaslob' no' b'alam telaj haka' no' buey, pojtoj slob'
no' lab'ah.

Matxa mak ch'unuj stx'ojal, matxa mak
xhtanhtzenojloj anma

b'ay hinwitz xikiltaj yeh han, hayin Yahveh hin ti'
xhwal han».

**Sya'tajil chaha'ayoj Komam Yahveh
b'oj tzet chuh swatx'ojkanh Sión**

- 66** ¹ Chal Komam Yahveh: «Satkanh ha' hintz'onhob'al han, tx'otx' tx'otx' ha' xanhob'al woj han, ¿Tzet nhahil chuh heyanojkanh wet heyalni han? ¿B'ay tu' k'ul hinxew heyalni han?»
- ² Hayin xin watx'e sunil hunq'ahan tzetet ti' han, haktu' xuh yichikoj sunil», xhi Komam Yahveh. «Aykoj hinsat yinh mak k'anch'an b'oj mak ch'inihayoj sb'ah han, mak xhyijyenk'oj hintzoti' han.
- ³ Yaja' mak sik'len sb'eyb'al, kat yuni hej yahb'ehal, mach chin chab' hej sxahanb'al han. Yet chanikoj hej no' buey xahanb'alil, haka' hunuj anma lanhan yanikoj xahanb'alil; yet chanikoj no' kaneluh xahanb'alil, lahan b'oj yalaxkoj hunuj metx tx'i' xahanb'alil; yet cha'ni tajinh ofrenda xahanb'alil, lahan b'oj yalaxkoj schik'il no' txitam xahanb'alil, yet snhusni incienso xahanb'alil, lahan b'oj mak xhaq'en hej tiyoxh.
- ⁴ Yaja' hayin chin sik'le'pax sya'tajil xhwaha'ayoj yib'anh han, tzetet b'ay kaw sxiwi, ha' ch'ayoj yib'anh. Haxkam xwawte han, yaja' mach mak xta'wi wet han, xin tzotel han, yaja' mach mak x'ab'eni; xuh hej stx'ojal yul hinsat han, xsik'le yuni tzet mach xhchah hinwi' han.

⁵ Hex cheyijyek'oj stzoti' Komam Yahveh, ab'ewej
tzet chal Komam:

«Hakti' yalni heyuxhtaj aykoj showal teyinh,
kat hex stzumb'eni haxkam chin hehaq'e han:
“Syeb'ab' Komam Yahveh sq'aq'al smay,
xhjoche jila' heya'ni tzalahoj hek'ul han”, xhi heb'
naj.

Yaja' ha' heb' naj ch'elojkanoj stx'ixwilal.

⁶ Hunq'ahan yul nuq'e ch'ab'elax yul konhob' tu',
hunq'ahan yul nuq'e ch'ab'elax yul yatut Komam
Dios,

ha' yul snuq' Komam Yahveh, yet cha'ni YA' tzet
yetwanoj ay schani yenemigo.

⁷ »Yalanhto maxhto chul sya'il yinh,
xpitzk'anakanoj yunin Jerusalén;
maxhtotik'a chab'ekoj sya'il, ha' tu' xpitzk'anakanoj
hune' swinaj unin.

⁸ ¿Mak xax ab'en hunuj tzetet haka' hune' ti'?

¿Mak xax ilni hunuj tzetet haka' hune' ti'?

¿Tom yinh-nhe hunuj tz'ayik ch'ichinakanh hunuj
konhob'?

¿Tom hunepch'an-nhe ch'ichinakanh hunuj
konhob'?

Wal Sión, yichitotik'akoj yab'en sya'il,
xpitzk'anakanoj hej yunin.

⁹ Tox mach chin chab' pitzk'ahoj han,
to hayin xhwa' pitzk'ahoj anma han, xhi Komam
Yahveh haDiosal.

¹⁰ «Tzalahanhwej yinh Jerusalén,
a'wejtalahoj hek'ul hex cheyoche Jerusalén.

Ahanhwej tx'ejla tzalalal b'oj sunil mak x'oq' yinh
Jerusalén.

¹¹ Haxkam chex txutxwoj yinh,
chex nohoj yuh yaq'lob'al hek'ul chaha',
kat heya'noj tzalahoj hek'ul yinh sk'ulch'anil», xhi
Komam.

¹² Hakti' walni hayin Yahveh hin ti' han:
«Hayin xhwaha'ayoj aq'ank'ulal yib'anh Jerusalén
tu' haka' hunuj ha' niman han,
kat wa'noj sq'alomal hej konhob' tet haka' ha' ha'
ch'ib'najkanh han.

Ha' Jerusalén tu' chex a'noj wa'oj,
chex schela'k'oj, kat hex smontenoy yib'anh yoj.
¹³ Haka' ya'ni hunuj ya' mi'e yaq'lob'al sk'ul hunuj
yunin,

haktu' chuh wa'noj yaq'lob'al hek'ul han,
cheyiha' yaq'lob'al hek'ul b'et Jerusalén», xhi
Komam.

¹⁴ Yet cheyilnoj hune' ti', stzalahojkanh hek'ul;
kat heyi'noj heyip haka' syaxb'itij telaj.
Syeb' Komam Yahveh skanhil smay xol hej
schejab'lom,

kat syenoy Komam showal xol hej yenemigo.

¹⁵ Haxkam lanhan yul Komam Yahveh xol q'a' q'a',
lahan scarro Komam yet howal b'oj hunuj
kajxuchkum,
chiha'tij Komam showal yinh kaw k'ul,
lahan sya'tajil chaha'ayoj Komam b'oj haka' stz'a'
sxaj q'a' q'a'.

¹⁶ Yinh q'a' q'a' b'oj ch'en espada chaha'ayoj
Komam Yahveh sya'tajil yib'anh sunil anma.

Tx'ihal mak xhkamoj yuh Komam Yahveh.

¹⁷ «Mak xhpohninapaxiltoj sb'ah yinh stx'ojal yalni, kat stx'ahtx'en sb'ah yunhe yoktoj b'ay tz'unb'ilayoj te' lob'ehal b'ay ayayoj hune' tiyoxh yiktajb'al, kat sloni schib'ehal no' txitam, no' tx'ow b'oj no' noq' kistal yeyi, hun-nhe chuh stanhtzelaxojiloj sunil», xhi Komam Yahveh.

¹⁸ «Wohtaj tzet cheyuh b'oj tzet ayiktoj yul henab'al han; hinyamb'anojxakoj sunil hej konhob' b'oj sunil anma nanan-nhe yab'xub'al han, chuluj kat yilnoj sq'aq'al hinmay han. ¹⁹ Xhwub' hunuj tzetet han: maktajto xhkanoj, xhwaha'toj yul hej konhob' han: b'et Tarsis, Fut, b'et Lud b'ay ay heb' naj ch'anikoj flecha, b'et Tubal b'oj b'et Javán, yul hej konhob' kaw nahat yetoj ay sti' ha' mar, b'ay mach hin ohtajb'iloj han b'oj mach ohtajb'iloj sq'aq'al hinmay han. Ha' hunq'ahan tu' ch'alnojkoj sq'aq'al hinmay xol hej konhob' han.

²⁰ Ha' ch'inojtij paxoj sunil heyet konhob' aytoj yul sunil hej konhob', kat yilaxojtoj wet b'ay hinwitz xikiltaj yeh ay b'et Jerusalén han; haka' hunuj ofrenda ch'a'lax wet hayin Yahveh hin ti' han, haktu' chub'kuj wet han: ch'ilaxojtij heb' naj yib'anh cheh, yul hej carro tarb'il yuh no' cheh, yul hej carreta, yib'anh no' mula b'oj no' camello. Haka' yinitij heb' ya' israelita hej yofrenda yul hej netb'al kaw saj, haktu' yilaxojtij anma tu' wet b'ay watut hayin Yahveh hin ti' han. ²¹ Xol heb' ya' tu' chin sik'le'pax haywanhoj heb' ya' ch'okoj sacerdotahal han b'oj haywanhojxa yik'al ya' Leví», xhi Komam Yahveh.

²² «Haka' steyenojk'oj yinh stohb'al q'inal hune'
ak'la satkanh b'oj tx'otx' ak'la tx'otx' chin
watx'e' han,
haktu' chuh steyenojpaxk'oj hawik'al b'oj hab'ih
yinh stohb'al q'inal», xhi Komam Yahveh.

²³ »Yinh hunun q'inh x'ahaw, yinh hunun sábadó
xewb'al tz'ayik,
ha' tu' chulujk'uj sunil anma hin shaq'enoj han»,
xhi Komam Yahveh.

²⁴ «Chex elojtoj, kat heyilnoj snimanil anma
x'inikanh sb'ah winh han.
Mach xhkamoj no' haha' xhlonojtoj;
mach xhtanhojpaxayoj q'a' q'a' xhnhusnujtoj.
Sunil anma xhyahnoj hunq'ahan anma tu'», xhi
Komam.